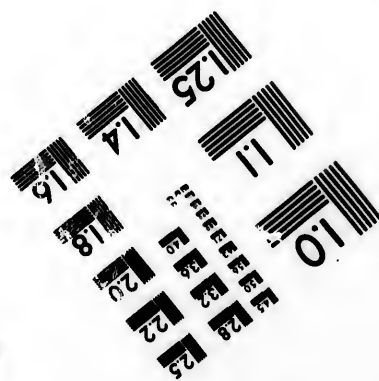
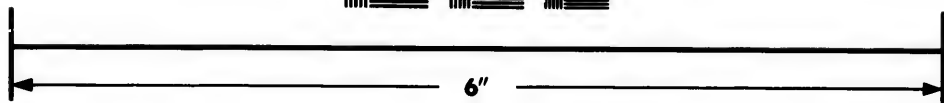
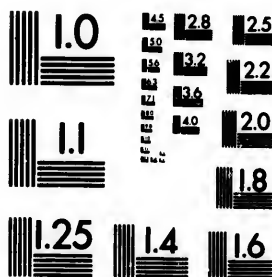

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14530
(716) 872-4503

0
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0
5.6
6.3
7.0
8.0
9.0
10.0
11.2
12.5
14.0
16.0
18.0
20.0
22.5
25.0
28.0
32.0
36.0
40.0
45.0
50.0
56.0
63.0
70.0
80.0
90.0
100.0

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

Coloured covers/
Couverture de couleur

Covers damaged/
Couverture endommagée

Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée

Cover title missing/
Le titre de couverture manque

Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur

Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)

Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur

Bound with other material/
Relié avec d'autres documents

Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure

Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.

Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

Irregular pagination: [i] - vii, [1] - 40, 45 - 42, 43 - 44, 45 - 46, 47 - 254 p.

Coloured pages/
Pages de couleur

Pages damaged/
Pages endommagées

Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées

Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées

Pages detached/
Pages détachées

Showthrough/
Transparence

Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression

Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire

Only edition available/
Seule édition disponible

Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☐	☒	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

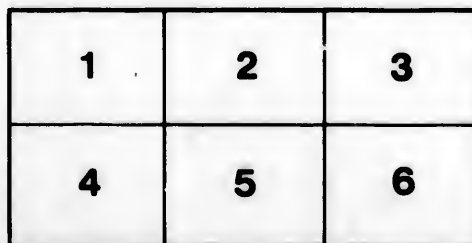
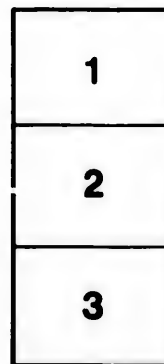
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol $\rightarrow$ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

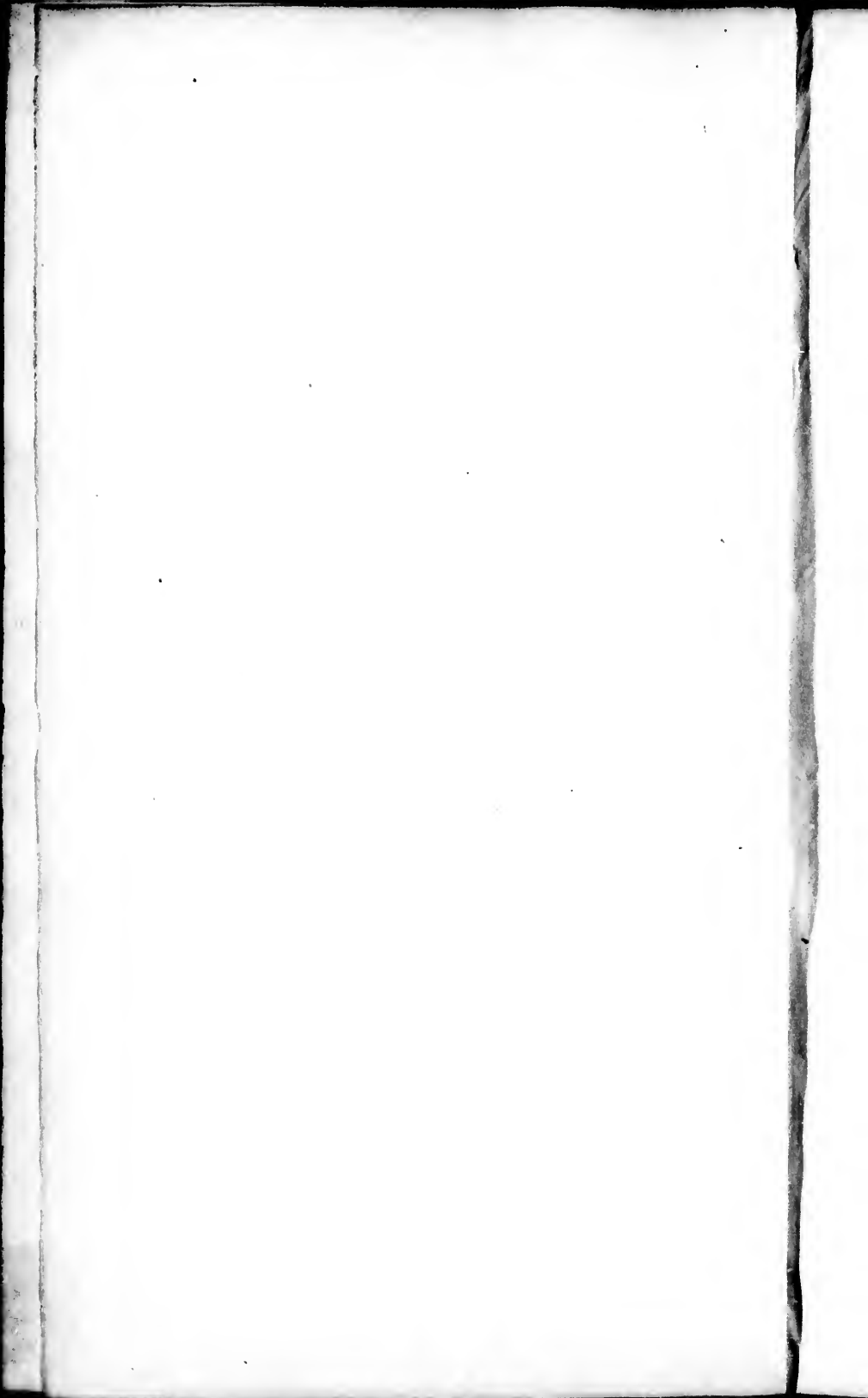
Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole $\rightarrow$ signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

tails
du
odifier
une
image

rrrata
co

pelure,
n à

ONTDEKKINGSREIZE

RONDON DE WERELD.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY DEPARTMENT

113

1870

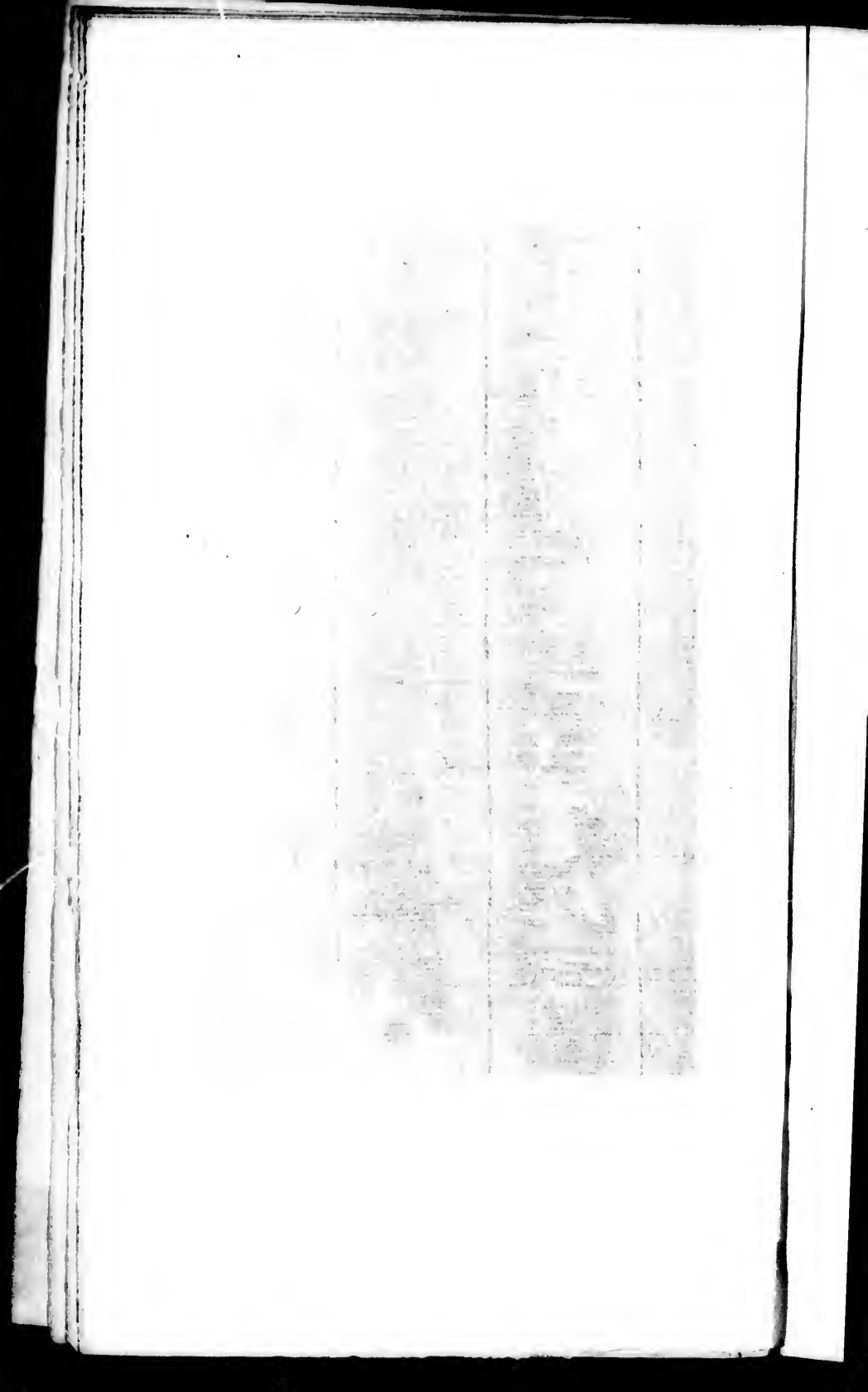
Totihuá I Totihuá I

1870

Tottaba i Tottaba i

18620

NIEUWE
ONTDEKKINGSREIZE

RONDON DE WERELD,

IN DE JAREN 1823, 24, 25 EN 26
ONDERNOMEN

DOOR DEN RIDDER

OTTO VON ROTZEBUE,

*Scheepsbevelhebber in Russisch-
Keizerlijke dienst.*

IN TWEE DEELEN.

Uit het Hoogduitsch vertaald.

~~~~~  
**EERSTE DEEL.**  
~~~~~


Te HAARLEM, bij
DE WED. A. LOOSJES, Pz.

MDCCCXXX.

18620

nw
910.4 R
K87on

4 2 0 5 2 9

b
a
w
w
b
op
ti
de
st
la
ge
ku

VOORBERIGT.

Het is mijn oogmerk niet, door middel van de Reisbeschrijving, welke ik den goedgunstigen lezer hier aanbiede, als het ware een vervolg te leveren op de werken van andere beroemde ontdekkings-reizigers, door welke de wetenschappen zoo oneindig veel gewonnen hebben. Het hoofddoel der expeditie, waarvan mij het opperbevel werd toevertrouwd, mijne bijzondere instructiën, en zelfs de grootheid van mijn schip, hetwelk tot de opneming der kusten niet genoegzaam was ingerigt, strekten menigwerf tot eenen hinderpaal voor mijn verlangens, om door nieuwe ontdekkingen, en naauwkeurige bepalingen van de ligging der plaatsen, nuttig te kunnen zijn. Echter is ook in dit opzigt mijne reis
niet

niet geheel vruchteloos geweest. Al zijn ook mijne gemaakte ontdekkingen en liggingsbepalingen van tot nu toe weinig bekende landstreken, juist niet van zeer veel beteekenis, zoo kwamen mij dezelve nogtans van een genoegzaam aanbelang voor, al ware het slechts voor de veiligheid der toekomstige zeevarenden. Misschien zal ook de beschrijving van weinig of geheel niet bekende landen, een tafereel van derzelve bewoners, en het verhaal van mijn wedervaren onder dezelve, wel even zoo veel belangstelling verwekken als een middelmatig geschreven roman. Ik heb wijders des te eerder besloten deze Reisbeschrijving uit te geven, omdat ik daardoor aan het vleijend verlangen voldoe van zoodanige lezers, die, met ter zijdestelling van het wetenschappelijke gedeelte mijner voorgaande reize, iets onderhoudends in dezelve gevonden hebben. Aan de zoodanigen wordt ook voornamelijk deze uitgave toegewijd, en met uitzondering der alleronmisbaarste, zijn overigens alle opgaven, die enkel en alleen tot het Zeewezen betrekking hebben, en diensvolgens verveling zouden kunnen baren, uit mijn verhaal weggelaten. Ongunstige omstandigheden hebben mij verhinderd, hetzelfde vroeger in het licht te geven: ik hoop echter, dat het daarom nog al het aantrekkelijke der nieuwheid niet zal

zal verloren hebben. Ten aanzien van mijn' schrijfstijl reken ik op de reeds voorheen ondervondene inschikkelijkheid, naardien ik van mijne vroegste jeugd af tot het zeeleven bestemd zijnde geworden, den noodigen tijd gemist heb, om mij zelven tot eenen schrijver te vormen.

mijne ge-
n tot nu
meer veel
van een
chts voor
Mischien
niet ge-
nners, en
elvy, wel
n middel-
te eerder
omdat ik
an zooda-
het weten-
, iets on-
n de zoo-
toegewijd,
zijn overi-
het Zeewe-
veling zou-
aten. On-
d, hetzelfde
r, dat het
uwheid niet
zal

INHOUD.

INLEIDING.	Bl. 1.
I. OVERTOGT NAAR BRAZILIE.	» 4.
II. RIO-JANEIRO.	» 21.
III. OMZEILING VAN KAAP HOORN, EN VERBLIJF IN CHILI.	» 45.
IV. DE GEVAARLIJKE EILAND-ZEE.	» 78.
V. O TAHAIÏTI.	» 90.
VI. HET EILAND PITTCAIRN.	» 170.
VII. DE ZEEMANS-EILANDEN.	» 188.
VIII. DE EILANDKETEN VAN RADACK.	» 215.

INLEIDING.

. .	Bl.	1.
. .	»	4.
. .	»	21.
IN		
. .	»	45.
. .	»	78.
. .	»	90.
. .	»	170.
. .	»	188.
. .	»	215.

In de maand Maart van het jaar 1823 werd ik door Zijne Keizerlijke Majesteit ALEXANDER den Eersten, roemrijker nagedachtenis, tot bevelhebber over het nog onvoltooide schip *Predpriatie* (*De Onderneming*) benoemd. Hetzelve was tot eene geheelenal wetenschappelijke reize bestemd: doch weldra grepen er omstandigheden plaats, die het noodzakelijk maakten een gansch ander doel te beoogen. Ik ontving den last te *Kronstadt* eene lading verschillende bouwmaterialen in te nemen, om die naar *Kamtschatka* te brengen, en vervolgens vandaar naar de Noordwestkust van *Amerika* te zeilen, ten einde den smokkelhandel te keer te gaan, welke aldaar door vreemde schepen tot groot nadeel der Russisch-Amerikaansche Compagnie gedreven werd. Het schip zoude een jaar lang bij de Amerikaansche kusten vertoeven, en dan door een ander vervangen, den terugtogt naar *Kronstadt* aannemen. Zoowel bij de afreize als bij de terugkomst bleef het aan mij overgelaten den koers naar mijn eigen goedgevinden te kiezen.

Niet voor de maand Mei was het schip, welks naam *Predpriatie*, voor eene Duitfche tong zoo moeiljelijk uit

I. DEEL.

A

te

IN-

te spreken ik voortaan vermijden wil, voltooid. Het was het eerste, hetwelk in *Rusland* op eene overdekte helling gebouwd was, iets, hetgene zich van zeer vele kanten aanbeveelt; stond in grootte gelijk met een fregat van middelbaren rang, en was, ten einde alle noodeloze belemmering voor te komen, slechts met vierentwintig zesponders gewapend. Mijne equipage bestond uit de Luitenants KORDINKOFF, KORSAKOFF, BORDOSCHEWITSCH, en PFEIFER: de vlaggejonkers GEKIMOFF, ALEXANDER VON MOLLER, GOLOWIN, den Graaf VAN HEIDEN, TSCHEKIN, MURAWIEFF, WUKOTITSCH, en PAUL VON MOLLER: de stuurlieden GRIGORIEFF, GEKIMOFF, en SIKOMOFF; acht onderofficieren en 115 matrozen. Daarenboven hadden wij aan boord den Geestelijke VICTOR, den Geneesheer VON SIEGWALD, den Hoogleeraar ESCHSCHOLTZ tot Natuuronderzoeker, den Heer PREUS als Sterrekundige, den Heer LENZ als Natuurkundige en den Heer HOFMANN voor de Delfstofkunde, zoodat wij in het geheel 145 personen uitmaakten.

Van sterrekundige, natuurkundige en andere wetenschappelijke werktuigen waren wij overvloedig voorzien. Wij bezaten onder anderen twee astronomische klokken, benevens eenen door den beroemden REICHENBACH opzettelijk voor onze expeditie vervaardigden Theodolit (*). Dit onwaardeerbaar werktuig was met eene verwonderingswaardige naauwkeurigheid bewerkt, en is ons bij sterrekundige waarnemingen aan land van de grootste dienst geweest.

Het schip kwam in Junij te *Kronstadt* aan, en lag al-

(*) Eene bijzondere soort van astrolabium.

aldaar op den 14den Julij (ouden stijl , naar welken op deze reize altijd gerekend is) ten volle uitgerust en zeilvaardig in de haven. Op dezen dag verkondigde ons het gebulder van het geschut der vesting , en der op de reede ten anker liggende vloot de aankomst des Keizers , en spoedig daarna hadden wij het geluk Zijne Majesteit bij ons aan boord te zien. Na eene naauwkeurige beschouwing van ons vaartuig werden wij vereerd met de verzekering van Hoogstdezelfs tevredenheid ; de manschappen ontvingen eene som gelds , en ik met mijne officieren eene schriftelijke dankbetuiging. De beminnswaardige Monarch wenschte ons met de hem zoo eigene minzame vriendelijkheid eene gelukkige reis , en verwijderde zich , vergezeld van onze vurigste zegewenschen. Wij vermoedden niet , dat wij hem voor de laatstemaal zagen. Bij onze terugkomst was zijn edele geest reeds opwaarts gestegen naar de eeuwigheid , vanwaar hij zegenend zijne blikken op zijn' beminden broeder vestigt , zalig door het gevoel van in vorstendeugd door hem nog overtroffen te worden.

OVERTOGT NAAR BRAZILIE.

Wij lagen op de reede ten anker, en na een aandoenlijk afscheid van eene beminnde en beminde gade, bevond ik mij op den 28 Julij, bij een' gunstigen wind, in staat de noodige orders te geven om het anker te ligten.

De geheele manschap was wel te moede en met de hoogste geestdrift voor onze onderneming beziel, zoo dat mischien zelden de moeite van het anker opwinden en het bijzetten der zeilen zoo vlug van de handen is gegaan. Toen nu het schip koers begon te zetten en de schuimende golven te doorklieven, vielen zij zich onderling juichende in de armen, en zij weeschten elkander met hartelijke blijdschap geluk met den aanvang van hunne reis.

Dit tooneel werkte weldadig op mij. Zulk eene stemming der manschappen bij eene onderneming, welke hun veelvuldige zwarigheden en gevaren moest doen te gemoet zien, deed mij de gegronde hoop koesteren, dat zij ook, wanneer inderdaad die vermoeyenissen en geva-

ren

ren zich voordeden, hunne goede luim en hun' moed niet zouden verliezen. Met een goed fchip, en met steeds opgeruimde manschappen, kan men bijna voor den gelukkigen uitslag eener reize instaan.

Nadat wij met zeven kanonschoten van de vesting *Kronstadt* afscheid hadden genomen, en met een gelijk getal van dezelve tot ons vaarwel begroet waren, begonnen wij weldra meer zeil te maken. De wind blies wakker op, en spoedig was de stad met hare torens uit ons gezigt verdwenen.

Tot *Gothland* toe hadden wij eene voorspoedige reis gehad, en niets had onze vrolijkheid gestoord, toen ons plotselijk een storm met zoo veel geweld uit het Westen overviel, dat ons ter naauwernood de tijd overbleef om ons tegen denzelfden te beveiligen. De hemelhooge golven smeten ons met geweld heen en weder, en ik was niet geheel vrij van ongerustheid. Op een nieuw vaartuig, hetwelk nog nimmer de proef heeft doorgestaan, en met eene equipage, die aan geene gestadige oefening gewoon is, gaat een eerste storm altijd met een aantal zwarigheden gepaard, die in het vervolg verdwijnen. Men behoort nog niet op hetzelfde te huis: en vandaar dan ook, dat de kracht der schudding niet juist genoeg berekend zijnde, de beweegbare voorwerpen in de kajuiten dikwijls niet vast genoeg geplaatst zijn. En dit was ook met ons het geval: vooral in de kajuit, die door omtrent twintig personen bewoond werd. Hier brak eene volkomene omwenteling uit. Geen stoel, geene tafel bleef er op zijne plaats: alles werkte zich vooruit, en koos zich ten spijt van alle orde en regel, een eigen standpunt. De jonge en nog van levenskracht dartele officieren vermaakten zich hartelijk met die ver-

warring, en zelfs onze zeezieke geleerden konden zich niet van lagchen onthouden, toen een vetgemest varken, door het lastig gefchommel verontrust, de wijk nam tot op de verschanfingen, vandaar den stouten sprong door het open venster in de kajuit waagde, en vol verwondering in de rondte keek, omdat ook hier geene rust voor hem te vinden was. Ik hield mij intusfchen onledig met het vaartuig, hetwelk ons nog zoo lang en onder zoo menigvuldige stormen dragen moest, een weinig naauwkeuriger op te nemen. Men leert zijn fchip het best kennen onder het razen der elementen, even gelijk zijne vrienden onder de stormen des levens. Ik legde de gebreken van het mijne tegen dezelfs goede hoedanigheden in de weegfchaal, en verheugde mij te zien, dat de laafte ver het overwigt behielden. Het was een vriend, waarop ik in tijd van nood kon vertrouwen. Deze overtuiging moet een' fcheepsbevelhebber noodwendig bezielen. Door haar alleen verkrijgen zijne handelingen die vastheid, welke noodzakelijk is tot een' gewenschten uitflag, en zonder dewelke hij bezwaarlijk aan eenig gevaar het hoofd zal kunnen bieden.

Na verloop van vierentwintig uren bedaarde de storm. Een voorspoedige wind deed onze zeilen weder zwellen, en het doorgestane leed deed ons de tegenwoordige zachte vaart dubbel vermakelijk voorkomen.

Nabij het eiland *Bornholm*, hetwelk wij op den 8 Augustus, bij het aanbreken van den dag, bereikten, bevonden wij ons in het midden eener Rusfifche vloot, die hier kruiste, onder het opperbevel van den Admiraal CROWN. Deze ontmoeting van onze landslieden baarde ons eene allergenoegelijkfte verrasfing. Zij konden toch het berigt in het dierbaar vaderland overbrengen, dat wij

wij ten minste tot hiertoe gelukkig waren overgekomen. Wij begroetteden den Admiraal met negen salutschoten, ontvingen er even zoo vele weder, en zetteden met volle zeilen onze reize voort.

Op den 10 Augustus kwamen wij, in den vroegen morgenstond, voor de vriendelijke hoofdstad van *Denemarken* aan, alwaar wij den door REICHENBACH voor ons vervaardigden en van *Munchen* herwaarts overgezonden Theodolit aan boord namen. Voordat de zon op den 12 Augustus boven den horizon steeg, waren wij weder, met volle zeilen en een' gunstigen wind, in de effene zee. De bevallig bebouwde Deensche kust, langs dewelke wij heengleden, door de eerste zonnestralen van den blijden morgen verlicht, leverde ons een allerbekoorlijkst gezigt op. Wij kwamen dienzelfden dag de *Sont* nog door en bevonden ons thans in het *Kattegat*.

Hier overviel ons des nachts een hevig onweder. Zwarte wolken dreven van alle kanten rondom ons, en verspreidden eene akelige duisternis over de zee. Vreesfelijk rolde de donder, en de bliksemstralen, door de donkerheid tot vurige klompen aangegroeid, schoten rondom ons in de zee neder. Elke derzelve scheen ons te zullen treffen, doch dank hebbe de sterke aantrekkingskracht van het water, dat zij een zoo goede afleider voor de schepen is. Zonder dezelve was het met ons gedaan geweest.

Onze reis in de *Noordzee* werd vervelende door de aanhoudende tegenwinden, en in het kanaal van *Engeland* werd zij gevaarlijk, uit hoofde van den ondoordringbaren mist. Wij kwamen echter op den 25 Augustus gelukkig voor de reede van *Portsmouth* ten anker.

Dewijl het mijn voornemen was de zuidelijke punt van

Amerika, de vermaarde *Kaap Iloorn* om te varen, hetgene, om den besten tijd van het jaar aldaar waar te nemen in Januarij of Februarij geschieden moest, bevond ik mij in de noodzakelijkheid van zoo spaarzaam als mogelijk was met mijnen tijd te zijn, en alle mijne zaken in *Engeland* ten spoedigste af te doen. Ik begaf mij daarom terstond naar *Londen*, doch liet mij door de fraaiheid van *Engeland* of van deszelfs hoofdstad niet verlokken, om langer aan land te blijven, dan de aankoop der noodige sterrekundige werktuigen, zeekaarten en chronometers vorderde, zoodat ik reeds op den tweeden September van alles voorzien weder aan boord van ons schip was, ten einde met den eersten gunstigen wind in zee te kunnen steken. Doch deze verkoos nu eens juist, zoo als zijne kwelzieke luim dikwijls medebrengt, eene proef te nemen van ons geduld. Niet voor den zesden konden wij de reede verlaten, en nauwelijks hadden wij den volgenden morgen het voorgebergte van *Portland* bereikt, of het begon weder van den kant waar wij heen wilden eerst te waaijen, en vervolgens te stormen.

Dewijl het Kanaal van *Engeland*, uit hoofde van deszelfs menigvuldige ondiepten, en geweldige onregelmatige stroomen, tot de gevaarlijkste vaarwaters behoort, is elk schip, dat zich bij nacht, gedurende een' storm, in hetzelfde bevindt, in het uiterste gevaar van te stranden, en aldaar vergaat jaarlijks een groot aantal schepen. Ik zelf zoude, bij gelegenheid mijner eerste reis met den *Rurik*, hier ontwijfelbaar mijn' ondergang gevonden hebben, indien de dag slechts een half uur later had begonnen aan te breken. Door deze ondervinding geleerd, besloot ik ons lot niet aan de duisternis van den nacht te wagen. Ik had bij geluk onzen Engelschen loods nog niet wegge-

gezonden. Ook deze man, grijs geworden in zijn beroep en zeer met dit vaarwater bekend, was van oordeel, dat wij dadelijk moesten terugkeeren, en trachten nog voor het ondergaan der zon de reede van *Portsmouth* weder te bereiken. Ik gaf hierop dadelijk bevel om te wenden. Wij voerden zooveel zeil als de storm ons toeliet, en snelden zoo onze toevlugsplaats te gemoet. De storm nam hand over hand toe, zoodat wij spoedig zeil moesten minderen. Wij vorderden echter vrij schielijk: doch toen wij omtrent de helft van den afstand van *Portsmouth* hadden afgelegd, kwam er eene zeer noodlottige omstandigheid op. De lucht werd namelijk zoo dik en mistig, dat wij het land, hetwelk ons tot hiertoe volkomen ten wegwijzer verstrekt had, uit het oog verloren. Wij konden volstrekt niet van het schip afzien. De verandering van gelaatskleur bij den loods toonde duidelijk aan, hoe bedenkelijk onze toestand was. De korte, stemnige, dikke en tot nu toe zoo phlegmatische man geraakte op eens vol leven, het vuur schitterde uit zijne zwarte oogen, hij deed eenige keeren achtereen de bekende Engelsche verwensching hooren, welke FIGARO voor *le fond de la langue* verklaart, wreef driftig zijne handen zamen, en riep eindelijk: *Kapitein! geef mij een glas grog. De duivel hale mij, indien ik u niet veilig binnen Portsmouth breng.* Zijn wensch werd natuurlijk terstond voldaan. Door deze hartsterking verkwikt, greep de loods nu vol moed zelf het roer aan, en ons lot hing af van zijne bekwaamheid.

Alleen dan was het mogelijk *Portsmouth* nog bij den dag te bereiken, wanneer wij den kortsten weg namen door de nauwe en met ondiepten als bezaaide zeeëngte van *Nidel* tusfchen het vaste land en het eiland *Wight*,

alwaar ook bij het helderste weder een loods onmisbaar is. De zon was reeds nabij het ondergaan, en dreigde ons weldra met de volflagenste duisternis, toen de officier, die voor op het schip de wacht had om op de kust te pasfen, ons plotseling door een' gil voor derzelve nabijheid waarschuwde, en terstond zagen wij allen door den nevelachtigen sluier eene hooge rots, tegen welke eene vreesfelijke branding sloeg, en van welke wij op zijn best tweehonderd vademen verwijderd konden zijn. Onze loods herkende aan dezelve de westpunt van het eiland *Wight*, bij den ingang van den *Nidel*, doch het gevaar, waarin wij ons bevonden, schonk nieuwe veerkracht aan zijn' moed. Hij klemde zich met beide handen vast aan het roer, en bragt met verwonderlijke behendigheid het schip, onder een' vliegendens storm, door al de bogten vol ondiepten heen, en dikwijls zoo dicht nabij de dreigende rots van den uithoek des lands, dat wij elk oogenblik vreesden tegen haar te zullen stooten.

Een kleiner schip, hetwelk een tijd lang met ons gezeild had, stiet op eene bank en werd reddeloos door de baren verzwolgen. Dit vreesfelijk schouwspel en de mogelijkheid, dat ons elk oogenblik hetzelfde lot te duchten stond, maakte dat er eene diepe stilte bij ons aan boord heerschte, en dat wij allen slechts het oog strak gevestigd hielden op de rigting, die wij te nemen hadden. De loods sprak mede geen woord, voordat wij bij het vallen van den avond gelukkig de reede bereikt hadden, en iedereen thans aan zijne blijde verrukking over ons behoud den vrijen teugel vierde. Spoedig daarna viel echter onze van alle kanten met loftuigen overladen redder, onder het nuttigen van een glas grog, in
zijn

zijn vorig phlegmatisch karakter terug, en luisterde met de grootste onverschilligheid naar de uitboezemingen van onze dankbaarheid.

Met den nacht had de evenachtsstorm uitgeraasd. De eerste zonnestralen bragten ons fraai weder en een' gunstigen wind mede, waarvan wij dadelijk gebruik maakten om andermaal *Engeland* te verlaten. Nergens meer dan op zee is men aan allerlei wisfelingen des toevals blootgesteld. Had hetzelfde ons even te voren zijne toemelooze woede doen ondervinden, thans was het weder op eenmaal te zacht geworden. De stilte hield ons nog negen dagen op in het kanaal, voordat wij den *Atlantischen Oceaen* konden bereiken.

Hier bragt ons eene stevige koelte uit het Noorden zeer dicht bij een verschijnsel voorbij, hetwelk men gewoon is eene waterhoos te noemen. Het vertoonde zich als een groot trechtervormig ligchaam van water in eene schuimende beweging, staande met deszelfs punt op de zee, en welks breede oppervlakte zich in eene donkere wolk verloor.

Wij hielden koers naar het Zuiden, en bereikten, na met menigvuldige stormen te worstelen gehad te hebben, op den 22 September de breedte van *Lisfabon*, alwaar wij elkander in eene warmere luchtstreek geluk wenschten, het land der stormen achter den rug te hebben. Wij hielden regtuit op het eiland *Teneriffe* aan, alwaar wij in onze behoefte aan wijn meenden te voorzien. De gunstige frische pasfaat bragt ons gemakkelijk en spoedig voorwaarts. Mijne geheele equipage was wel en genoot een' der heerlijkste morgens van dit gewest. De algemeen blijmoedige stemming, welke deze reize zoo in het bijzonder heeft gekenschetst, werd nog
ver-

verhoogd door het aannaderend vooruitzicht van een genoegelijk oponthoud op het bekoorlijke eiland *Teneriffe*, toen een matroos door onvoorzigtigheid over boord sloeg, en zijn' dood in de golven vond. Alle reddingsmiddelen werden vruchteloos beproefd, dewijl ons juist in dezen oogenblik eene hevige windbui schielijk van de plaats verwijderde, waar de afgrond den ongelukkigen verzwolg. Thans was natuurlijkerwijze alle onze blijmoedigheid geweken, en bij mij ging het smartelijk gevoel van treurigheid over dit noodlottig voorval nog gepaard met de vrees, dat hetzelfde eenen verkeerden indruk op mijne manschap maken zoude, omdat de zeelieden, even als de jagers, gewoonlijk niet geheelenal vrij zijn van bijgeloof ten aanzien van voortekenen. Hoe gemakkelijk konde niet het ongeluk, hetwelk ons zoo even getroffen had, als iets zoodanigs worden aangemerkt, en den goeden moed onderdrukken, dien men op eene reize, gelijk de onze, zoo zeer noodig heeft? Men is reeds half verloren, wanneer men niet meer met vast vertrouwen op haren voorspoedigen uitslag rekent. Eene equipagie, welke het voorgevoel kwelt, dat zij een prooi des doods zal worden, zal ook haren bevelhebber niet met de vereischte bereidwilligheid te gemoet komen, en hem tot naar eigen ongeluk zijn oppergezag bemoeijelijken.

Treurig hielden de kameraden des verongelukten nog lang hunne oogen gevestigd naar de plaats waar hij gezonken was: doch toen wij het kleine rotfige eiland *Salvages* in het oog kregen, en tegen den middag dicht onder hetzelfde voorbij zeilden, leverde hun het gezigt van land eenige verstroojing op. In het vervolg keerde ook langzamerhand hunne vorige vrolijkheid terug, zoodat mijne bezorgdheid in dit opzigt geheel konde verdwij-

dwijnen. Wij zagen nog in dezen zelfden avond het hooge, in nevels en mist gehulde eiland *Teneriffe*. Gedurende den nacht bereikten wij deszelfs noordelijke landspits, die meestal uit hooge, puntige, zwarte lavarotsen bestaat. Ik besloot hier tot aan het aanbreken van den dag te lavèren, en dan op de stad *Santa Cruz* aan te houden, de eenigste plaats van dit eiland, alwaar de schepen ten anker kunnen komen.

De nacht was zeer stormachtig, en het hooge land veroorzaakte hevige buijen, die ons somtijds uit tegenovergefelde streken van het kompas teisterden. Bij het aanbreken van den morgen werd het beter. Wij bevonden, dat de stroom ons gedurende den nacht twintig mijlen (*) zuidoostelijk had doen afdrijven. Zulk een zware stroom loopt hier gewoonlijk in al de tijden des jaars, en kan voor de schepen, wanneer men er niet van onderrigt is, bij een' duisteren nacht, van de noodlottigste gevolgen zijn.

Wij zeilden nu om de noordelijke kaap van het eiland, en langs de zuidkust op de reede van *Santa-Cruz* aan. Hier biedt de kust door hare hooge, steile lavabrokken wel is waar een schilderachtig uitzigt op, doch zij is dor en onvruchtbaar. Het oog zoekt vruchteloos naar eene plek, waar de schoone *Teneriffe*-wijn zoude kunnen groeijen. Op een' spitzen bergtop, die bijna duizend voeten boven de zee uitstak, zagen wij eene telegraaf in volle werking, waarschijnlijk, om onze verschijning aan de stad te kennen te geven. Weldra kregen

(*) Engelsche mijlen namelijk, waarvan er zestig op een' graad, en 4 op eene Duitsche mijl gaan. Zoo dikwijls er in dit reisverhaal van mijlen gesproken wordt, moeten er altijd Engelsche door verstaan worden.

gen wij haar zelve in het gezigt. In een' halven cirkel gebouwd aan de helling eenes bergs, doet zij zich met hare menigvuldige kerken, kloosters en meerendeels bevallige huizen, zeer uitlokkende aan het oog der aankomende zeevaarders op; doch de majestueuse *Piek*, die op den achtergrond zijne met ijs bedekte kruin ter hoogte van 13,278 voeten boven de oppervlakte der zee verheft, en die nu geheel onbewolkt voor ons lag, levert eene onbegrijpelijk treffende vertooning op, vooral wanneer men hem niet reeds van verre bespeurd en zich langzamerhand aan zijne plegtige aanschouwing gewend heeft, maar wanneer men hem, gelijk het geval met ons was, door het plotselijk verstuiven der wolken, niet dan eerst van zeer nabij in het oog krijgt. Deze reusachtige, kegelvormige vulkaan is van wege zijne steilheid moeilijk te bestijgen, en de juist op zijne spits gelegen krater is van zulk een smallen cirkelvormigen rand van lava omringd, dat men op eenige plaatsen ter naauwernood eene genoegzame ruimte vindt om er te gaan zitten. Hij, wiens stoutheid zich daardoor niet heeft laten afschrikken, zal echter door een der heerlijkste gezigtpunten op onze wereld beloond worden. Beneden zich ontwaart hij het gansche eiland met deszelfs bekoorlijke landouwen; nevens zich ook de overige negentien *Kanarische* eilanden; vanhier reikt zijn blik op een' onafmeetbaren afstand over de zee heen: ja hij ziet de kusten van *Afrika* met hare boschrijke wouden, over de welke hij zelfs in goudgele strepen het begin der zandwoestijn kan ontdekken.

Vervuld van de gedachten aan het genot, hetwelk wij nu weldra te wachten hadden, naderden wij de stad al meer en meer. Wij verdeelden ons in afzonderlijke partij-

tijen om het land te doorloopen, en den *Piek* te beklommen. Onze geleerden verheugden zich reeds met het vooruitzicht der steenen en planten, welke zij vinden zouden, en maakten zich gereed, zoodra de boot uitgezet zoude zijn, terstond aan land te gaan. Ik had intusschen door middel van het gewone sein om eenen loods verzocht: een maatregel van voorzigtigheid, welke hier vooral niet behoort verzuimd te worden, alzoo de grond van de reede niet overal gelijk is, maar zich menigvuldige scherpe klippen, en verlorene scheepsankers in denzelfden bevinden, welke den zeevaarders ligtelijk de hune zouden kunnen kosten. Na een vruchteloos wachten op eenen loods besloot ik, uit hoofde mijner vorige reizen niet geheel onbekend met de reede zijnde, ook zonder een' zoodanigen te komen ankeren, en terwijl wij bezig waren hiervoor de noodige voorbereidselen te maken, viel niet ver van het schip een ons van de vesting toegedachte kogel in zee. Te gelijken tijde zagen wij, dat op de wallen alles in drukke beweging was. De stukken werden geladen, en de kanoniers stonden met brandende lonten gereed om ons met Spaansche kogels te verwelkomen. Ik konde mij deze vijandelijke ontvangst op geenerlei wijze verklaren, alzoo wij met die natie niet in oorlog waren: doch dewijl ik geen' zin had om het tot een gevecht te laten komen, liet ik wenden, om buiten het bereik van het geschut te gaan bijleggen, in de hoop dat men eene boot tot eenige onderhandeling naar ons toe zoude zenden. Nadat wij lang genoeg verzeft daarop gewacht hadden en de voorbereidselen op de wallen zagen voortzetten, besloot ik het eiland met deszelfs *Piek* vaarwel te zeggen, en mijne reize naar *Brazilie* voort te zetten, alwaar wij op een vriendschappelijk onthaal konden staat maken. Zoo

Zoo waren dan alle genoegens, alle verrijkingen der natuurkennis, die het oponthoud te *Teneriffe* ons zoude verschaffen, te gelijk met den voormaak van den edelen wijn, dien wij er aan boord dachten te nemen, door een eenvoudig misverstand in rook verdwenen. Wat ook de grondslag tot hetzelfde gelegd moge hebben, zeker is het, dat het voor de Spanjaarden eene zeer roekelooze handelwijze geweest is de Russische vlag dermate te beledigen: ja ook, wanneer men ons al voor vijanden hield, was het nog dwaas voor een enkel schip bevreesd te zijn, naardien de vestingwerken, die de stad verdedigen, zoo sterk zijn, dat zelfs de beroemde Nelson met de Engelsche vloot niets tegen haar vermogt uit te voeren, maar zich genoodzaakt vond, met achterlating van zijn' arm, af te trekken.

Na eenige mijlen zeilens kregen wij een groot driemastship in het gezigt, hetwelk met den wind worstelende door lavèren de reede van *Santa Cruz* trachtte te bereiken. Ik liet op hetzelfde aanhouden, in de hoop van door een gesprek mogelijk eenige berigten te zullen ontvangen, waaruit ik mij den grond zoude kunnen verklaren der vijandelijke behandeling, welke wij ondervonden hadden: doch het schip was even zoo bang voor ons als de vesting, en ontweek ons, zoodra het ons oogmerk bespeurde. Het was belagchelijk, doch tevens ook verdrietig, dat wij vreedzame menschen heden overal zoodanig gevreesd werden. Ik zond het schip een kogel na om het te doen bijdraaijen, doch toen heesch het de Engelsche vlag op, en liet het met volle zeilen loopen. Wij lieten het ongemoeid, en namen den frischen pasfaatwind te baat, om *Teneriffe* zoo spoedig mogelijk uit het oog te verliezen.

Den

kingen der
ons zoude
den edelen
men, door
men. Wat
hebben, ze-
e zeer roe-
ylag derma-
al voor vij-
enkel schip
die de stad
emde NEL-
aar vermogt
met achter-

groot drie-
wind worste-
z trachtte te
in de hoop
ten te zullen
kunnen ver-
vij ondervon-
o bang voor
het ons oog-
doch tevens
heden over-
et schip een'
toen heesch
t volle zeilen
men den fris-
zoo spoedig

Den

Den volgenden morgen zagen wij nog op een' afstand van honderd mijlen den *Piek* tot boven de wolken uitsteken. Wij dachten toen aan de zonderlinge oorspronkelijke bewoners van het eiland, waarvan men verhaalt, dat zij uit hoofde der gelijkheid hunner kaken met die der grasvretende dieren, zich alleen van plantenvoedsel hebben kunnen voeden. Zij verftonden, even als de oude Egyptenaren, de kunst van hunne lijken te balsamen, die zij vervolgens in spletonken bewaarden, alwaar men dezelve nog vinden kan. De Spanjaarden, die de eerste ontdekkers en veroveraars der *Kanarische Eilanden* zijn geweest, hebben veel verhaald aangaande de beschaafdheid van deze toenmalige bewoners, *Guanches* geheeten, alsmede van derzelve onbevleete zeden. Desniettegenstaande hebben zij hen door hunne heerschzuchtige dwingelandij geheel en al uitgeroeid.

De pasfaatwind voerde ons, bij voortdurend mooi weder, onze bestemming ras te gemoet. Dolfijnen, vliegende vischen, en de wegens hunne schoonheid door de Spanjaarden *Bonito's* genoemde goudvischen waren onze dagelijksche begeleiders, en de voortdurende stoffagie van het overigens zoo eenzelvig tafereel der grenzenlooze zee. In de donkerheid der nachten vertoonde het lichten der zee eene fraaije illuminatie. De zwarte golven scheenen door eene tallooze menigte phosphorische diertjes, van den aard der *mollusken*, als bezaaid met vonken. Onze natuuronderzoeker, de Hoogleraar *ESCHSCHOLTZ* heeft zijne mikroskopische nasporingen van dezelve aan de geleerde wereld medegedeeld.

Den eersten October zeilden wij de *Kaap-Verdische Eilanden* te boven, doch zonder het hooge, bijna steeds van nevels bedekte land te zien, en nu stelden wij on-

I. DEEL.

B

zen

zen koers regtuit op de evennachtslijn aan. Wij bevonden ons ook weldra in de freek der windstilte, en de hitte begon onverdragelijk te worden. Geen spoor van ziekte ontwikkelde zich echter nog onder de equipagie, en het gelukte mij door de noodige voorzorgen haar gezond te houden. Geregelde orde, groote zindelijkheid, en een goed gezond voedsel komen meestal de ziekten voor, en brengen te weeg, dat men de anders zoo algemeene plaag op ver verwijderde zee-reizen, de zoogenoemde scheurbuik, niet te vreezen heeft.

Onder den vijfden graad Noorderbreedte maakten wij van de stilte gebruik, om door middel van een door het beroemde medelid der Russische Akademie van wetenschappen PARROT uitgevonden werktuig, uit eene diepte van vijf honderd vademen water op te halen, en wij bevonden deszelfs temperatuur op 5 graden volgens REAUMUR, dewijl die op de oppervlakte 25 graden bedroeg. Wij wiesfchen allen onze hoofden en aangezigten met hetzelfde, en daar het ons ijskoud voorkwam, voelden wij er ons zeer door verfrischt. Het werktuig woog 40 ponden, en kon een tamelijk grooten emmer vol water bevatten: doch op eene diepte van ettelijke honderd vademen werkte de drukking zoozeer op dit kleine lichaam, dat zes matrozen naauwelijks in staat waren het door middel van eene windas op te trekken. Wij beproefden het werktuig tot op duizend vademen neder te laten, doch de knoop brak los, en wij verloren het. Gelukkig nogtans hadden wij er een tweede aan boord.

Wij waren thans vele honderd mijlen van het land verwijderd. Echter kwam eene zwaluw bij ons. Het is opmerkenswaardig hoe ver deze diertjes zonder te rusten kunnen vliegen. Intusfchen bleek het, dat ons fchip
haar

haar tot dat oogmerk zeer te stade kwam: want zij verliet ons niet weder. In den beginne was zij moede, doch zij kwam weldra bij, en fladderde vlug bij ons rond. In volle zee, wanneer men van ieder ander gezelschap behalve dat der reisgenooten afgescheiden is, wordt elke aankomeling van het land, al is het dan ook slechts een vogel, ten hoogste aangenaam. De onze werd ook weldra de algemeene lieveling, en zoo mak, dat hij op onze handen kwam zitten, en zonder schuwheid de hem aangeboden vliegen uit dezelve wegpikte. Mijne kajuit diende hem tot zijn nachtkwartier. Bij den avond kwam hij door het open venster invliegen, en bij het opgaan der zon begaf hij zich weder naar het verdek, alwaar elkeen zijn best deed om de vliegen op te vangen tot spijs voor den kleinen gunsteling. Dit werd echter zijn ongeluk. Hij stierf algemeen betreurd aan overlading van de maag.

Op den 21 October pasfeerden wij de linie onder den 25ften lengtegraad (*), en wij begroetten het zuidelijk halfrond des aardbols door het losbranden van ons geschut.

Bij deze gelegenheid werd dan ook de gebruikelijke plegtigheid in het oog gehouden ten aanzien van al degenen, die thans voor de eerstemaal de Linie pasfeerden. Een matroos, die er zich niet weinig op liet voorstaan bij mijne vorige reis dezelve meermalen gepasfeerd te zijn, verrigtte dezelve met veel ernst en achtbaarheid. Hij kwam in een' schrikbarenden toefstel, als *Neptunus*, benevens zijne vrouw, in plaats van op den schelp-

(*) Van *Greenwich*, vanwaar de lengteberekening altijd door ons genomen is.

schelpwagen, op het affuit van een kanon aanrijden, wordende voor dezen keer in plaats van door *Tritons*, door Negers voortgetrokken. Des avonds werd er, onder algemeene toejuiching, een door de matrozen zelven vervaardigd blijspel vertoond. Dergelijke vermakelijkheden houden de manschappen in eene goede luim, doen hen de te boven gekomene rampen vergeten, en sterken hun' moed voor de aanstaande gevaren. Op de gezondheid zelfs hebben zij eene gunstige werking. Een blijmoedig mensch zal over het algemeen ligter eene ziekte doorstaan dan de neêrslagtige. Daarom moeten vooral de Scheepsbevelhebbers ieder onschuldig middel bij de hand nemen, om hunne equipagic in eene vrolijke stemming te bewaren. Daarenboven hellen op eene zeereis, die vele jaren duurt, wanneer men dikwijls maanden achteréén op een element omdooft, hetwelk de Natuur niet tot eene verblijfplaats voor den mensch bestemde, zonder eenige verkwikking aan land te genieten, de gemoederen van zelve genoeg tot de zwaarmoedigheid over, en deze kan de grond worden van vele ziekten, ja van waanzinnigheid, gelijk daarvan vele voorbeelden voorhanden zijn. Verstrooijing en opbeuring is in dat geval de beste artsenij, die, als voorbehoedmiddel gebzigd, ook hare werking niet zal misfen.

Toen wij de Linie achter den rug hadden werden wij door een' frisfchen zuidoostpasfaat met schoon weder ontvangen, zoodat wij spoedig en zonder ongemak de kust van *Brazilië* bereikten.

---

n aanrijden ,
oor *Tritons* ,
verd er , on-
rozen zelven
ermakelijkhe-
luim , doen
, en sterken
o de gezond-
g. Een blij-
r eene ziekte
oeten vooral
middel bij de
vrolijke stem-
eene zcereis,
ijls maanden
k de Natuur
ch bestemde ,
ieten , de ge-
armoedigheid
vele ziekten ,
voorbeelden
ing is in dat
middel gebe-

n werden wij
choon weder
ongemak de

II.

II.

RIO-JANEIRO.

Op den ochtend van den eersten November, en bij gevolg op een' lentemorgen, want wij waren in het zuidelijke halfrond, zagen wij Kaap *Frio*, en reeds denzelfden avond konden wij duidelijk de door haren fuikerbroodvormigen berg zoo kennelijke bogt van *Rio-Janciro* onderscheiden. De stilte van den wind beroofde ons van het genoeg en op dien eigen avond de haven in te loopen, aan welker ingang wij genoodzaakt waren het anker te laten vallen: doch alles wat ons omringde was zoo overfschoon, dat wij in deszelfs beschouwing eene rijkelijke vergoeding vonden. De heerlijke natuur van *Brazilie* is door velen afgeschilderd, doch het betooverende van derzelve schoonheid, pracht en bevalligheid is nog door geene pen naar den eisch afge- maald. Het is alleen der verbeeldingskracht overgelaten zich een juist tafereel te schetsen van deze schilderachtige landschappen, rijke en reusachtige beplanting, die in de menigvuldigste gestalten, in de pracht en liefelijke scharkeering harer kleuren, van de zee af tot op de hoogste pun-

punten toe digtinéén gedrongen, zoowel de dalen als het gebergte bedekt. Een verkwikkelijke landwind wafemde ons de aangenaamste geuren, en bragt ons eene menigte fraaije vlinders en infekten te gemoet. Vogelen, zoo als alleen de keerkringslanden die opleveren, vlogen rondom ons. Alles getuigt hier, dat de natuur dit land bij uitfluiting tot een vrolijk genot des levens en tot het geluk harer schepselen heeft bestemd.

Een ontheiligend kontrast met het verrukkende der heerlijke natuur van *Brazilië* verſchafte ons de beſchouwing van twee ſlavenhaalders, die eerst heden uit *Afrika* aangekomen, gelijk wij, ten anker lagen. De zielverkoopertij, die ſchandvlek der beſchaaſde Staten, en over welke zich de meesten dan toch ook beginnen te ſchamen, is hier nog in alle hare affchuwelijke kracht, en wordt onder de beſcherming der wetten met al de onmenſchelijkheid der geldzucht voortgezet. Het is eene bekende zaak, dat de ſchepen, die tot dezen ſchandlijken handel gebezigd worden, ook gewoonlijk zoo overladen zijn, dat de arme ſlaven zich ter naauwernood kunnen roeren, en slechts zeldzaam op het verdek komen om de frifche lucht in te ademen, dewijl zulks bij afwiſſeling gebeuren moet, omdat slechts een gering aantal derzelven te gelijk op het verdek plaats kan vinden. De tot eene koopwaar vernederde menſchen moeten ver den langſten tijd ſtil nevens elkander gepakt in de verpeſte lucht van het ruim liggen, waaruit krankten ontſtaan, en waardoor gemeenlijk het derde gedeelte der ongelukkigen deſzelfs ellende reeds aan boord ontduikt, terwijl de anderen in een' hoogst jammerlijken toestand de plaats hunner beſtemming bereiken. Zoo zagen wij dan ook nu het verdek der ſchepen, die nevens ons ge-

an-

ankerd lagen, volgepropt van naakt gekluisterde, meerevendeels zieke negers en negerinnen. Er bevonden zich zelfs moeders onder, met hare zuigelingen aan de borst, die door de gevoellooze spekulantten niet vermaad waren; en God weet, welke gruwelen welligt nog in het ruim dezer schepen verborgen bleven (*)!

Het vallen van den avond onthoofte ons langzamerhand alles, wat ons zoo zeer verrukt, en zoo zeer gestuit had. Wij hoorden den ganschen nacht door onafgebroken kannon- en fompwijken ook geweerschoten, terwijl er een aantal vuurpijlen in de lucht opsteeg. Dit verkondigde ons

(*) De volgende lijst van invoer der Negers te *Rio-Janeiro*, gedurende het jaar 1828, door de laatste Engelsche opgaven bekend gemaakt, hoezeer ten bewijze strekkende, dat de afschuwelijke slavenhandel aldaar nog in volle werking is, doet te gelijk zien, dat er ten minste tegenwoordig meer zorg wordt besteed voor het behoud der Zwarten, die tot de slavernij bestemd zijn. Van 46,160 heeft het verlies 2,589 bedragen.

Januarlij	6,830,	op den overtocht gestorven	374.
Februarij	2,278,	"	"
Maart	5,926,	"	"
April	4,375,	"	"
Mei	2,503,	"	"
Junij	1,222,	"	"
Julij	1,783,	"	"
Augustus	3,719,	"	"
September	2,076,	"	"
October	3,007,	"	"
November	4,006,	"	"
December	8,437,	"	"
	<hr/>		
	46,160.		2,589.
			(VERT.)

ons natuurlijkerwijze de viering van eenig luisterrijk feest, of mischien ook van eenige gewigtige gebeurtenis. Naderhand vernamen wij, dat het vreugdeblijken waren geweest van het volk over de in hechtenisneming van drie staatsdienaren, die van eene zamenzwering tegen den Keizer beschuldigd werden.

Met het aanbreken van den dag liet zich de opzigter van het loodswezen alhier aan ons boord aanmelden: hij was een bejaard man, kort, dik, en gelijk de meeste Brazilianen, zonder eenige welgemanierdheid. Hij liet zich op zijnen naam VASCO DE GAMA vrij wat voorstaan, en verzekerde ons, dat hij in regte linie afstamde van den vermaarden VASCO DE GAMA, die het eerst de *Kaap de Goede Hoop* was omgevaren. Behalve deze voorvaderlijke adeltrots bezielde hem ook een onverdragelijke hoogmoed op de onafhankelijkheid van *Brazilië*, even als ware hij zelf daarvan een steunpilaar. Deze eigenschap heeft hij overigens met zijne landslieden van allerlei stand gemeen, en hierin is ook wel de voornaamste waarborg dier geheele onafhankelijkheid gelegen.

Wij ligten het anker, en namen den vloed te baat, om de bogt van *Rio-Janeiro* binnen te loopen. Hoezeer nu onze Braziliaan wel nog de vermaardheid van zijnen stamvader niet verkregen heeft, zoo moet ik hem toch het getuigenis niet onthouden, dat hij een ervaren loods is; althans hij bragt het schip zeer goed door den smallen ingang tot binnen de bogt. Deze enge doortogt of straat wordt door een sterk, op eene hoogte gelegen, Fort bestreken, zoodat de bogt tamelijk wel voor vjandelijke schepen beveiligd is. Door de batterijen van het Fort nog eenigermate te versterken, konde men het geheele ondoenlijk maken met geweld de bogt in te

te varen, dewijl de doortogt zoo naauw is, dat men, zelfs tot op de helft toe, niet buiten het bereik van het geschut kan komen. Op eenigen afstand van de stad lieten wij onder eene menigte schepen van verschillende natiën het anker vallen, en bevonden ons nu weder bij eene landingplaats, nadat wij sedert ons vertrek uit *Engeland* tweeënvijftig dagen in zee waren geweest. Hoe verrassend en verkwikkend ook het gezigt op *Brazilië* op den geest van eenen Europeaan moge werken, zoo is dit toch welligt nergens zoo boven alle beschrijving prachtig en fraai als binnen deze bogt, alwaar zich bij het aanschouwen van de overheerlijkste en vreemdsoortigste landschappen, waarvan men omringd is, ook nog het allervervullendst uitzigt op de halfcirkelvormige, en vanhier allerbevalligst voorkomende stad *Rio-Janeiro* paart. Tusschen de huizen verheffen zich hoog de rijzige palmboomen, wier schaduw eene bijzondere vertooning oplevert, wanneer die op de zindelijk witte huizen valt. In het verschiet achter de stad ziet men tegen de steile helling van het gebergte menigvuldige kloosters even als zwaluwnesten tegen een' wand gehecht.

Wij hadden naauwelijks onze zeilen gestreken, toen de Russische Consul VON KIELCHEN, benevens een' door de Braziliaansche regering afgezonden officier bij ons aan boord kwam, om ons geluk te wenschen met onze aankomst. De laatste maakte mij dadelijk bekend met eene inrigting van zijn Gouvernement, ingevolge dewelke elk aankomend oorlogschip het Fort met eenëntwintig kanonschoten behoorde te begroeten, en opdat er geen twijfel aan mogt blijven bestaan, of deze begroeting gold de Braziliaansche vlag, had hij er ons eene medegebracht, om die onder de salutshoten aan onzen fokke-

mast op te hifchen. Hoe vreemd en aanmatigende mij dit bevel van een' toen nog door ons Gouvernement niet erkenden Staat ook in de ooren klonk, fchikte ik mij nogtans, om alle mogelijke onaangenaamheden voor te komen, naar hetzelfde, beval terftond de eenëntwintig falutfchoten te geven, en ontving er onmiddellijk een gelijk aantal van het Fort terug.

Het was van belang voor mij het gunftige jaarfaizoen aan *Kaap Hoorn* niet te verwaarloozen, en hierom verzocht ik den Heer VON KIELCHEN mij de noodige levensmiddelen tot de voortzetting mijner reize, benevens alle overige behoeften ten spoedigfte te verfcchaffen: hiertoe werd echter een tijd van vier weken vereifcht, en dezen wenschte ik mij vooral tot Sterrekundige waarnemingen ten nutte te maken. De Heer VON KIELCHEN bezorgde mij een hiertoe gefchikt landhuis, aan de kleine romaneske bogt van *Botafogo* gelegen, hetwelk ik terftond op den volgenden dag met den Heer PREUSS, die mij als Sterrekundige vergezelde, betrok, latende het toezigt over het fchip zoolang aan mijne officieren over.

In de vooronderftelling, dat niet elke mijner lezers of lezeresfen, want ook deze hoop ik te zullen vinden, met de gefchiedenis van *Brazilie* bekend zal zijn, wil ik het verhaal van ons verblijf aldaar door de volgende aanmerkingen doen voorafgaan.

Het groote Rijk in *Zuid-Amerika*, hetwelk naar eene foort van verwhout, die aldaar in oevervloed groeit, en het voorkomen eener gloeiende kool, in het Portugeesch *Brasa*, heeft, *Brazilie* geheeten is, behoort onder de rijkfte en vruchtbaarfte landen van den aardbodem. Hetzelve werd in het jaar 1500 bij toeval ontdekt

dekt door den Portugees CABRAL, die met eene naar *Oost-Indië* bestemde vloot op die kust verwaaid geraakte. In het eerst kende men den rijkdom van dit land niet, en men bestemde het tot eene verbanningsplaats voor misdadigers. Toen vervolgens de ballingen de suiker begonnen te verbouwen, en de goud- en diamantmijnen ontdekt werden, verkreeg *Brazilië* in het oog van het Portugeesche Gouvernement eene hooge waarde. Het zond er een' Onderkoning heen, die het land bestuurde en de strengste orders had de havens voor alle vreemde volken te sluiten, opdat vooral de diamanten en andere edele steenen, waarvan *Brazilië* zulk een' schat oplevert, aan geene anderen ten deel mogten vallen, en *Portugal* zoo doende in het onbetwiste bezit van dien rijken handeltak blijven zoude. Zoo bleef dit schoone land onder de Portugeesche onderkoningen een' geruimen tijd eene rijke goudmijn voor *Portugal*, doch het bleef zelf arm, onderdrukt, weinig bevolkt, en tot alle beschaving van den geest ongeschikt. Het jaar 1807 gaf eindelijk aan *Brazilië* eene andere gedaante. NAPOLEONS heerschezuchtige bedoelingen strekten zich ook over *Portugal* uit, en dwongen het Hof, de wijk naar die kolonie te nemen. Nagenoeg 12000 inwoners en 14000 militairen volgden hetzelfde. De tegenwoordigheid van het Hof in de hoofd- en residentiestad *Rio-Janeiro* is vervolgens van den heilzaamsten invloed op het land geweest. De havens werden voor alle de Europeaanse magten geopend, en daardoor aan handel, nijverheid en beschaving een nieuw leven geschonken. Toen nu eindelijk aan de veroveringen van NAPOLEON door zijne verbanning op *St. Helena* paal en perk gesteld

steld werd, en de Koning van *Portugal* in het jaar 1821 zijn land terugkreeg, liet hij aan zijn' zoon den Kroonprins PEDRO, die zich reeds vroeger met eene Oostenrijksche prinses in den echt had verbonden, het bestier van *Brazilie* over. Het voorbeeld der nieuw opgekomeene republieken had reeds op de gemoederen gewerkt, en het vertrek des Konings werd eene leus tot onlusten, welke het den Kroonprins echter gelukte te dempen, daar hij zich een' aanhang wist te maken, en in het jaar 1822 van het moederland onafhankelijk te verklaren, terwijl hij aan *Brazilie* eene grondwet beloofde, en zich uit kracht derzelve onder den naam van PEDRO den Eersten tot Keizer van *Brazilie* deed inhuldigen. Van dien dag af draagt zoo wel de Keizer als elke patriot aan den linker arm eene groene kokarde, op welke zich de woorden: *Independente on morte* (*Vrij of dood*) bevinden. Bij de krooning werd de orde van het Zuidelijke Kruis ingesteld, en de nieuwe Nationale vlag uit de vesting gestoken, zijnde groen met een vierkantig geel veld in het midden, waarop de aardbol van dertien sterren (het getal der provinciën) omgeven, en met koffij- en tabaksbladen, als de voortbrengfelen des lands bestrooid, gezien wordt.

In den tijd van ons oponthoud in *Brazilie* was het bestuur nog alles behalve op eene grondwettige leest geschoeid: gelijk blijkbaar is uit de reeds boven vermelde in hechtenisneming van drie Staatsdienaren, uit het eigendunkelijk uitéénjagen der afgevaardigden, die uit alle de gewesten bijeengeroepen eene grondwettige vergadering uitmaakten, en uit de woorden des Keizers: dat hij eene onvoorwaardelijke opvolging zijner bevelen verlang-

het jaar
zoon den
met eene
den , het
der nieuw
emoederen
ne leus tot
gelukke te
maken , en
nankelijk te
wret beloof-
naam van
deed inhul-
Keizer als
okarde , op
morte (*Vrij*
de orde van
e Nationale
het een vier-
aardbol van
ngeven , en
engfelen des

lie was het
ige leest ge-
ven vermeld-
en , uit het
en , die uit
yettige verga-
Keizers : dat
bevelen ver-
lang-

iangde , al ware het ook dat hij , gelijk KAREL DE XII eens wilde doen , zijne laars in de vergadering der afgevaardigden zond. Het is welligt mogelijk , dat de Keizer zich door de onderlinge botsingen der verschillende partijchappen , waarvan elke , zonder het algemeen belang in het oog te houden , slechts haar bijzonder belang bedoelde , tegen wil en dank tot zulke maatregelen van geweld genoopt heeft gezien. Zijn perfoonlijk karakter werd om deszelfs edelaardigheid geroemd. Eene anekdote , welke mij de Kapitein van een aan de Russisch-Amerikaanfche Compagnie toebehoorend fchip , hetwelk te *Rio-Janeiro* geweest was , verhaalde , levert het bewijs op van zijn menschlievend gevoel. Twee matrozen van dit fchip waren aan land gegaan , hadden zich aan den drank te buiten gegaan , en waren bewusteloos op den weg naar *Corcowado* blijven liggen. De Keizer kwam met de Keizerin , slechts door een paar bedienden gevolgd langs dezen weg rijden , en zag de matrozen , die hij voor ziek hield. Hij fteeg van het paard af , wreef hun met eigene Keizerlijke handen de flapen van het hoofd , en trachtte hen wederom bij te brengen ; doch vergeefs. Hierop liet hij zijn' lijfarts ontbieden , en zond de gewaande patienten door denzelven vergezeld naar het hospitaal , waaruit zij den volgenden morgen , nadat zij hun' roes hadden uitgeslapen , gezond weglieden .

Nog eene andere anekdote hoorde ik van eenen fchilder uit *Weenen* , die zich in *Rio-Janeiro* onthoudt. De kunstenaar bragt zijn' ezel in het slot , ftelde denzelven , en de Keizer trad in de gekozene houding voor hem. Hij had nog naauwelijks eenige omtrekken gefchetst , toen er een officier binnentrad , wiens pligt het was dagelijks

de

de rapporten te brengen van de nieuw aangekomene schepen. De namen der schepen en der Kapiteins, der natiën, wier talen den officier vreemd waren, werden dan ook door hem met groote moeite en bijkans onveestaanbaar van het papier opgelezen. De Keizer geraakte over de onwetendheid van zijnen officier in zoodanig eene drift, dat hij een' stok aangreep. De officier ontweek slechts door eene snelle vlugt rondom den schilders ezel, bij welke hij eerst nog een' korten tijd vervolgd werd, de hem toegedachte bestraffing. — Wanneer men bedenkt op welk een' trap van beschaving het land door den bestierder is gevonden, dan zal men zich over dit voorval niet grootelijks behoeven te verwonderen. Mogt het den Keizer van *Brazilië* gelukken het door hem geregeerde volk uit de laagte, waarin het gezonken was, te verheffen! Het zal van zijn bestuur af hangen, zijn land, hetwelk de natuur tot het schoonste en vruchtbaarste geschapen heeft, ook tot het gelukkigste te maken.

De Braziliaansche vloot, toen ter tijd onder het bevel van den welbekenden Lord COCHRANE, bestond uit één linieschip, twee fregatten, drie brikken, en nog eenige kleindere vaartuigen. Deze zeemagt was, hoewel on aanzienlijk, echter in een' goeden toestand, en zij ver-richtte wonderen door de bekwaamheid en den heldenmoed van haren aanvoerder, die zich reeds als Engelsch officier zoo voordeelig onderscheiden had. Het was nog niet lang geleden, sedert dat COCHRANE met het linieschip en één fregat een Portugeesch eskader van twee linieschepen en vier fregatten had aangetast en tot wjken genoodzaakt. Hij nam hetzelfde bij die gelegenheid veertig koopvaarders van deszelfs eskorte af, en vervolgde het

liet tot voor de haven van *Lisfabon*. Lord COCHRANE werd tot belooning voor deze heldendaad door den Keizer tot Opper-admiraal benoemd, en verkreeg den titel van eene der Provinciën als Markies van *Marinon*. Hij was vroeger in de dienst der republiek van *Chili* geweest, en had, zoo als de spraak gaat, niet verzuimd behalve voor zijne dienst ook voor zijne finantiën te zorgen. Hij bevond zich eerst sedert een jaar hier. Ik was nieuwsgierig dezen zoo beroemden man te zien, en de gelegenheid deed zich weldra voor mij op zijne kennis te maken, en mij dikwijls in zijn gezelschap te bevinden. Zijn uiterlijk voorkomen en zijn geheel gedrag hebben eerder iets terugstootends, dan iets innemends. Onder een gewoon gesprek is hij gansch niet woordenrijk, en het valt moeilijk den geestvollen en kundigen man in hem te ontdekken. Hij is meer dan vijftig jaren oud, lang en schraal: hij heeft een ernstig gezicht, sterk geteekende gelaatstrekken en rood haar. Zijne houding is altijd een weinig gebukt, en hij houdt zijne oogen op den grond gevestigd. Zelfs wanneer hij met iemand in gesprek is, ziet hij hem niet aan, en zijne ruige vooroverhangende wenkbrauwen bedekken zijn levendig oog, hetwelk hij slechts zelden van onder dezelve opslaat. Zijne echtgenoot, die een volkomen contrast van hem is, want zij is jong, schoon, levendig van onderhoud, en over het algemeen zeer beminnswaardig, is hem met zulk eene trouwe liefde toegeneegen, dat zij hem te midden der grootste gevaren niet verlaat. Zij heeft alle de zeegevechten van haren man gedurende zijne dienst in *Zuid-Amerika* bijgewoond, en, om slechts bij hem te zijn, haar jeugdig en bloeiend leven aan de kanonskogels blootgesteld. COCHRANE gaf mij

mij dikwijls te kennen, dat hij in Rusfische dienst wilde treden, om de Grieken bij te staan en de Turken te demoe-digen. Hij heeft dit doel thans (*) op eene andere wijze bereikt. De oorlog fchijnt tot de onontbeerlijkfte be-hoeften zijns levens te behooren, en de gevaarlijkfte ftrijd voor eene zaak, die hij voor regtvaardig houdt, is genot voor zijne ziel. Het is niet gemakkelijk in te zien, hoe zich zulks laat overeenbrengen met de groote geldzucht, die men hem nageeft.

De korte tijd van mijn verblijf in *Brazilië* verliep mij bij de fchoone ligging van mijn landhuis en onder aan-houdende bezigheden voor de expeditie zeer fpoedig en vermakelijk. Zonderling gevoelt zich de Europeaan te moede, zich in eene zoo geheel andere natuur te bevin-den, zelfs dan ook, wanneer hij dezelve niet voor den eerften keer aanschouwt. Alles wat zijn oog treft is hier zoo geheel anders dan in zijn vaderland. Geen boom, geene bloem, geen infekt, geen vogel, zelfs geen enkel graspiertje gelijkt naar de vaderlandfche. Al-les wekt zijne opmerkzaamheid door ongewone vormen en kleuren: in alles staat hij verfteld over den onuitput-telijken rijkdom dier gezegende hemelftreek. Bij den dag zwermt een ontelbaar heer der fraaifte vlinders, torren, en kolibriten in bonte fchakeerijen rondom hem: naau-welijks is de zon ondergegaan, of er vertoont zich een oneindig aantal van vonken, grooter dan die onzer glim-wormen, die deels door elkander zweven, deels zich aan de planten hechten, en eene ongemeen fraaije illumi-natie veroorzaken. Ik kon niet dan zelden kleine uit-ftappen maken, zoodat ik, hetgene gewoonlijk het ge-val

(*) Dit werd gefchreven in 1827.

val der zeevaarders is, weinig van het inwendige des lands weet te zeggen. *Botafogo*, waar de rijkste en aanzienlijkste inwoners van *Rio-Janeiro* hunne landhuizen hebben, in welke zij zich doorgaans lang ophouden, omdat er de lucht voor buitengewoon gezond gehouden wordt, is wel de schoonste en bezienswaardigste plaats in den omtrek der hoofdstad. Boven den achtergrond van deszelfs bogt verheffen zich de bergen, onder welke er een bijzonder opmerkelijk is, uit hoofde van zijne gelijkenis naar een' geweldig hoogen kerktooren. Deze berg, die uit eene rots bestaat, is volgens eene barometrische opneming van onzen Natuurkundige, den heer LENZ, 1580 voeten hoog boven het vlak der zee. Men heeft met oneindige moeite tot aan zijn' top eenen weg aangelegd, zoodat een klein gezelschap aldaar plaats kan vinden, en zijn oog vergasten aan het heerlijke uitzigt. De Keizer zelf scheidt een groot genoeg in deze plaats, welke *Corcovado* heet, en rijdt er dikwerf met de Keizerin heen. Het was op dezen weg, dat hij de beide beschonkene Russische matrozen aantrof.

Van *Botafogo* leidt een bevallige, zich tusschen nette landhuizen slingerende weg naar de stad, welker naam *Rio-Janeiro*, (d. i. rivier van Januarij) door eene vergissing van den eersten ontdekker geboren is, die haar voor den mond eener rivier hield, welke hij naar de maand noemde, waarin die ontdekking voorviel. Van de bogt af vertoont zich de stad niet onaardig, gelijk ik reeds gezegd heb, doch komt men in dezelve, dan wordt men op eene onaangename wijze te leur gesteld door de smalle, slecht geplaveide, morsige straten, en door een vollagen gemis van smaakvolle gebouwen. Wanstaltige kerken en kloosters zijn er in menigte. De

omtrek der stad is tamelijk ruim: ook telt zij nagenoeg 250,000 inwoners, waarvan echter het twee derde gedeelte negers zijn, en het overige derde wederom uit Mulatten, Mestizen, en andere kleurlingen bestaat. Slechts zelden ziet men een blank gezigt op de straat: men is overal van Zwarten omringd, zoodat men zoude meenen in *Afrika* te zijn. Het bewonderenswaardigste in de stad is het museum, hetwelk eenige zeldzame naturalïën bevat, en vol ligt van kostbare steenen.

Onder de negers zijn er slechts weinige vrij: zij zijn meest flaven, die door hunne meesters tot den stand van lastdieren vernederd worden. Het is te verwonderen, welke ongehoorde lasten deze arme menschen te torschen hebben, en er behoort zekerlijk eene langdurige hebbelijkheid toe om het zoo ver te brengen. De last is gewoonlijk aan eene stang vastgemaakt, welker einden door twee hunner op de schouders gedragen worden, waaronder zij dan een eentoonig en zeer zwaarmoedig lied in hunne spraak zingen, welks maat hen in den vereischten pas houdt. Dikwijls kan men aan het geluid hunner stem bespeuren, dat zij op het punt zijn van onder hunnen last te bezwijken, doch dan weet de zwcep hunne krachten op nieuw te wekken. Menigwerf moeten zij ook ieder afzonderlijk zwaar beladene korven op hunne hoofden dragen. Zelfs de vrouwen zijn van deze schrikkelijke inspanning van krachten niet bevrijd. Even zulk een lied, als bij het dragen der lasten, hoewel iets vrolijker, doch insgelijks met maat houdende schreden, wordt door de negers gezongen, wanneer zij op zon- en feestdagen vrij rondloopen, of wanneer zij om boodschappen gezonden worden, waaronder zij dan een klein speeltuig, waarop een paar stalen
vee-

veeren eenige toonen aangeven, tusfchen hunne vingers houden, en daarmede hun gezang paren. Alle deze flaven worden wel is waar gedoopt, doch aan het onderwijs in de leer des Christendoms kan men slechts met moeite denken, vermits zij geene andere taal verstaan, dan die van hun verafgelegen vaderland. Zoo neemt men dan den uiterlijken fchijn aan van voor het heil hunner zielen te zorgen, terwijl men hen echter in eene diepe onwetendheid laat, bij welke zich mogelijk niet zelden het gevoel van vertwijfeling over de mishandelingen huns ligchaams komt voegen.

De weinige vrije Zwarten, die dan toch ook hier, hoewel zelden, gevonden worden, zijn vrijgelaten flaven en derzelver afftammelingen. Zij zijn meestal handwerkslieden of geringe handelaars. Soms tijds komt er een blanke uit den laagften ftam wel toe eene zwarte te huwen. Uit zulke huwelijken, dikwijls evenwel ook buiten den echt, worden de Mulatten geboren, uit wier vermenging met blanken of zwarten wederom alle de onderscheidene afwijkingen der kleurlingen ontspruiten. Deze, de Mulatten namelijk en de vrije Negers, maken eigenlijk de klasfe der burgers uit, onder welke zich slechts weinige blanken bevinden; en zij zijn over het algemeen van het verachtelijkfte karakter, ten uiterfte onkundig en ondeugend. Hun afzigtelijk voorkomen draagt den duidelijken ftempel van hun' inwendigen aard. Het zijn ook deze meest, die hunne voorouders vergettende, *en detail* den flavenhandel drijven, met welk oogmerk zij opzettelijk ingerigte winkels houden, waar men zich deze ongelukkigigen, even als eene koopware, naar verkiefing kan uitzoeken. Men wil, dat er jaarlijks omtrent 20,000 Negers naar *Brazillie* worden gevoerd,

voerd, zijnde de gemiddelde koop prijs voor eene vrouw 300 en voor een' man 600 piasters.

De gewoonste spijs, die aan de negerflaven door hunne meesters toegereikt wordt, en bij de meesten ook wel de eenige is, bestaat in een' dikken brij, *Manioc* geheeten, welke uit den *Tapiocwortel*, die daarom zorgvuldig wordt aangekweekt, door dien in warm water te kneden, wordt toebereid, en een Europeansch verhemelte ten minste niet dan zeer matig zoude aantaan. Voedzaam is misfchien deze spijs wel, want de Negers zien er over het algemeen wel doorvoed uit: doch ik twijfel, of zij op den duur en op zich zelve alleen genuttigd wel gezond is. In haar ligt waarfchijnlijk de kiem eener verfhrikkelijke ziekte, aan welke de Negers hier bij uitzondering onderhevig zijn, en waarvan zij in hun vaderland niets weten. Zij krijgen namelijk groote zwere: als pestbuilen, vooral in het gezigt en aan hunne beenen, die niet rijpen en veretteren, maar steeds grooter worden, zoo dat men bij eenige van zulke lijdens naauwelijks de menfchelijke gedaante langer kan herkennen. In de bogt van *Rio-Janeiro*, niet ver van de ftad, ligt een klein eiland, *dos Fradres* geheeten, waarop zich een klooster bevindt, hetwelk onder het opzigt van het beftuur tot een hospitaal voor de zieke negers gebruikt wordt. Het is mij niet met zekerheid gebleken of men hier in de genezing dier krankheid kan flagen. Toen des Keizers vader zijne residentie nog in *Rio-Janeiro* hield, bezocht hij dikwijls dit klooster, en men toont aldaar nog een vertrek waar hij zich, wanneer het donderde, plagt te verbergen, dewijl hij zeer bevreesd voor onweder was, en zich aldaar, men weet niet om welke reden, in veiligheid waande.

Op

Op den 19 November lokte mij de viering van het krooningsfeest en van de instelling der Orde van het zuidelijke kruis naar de stad. Het begon nauwelijks dag te worden, toen het gebulder der kanonnen van alle de forten en van de schepen op de reede de herinnering wekte van deze heden voor een jaar voorgvallene gelukkige gebeurtenis. Alles geraakte in de grootste beweging. Het volk wemelde in de straten: de soldaten ijlden in hunne parade-uniformen naar de loopplaatzen: de negers, van hunnen arbeid ontslagen, liepen gapende van nieuwsgierigheid rond. Te elf ure zag men den Keizer en de Keizerin in een' prachtigen, met acht paarden bespannen wagen naar de kerk rijden, geskorteerd door eene kompagnie der lijfwacht te paard, welke er in haren fraaijen uniform zeer goed uitzag. De trein werd gefloten door eene menigte rijtuigen met het gevolg van het hooge Keizerlijke paar, en hij trok zachtkens op, ten einde aan het juichende volk des te langer tijd tot de aanschouwing van dit luisterrijk schouwspel te verleenen. Op een' tamelijken afstand van de kerk hield de optogt stil: de Keizer steeg met zijne gemalin uit den wagen, en legde met groote plegtigheid, omringd door de ridders der Orde, verder den weg te voet af. Voor de deur van de kerk werd hij door den bisschop en de ganfche geestelijkheid ontvangen en met alle staatsie binnen dezelve geleid tot voor een' ter regter zijde van het altaar opgerigten troon, dien hij beklom. De Keizerin plaatste zich in eene *loge* ter linker zijde. De dienst nam een' aanvang onder eene voortreffelijke muziek, waarbij zich een koor geoeffende zangers paarde. Na het uitvoeren van dezelve trad de bisschop voorwaarts, en hield eene zeer lange predikatie, in welke

hij zich beijverde de schitterende hoedanigheden van den monarch af te schilderen, en hem met PETER den Groo-ten van Rusland te vergelijken. Hij bleef echter niet in gebreke hem eene menigte van grondregelen voor te houden, volgens welke hij zijn rijk behoorde te bestieren, ten einde het geluk zijner onderdanen te vestigen. De overeenkomst des Keizers van Brazillie met PETER den Groo-ten is slechts in zoo verre niet oneigenaardig, omdat beiden zich hadden voorgesteld eene ruwe volksmenigte te vormen en te beschaven. Of de Keizer van Brazillie met oneindig meerdere hulpmiddelen dit doel zoo gelukkig zal bereiken, als het PETER de Groote heeft gedaan, zal de tijd leeren. Een straal van hoop voor Brazillie is reeds verduisterd. De Keizerin heeft voor de uitbreiding van kunsten en wetenschappen reeds veel gedaan. Nadat de bisschop geëindigd had te spreken, namen de Keizer en zijne gemalin in dezelfde orde, welke zij zich naar de kerk begevende in genomen hadden, onder het onafgebroken schieten het kanon, den terugtogt naar het paleis aan, alwaar nu groot cirkel ten hove werd gehouden. Te vier ure werd er op het marktplein in de stad, alwaar een gebouw in den vorm eens tempels voor de Keizerlijke familie was opgerigt, eene groote militaire parade gehouden. De troepen ten getale van 4500 mannen, schaarden zich in een' halven kring rondom den tempel, en werden door den tachtigjarigen Veldmaarschalk Don JOSE DE CURRADO gekommandeerd. Ik verheugde mij in dezen eerbiedwaardigen grijsaard den voormaligen Gouverneur van St. Katharina te herkennen, die ons, tijdens mijne eerste reize om de wereld, onder het bevel van den tegenwoordigen Admiraal KRUSENSTERN in den ja-

jare 1803, zoo gastvrij onthaalde. Zoolang er de Keizer nog niet was, befehouwde ik de militairen, en vond alles vrij wel ingerigt. Ook hunne kleeding was sierlijk en doelmatig; alleen van de krijgstucht schenen de goede lieden nog het regte denkbeeld niet te hebben. De frontkompagnieën rookten, en maakten allerlei misbaar. De muzikanten troffen inzonderheid mijne aandacht. Elke regementskommandant heeft het regt derzelve kleeding naar zijn goedvinden te bepalen: en dan ziet men hier in dit opzigt, de grootste bontheid heerschen, hoewel er de Aziatische gebruiken over het algemeen den boventoon geven. Zoo zijn bij voorbeeld eenige muzikantencorpsen als Turken gekleed, andere als Indianen, enz. Bij één regiment waren de muzikanten, die voor het overige ook het minst in hunne kunst gevorderd schenen, in het geheel niet gekleed, doch zagen er dubbeld opgeschikt uit door de menigte van bonte pluimen, die hun boven het hoofd en om het lijf staken. — De kanonnen bulderen: de Keizer en de Keizerin verschijnen te paard gezeten en van een aanzienlijk gevolg vergezeld. De militairen werpen hunne brandende sigaren weg, het volk zwaait de hoeden: van de balkons af wuiven de dames met hare sneeuw-witte zakdoeken: alles roept: *viva l'Emperador!* Langzaam nadert de statige trein, in het midden van welken de Keizer door de aan zijne borst gehechte sterren schittert gelijk de Sirius aan den hemel. Zijne rijzige gestalte schen geheel in goud gehuld, en zijn groote met breede randen en andere versierselen rijk opgetooid de hoed bedekte zijne forsche trekken. De kleeding der Keizerin bestond uit een eenvoudig, smaakvol, zwart met goud gestikt rijkleed. Nadat de Keizerin hare plaats

in den tempel genomen had, hield de Keizer een wapenschouw over de troepen, en nam daarbij zelf het kommando op zich, om dezelve in een' parademarsch voorbij zijne gemalin te doen defiéren. Naauwelijks hoorde men het galmen van zijne luide stem, of het gebral der kanonnen begon op nieuw; de Turken, Indianen, en papegaaijen staken hunne trompetten, en het volk overschreeuwde die allen met zijn *viva l'Emperador!* Nadat de kolonnes meermalen voorbij de Keizerin gemarcheerd waren, was hiermede de parade afgeloopen, en de Keizerlijke familie begaf zich van het Hof vergezeld naar den schouwborg. Ik kwam daar vroeger, en had mijne *loge* reeds betrokken, voordat zij verscheen. Het was er stikvol, en ik was verrast zoo wel over het gebouw zelf, als over deszelfs inwendige inrigting, die zoo goed is als men ze in *Europa* zoude kunnen verwachten. De *loges* waren door de aanzienlijken bezet: zoodat men er niet dan blanke gezigten aantrof, onder welke er vele vrouwelijke waren, die zich door derzelter buitengewone blankheid, waarvoor zich zelfs Noord-Europeaanfche dames niet zouden hebben behoeven te schamen, boven de overige onderscheidden. Voegt men hier nu het zachte rood der jeugdige wangen bij, zoo kan men zich wel verbeelden, dat de vurige zwarte oogen en de zwarte lokken haar bij uitnemendheid wel staan. Men ziet er echter ook in deze klasfe van vrouwen vele met bruine haren, en zelfs ook blonde. Zij rigten hare kleeding meestal naar de Parijsche modes in, en weten dezelve smaakvol toe te pasfen: doch ook is de kennis van het toilet wel zoo wat de eenigste, die zij bezitten: althans het geringste getal brengt het tot aan het lezen en schrijven. Zij zijn echter gezins van aanminningheid

heid en bevalligheid verftoken, en hare natuurlijke aanleg kan voor een gedeelte het gemis der opvoeding vergoeden. Zij weten even zoo goed, als de Europeaanfche dames, een gesprek vol te houden, en hetzelfde met fpoottende fcherts te veraangenamen. Ook in den fchouwburg is men in de gelegenheid om dit waar te nemen. Er heerschte namelijk eene gewoonte om van de eene *loge* naar de andere te gaan, en bezoeken af te leggen, die gansch niet euvel worden opgenomen. Ja, men ftelt doorgaans hooger prijs op een bezoek, hetwelk men in eene *loge* ontvangt dan op die, welke men in zijn huis krijgt, dewijl in den fchouwburg het gansch publiek getuige is van de achting, welke het bezoek bewijst. Er wordt ook bij zoodanige gelegenheid menig levendig onderhoud tusschen de dames en heeren aangeknoopt, en de blikken, die hetzelfde menigmaal bezielen, zouden u ten naasten bij doen opmaken, welk onderwerp er behandeld wordt. Dat men inmiddels van de uiterlijke, geheel Europeaanfche welgemanierdheid van dit komedie-publiek geenzins eene gevolgtrekking kan maken tot deszelfs beschaafdheid in andere opzigten, bewijst ten minste de volgende anekdote. In het jaar 1817 bevond zich het Rusfisch fregatschip *Kamtschatka* in de bogt van *Rio-Janeiro*. Een officier van hoogen rang kwam er aan boord, en was bovenmate verwonderd in de kajuit een crucifiks te vinden. Hij wist wel, dat de Rusfen der Griekfche belijdenis toegedaan waren; doch dat deze eene Christelijke was, zie daar iets wat hij niet wist. — Het *parterre* levert eere treffende vertoonng op met alle deszelfs naar verichillende tinten van het zwart af tot het blanke toe gekleurde gezigten, waarvan echter de getaande verre de meerderheid uitmaken.

Terwijl in de *loges* alle betamelijkheid en wellevendheid even gelijk in *Europa* bespeurd wordt, heerscht hier een verfoeilijk ruw misbaar. Voor de Keizerlijke *loge* hingen gordijnen, die dicht toegeschoven waren, en waarop aller blikken vol verwachting gevestigd waren. Zij werden eindelijk weggeschoven, en men ontwaarde het hooge Keizerlijke paar op den voorgrond der *loge* staande. Het gevolg vervulde den achtergrond, en bestond meerendeels uit ridders van het zuidelijk kruis. Nu ging het weder aan een zwaaijen met de hoeden, wuiven met de zakdoeken der dames uit de *loges*, en van alle kanten daverde het *viva l'Emperador! l'Empedriza! la Monarchia!* Eene genadige hoofdbuiging was de belooning van deze geestdrift. Het scherm ging op, en er kwam eene tooneelsteester te voorschijn, die den Keizer in eene voorafpraak vol loftuitingen hemelhoog verhief. Vervolgens werd er een stuk opgevoerd, waarvan ik slechts weinig begreep, en na hetzelfde een ballet gegeven zoo volmaakt goed, als ik het in *Brazilië* niet had kunnen verwachten. Gedurende de vertooning van het tooneelstuk verleende de Keizer aan verscheiden zijner onderdanen gehoor, hetwelk telkens met een' voetval en handkus een' aanvang nam. Zoodra het scherm was opgehaald, gedroeg zich het *parterre* tamelijk rustig en aandachtiger dan de *loges*, die meestal meer met de bezoekers dan met het stuk op hadden. Ik zelf legde ook een bezoek af bij Lord COCHRANE en deszelfs beminnenswaardige echtgenoot in derzelve *loge*, en ik bleef bij hen tot aan het einde der uitvoering toe. De edele Lord sprak veel over *Chili*, en droeg zelfs op dezen feestelijken avond de Chilische uniform met een Chiliaansch eererecken, bestaande in een' blauwen sjerp over

over den schouder: en dit trof mij zoo veel te meer, omdat hij op het gouvernement van *Chili* misnoegd was. Toen ik hem mijne bevreemding daarover te kennen gaf, zeide hij mij, dat zijn Braziliaansche uniform nog niet door den Keizer bepaald was, zoodat hij tot dien tijd toe de Chiliaansche zoude dragen. De schoone vrouw vond minder genoeg in *Brazilie* dan in *Chili*. Zij meende ook, dat het klimaat ongunstig op haar lichaamsgeftel werkte.

Nog acht dagen bragt ik met mijne bezigheden op mijn eenzaam landhuis door, vanwaar wij ons op den 27 November wederom met onze werktuigen aan boord begaven van het fregat, ten einde des anderen daags onze reis voort te zetten, dewijl wij nu van al het noodige voorzien waren. Reeds te 5 ure des morgens van den 28 November verwijderde ons de eb en een matige noordewind zachtens van het schoone *Brazilie*, hetwelk wij een hartelijk vaarwel toeriepen. De wind werd intusfchen weldra zoo flauw, dat wij het fchip niet meer konden sturen; eene groote verlegenheid in een naauw vaarwater, uit welke een ter reede geankerd fmaldeel ons redde, door ons een aantal booten toe te zenden, om ons fchip te boegfêren, tot dat het ons eerst tegen den avond gelukte, de ruime zee te bereiken.

De geweldige hitte van *Brazilie* had de gezondheid onzer manschappen niet benadeeld. Een frifch voedsel, vele groenten en vruchten, in plaats van den gewonen fterken drank, eene goede limonade, en alle avonden een zeebad, zie daar de voorbehoedende middelen, die ik liet aanwenden. De gansche equipage bevond zich in den besten welstand, en maakte zich met koenen moed

ge-

gereed de stormen van *Kaap Hoorn* te trotséren, na welker moeilijke omvaart ik de aan de kust van *Chili* gelegene haven *Conception* tot mijn rustpunt bestemd had.

De uitkomsten onzer meermalen aan land herhaalde waarnemingen aangaande de liggingsbepalingen waren als volgt :

Breedte van *Botafogo* . . . . . $21^{\circ} 56' 5''$

Gemiddelde lengte volgens vele verschillen-

de opgaven . . . . . $42^{\circ} 7' 32''$

Alle lengtebepalingen, welke in dit reisverhaal worden opgegeven, zijn van *Greenwich* af berekend, en dat gedurende de gansche reis van het Westen naar het Oosten.

De declinatie der kompasnaald bedroeg 3° ten Oosten; hare inclinatie $9^{\circ} 28'$. Dewijl de lengte van *Kaap Frio* zoo verschillend wordt opgegeven, heb ik mij beijverd, dezelve zoo naauwkeurig als mogelijk is te bepalen. Volgens mijn' voortreffelijken chronometer vond ik het lengteverschil tuschen *Kaap Frio* en *Botafogo* $1^{\circ} 6' 20''$: en bij gevolg is de ware lengte van *Kaap Frio* $42^{\circ} 12''$ westelijk van *Greenwich*.

, na
Chili
stemd

maalde
en als

' 5"

' 32"

worden
at ge-
osten.

Oos-

Kaap

nij be-

bepa-

vond

ogo 1°

p *Frio*

III.

OMVAART VAN KAAP HOORN, EN VERBLIJF IN CHILI.

Bij fraai weder en met een' gunstigen wind zetteden wij genoegelijk onzen togt zuidwaarts voort. Onder den negenentwintigsten graad zuiderbreedte bespeurden wij nogtans al spoedig hoe veel verder de Zuidpool haren onvriendelijken invloed uitstrekt dan de Noordpool. Gedaan was het met de helderheid van den hemel: de wind begon veranderlijk te worden en fel te blazen: de lucht werd merklijk kouder, en de voorboden van het aannaderend stormgewest, de walvisfchen en reusachtige albatrosfen vertoonden zich in menigte. Van de laatste werd er een weinig naderhand één aan de kust van *Chili* geschoten, die van de eene vlerkpunt tot de andere twaalf voeten kon halen.

Toen wij ons op de breedte van *Rio de la Plata*, tweehonderd mijlen van het vaste land af bevonden, dreven wij door den stroom dagelijks 39 mijlen zuidwestelijk van onzen koers af. Dit komt van de werking der ontzagverwekkende rivier, die tot op 240 mijlen van hare uitwatering in zee merkbaar is.

III.

Den

Den 15 December, en dus in het begin van den zomer van het zuidelijke halfrond, bevonden wij ons onder den 47sten graad van breedte, alwaar, in gevalle de temperatuur van de beide werelddelen op eene gelijke breedte met elkander overeenkwam, het klimaat van het zuiden van *Duitschland*, of van het middelste gedeelte van *Frankrijk* zoude moeten plaats vinden. Hier overviel ons een woedende storm van hagel en sneeuw vergezeld. Hij begon te waaijen uit het zuidwesten, maar liep in vierentwintig uren het gansche kompas om, zoodat de golven van alle kanten hemelhoog opstegen, en het op onzen ondergang schenen gemunt te hebben. Nu eerst werden wij van de deugdzaamheid van ons schip ten volle verzekerd. Het deed zijn' bouwmeester alle eer aan, hoewel het een vrij aanmerkelijk lek bekwaam. Na het doorworstelen van dit kwade weër behielden wij een' tijdlang rust en een' gunstigen wind ter voortzetting van onze reis.

Tusfchen de *Falklands eilanden* en de kust van *Patagonië* ontmoette ons eene tallooze menigte van graauwe stormvogels, en kondigde ons de nabijheid van het land aan. Wij zeilden voorts een Noord-Amerikaanschen walvischvanger zoo dicht voorbij, dat wij met elkander konden spreken. Het morfige schip en de met traan befmeerde manschappen boezemden ons wel eenigen afkeer in, doch, wanneer men bedenkt, aan welke zwarigheden en gevaren deze arme walvischvangers op hunne gewoonlijk eenige jaren onafgebroken voortdurende reizen in de stormachtigste streken der wereld zijn blootgesteld, hoe zij niet zelden maanden lang rondzeilen zonder een' enkelen walvisch aan te treffen, daarenboven dikwijls het grootste gebrek aan gezonde levensmiddelen ondervinden, en

en desniettemin met den standvastigsten moed hun ontwerp doorzetten, dan mag men hun geen medelijden, ja zelfs niet een' zekeren graad van achting onthouden.

De Noord-Amerikanen worden over het algemeen door geen volk, zelfs niet door de Engelschen in wakkerheid, ijver, en standvastigheid bij hunne handelsondernemingen geëvenaard. Op alle zeeën zelfs der onbezochte wereldstreken vindt men hunne schepen. In alles weten zij voordeel te zien, en zij achten het niet beneden zich ook uit de geringste voorwerpen van den handel eenig nut te trekken. Zoo levert hun de *Kaap Hoorn* en de omliggende eilanden walvischen en huiden van verschillende foorten van dieren. Aan de noordwestkust van *Amerika* gaan zij naauwe verbindtenissen aan met de wilden, en ruilen voor kleinigheden van hen de fraaije zeeottervellen in, welke zij in *China* met eene ongeloofelijke winst verkoopen. Een groot aantal hunner schepen neemt op de eilanden der *Zuidzee* ladingen in van fandelhout, welke zij insgelijks naar *China* voeren, alwaar het hoog in prijs staat; en andere vervolgen den spernacetivisch, van welken het walvichot komt, waarmede een zeer merkelijke handel gedreven wordt.

Op den 25. December ontdekten wij op een' afstand van vijftig mijlen de hooge, met sneeuw bedekte puntige bergtoppen van het ijzingwekkende *Stateneiland*. Eene frische koelte bragt ons weldra dit onherbergzaam, door de natuur geheelenal verwaarloosd eiland zoo dicht voorbij, dat wij zonder verrekijker alle de voorwerpen op hetzelfde konde onderscheiden. Welk een contrast met het heerlijke *Brazilië*! Daar zoude men zeggen, dat de natuur hare scheppingskracht in praal en verscheidenheid heeft uitgeput: hier sleet zij slechts eenige paar-

spaarzaam met mos begroeiide rotsbrokken neder. Zelden acht de zon dit land, even gelijk het naast hetzelfde gelegen *Vuurland*, een' enkelen harer stralen waardig. Een eeuwige neveldamp voegt zijne verderfelijke vochtigheid bij de koude, welke hier het gansche jaar door heerscht, zoodat op zijn best, even als in ons hooge Noorden, eenige onvolwasfene boomen aan den voet der klippen gedijen. Alleen zeedieren met hun koud bloed bewonen deze barre kusten, en zeevogels omfladderen die. Anders bespeurt men er geen leven. De infekten zelfs verfmaden dit klimaat. De mensch echter, dien men onder alle hemelstreken aantreft, is met 'zijn' trouwen metgezel, den hond, ook tot hiertoe doorgedrongen. Doch ook hem is een milde zonnestraal voor de ontwikkeling zijner natuur eene behoefte. Hier is hij slechts een dier. Klein van gestalte en van eene morsige kopergele kleur, met zwart borstelig haar zonder baard, kommerlijk in huiden van zeedieren gewikkeld, bewoont hij zijne ellendige uit losse met gedroogd gras bedekte takken opgeslagene hut, en stilt zijnen honger met dood geslagene of ook wel gestorvene en half verrotte zeedieren, zonder de minste toebereiding. Door zijne domheid heeft hij het niet tot de allereenvoudigste uitvindingen gebragt, om zich tegen de ruwheid van zijn klimaat te beschutten, of zijn vreugdeloos aanzijn enig gemak te verschaffen. De koude stremt hier de werking van den geest, en echter is deze zuidelijke breedte dezelfde als de noordelijke, waaronder mijn geliefd *Esthland* ligt, waar men genoegelijk leven kan, waar ik geboren werd, waar mij het hoogste geluk mijns levens in de gedaante eener bevallige vrouw ten deel viel, en waar ik na het doorstaan van alle ongemakken in de haven der vriendschap

sch
lan
ter
dik
nog
me
lijk
hie
den
nem
ste
J
den
het
vor
chr
gev
der
lijk
den
ber
len.
en
zuic
tege
de
gen
Ho
digt
gew
I

fchap en der liefde hoop uit te rusten, tot dat ik de laatste reize zal moeten ondernemen, vanwaar men nimmer terugkeert.

Men hoort de rampzalige bewoners van het *Vuurland* dikwijls het woord *Pefcheräh* uitspreken, zonder tot nog toe deszelfs beteekenis te weten, en daarom heeft men hun ook die benaming gegeven. Het is vermoedelijk, dat hunne voorvaders uit een beter gewest verjaagd, hier eene wijkplaats gezocht hebben, waar zij nu, tot den stand van dieren verlaagd, geene andere behoefte kennen dan die, van hun jammerlijk leven op de walgelijkste wijze te onderhouden.

De kalmte van den wind veroorloofde ons niet voor den volgenden morgen het oostelijkste voorgebergte van het *Stateneiland*, *Kaap John* om te zeilen, en wij vonden tusschen deszelfs lengtebepaling, volgens onze chronometers, en die, zoo als zij door cook is opgegeven, slechts een zeer gering verschil. Ik liet nu, zonder mij ver van het land te verwijderen, langs de zuidelijke kust van het *Stateneiland*, westelijk koers houden, ten einde op die wijze *Kaap Hoorn* schielijker te bereiken, en haar in het gezigt van het land om te zeilen. De zeelieden kiezen gewoonlijk een' anderen koers, en loopen van het *Stateneiland* tot aan den 60sten graad zuidwaarts, oordeelende, dat zij daar minder westelijke tegenwinden zullen aantreffen, en bij gevolg spoediger in de *Zuidzee* komen. De ondervinding heeft mij het tegendeel geleerd. Men zal over het algemeen *Kaap Hoorn* met minder tijdverlies omvaren, wanneer men digter bij de kust blijft, alwaar in de zomermaanden gewoonlijk gunstige oostewinden heerschen, terwijl men

op een' afstand van slechts 40 mijlen in volle zee den westewind heerschende aantreft.

Toen wij het *Statensland* voorbijgezeild waren, hadden wij het *Vuurland* in deszelfs geheele schrikkelijke gedaante ter rechterzijde van ons liggen. Wij voeren met een' matigen noordoostewind verder, en bespeurden, dat er een stroom tamelijk sterk naar het noorden liep.

Reeds op het midden van den volgende dag zagen wij duidelijk de zoo gevreesde *Kaap Hoorn*, in de gedaante eens hoogen ronden bergs op een' afstand van 25 mijlen voor ons liggen. Hier hield ons de stilte op. Wij maakten gebruik van dezelve om eenige albatrossen te schieten, en op den eersten Kersdag zeilden wij de kaap zonder enig ongemak te boven. Des avonds voeren wij de kleine rotfige eilanden van *DIEGO RAMIREZ*, waar zich eene ontelbare menigte zeevogels ophouden, digt voorbij, en thans waren wij in de *Zuidzee*.

Nog op den 28 December deed een gunstige oostewind onze zeilen zwellen, en wij zochten met denzelven zoo schielijk als wij konden, de ruimte naar het westen te krijgen, om dan bij het opsteken van den westewind gemakkelijker het geheele *Vuurland* te kunnen omvaren: doch nu kwam er een storm op, die ons niet alleen belette vooruit te geraken, maar ons ook tot onder $39\frac{1}{2}^{\circ}$ terugdreef. Daar kregen wij eene frische zuidelijke koelte tot een nieuwjarsgefchenk, die ons toeliet alle zeilen bij te zetten, en het schip elf mijlen in een uur deed afloopen. Met behulp van dien wind hadden wij den 5 Januarij het *Vuurland* omgevaren, en wij zetteden vrolijk onzen togt noordwaarts voort. Bij *Kaap Hoorn* wees ons de thermometer van *REAUMUR* op den mid-

midtag slechts 4 graden warmte: eene temperatuur, die ons bij den snellen overgang uit eene drukkende hitte eene hoogst onaangename gewaarwording veroorzaakte. De dagelijks toenemende warmte was ons dan ook des te welgevalliger.

Mijne matrozen hadden veel hooren spreken van de vreesfelijke stormen, die men zeide, dat onophoudelijk bij *Kaap Hoorn* regeerden, en dat zoo vele schepen aldaar vergingen. Kort voordat wij dezelve bereikten, had zelfs een van hen zijnen togtgenooten de ongelukkige reize van Lord ANSON voorgelezen. Zij naderden dus de schrikverwekkende plaats niet zonder angst, en werden zeer verrast, toen wij haar zoo gerust omzielden. In het gevoel hunner blijdschap daarover kwamen zij op de hoogmoedige dichterlijke gedachte, dat de Rusfische vlag zelfs den elementen ontzag inboezemde. Dit stoute denkbeeld werd met eene bijzondere vooringenomenheid hoe langer hoe meer door hen opgesmukt, en eindelijk besloten zij in hunne geestvervoering hetzelfde door eene *pantomime* voor te stellen, waartoe ik volgaarne mijne toestemming gaf, dewijl mijne eigene opgeruimdheid veelal van de hunne afhing. Er werd dan op de windas van het anker een met vele bonte vlaggen en wimpels verfierte troon opgericht, welken men zich als op de uiterste punt van *Kaap Hoorn* staande moest verbeelden. Met een' deftigen ernst zat op denzelfden de tot heden toe onbekende, en uit de hersenen der matrozen voortgesproten *God Hoorn*, de gestrenge beheerscher der zee en der winden van deze hemelstreek, in een rood Grieksch gewaad gehuld. In zijne forsche regterhand hield hij met veel majesteit een' driekantigen kagchelpook, en in de linker een' verrekijker, waarmede hij, om zich

een offer te zoeken, naar alle kanten van den horizon heen gluurde. Een tot aan zijne knieën nederhangende baard, van werk gemaakt, verhoogde de eerwaardigheid van zijn voorkomen, en zijn hoofd was, vermoedelijk tot een zinnebeeld van zijne heerschappij over de zee, in plaats van met eene kroon, met een' lederen wateremmer bedekt. Voor hem lag een opengeslagen boek, en achter zijn oor had hij eene lange schrijfspen steken, om daarmede de namen der voorbijzeilende schepen aan te teekenen. De bedoeling hiervan was wel niet duidelijk te doorgronden, doch aan het effect van het geheel deed zij geen' hinder. Op den benedensten trap van den troon stonden twee in het zwart gekleede, zwaar met roet bestreken, bolwangige matrozen met blaasbalgen in hunne handen, gereed om op den eersten wenk des gebieders een' woedenden orkaan te doen losbreken. De ontzagverwekkende Godheid scheen in eene grimmige luim te zijn, totdat zijn gelaat bij de verschijning van een uit planken samengetimmerd driemastship eensklaps ophelderde. De manschap van het met volle zeilen opgetuigde schip wees met de handen naar de kaap, en scheen blijmoedig door de hoop van dezelve weldra voorspoedig te boven te zeilen. Daar gaf God *Hoorn* den noodlottigen wenk, en de blaasbalgen geraakten op ééns in beweging. Het vaartuig streek spoedig zijne zeilen, doch werd op eene vreeselijke wijze heen en weder geflingerd. Op het punt van te vergaan zijnde, breidde de equipage smeekende hare armen uit, en de gestrengte Godheid liet zich vermurwen; hij beval den winden tot bedaren te komen, schreef den naam van het schip in het boek op en veroorloofde hetzelfde gelukkig voort te zeilen. Welras verscheen er een

an-

ander onder Rusfische vlag. Dit moest het onze betee-
kenen. Zoodra God *Hoorn* hetzelfde gewaar werd, steeg
hij dadelijk van den troon af, ontblootte zijn hoofd van
den wateremmer, en gaf door eene diepe buiging zijn
eerbied voor onze vlag te kennen. Nu begon de wind
zachtkens te blazen, en wij verdwenen achter onzen
eigen' mast. — Aldus eindigde deze met eene algemeene
toejuiching vertoonde grap, en eene na dezelve rondge-
deelde dubbelde portie punch verhoogde nog de vrolijke
stemming.

Zoo waren wij dan vrolijk en gelukkig het jaar 1824
ingetreden. Mijne equipage geloofde, dat wij met het
omzeilen van *Kaap Hoorn* het grootste gevaar van onze
reis te boven waren gekomen, en was vol goeden moed.
Op den 15 Januarij zagen wij op een' verren afitand
het eiland *St. Maria*, en den volgenden morgen be-
speurden wij reeds aan de twee hooge ronde bergen,
welke *Biobio's borsten* genoemd worden naar den naam
der rivier, welke tusfchen hen beiden doortroomt, dat
wij ons in de nabijheid der bogt van *Conception* be-
vonden. Ontfluijeren zich den aannaderenden slechts
eerst deze heuvelen, dan zal hij ook gemakkelijk de in-
vaart der bogt bereiken. Bij helder weêr zijn zij de
veiligste bakens.

Een frifche zuidewind voerde ons de kust te gemoet,
welke geen zoo fchilderachtig gezicht als *Brazilie* op-
levert. Zij biedt het oog slechts eene bijkans onafge-
brokene, vermoeijende, lijnregte vlakte aan. De ronde
top des bergs is weinig begroeid, en had in dit jaarge-
tijde omtrent het voorkomen eener woestijn. Des mid-
dags omzeilden wij het aan den ingang der baai gelegen
eiland *Quiquirino*, en bevonden ons in de ruime, op

dezen oogenblik spiegelvlakke waterkom, omringd van een groot getal walvisfchen, zeehonden, bruinvisfchen en watervogels, welke de zee bij de kusten van *Chili* in groote menigte verlevendigen. Het land levert daarentegen slechts weinige blijken op, dat het door menschen bewoond is. Men ziet hier en daar eenige verftrooide hutten. De Spanjaarden, die federt eeuwen in het bezit van dezen vruchtbaren grond zijn, hebben voor deszelfs bebouwing even zoo veel gedaan, als in alle hunne andere landen, dat is te zeggen — bijna niets.

De flilte maakte het ons ondoenlijk nog op dien dag het vlak *Talcogvano*, waar de fchepen meestal ten anker komen, te bereiken, en wij moesten des vonds, slechts nog weinige mijlen van hezelve verwijderd ankeren. Omftreeks middernacht ontdekte de fchildwacht eene groote boot, die met opzet naderbij fcheen te willen komen, en op den afstand van een geweerfhot van ons af bleef. Deze omftandigheid kwam ons in het duifter min of meer verdacht voor, te meer, omdat de kolonie met het moederland in een' oorlog was gewikkeld. Ook konden wij niet onderfcheiden, hoe fterk het vaartuig bemand en gewapend was. Wij waren inmiddels ftrijdvaardig, en in geval van een' aanval duideljk genoeg de fterkfte partij. Ik beval den fchildwacht de boot aan te roepen. Hierop werden wij door middel van een' fcheepsroeper eerst in het Spaansch en vervolgens in het Engelfch gevraagd, tot welke natie wij behoorden, van waar en waarom wij hier gekomen waren. Op ons antwoord, dat wij Ruffen en goede vrienden waren, kwam de boot naderbij, en een met fabel en pistolen welgewapend officier klom bij ons aan boord,
doch

doch schrikte zoodanig, toen hij ons in orde van ba-taille zag, dat hij geen woord konde spreken, voordat hij meende zich overtuigd te kunnen houden, dat wij inderdaad Rusfen waren en geene vijandige oogmerken hadden. De grond van zijne vrees sproot voort uit het gerucht, dat een Spaansch fregat langs de kust kruiste. Deze held was een Engelschman, die in de dienst der Republiek van *Chili* stond als eerste Luitenant eener korvet, welke als wachtchip lag voor *Talcogvano*. Hij verliet ons met het dadelijk ingewilligd verzoek, dat wij aan onzen fokkespriet eene lantaren zonden uitsteken, om den inwoneren van *Talcogvano*, waar onze verschijning alles in de grootste ontsteltenis gebragt had, tot een fein van onze vredelievende gezindheid te dienen.

Zoodra het des morgens licht werd, zond ik een' officier aan land, om den Kommandant van de plaats op eene behoorlijke wijze van onze aankomst te onderrigten, en hem de vergunning te verzoeken, ons hier van versche levensmiddelen en water tot de voortzetting van onze reis te mogen voorzien. Hij kwam terug met het berigt, dat de Kommandant van *Talcogvano*, die hem bij uitstek beleefd ontvangen had, hem de verzekering had medegegeven, dat hij alles wat in zijn vermogen was zoude doen om onze wenschen voor te komen. Ik kon dus op een vriendschappelijk onthaal rekenen en liet terstond de ankers opwinden. Wij namen den wind, die juist begon aan te wakkeren, te baat, en lieten des middags, op den afstand van een geweerfchot van *Talcogvano* af, boven eene diepte van vijf en een half vadem water de ankers wederom vallen, nadat wij met de vaart van *Rio-Janeiro* tot hier toe vijftig dagen hadden doorgebragt, zonder dat zich in al dien tijd het minste

spoor van ziekte bij ons aan boord geopenbaard had. Behalve ons lagen hier nog het zoo even genoemde wachtſchip , onder het bevel van den Kapitein SIMSON , een' Engelschman , drie koopvaardijſchepen onder Chiliaanſche , en drie walviſchvangers onder Engeliſche vlag. Des namiddags ging ik aan wal , en legde een bezoek af bij den Kommandant. Ik werd vriendelijk , maar met de hoogſtmogelijke Spaanſche *etiquette* door den ouden republikeinſchgezinden man ontvangen. Hij zeide mij , dat de eerſte preſident der Republiek FREIRE zich thans in de ſtad *Conception* bevond , en gaf mij te kennen , dat hij van hem eene aanschrijving moest ontvangen , hoe ver hij in zijne dienſtbetooningen jegens ons vermogt te gaan. Ik beſloot diensvolgens mij des anderen daags naar *Conception* bij den Kommandant te gaan vervoegen , ten einde eene gewenſchte volmagt in dit opzigt te erlangen.

Ik zat hier den draad van het verhaal onzer ontmoetingen afbreken , om dezulken mijner lezers , wien het land , waarin wij ons toen bevonden , miſſchien nog geheel vreemd is , vooraf een weinig met hetzelfde bekend te maken.

Het vruchtbare *Chili* is een lang en smal land aan de groote , maar te onregt zoo genoemde *Stille Zee* , die deſzelfs kust ten westen beſpoelt. Ten Noorden wordt het door de woeste ſtreek *Atacamu* van *Peru* , en ten Oosten door de hooge met eeuwige ſneeuw bedekte bergketen der *Andes* of *Cordillera's* , waarop eene menigte kraters een beſtendig vuur uitbraken , van *Buenos-Ayres* geſcheiden. Ten Zuiden ſtrekt het deſzelfs grenzen uit tot aan de *Straat van Magellaan* , hoewel het ook nog op het bezit van het *Vuurland* aanſpraak maakt , het-

hetwelk echter zoo weinig te beteekenen heeft, dat er zelden een Chiliaan komen zal. De Spanjaard VALDIVIA moet als de eigenlijke ontdekker van *Chili* betchouwd worden. Hij vestigde hier ook in het jaar 1541 de eerste Spaansche kolonie, de tegenwoordige hoofdstad *Santiago*, en naderhand ook *Concepcion*. De woedende krijg met de oorspronkelijke inwoners, *Araucanezen* genoemd, duurde lang onafgebroken voort. Deze sterke, vlugge en ondernemende lieden namen de wijk naar het gebergte, waar zij onoverwinnelijk waren, en vanwaar zij de Spaansche aankomelingen onophoudelijk besprongen. Men zag zich genoodzaakt hunne onafhankelijkheid te erkennen, welke zij tot op dezen oogenblik handhaven. Zij voeren nog steeds in het gebergte hunne oude omzwervende levenswijze, en blijven hun geloof en hunne zeden getrouwelijk aankleven: dan tot het ongeluk der Spanjaarden hebben zij zich bij hen van paarden voorzien, waarop zij, als ervaren ruiters hunne strooperijen met zulk een' spoed uitvoeren, dat zij hun zelden mislukken, hetgeen hen tot gevaarlijke naburen maakte. Een gering aantal heeft zich in de vlakten aan den voet van het gebergte nedergelagen, en de Christelijke Godsdienst aangenomen, zonder daarom echter hunne vrijheid te verliezen.

De geringste volksklasse der tegenwoordige inwoners van *Chili*, waaronder de Araucanen, als verdreven zijnde, niet mede worden gerekend, is een van de Spanjaarden en Araucaansche vrouwen oorspronkelijke menschen stam. Zij zijn welgemaakt, hebben eene donkerbruine kleur, onder welke zich echter het levendige rood hunner wangen merkbaar onderscheidt. De mannen zijn allen goede

ruiters, en brengen het ver in de kunst van de dieren met werpstrikken te vangen.

De hoogere klasfen hebben hun Spaansch bloed onvermengd behouden. Zij zijn mede welgemaakt, en de vrouwen, onder welke men uitstekende schoonheden aantreft, zijn alle ten minste bevallig. LAPEROUSE vondt haar nog in keurslijven, doch heden weten zij met smaak gebruik te maken van de nieuwe Fransche modes, ten minste zoo nieuw, als zij over *Peru* tot haar komen kunnen. In de Europeaanfche gezellige befchaafdheid zijn zij bij de dames van *Rio-Janeiro* wel ten achter, echter weten zij zich zeer fatfoenlijk te gedragen.

Het klimaat gelijkt naar dat van het middelste gedeelte van *Frankrijk*, en veroorlooft den vruchtbaren grond alle de gewafsen, die daar gedijen willen, in overvloed voort te brengen.

Onder de velerhande foorten van inlandfche dieren behoort de wilde geit, die niet zelden tam wordt gemaakt. *Chili* is bijzonder rijk aan fraaigevederde vogels. Talrijke vlugten van papegaaijen trekken er door de lucht, en kolibrietjes van allerlei foort omfladderen de bloemen. Ook zweven er heeren van bonre vlinders rond, waarvan de lantarendragers bij nacht glinfteren. Vergiftige infekten en flangen kent men hier niet.

Dit fchoone land is langen tijd geheel verwaarloofd gebleven. De naijver der Spanjaarden duldde geen handel met vreemde landen, en de Inquifitie, die ook hier was ingevoerd, droeg zorg om den geest in de behoortjike onderdrukking te houden. De verregaande traagheid der bewoners was ook oorzaak, dat er van de vruchtbaar-

baarheid van den grond zoo weinig voordeel getrokken werd. Thans nu de Chilianen het juk, hetwelk hunne nijverheid verlamde, en de kluisters der Inquisitie, die hunn' geest onderdrukt hielden, hebben afgeworpen; beginnen zij zich te schamen over den lagen trap van beschaving, waarop zij in vergelijking van andere volken staan, en dit gevoel zal hen spoedig veredelen.

De Chilianen hebben hunne onafhankelijkheid voornamelijk te danken aan den bekenden Generaal MARTIN, die in het jaar 1817 met een leger uit *Buenos-Ayres* een' beroemden togt over de *Andes* ondernam, de Spanjaarden aantastte, eene volkomene zege bevocht, en dus doende den grond legde tot de vrijverklaring van *Chili*. Tegenwoordig wordt het door een kongres van afgevaardigden uit alle de provinciën bestuurd, aan welks hoofd de Generaal FREIRE staat.

De *Conceptions's baai* is voor de zeevarenden eene der beste van de wereld, zoowel uit hoofde van hare veilige en ruime haven, als van het gezonde klimaat en den overvloed van levensmiddelen, die men daar krijgen kan. Door de natuur juist tot het middelpunt des Chiliaanschen handels bestemd, zal zij de tegenwoordige stapelplaats van het gansche land *Valparaiso*, die eene onveilige reede bezit, op welke vele schepen verongelukken, zeer zekerlijk spoedig de loef affteken. FREIRE heeft reeds het voornemen opgevat nabij *Talcogvano* eene admiraliteit op te rigten en, zoo veel als het doenlijk is, het land daar rondom te bevolken. Het vlek *Talcogvano*, uit ten naasten bij vijftig armoedige huizen bestaande, is benevens een ander nog kleiner, *Pencu* geheeten, de eenigste aanlegplaats aan deze baai, federt dat de oude stad *Conception* in den jare 1751 door eene aard-

be-

beving, gelijk hier menigmaal gebeurt, bedolven is geworden. De nieuwe stad van dezen naam werd naderhand verder landwaarts in aan den oever van de fraaije rivier *Biobio* gebouwd, en ligt zeven mijlen van *Talco-guano* verwijderd.

Op den 18 Januarij reed ik vroeg met den Heer Doctor ESCHSCHOLTZ naar *Talco-guano*, waar de rijpaarden, die ons naar *Conception* zouden brengen, reeds op ons stonden te wachten. Men heeft hier geene wagens, zoodat zelfs de dames, even als in de riddertijden, hare reizen te paard dienen af te leggen. Slechts wanneer zij in groot gala naar het bal rijden, bedienen zij zich van de groote, zware, met osfen bespannen karren, welke ik op mijne vorige reis beschreven heb. Wij vonden aan het strand eene menigte menschen door de nieuwsgierigheid derwaarts gelokt, zijnde het sedert de schepping der wereld de tweede keer, dat hier eene Rusische vlag woei; en dewijl het bekend was geworden, dat de Kapitein dezelfde was, die hier voor acht jaren het bal gegeven had, waar men zich zoo zeer had vermaakt, hadden eenige mijner toenmalige gasten zich gespoed om mij weder te zien. Ik kon de vriendschappelijk dringende uitnoodigingen, hen nog voor mijne reize naar *Conception* te bezoeken, niet wederstaan. Men ontving mij met groote hartelijkheid, en iedereen gaf zich alle moeite mij op het kostelijkste te onthalen: doch in de voorheen zoo rijke huizen verriedden zich thans de sporen van armoede. De rijke zilveren tafelgereedschappen, die ik voor acht jaren zelfs bij de arme inwoners aantrof, waren thans overal verdwenen, en door eene slechte soort van steenaarde vervangen. Men klaagde geweldig over den oorlog, die hier met al zijne hevigheid ge-
woed

woed en de rijkste familiën te gronde had geholpen. Vele derzelve hebben *Talcohuano* ook verlaten, en hebben zich te *Lima* nedergezet, waar het toen nog geruster was.

Na het afleggen der bezoeken stegen wij op onze moedige paarden, en wij draafden naar de stad. Deze anders zoo bevallige weg toonde ons overal de verwoestingen van den krijg. Afgebrande dorpen, onbebouwde velden, omgchakte heggen van vruchtboomen, en een zwerm van bedelaars waren de schrikkelijke herinnering van denzelfden, en het treurige tafereel van het tegenwoordige. De talrijke kudden schapen en runderen, die voorheen deze beemden versierden, waren verdwenen, en er behoort eene wijze, klemvolle regering toe, om deze algemeene ellende weder in de oude welvaart te herscheppen. Tot zulk een' dueren prijs heeft *Chili* deszelfs onafhankelijkheid gekocht, en er zal nog eene reeks van jaren verloop, eer het met blijdschap derzelve vruchten zal smaken. Twee uren lang hadden wij gestadig nieuwe stof tot deze overwegingen gehad, en wij verheugden ons nu de stad bereikt te hebben, van welke wij genoegelijker indrukken verwachtten. Doch hierin bedrogen wij ons. Ook zij was verwoest. Een groot gedeelte derzelve lag vernield en in puinhoo- pen ter neder. De nog overgeblevene huizen waren niet door nuttige burgers, door werkzame, op hun gewin bedachte kooplieden of vlijtige handwerkslieden bewoond, maar door soldaten. De eersten hebben op weinigen na *Conception* verlaten, en zijn verhuisd naar *Mexico* en *Peru*, waar toen nog de vrede woonde. De omwentelingsoorlog echter alleen heeft deze stad niet verwoest. Het was eerst een jaar geleden, dat een groote zwerm

wil-

wilde Araucanen, gebruik makende van een tijdstip, waarop de Chiliaansche krijgsmagt elders was opgetogen, de stad midden in den nacht zoo plotselijk overrompelde, dat de inwoners, die geene de minste verwachting hiervan hadden, voordat de vijanden reeds binnen de muren waren, zich niet konden te weer stellen. De wilde horde wel wetende, dat zij zich hier niet lang zoude kunnen handhaven, gaf zich in allerijl onder moord en brand aan de plundering over, en trok met een' rijken buit af.

Deze Araucanen, die dergelijke strooptogten dikwijls ondernemen, zijn, volgens de beschrijving der alhier wonende officieren, een oorlogzuchtig volk, zeer goed te paard uitgerust en met bogen, pijlen en lansen gewapend. Zij doen met digtgedrongen benden, onder een woest getier, met zulk eene woede en snelheid hunne aanvallen, dat het zelfs geregelde troepen niet gemakkelijk valt hunn' eersten aanval te wederstaan. Is deze echter met standvastigen moed afgeslagen, dan zijn zij ook in weinige oogenblikken verstrooid en op de vlugt gedreven. Wanneer zij vervolgd worden, weten zij zich behendig nu aan de eene, dan aan de andere zijde van het paard over te buigen, om de kogels en fabelhouwen te ontduiken: dikwijls zelfs hangen zij onder de buiken der paarden, terwijl zij in vollen galop heenstuiven. Kunnen zij niet ontkomen, zoo geeft hunne vrijheidsliefde aan den dood de voorkeur boven de gevangenschap. Zij verdedigen zich tot aan hunn' laatsten ademtogt.

Ik had een aanbevelingsbrief uit *Rio-Janciro* aan een' voorheen zeer rijken en nog welvarenden koopman in *Conception*, met name MENDIBURU, dien ik terstond

op-

opzocht, en van welken bejaarden man ik op het vriendelijkst bejegend werd. Ik moest mijn verblijf in zijn huis nemen, hetwelk hetzelfde was, dat mij voor acht jaren de toenmalige Gouverneur voor mijn verblijf te *Conception* had ingeruimd. Er waren namelijk toen reeds misnoegden, die zich patriotten noemden, en door de regering vervolgd werden. MENDIBURU behoorde tot dezelve, had de vlugt moeten nemen, en zijn huis werd door de regering tot aan hare afzetting toe in beslag genomen. Mijn dienstvaardige gastheer, die ons in vele opzigten zeer nuttig is geweest, geleidde ons, nadat wij ons *toilet* gemaakt hadden, ook naar den president FREIRE. Deze ontving ons in volle generaals-uniform met stijve plegtstatigheid, echter vriendelijk, hoewel hij in zijne houding niet geheel en al een weinig mistrouwen konde verbergen. Men kende onze betrekkingen met *Spanje*, en men maakte zich, gelijk wij naderhand bespeurden, belagchelijk genoeg om te wanen, dat *Rusland* ontwerpen op *Chili*, en ons bezoek een geheim oogmerk ten doel had. FREIRE, die zich als een kundig en dapper generaal onderscheiden had, is een deftig man van 45 jaren, en heeft een regt aangenaam voorkomen. Hij is te *Talcoguan* van arme ouders geboren en heeft geene buitengewone opvoeding genoten. Het trekt hem daarom tot zoo veel grootere eer, dat hij zelf zich den hoogen rang, waartoe hij gekomen is, heeft waardig gemaakt.

Na een tamelijk onverschillig en meestal uit beleefdheden bestaand onderhoud, verzocht ik van den president voor onzen natuuronderzoeker en voor onzen delfstofkundige het verlot om eene reis op de *Cordilleras* te doen, hetwelk hij mij echter allerbeleefdlijkst stellig afloeg,

floeg, dewijl men met de bergbewoners in oorlog was. Ik vernam naderhand van MENDIBURU, dat dit slechts een voorwendfel was geweest, dewijl het den president reeds gelukt was, een vredes- en vriendschapsverbond met die volken tot stand te brengen. Een gering krijgskorte was derhalve genoegzaam geweest om de reizigers tegen alle onaangename ontmoetingen te beveiligen: doch hier stak de beangstheid der zich nog zwak gevoelende regering achter. Deze is wantrouwende jegens alle vreemden, en zij houdt zich aan den ouden aangenomen Spaanschen stelregel, om het binnenste des lands voor hen te sluiten. De latere ontdekking der goud- en zilvermijnen in het gebergte, wier aanwezigheid hier nog geheim gehouden wordt, uit vrees, dat eenige vreemde magt door deze schatten mogt uitgelokt worden, draagt er vooral veel toe bij, dat het den buitenlanders niet veroorloofd wordt op de *Cordillera's* nasporingen te doen, hetgeen jammer is voor de Natuurkunde, welke uit deze haar nog zoo vreemde gewesten gewis zeer verrijkt zoude worden. Alles, wat ik ten behoeve van onze geleerden van den president konde verkrijgen, was de toestemming om de omtrekken van *Talcoguanu* en de oevers der *Conception's-baai* te doorkruisen, waartoe hun een pas afgeleverd en een officier aangewezen werd, ten einde hun tot een' wegwijzer te dienen, en welligt tevens zorg te dragen, dat de reize niet buiten den bepaalden omtrek werd voortgezet.

Overstelt van beleefdheden en beloften, van ons verblijf alhier zoo aangenaam als mogelijk te zullen maken, verlieten wij den President, bragten den dag door in het aangenaam gezelschap van MENDIBURU, en reden den volgenden morgen van hem vergezeld naar

Tal-

Tal-
 cen
 bew
 te r
 blij
 de
 win
 met
 cog
 het
 rege
 daad
 heel
 goc
 stan
 al
 repu
 dit
 spui
 omc
 hetz
 waa
 zelv
 deri
 Er
 land
 gees
 lijk
 en
 dat
 nati
 I

Talcogvano terug. Hier had hij de vriendelijkheid ons een groot huis, hetzelfde hetwelk LA PEROUSE eens bewoond had, tot onze sterrekundige waarnemingen in te ruimen. Ik nam terstond bezit van onze nieuwe verblijfplaats, en nu verdeelde zich onze bezigheid tusschen de noodige herstellingen van ons schip, en de beschouwingen van den hemel. Onze ledige uren bragten wij met groot genoegen in het gezelschap der gastvrije *Talcoguaners* door. Het stadje werd weldra levendig door het krijgsumocr. Een van *Conception* binnenrukkend regement Grenadiers kwam met slaande trom en inderdaad fraaije muziek te *Talcogvano* binnen. Het was geheel naar de Fransche manier en snede, zindelijk en goed gekleed. De geweren waren in den besten toestand. FREIRE heeft met verwonderenswaardigen ijver al het mogelijke gedaan om eene goede armee voor de republiek op te rigten: doch het valt hem zwaar onder dit uit gelukzoekers van alle natiën zamengeraapt gespuis eene behoorlijke krijgstucht in te voeren: vooral omdat hij niet altijd geld genoeg voorhanden heeft, om hetzelfde volgens de gemaakte overeenkomst te betalen, waaruit menigmaal misnoegen ontstaat. De officieren zelve zijn meestal vreemdelingen, en op weinige uitzonderingen na, boven alle verbeelding onkundig en dom. Er is bij zulk eene krijgsmagt natuurlijk aan geene vaderlandsliefde, of edele, voor de overwinning waarborgende geestdrift te denken. De Chiliaansche soldaat vecht, gelijk een roover, om den buit, dien hij hoopt te maken, en hebzucht zal de grond zijner dapperheid blijven, tot dat de aanwas der bevolking zal gedoogen, dat er eene nationale militie op de been worde gebragt.

I. DEEL.

E

Er

Tal-

Er werden ook een paar regementen naar het eiland *Quiquirino* overgesehept, mischien om daardoor de desertie moeilijker te maken. Daar zouden zij kampéren en in den wapenhandel geoefend worden. Deze gansche magt, zamen uit 3000 mannen bestaande, was bestemd om onder de aanvoering van den President zelve het eiland *Chiloe*, het eenigste punt, hetwelk de Spanjaarden nog bezet hielden, aan te grijpen. Men wachtte slechts op de noodige schepen, die uit *Valparaiso* moesten komen, om de troepen naar hunne bestemming over te voeren.

Op den 20 Januarij werd te *Conception* onder kanonschoten met vele plegtigheden eene nieuwe grondwet, door FREIRE onderteekend, uitgeroepen, en op verscheidene plaatsen aan het volk voorgelezen. Een deel der inwoners ontving de nieuwe staatsregeling met geestdrift, andere, en wel de meeste, waren er niet mede te vreden. De meeningen te *Talcogvano* waren ook zeer uiteenlopende, en men liet dezelve onverholen blijken. In alle bijeenkomsten was nu de nieuwe grondwet het hoofdonderwerp der gesprekken, en gaf niet zelden aanleiding tot hevige woordenwisselingen. Naarmate van den trap van beschaving, waarop de Chilianen staan, eischen zij somtijds de vreemdste instellingen van hunne wetgevers: iedereen zag zijne verwarde denkbeelden gaarne in wetten herschepen: iedereen zoekt uit de wetten het meeste voordeel voor zich zelve, zonder er aan te denken, of het algemeen daaronder zoude lijden of niet. Nergens mischien laten zich de dames meer met de staatkunde in, dan hier. Zij vellen haar oordeel met de stelligste beslissing, en met eene boven allen twijfel verhevene gewis-

wisheid. Men moet haar ter eere nageven, dat zij in hare uitspraken ook gewoonlijk meer gezond oordeel, dan de mannen, aan den dag leggen.

Zonder mij in een verder onderzoek over de nieuwe staatswet van *Chili* in te laten, wil ik slechts aanmerken, dat ten minste ééne bepaling van dezelve den Staat hoogst nadeelig is. Zij beltaat hierin, dat de openbare oefening van elke andere godsdienstige gezindheid, behalve van de Roomsche-Katholieke, verboden is; dat slechts de Roomsche burgerlijke bedieningen kunnen bekleeden; (in de krijgsdienst is men uit nood zoo naauwziende niet) en dat zelfs niemand eenig handwerk mag uitoefenen, die de Katholieke Kerk niet is toege-
daan.

Wanneer de voordeelen eener algemeene verdraagzaamheid zelfs in de bloeiendste Staten zichtbaar zijn, hoeveel wenschelijker zijn zij dan niet voor een zoo gering bevolkt land, hetwelk in nijverheid en in verlichting nog zoo ver ten achter is!

De heeren en dames kwamen ons dikwijls aan boord bezoeken. Eens bevond zich ook een met de Chilianen wel bevriend Araucaansch opperhoofd met zijne dochter en een klein gevolg daarbij. Ik liet hun een ontbijt voorzetten, aan hetwelk de Araucanen zich zonder mes of vork, dapper met de vingers weerden. Na den maaltijd werden er kleine geschenken onder hen uitgedeeld, die hun veel vreugde veroorzaakten. Het opperhoofd verzocht echter voor zich nog een' piaster, en zijne dochter — hoe heeft zich de ijdeltuiterij ook niet al onder de wilden een' weg gebaand! — een' spiegel. Nadat zij zich eene wijle tijds met veel schik in denzelfden bekeken had, ging het kleinnood van de eene hand

in de andere onder hare landslieden rond, die alle met hare gezigten weltevreden schenen, hoezeer zij, naar onze begrippen van schoonheid, daartoe niet al te veel reden hadden. De Araucanen zijn van middelmatige gestalte, grof van leest, en donker van kleur. Hun zwart spichtig haar hangt los over hunne schouders neder. De kleine Chinese oogen en de vooruitstekende kaken schijnen eene Aziatische afkomst te verraden. De uitdrukking van hunne gelaatstrekken is vriendelijk, levendig en niet ontbloot van geest. Hunne kleeding is eenvoudig, en bestaat slechts in een vierkantig, meer lang dan breed, en in de lengte bont gestreept stuk wollenstof, die zij zelve vervaardigen. In het midden is een gat, waardoor zij het hoofd steken, zoodat de langste kanten van voren en van achteren tot op de hoogte der knieën, doch de kortste aan de beide zijden tot een weinig beneden de schouders het overigens gansch naakte ligchaam bedekken. De Spaansche Chilianen noemen dit kleedingstuk *Pancho*, en bedienen zich alle daarvan bij wijze van een' overrok. Bij de gemeene volksklasse maakt het de dagelijksche, en meestal ook wel de eenige kleeding uit.

De officieren van het zich hier bevindende regiment hadden de beleefde opmerkzaamheid ter onzer eer een bal te geven, hetwelk op deze armoedige plaats echter niet al te brillant uitviel. Mijne jonge officieren waren er nogtans volmaakt wel mede in hunn' schik. Zij hadden onder de menigte schoone dames geen gebrek aan *danseuses*. De oude gewoonte is hier nog in zwang om een bal met eene menuet te openen, en de Chilianen dansen die zeer goed. Behalve de bij ons gewone dansen is hier ook nog eene soort van Spaansche *fandango* in gebruik, die ten oogmerk heeft, het voorregt eener be-

val-

vallige leest in hare gansche volmaaktheid te doen uitkomen. Zij wordt slechts door twee personen tegelijk uitgevoerd en gaat den Chilianen bijzonder goed af. De figuren en bewegingen vol beteekenis worden met de gitaar en teedere liederen geakkompagneerd, welker inhoud door de dansers met gebaren wordt uitgedrukt. — Deze beleefdheid niet onbeantwoord willende laten, besselten wij op het schip een bal te geven, waartoe wij behalve onze vrienden uit *Talcogvano* mede eenige bekenden uit *Conception* noodigden. Mijne officieren hadden het er naar aangelegd de Chilianen in smaak en sierlijkheid te overtreffen, en dit gelukte hun bij uitstek. Onder de voorbereidelen tot het feest had ik mij aan den wal begeben, en toen ik op het, voor den aanvang van het bal, bepaalde uur weder aan boord kwam, stond ik zelf opgetogen van verbaasdheid, over de verandering, die er plaats had. Het verdek was tot eene ruime, sterk verlichte zaal ingerigt. Langs de wanden stonden fraaije mirteboomen, met rijkgekleurde bloemguirlandes aan elkander geschakeld. Groote bloemvasen verspreidden daarenboven een' liefelijken geur, en op den achtergrond tegen de deur over prijkten zinrijke chasinetten. De kajuiten waren zoo veel mogelijk opgeruimd om tot eetzaalen te dienen. De muziek deed zich hooren naast de danszaal, achter een dun gordijn verborgen. Weldra geraakte het blijde vertrek vol van vrolijke gasten: onder bevallige dansen zwierven de bevallige schoonheden in het rond: slechts *Amor's* en *Gratiën* schenen in dezen verheugden kring te ademen. Daár ontstond op eenmaal eene algemeene verwarring, en vooral de dames schenen door een' panischen schrik getroffen. Eenige spotvogels hadden van oor tot oor het gerucht verspreid, dat wij

voornemens waren in stilte het anker te ligten , en met den schoonen buit weg te zeilen. Het gelukte de pogingen van mijn' vriend MENDIBURU , dien belagchlijken waan te verdrijven , en de gerustheid te herstellen. Het vertrouwen en de blijdschap keerden weder , en heerschten onafgebroken onder het blijde gastmaal en den vrolijken dans voort , totdat de zon hoog aan den hemel stond , en ook ons bal , gelijk al het schoone hier beneden , een einde nam , latende zoowel bij velen onzer naar huis keerende gasten , als bij onze jonge officieren eene hoogst aangename herinnering na.

Kort hierna lokte ons het ongemeen fraaije weder uit , om eene speelvaart naar den tegenoverliggenden oever van de baai te ondernemen , waar wij de overblijffelen der stad *Conception* wilden bezigtigen. MENDIBURU was van de partij , zoo als mede onze geleerden , en de officieren , welken de dienst zulks veroorloofde. Wij begaven ons op een' schoonen morgenstond vroeg in drie groote booten , en voeren in twee uren over. Wij landden bij het vlek *Pencu* , hetwelk , even gelijk *Portici* boven *Herculanum* , op de ruïne van de verzwolgene stad *Conception* gebouwd is , en welks inwoners vrolijk en onbekommerd boven hunne overstelpde voorvaders wonen , en er niet aan denken , dat hen ook hetzelfde lot treffen kan. Omtrent vijftien huizen van tuinen omringd liggen hier verstrooid op eene bekoorlijke vlakte , door welke een kleine stroom , *St. Peter* genoemd , zich bruisend heenflingert. De natuur heeft hier een rijker en vruchtbaarder aanzien dan bij *Talcogvano*. Het gebergte , waartusfchen dit dal besloten ligt , verheft zich slechts tot eene middelmatige hoogte , en verkwikt het oog door de verscheidenheid van het groen , waarmede het begroeid is.

is. Hier gingen onze natuuronderzoekers voor het eerst los op de vlinders en vogelen, terwijl de matrozen een groot net uitwierpen, en spoedig de duidelijke bliken ontwaarden, dat de zee hier eene menigte vischen en schelpdieren van verschillende soort bevat. De laatste maken het voornaamste voedsel uit der behoeftige klasse des volks. Men houdt deze plek voor eene der bekoorlijkste van de gansche baai; zij overtreft ook ver die van *Talcogvano*. Van de bouwvallen der oude stad is weinig te vinden. De aarde heeft zich tot een' wijden, diepen afgrond geopend, en het grootste gedeelte derzelve zonder spoor van overblijffel verzwolgen. De gaping zelve heeft zich weder gesloten, zoodat op de thans zoo bevallige vlakte slechts hier en daar eenige bouwvallen van vorige woningen het schrikbarend onheil herinneren.

De bewoners van *Talcogvano* en *Conception* zijn gewoon speelreizen naar *Pencu* te doen, om daar een' door een' buitenlander aangelegden watermolen, als eene bijzondere merkwaardigheid, te bewonderen. Wij vonden hem in zulk een' slechten toestand, dat hij niet meer konde malen. Zijn bezitter beklaagde zich, dat hij niemand konde vinden, die in staat was hem te herstellen. Al het graan wordt daarom hier ook nog zoolang in steenen potten met harde houten knodsen gestampt en gewreven, totdat het in meel veranderd is. Hieruit kan men zich een denkbeeld vormen, hoever de Chilianen nog in de werktuigkunde achteruit zijn.

MENDIBURU had eene bezitting dicht bij *Pencu*, waar wij een genoegelijk maal hielden onder de schaduw der vruchtboomen. Na het eten begaf het gansche gezelschap zich op de jacht, en wij schoten in een paar uren

eenige honderden van watervogels van verschillende soort. Er onthoudt zich hier een ongelooflijk aantal derzelve. De zonneschijn wordt meermalen door gansche vlugten verduisterd. Zulk eene vlugt werd van boord af naar het horologie waargenomen. Zij trok in eene breedte van tien vademen in zulk een' digten zwerm over, dat er geene tusfschenruimte te bemerken was, en het drie volle uren duurde, eer wij haar geheel uit het oog verloren.

Het arbeiden aan ons fchip was intusfschen wel gevorderd, en de tijd naderde, dat wij *Chili* verlaten wilden, toen de vriendschappelijke bejegening, welke wij tot nu toe ondervonden hadden, gefladig meer in koelheid en een zeer merkbaar wantrouwen verkeerde. Er werden heimelijke aanslagen tegen ons gefmeed, en de regering, zelve wilde, zoo al niet vijandig, echter gewelddadig met ons te werk gaan. De oorzaak van deze ftemming der ligtgeraakte en niet ver denkende Chilianen zat hem in den fnorbaard van een' mijner officieren. Zij hielden hem om denzelfen alleen voor een' vermomden Spanjaard, die ons medegegeven was, om de gemoederen hier voor de vijandelijke regering te winnen en onlusten te veroorzaken. Mifchien hebben er ook nog andere vooroordeelen tegen ons gewerkt, die ons, even gelijk het eigenlijke ontwerp, dat men met ons voor had, onbekend zijn gebleven.

Toen nu het fchip zeilree lag, en wij binnen weinige dagen *Talcogvano* dachten te verlaten, begaf ik mij naar *Conception*, om van den Prefident FREIRE afscheid te nemen. Wij hadden het grootfte gedeelte van den weg reeds afgelegd, toen ik op mijn moedwillig paard voor de anderen uitgereden zijnde, bezig was om de fraaije

lan-

landouw over te zien. Daar sprong mij van den kant der stad een welgekleed jongman op zijde, hield naast mij stil, bekeek mij eenige oogenblikken opmerkzaam, en vroeg mij toen, of ik de Kapitein van het Rusfische fregat was. Toen ik zijne vraag bevestigend had beantwoord, zag hij om, of wij ook bespied werden, en zeide: „Het zal u bekend zijn, dat het land hier in twee partijschappen verdeeld is, waarvan de eene uit wel- en de andere uit kwalijkgezinden bestaat. Overmorgen zullen de officieren van het in *Talcogvano* liggende regiment u een bal tot afscheid geven, met het oogmerk, om zich bij die gelegenheid van de Rusfische officieren meester te maken. Ik wilde mij naar *Talcogvano* spoeden, om u hier berigt van te geven. Wees op uwe hoede.” Bij het laatste woord begaf hij zich van den weg af, en verdween in het bosch. Toen mijn gezelschap, waaronder ook MENDIBURU was, mij had ingehaald, nam ik dezen ter zijde, en verhaalde hem mijne ontmoeting. De vurige en weldenkende man werd bleek van verbaasdheid en verontwaardiging, doch verzekerde mij, na een oogenblik nadenkens, dat de zaak onmogelijk zoo konde zijn, en dat de onbekende raadgever zekerlijk in eenige dwaling moest verkeeren. Wij besloten intusschen beide terstond na onze aankomst het voorval aan den President te openbaren. Deze ontving mij zeer vriendelijk, en verklaarde het voorgewende ontwerp zijner officieren zoo stellig voor eene bloote herschenschim van den onbekende, dat ik mij spoedig ook daarvan overreedde, en er niet verder aan dacht. Wij hadden immers reeds op ons bal een voorbeeld gehad, met welk eene ligtvaardigheid de ongegrondste en ongerijmdste geruchten hier ingang vonden. Nadat wij den President verlaten hadden,

bragt ik het overige van den dag, en den volgenden nacht in het huis van mijn' vriend MENDIBURU door. Ik was juist gereed mij te bed te begeven, toen er zachtkens aan de deur van mijne slaapkamer geklopt werd. Ik opende haar, en een bediende van MENDIBURU trad vreesachtig binnen. Hij verhaalde mij, dat hij een Spanjaard was, en als matroos gediend had op een schip, hetwelk door de Chilianen genomen was. Zijn tegenwoordige meester had hem, die krijgsgevangen was gemaakt, onder borgstelling in zijne dienst genomen. Hij gaf mij, met de dringendste bede hem toch niet te verraden, dezelve waarschuwing, die ik reeds eenmaal gekregen had. Hij voegde er nog eenige verwenschingen bij tegen de Chilianen en derzelver regering, die hij met elkander voor eene rooverbende uitmaakte. Deze herhaalde waarschuwing verdiende toch te veel aandacht, om haar geheelenal in den wind te slaan. Ik bragt alle omstandigheden, zooveel als mogelijk was, in verband met elkander, en hoezeer het mij onbegrijpelijk voorkwam, wat men met mij konde voor hebben, besloot ik toch de behoorlijke maatregelen van voorzorg te nemen. Ik bragt den nacht grootendeels slapeloos door, en zeide des morgens vroeg mijnen becefden gastheer vaarwel, om zoo spoedig als mogelijk was *Talcogvano* te bereiken. Ten aanzien mijner op nieuw gaande gemaakte ongerustheid konde ik hem, uit hoofde van mijn gegeven woord, niets mededeelen. Bij mijne komst te *Talcogvano* vond ik de uitnodigingskaartjes voor mij en mijne officieren liggen. Deze omstandigheid kwam dan reeds met mijne berigten overeen. Ik nam, om niet bloohartig te schijnen, de uitnoodiging aan, doch ging slechts met weinigen mijner officieren naar het bal. De
ove-

overige bleven aan boord van het schip, hetwelk zoodanig geplaatst lag, dat het het huis, waarin het bal gegeven werd, gemakkelijk met kartetskogels konde bestrijken, en de geheele omringende ruimte beheerschen. Op die wijze was het lot van geheel *Talcogvano* in onze handen, zonder dat wij noch van het wachtschip, noch van eene batterij op de kust, iets te vreezen hadden. Het eerste was zoodanig gesteld, dat het op onze eerste laag de vlag had moeten strijken, en op de laatste dienden slechts zes op gebrokene affuiten rustende, onbruikbare stukken. Het observatorium, dat wij aan land hadden gehad, was benevens alle onze andere goederen aan boord gebragt.

Misfchien waren onze krijgstoebereidselen niet onopgemerkt gebleven. Het bal liep rustig af: doch het was al iets opmerkelijks, dat er van de officieren, die hetzelfde gaven, weinige aanwezig waren. Ook heerschte er in plaats van de vrolijkheid, welke de vorige danspartijen verlevendigd had, op deze eene groote stijfheid, en het gezelschap scheidde vroeger dan naar gewoonte.

Bij het aanbreken van den dag ligteden wij de ankers, om onze reis te vervolgen. Wij haalden de zeilen reeds in top, toen mijn vriend MENDIBURU, die des nachts uit *Conception* vertrokken was, ons het bericht kwam brengen, dat er bij het eiland *Quiquirino*, aan den ingang der *Conception's baai* een Chiliaansch fregat en eene korvet ten anker lagen, die voor twee dagen uit *Valparaiso* daar aangekomen waren, om troepen naar *Chiloe* over te brengen; en dat deze schepen bevel hadden gekregen ons het uitloopen van de baai te beletten. Hij wist niet, wat zijne regering tot dezen maatregel van geweld, over welken hij grootelijks verstoord was, be-

wo-

wogen had: en hij was van meening, dat de schepen het hard tegen ons zouden te verantwoorden hebben, daar zij bij lang na niet in den besten toestand waren. Alle zeilen waren bijgezet, toen ik MENDIBURU met de hartelijkste dankbaarheid voor zijne deelneming voor de laatstemaal omhelsde, en hij nam afscheid van ons. Thans liet ik de stukken laden en alles gereed maken, om er ons in geval van noodzakelijkheid door te slaan. Bij den frischen gunstigen wind zagen wij reeds na verloop van een uur de beide schepen bij het eiland *Quiquirino* geankerd. Toen wij digter bij kwamen, werd er een schot van het fregat gedaan, waarop de beide schepen onder zeil gingen, en een' koers namen, waarin zij ons den weg konden afsnijden. Thans niet meer twijfelende aan hunne vijandelijke bedoelingen, liet ik ons zeil minderen, ten einde bij den vermoedelijken aanval het schip des te beter te kunnen besturen. De lonten werden aangestoken en een ieder stond op zijn' post. Het Chiliaansche fregat, hetwelk slecht bezeild was, was te ver beneden den wind geraakt, en konde ons bijgevolg niet tegelijk met de korvet bereiken, die ons regt toe den koers zocht af te snijden. Wij waren spoedig op den afstand van een kanonschot van de laatste gekomen, en zij kon wel bespeuren, dat alles bij ons gereed was om den aanval nadrukkelijk af te slaan: zoodat zij ons zeer van nabij, doch rustig, voorbijzeilde, en zich vergenoegde met ons door den scheepsroeper iets, hetwelk wij niet verstonden, toe te schreeuwen. Onze verschillende rigting bragt ons spoedig ver van elkander. Nu zagen wij het fregat wenden, en op ons aanhouden, doch wij hadden reeds een geruim einde wegs op hetzelfde ingewonnen: en dewijl de uitgang der baai

baai open voor ons lag, wachtteden wij hetzelfde niet af, zetteden de zeilen wederom bij, en verdwenen weldra uit het gezigt.

Zoo waren wij dan allen aanval ontweken, die mischien zijn' grond had gehad in de bedoeling, van ook ons schip tot de overvoering der troepen naar *Chiloé* te gebruiken. De beide Engelsche walvischvangers werden zonder verdere omstandigheden, en zonder toestemming der Kapiteins tot dat oogmerk in beslag genomen.

Onze aan land gemaakte waarnemingen zijn deze:

Breedte van MENDIBURU's huis

te *Talcoquano* . . . . . $36^{\circ} 42' 15''$

Westelijke lengte van hetzelfde $73^{\circ} 8' 20''$

Miswijzing der magneetnaald $14^{\circ} 00' 00''$ ten Oosten.

Hare inclinatie . . . . . $80^{\circ} 4'$

De werking van ebbe en vloed is hier geheel en al onmerkbaar. Gedurende den ganschen tijd van ons verblijf was de warmtegraad van 15° tot 17° naar de schaal van REAUMUR.

IV.

DE GEVAARLIJKE EILAND-ZEE.

De menigvuldige eilanden, waaruit deze *Eiland-zee* bestaat, welke het kleine koraaldierte in het midden van den oceaan heeft voortgebracht, zijn zoo laag, dat men ze eerst op een' geringen afstand ontdekt. Daardoor wordt hier de scheepvaart, vooral in de duisternis en bij slecht weder, onveilig, en zulks heeft aan dien *Archipel* zijn' naam gegeven. Mijn oogmerk was, de geographische ligging der eilanden, welke ik hier op mijne vorige reize ontdekt had, nogmaals naauwkeurig te bepalen. Vervolgens zoude mij *O Tahaiti* tot het vergelijkingspunt der waargenomene lengteberekeninge dienen, en tevens de noodige rust verschaffen. Mijn' koers naar de *Eiland-zee* verkoos ik tusschen den vijftienden en zestienden graad zuiderbreedte, dewijl deze buiten het bereik der koopvaardij-schepen ligt, die den oceaan bevaren, en ook nog door geene ontdekkingsreizigers genomen is, zoodat het ligt gebeuren konde, dat wij nog onbekende eilanden aantreffen. Ingevolge dit oogmerk stuurden wij voort na het verlaten van *Chili* noordwestelijk op, om de genoemde breedte te bereiken. Een onafgebroken
ftij-

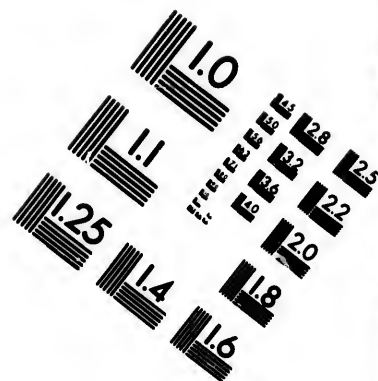
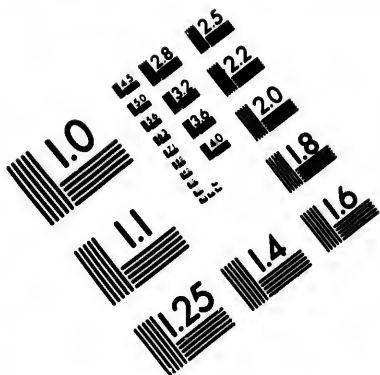
stijve zuidewind bragt ons in drie dagen 660 mijlen vooruit, en wij ondervonden de werking van het warme klimaat des te heviger, omdat wij zoo plotseling in hetzelfde verplaatst werden. Wij hielden het eiland *Juan Fernandez*, waarheen de Spanjaarden, toen zij nog meesters van *Chili* waren, de misdadigers en de republikeinen verbanden, ter linker zijde, terwijl de kleine, rotfige, onbewoonde eilanden *Felix* en *Ambroso* op een' geringen afstand regts van ons af lagen. Zoo bereikten wij spoedig den zuider keerkring, en vervorderden met schoon weder en in volmaakte gerustheid onze verdere reis. Het geringe' geschommel van het schip tusfchen de keerkringen laat den zeelieden toe zich met bezigheden onledig te houden, tot welke zij anders zelden gelegenheid hebben. Men kan daar zelfs nette en juiste teekeningen vervaardigen. Den 17 Febr. bevonden wij ons op 18° zuiderbr. bij 105° van lengte. Het weder was mooi en de zee kalm. Onze tooneelsten wilden de eenzelveigheid van ons leven nogmaals door eenige vertooning afbreken. Het tooneel werd opgerigt, de komediebriefjes rondgedeeld, en het orkest gaf reeds het teeken tot de zamenkomst der aanschouwers. Daar veranderde in ééns onze opgeruimdheid in schrik en droefheid. Er viel weder een matroos over boord. Hij had de wacht in de fokkemast, om in deze onbevarene oorden tot onzer aller veiligheid op de kusten en banken te pasfen. Hierbij vergat hij de zijne, en werd het slagtoffer zijner onbehoedzaamheid. Reeds sterk door den val gewond, verdween hij zonder weder op te komen, en alle pogingen om hem te redden waren vruchteloos. Bij de afzondering, waarin wij nu reeds zoolang in verre verwijdering van ons vaderland leefden, gevoelde

elk

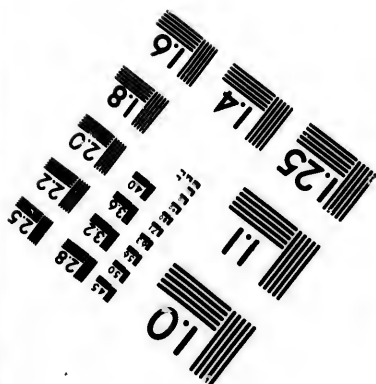
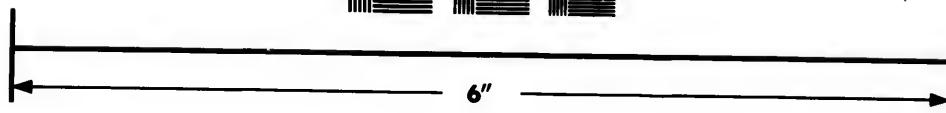
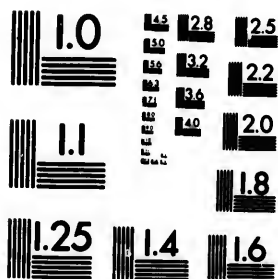
land-zee
 midden
 aag, dat
 . Daar-
 luisternis
 aan dien
 was, de
 hier op
 keurig te
 t vergelij-
 dienen,
 pers naar
 enden en
 en het be-
 bevaren,
 omen is,
 nbekende
 stuurden
 elijk op,
 gebroken
 stij-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

29 WEST MAIN STREET
WESTLUR, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
18 20 22 25
16 18 20 22 25
14 16 18 20 22 25

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

elk onzer dubbeld het verlies van een medelid onzer kleine maatschappij. Daarenboven was de verongelukte een onzer ervarenste matrozen. Onder de hevigte stormen had hij het gevaarlijkste werk op den mast met groote behendigheid verrigt, en nu moest hij bij het schoonste weder, en eene bijna onmerkbaar beweging van het schip, zijn werkzaam en nuttig leven zoo plotseling eindigen.

Nadat wij in drie weken van *Chili* af 4000 mijlen hadden afgelegd, bevonden wij ons in de nabijheid der gevaarlijke *Eiland-zee*. Langzamerhand verliet ons, tegen de natuur van deze hemelstreek, de zuidoostpasfaat, die ons zoo lang getrouw was bijgebleven, en werd vervangen door westelijke en noordelijke tegenwinden, die ons zeer kwaad weder medebragten. Men heeft tot nu toe het gevoelen gekoesterd, dat de *Koraaleilanden*, uit hoofde hunner lage ligging en door hunn' geringen omtrek, geene verandering in den dampkring kunnen veroorzaken, en dat de pasfaatwind, dien zij geene hindernis in den weg stellen, ook in hunne nabijheid onafgebroken moet voortduren. Herhaalde proefnemingen hebben mij bewezen, dat zulks het geval niet is, en dat deze kleine eilanden, ten minste in eenige seizoenen, in de gewone wedersgesteldheid van den keerkring verandering kunnen baren.

Op den 26 Febr. bevonden wij ons op 16° breedte en 129° lengte. De wind bles uit het westen; zwarte wolken stegen dreigende op, en bedekten weldra den ganschen hemel: hevige buijen stortteden met woede over ons los, en aan alle kanten van den gezigteinder door-kliedden bliksemstralen het zwerk. De nacht was schrikkelijk. De storm en het onweder duurden met alle geweld in de slechts door den slikkerenden bliksem afgebroken
duis-

duisternis voort. Stortregens als wolkbreuken vielen over ons neder, en overstroomden het verdek. Dit ontzettend weder hield vier dagen aan. Op den middag van den vijfden klaarde de hemel een weinig op, en schonk ons eenige verademing: doch kort daarna verhieven zich de stormen en onweders met vernieuwde woede. Het is opmerkelijk, dat op zulk een' verren afstand van eenig hoog land zulke geweldige onweders plaats vinden. Op het schip *Rurik* had ik in deze zelfde strek, en in hetzelfde jaargetijde, een dergelijk, hoewel niet zoo hevig onweder beleefd.

Op den 2 Maart hernam de keerkringswind eindelijk weder zijne regten, en bragt ons schoon weder mede. Het was wel zeer heet (de schaal van REAUMUR viel zelfs gedurende den nacht niet onder 24°): doch de geheele manschap bevond zich wel. Des avonds van dien dag rekenden wij op de breedte van 15° 15' en op de lengte van 139° 40' te zijn, en even voordat de zon onder de kim zoude dalen, riep de matroos, die de wacht in den mast had, dat er in de rigting vóór ons land te zien was. De blijdschap van eene nieuwe ontdekking gemaakt te hebben bragt terstond alle de verrekijkers in beweging, en de frische koelte bragt ons zoo snel vooruit, dat wij nog eer het geheel duister werd, van het verdek af duidelijk een gedeelte van een zeer laag, maar boschrijk eiland konden bespeuren. Dewijl geen mij bekende zeevaarder op deze plaats geweest is, en zij ook op de nieuwste kaarten een ledig ruim bellaat, kunnen wij ons met regt als de eerste ontdekkers van dit eiland beschouwen, waaraan ik, om die reden, den naam van ons schip *Predpriatie* gegeven heb.

Toen het donker was geworden, wendden wij den

stevē, en bleven den nacht door op eenigen afstand van het eiland laveren. Bij het aanbreken van den ochtend land hielden wij er weder op aan, en nu werd het met de uiterste nieuwsgierigheid door alle verrekijkers beschouwd, en bij deze gelegenheid zag menigeen iets, hetwelk een ander niet vinden kon, en welligt ook een droombeeld der verrukte verbeelding was. Opstijgende kolommen van rook overtuigden ons echter, dat hetzelfde bewoond was. Wij konden weldra uit den top van den mast deszelfs ganschen omtrek overzien. Aan den schitterenden witten koraaloever grēnt een levendig groen, boven hetwelk zich een bosch van palmboomen verheft. Het bevat in deszelfs midden een groot meer, waarop wij eenige kano's zagen zeilen. Wij naderden het nu van zoo nabij, dat wij met het bloote oog alle de voorwerpen duidelijk konden onderscheiden. De geheel naakte wilden, eene lange, sterke, donkerkleurige foort van menschen, waren in driftige beweging. Zij verzamelden zich aan het strand, en staarden het schip met gebaren van verbaasdheid aan. Eenige hunner liepen, met knodsen en speren gewapend, onrustig heen en weder, anderen staken houtstapels in den brand, waarschijnlijk om den naburigen eilanders door den opstijgenden rook een teeken te geven, dat zij om hulp tegen het nimmer te voren gezien zeemonster verlegen waren. Onder de schaduwrijke broodboomen stonden zindelijke, van biezen gevlochtene hutten, uit welke eenige vrouwen, gedeeltelijk met kinderen, ijlings te voorschijn kwamen, en zich in het bosch verborgen. Zoo hevig werkte de schrik, waarvan zij op ons gezigt bevāngen werden. Er bevonden zich nogtans ook helden onder hen, die met zeer lange speren gewapend, moeds genoeg

noeg hadden, om tot aan den uitersten rand van het strand te komen, en ons te bedreigen: doch geen enkele kano, waarvan er verscheiden aan het strand stonden, waagde het van land te sieken om ons te naderen. Naar derzelver grootte en doelmatig ingerigte zeilen gerekend, kunnen deze eilanders wel andere, en zelfs tamelijk verafgelegene eilanden bezoeken.

Wij zeilden nu ons eiland in het rond, zonder eene enkele plaats te vinden, waar wij hadden kunnen landen. De zee was onstuimig, en de branding overal hoog, zoodat wij den wensch moesten laten varen, om met de Predpriatiërs in nadere kennis te geraken. De wolkenlooze hemel en heldere horizon vergunden ons evenwel door waarnemingen de lengte en breedte van dit kleine eiland naauwkeurig te bepalen, welks grootste uitgestrektheid van het O. N. O. tot het W. Z. W. slechts vier mijlen belooft. De breedte van deszelfs middelpunt is $15^{\circ} 58' 18''$ en de lengte $140^{\circ} 11' 30''$. De miswijzing van het kompas bedroeg 4° ten Oosten.

Nadat wij deze opnemingen bewerkstelligd hadden, liet ik westelijk koers houden, om het door den Russischen Scheepsbevelhebber BELLINGSHAUSEN in het jaar 1819 ontdekte eiland *Araktschejef* op te zoeken, en mij stellig te overtuigen, dat dit, en het thans door ons ontdekte niet hetzelfde waren, alzoo zij niet ver van elkander af liggen. Des namiddags te 4 ure kregen wij van den mast af het eiland *Araktschejef* reeds in het oog, en voor zonnenondergang bereikten wij hetzelfde nog. Het heeft ten aanzien van deszelfs grootte en geaardheid zoo veel overeenkomst met het eiland *Predpriatie*, dat zij zeer gemakkelijk met elkander verward zouden kunnen worden, wanneer beider ligging niet zoo juist berekend was.

Naar onze waarnemingen vonden wij de
breedte van het middelpunt van *Arakt-*

schejef . . . . . $15^{\circ} 51' 20''$
en de lengte . . . . . $140^{\circ} 50' 50''$

Volgens de kaart van den Kapitein BEL-

LINGSHAUSEN is de breedte . . . . . $15^{\circ} 51' 00''$
en de lengte . . . . . $140^{\circ} 52' 00''$

Ingevalle Kapitein BELLINGSHAUSEN niet verzekerd had, dat dit eiland *Araktischejef* bewoond is, zouden wij het tegendeel hebben moeten gelooven. Wij konden geen spoor van bewoners ontdekken. Tegen den nacht verwijderden wij ons van het land, en gingen bijleggen, om in het duistere niet tegen eenig ander onbekend eiland te stooten.

Met het aanbreken van den dag gaf ik bevel noordwestwaarts te sturen, om het door mij op het schip *Rurik* ontdekte eiland *Romanzow* te vinden, en mij van de juistheid der toenmalige bepaling van deszelfs ligging te overtuigen. Des morgens te 8 ure zagen wij in het zuidwesten den noordelijken uithoek van de groep eilanden van *Wolchonsky*, welke insgelijks door den Kapitein BELLINGSHAUSEN ontdekt werd. Toen dezelve op een' afstand van zeven mijlen vlak ten zuiden voor ons lag, vonden wij volgens onze chronometers hare lengte op $142^{\circ} 2' 38''$. Volgens BELLINGSHAUSEN ligt zij op de lengte van $142^{\circ} 7' 42''$.

De wind was zoo flauw, dat wij het eiland *Romanzow* eerst op den morgen van den 8 Maart in het gezigt kregen. Hier maakten wij gebruik van den helderen hemel, om door eene menigte van naauwkeurige waarnemingen van den afstand tusschen de zon en de maan, de juiste lengte van dit eiland te berekenen,
wel-

welke wij $144^{\circ} 28'$ bevonden. Volgens de waarnemingen op het schip *Rurik* gemaakt was dezelve $144^{\circ} 24'$. Men vond dus een verschil van slechts 4 minuten.

Wij stuurden nu regt westwaarts op, ten einde te onderzoeken of het door mij, op mijne reize met het schip *Rurik*, naar den Admiraal SPIRIDOW benoemde eiland werkelijk een nieuw ontdekt, of welligt het zuidelijkste der beide *Koning George's Eilanden* ware. Een stevige wind bespoedigde onzen loop, en des namiddags te 6 ure zagen wij dit eiland reeds, welks ontdekking men mij misgund heeft, op een' afstand van 6 mijlen, juist in het westen voor ons liggen.

Wij bespeurden te gelijken tijde van den mast af ten noorden van ons het zuidelijk gedeelte van een ander eiland, en de opene zee tusschen beiden. Wij bevonden ons op dit oogenblik volgens eene juiste berekening, op $14^{\circ} 41' 36''$ zuiderbreedte en $144^{\circ} 55'$ lengte. Gedurende den ganschen nacht hadden wij stilte, doch met het aanbreken van den dag verhief zich de wind juist van den kant, waar wij heen wilden om ons onderzoek voort te zetten. Wij waren behalve dat zoo ver door den stroom naar het zuiden afgedreven, dat wij zelfs uit den top van den mast nergens land konden zien. Onder deze omstandigheden zoude het weder opzoeken van het eiland *Spiridow* ons te veel tijd gekost hebben, en dus bleef het onbeslist, of dit eiland en het andere, hetwelk wij ten noorden zagen, de beide *Koning George's Eilanden* zijn, of niet. Dit alleen kan ik verzekeren, dat indien zij het werkelijk zijn, derzelve ontdekker de aardrijkskundige ligging gansch niet juist heeft opgegeven.

De zuidoostpasmaat had opgehouden, de wind woei

bij afwisseling uit het noorden, westen en zuiden, bragt ons onophoudelijk onweder en stortregens aan, en zijne hevige buien scheurden ons ettelijke zeilen van een. De zee bleef met dat alles bijzonder stil: een bewijs, dat wij van eilanden moesten omringd zijn, en bijgevolg de grootste omzigtigheid in acht hadden te nemen onder het zeilen, vooral dewijl er in deze streken geweldige stroomen loopen. Wij zagen ook spoedig wederom land vooruit, en daar er bij alle koraaleilanden op eene verwijdering van 50 vademen geen grond te peilen is, naderden wij hetzelfde tot op den afstand van ééne mijl. Dit eiland strekt zich tot tien mijlen van het oosten naar het westen, en is slechts vier mijlen breed. Het bevat een meer in deszelfs midden, en de smalle strook lands, die hetzelfde omgeeft, is dicht met kreupelhout begroeid. Zeevogels alleen, die in groote menigte omvlogen, schiepen deze wildernis te bewonen. Wij bevonden de breedte van het middelpunt dezes eilands op $15^{\circ} 27' 00''$ en deszelfs lengte $145^{\circ} 31' 12''$. Volgens de door den Admiraal KRUSENSTERN vervaardigde kaart kan men hetzelfde houden voor het, ten jare 1722 door ROGGEVEEN ontdekte en *Karelshof* benoemde eiland, welks geographische ligging op de meeste kaarten verschildend is opgegeven, en welks bestaan zelfs in twijfel getrokken is geweest. Wij bevonden ons nu midden in de gevaarlijke *Eiland-zee*, en zochten ons elken nacht in de streek op te houden, welke wij daags te voren nagespeurd, en veilig erkend hadden. Nadat wij des nachts nog een onweder met stortregens en rukwinden hadden doorgestaan, liepen wij met volle zeilen bij het daarop volgende goede weder aan op het oostelijkste der onder *DOOK* ontdekte *Palliser Eilanden*. Op het schip *Rürik*

rik had ik slechts derzelve noordelijk gedeelte gezien, en nu wenschte ik ook het zuidelijke sterrekundig op te nemen. Cook maakt van deze eilanden slechts eene oppervlakkige melding, en daardoor zijn de zeevaarders in verwarring gebragt. Wij hadden na verloop van eenige uren ons doel reeds bereikt. De gansche groep bestaat uit eene menigte van kleine, door koraalrotfen met elkander verbondene eilanden, die gelijk eene keten aan elkander hangen, eene cirkelvormige gedaante hebben, en eene ruime waterkom in zich besluiten. Toen wij de zuidelijke punt van deze groep der *Palliser Eilanden* bereikt hadden, zagen wij een rif, hetwelk zich van haar af tien mijlen westwaarts tot aan twee kleine eilanden uitstrekt, en vandaar deszelfs rigting noordwaarts neemt, waar het zich in de verte aan grootere eilanden aansluit. Cook is, geuyk men uit zijne eigene woorden kan opmaken, niet zoo nabij deze eilandengroep gekomen, dat hij het lange rif heeft kunnen zien, en heeft de twee kleine begroeide eilanden, die zijn keerpunt geweest zijn, van verre voor het zuidelijk gedeelte eener afzonderlijke groep gehouden, aan welke hij den naam van *de vierde Pallisergroep* gaf. Ik kan verzekeren, dat er slechts drie groepen zijn, gelijk uit de kaart, die bij dit werk gevoegd is, kan blijken. Op den middag bevonden wij ons op de breedte van $15^{\circ} 42' 19''$ en op de lengte van $146^{\circ} 21' 6''$. Wij hadden toen de beide vermelde kleine eilanden bij het rif ten noorden, en de zuidelijke punt der *eerste Pallisergroep* was niet meer zichtbaar voor ons. Van deze plaats af zouden wij ook de kleine eilanden voor een gedeelte eener afzonderlijke groep hebben kunnen houden, wanneer wij ons niet reeds te voren verzekerd hadden, dat

zij door middel van het rif aan de eerste groep verbonden zijn. Ook de tweede en derde groep konden wij van ons standpunt af zien: de eerste in het zuidoosten, de andere Z. W. t. W.

Te zes ure des avonds bevonden wij ons in de nabijheid der oostelijke punt van de derde groep, en wij zagen uit den mast de door Kapitein BELLINGSHAUSEN ontdekte eilandengroep *Greigh*. Wij namen onzen koers tusfchen deze beide groepen door, om den *Archipel* te verlaten, en de ruime zee te kiezen. De nacht was even zoo onstuimig als de vorige, en eene volkomene rilde, die midden in denzelfen inviel, zoude ons, wanneer zij langer geduurd had, zeer gevaarlijk zijn geworden, alzo de stroom ons naar het land heendreef. De morgenzon dreef, gelijk tusfchen de keerkringen dikwijls het geval is, de wolken uiteen, en ontsluitte ons weldra weder het fraaije azuur van den keerkringshemel. Binnen korten tijd hadden wij al het land uit het gezigt verloren, doch naar den kant waar het verdwenen was, zag er de hemel nog lang donker uit: een bewijs hoezeer deze koraalklomp in staat zijn de onweerswolken aan te trekken. De zuidoostpasfaat liet zich nu ook weder bemerken, en wij namen, door denzelfen begunstigd, den kortsten weg naar *OTahaiti* aan. Alle de lengtebepalingen, welke ik heb opgegeven, zonder daarbij te zeggen op welke wijze dezelve berekend zijn, waren volgens onze chronometers waargenomen. Op *OTahaiti* teekenden zij een' mislag van 6' 50": doch dezelve is bij alle de hier opgegevene lengtebepalingen reeds verbeterd.

Gevolgelyk is naar onze waarnemingen de ligging der *Palliser Eilanden* als volgt:

De

De zuidelijke punt der eerste groep	breedte	15° 34' 25"
	lengte	146° 6' 49"
De beide kleine ten westen der eerste groep liggende eilanden . .	breedte	15° 30' 15"
	lengte	146° 20' 50"
De oostelijke punt van de derde groep	breedte	15° 44' 52"
	lengte	146° 28' 2"

De meeste eilanden van dezen *Archipel* zijn bewoond, doch men heeft nog weinig kennis met derzelver bewoners kunnen maken. Zij zijn zeer schuw, komen niet aan de schepen, gelijk de andere Zuidzee-eilanders, maar zij trachten den zeelieden het landen te beletten. BYRON landde met geweld op een dezer eilanden, en bij die gelegenheid kwamen vele der Indianen om; de overige werden verjaagd, en de voorraad van kokosnoten uit hunne hutten geplunderd. Welligt heeft zich de overlevering van dien gewelddadigen aanval op de eilanden verspreid. Cook liet insgelijks eenige manschap aan wal gaan, die wel geen' tegenstand ontmoette, doch welker geschenken met groote onverschilligheid werden aangenomen: en bij hare afreize werd zij uit dankbaarheid met eenige steenen begroet. Ook de Kapitein BEL-LINGSHAUSEN wilde in 1820 op een dezer eilanden aan wal gaan, doch de bewoners verzetteden zich zoo ernstig daartegen, dat hij van zijn voornemen afzag, omdat hij geen geweld wilde gebruiken.

Deze menschen hebben voor het overige veel overeenkomst met de OTahaïtiërs in gedaante en taal, en het is waarschijnlijk, dat hunne naburen eens met een goed gevolg op hen zullen werken, wanneer de ware beschaving eerst eenmaal over *OTahaiti* zal verspreid zijn geworden.

O TAHAIÏTI.

Dit schoone eiland, hetwelk de natuur zoo mildelijk bedeedde met alles, wat deszelfs kinderlijk zorgeloze bewoners tot het blij genot huus aanzijns behoeven, werd mogelijk het eerst gezien door den Spaanschen zeerciziger QUIROS, toen hij in het jaar 1606 eene reis uit *Lima* ondernam, ten einde, gelijk een landgenoot zich over hem uitdrukt, zielen voor den hemel, en koningrijken voor *Spanje* te winnen. Dewijl echter de liggingsbepalingen van dien tijd zeer onvolkomen waren, is het niet bewezen, of het land, door hem *Sagittaria* genoemd, werkelijk *O Tahaiï* geweest is. Met meerder zekerheid komt den Engelschen Zeekapitein WALLIS, die er in 1767 landde, de eer der ontdekking van dit eiland toe, hetwelk hij naar de in zwang zijnde gewoonte der ontdekkers van nieuwe landen, door eene plechtige verklaring in den naam van zijn' Koning in bezit nam, hetgene echter den Tahaiïers, die hem niet verstonden, onbekend bleef, en niettegenstaande eene hernieuwde verklaring, toch vergeten is. Hij gaf hetzelfde den naam van

van *Kning George III's Eiland*. Acht maanden na hem bezocht de Fransche Kapitein BOUGAINVILLE het. Deze hield zich, zoo lang hij niet wist, dat WALLIS er vóór hem geweest was, mede voor den eersten ontdekker, noemde hetzelfde naar het meest in het oog loopende gebruik der inwoners *Nouvelle Cythere*, doch hoorde, dat het door hen *Tahaiïti*, of met bijvoeging van een lidwoord *O Tahaiïti* genaamd werd, en sedert bleef het dien naam behouden. De vermaarde Engelschman COOK heeft zich bij elke zijner van 1769 tot 1778 ondernomene drie reizen telkens aldaar opgehouden. Hij stond in veel naauwere betrekking met de inboorlingen, dan zijne voorgangers. Hij bragt O MAY, wien men in *Londen* beproefd had eene Europeaansche opvoeding te geven, naar zijn vaderland terug, en kon zich gedurende zijne reize diens verhalen te nut maken. Vanhier hebben wij ook door COOK en zijne reisgezellen, waaronder zich vooral de beide FORSTERS, vader en zoon onderscheiden, veel uitvoeriger berigten aangaande den toestand der Tahaiïtters voor derzelve bekeering tot het Christelijk geloof.

Om zich een begrip van de werking van dezen ommekeer van zaken te kunnen vormen, behoort men het Christelijke *Tahaiïti*, gelijk wij het leerden kennen, naauwkeurig met het voormalig heidensche te vergelijken, en zich daarom alle die berigten in het geheugen te herroepen. Nademaal niet elk lezer in staat is dit op eene voldoende wijze te kunnen doen, zoo zal een kort uittreksel hun niet anders dan welkom zijn.

Tahaiïti, het grootste der *Societeits Eilanden*, is gelijk deze, en zoo vele andere, het overblijfsel van een' door onderaardsch vuur uit den bodem der zee op-

ge-

geschoven rotsklomp, die langzamerhand met aarde bedekt, thans in de luistervolste groeikracht prijkt. Het bestaat uit twee schiereilanden, die door eene lage smalle landtong met elkander vereenigd zijn, en zamengenomen een' omtrek van 120 mijlen (30 Duitſche) hebben. Op elk derzelve verheft zich ten naasten bij in het midden een gebergte van zware, woest dooréén geworpene rotsklompen met diepe afgronden, doch hetwelk voor het overige tot op dezelfs hoogſte toppen digt met hout bewaſen is, en waaruit zich het ſchoonſte heldere water in eene menigte van kleine riviertjes, die voor een gedeelte ſchilderachtige watervallen vormen, naar alle rigtingen heen in zee uitſtort. Het hoogſte gebergte is onbewoond; ſlechts in de dalen vindt men aanlegplaatſen: en de inwoners hebben zich vooral het lagere land tot eene woonplaats verkozen, hetwelk het gebergte tot aan het ſtrand toe, dat overal laag is, omringt. In deze bekoorlijke halfronde landſchappen ziet men hunne huizen, die eigenlijk ſlechts uit daken op palen beſtaan, omringd en overſchaduwd van bananen, brood- en kokosboomen, op een' geringen aſtand van elkander liggen. Bij elk huis bevinden zich omheinde velden, waarop de bewoners hunne Jam's, zoete pataten, en eene menigte van andere gezonde en ſmakelijke wortels verbouwen, die een voornaam gedeelte van hun voedsel uitmaken. Het overige gedeelte der bebouwde velden beſtaan digte kweekerijen van bananen en plantanen, of kleine boſſchen van brood- en kokosboomen, alles zoo digt in elkander gegroeid, dat de aardbodem tegen den brandenden zonnegloed beveiligd in het heerlijkſte groen praalt. Bevallige en met vrij wat zorgvuldigheid onderhouden voetspaden leiden meestal in koele ſchaduw van de

de eene woning tot de andere. De geur van schoone welriekende bloemen verkwikt den wandelaar, en eene menigte vogelen van verschillenden aard, alle met de fraaifte keerkringskleuren uitgedost, verrukken hen door hun liefelijk gezang. Hoewel slechts zeventien graden van de evennachtslijn verwijderd, zoo wordt echter de warmte op *Tahaiïti* zoodanig door de winden getemperd, dat de Europeanen zelfs haar verdragelijk vinden. BOUGAINVILLE bespeurde haar nooit boven 22, maar dikwijls slechts op 18 graden van REAUMUR. Nu trof hij er toch ook den wintertijd aan. Doch zelfs in Januarij, het midden van den zomer op *Tahaiïti*, verkoelt de nederstortende regen den dampkring grootelijks. Anders is er de lucht zeer helder, droog en gezond. De zieken, van de schepen aan den wal gebragt, werden er spoedig genezen. De muggen, muskieten, of andere kwellende infekten der keerkringslanden zijn hier niet zeer lastig: geene roofdieren houden zich hier op: geene wormen noch slangen; en zelfs de scorpioen, waarvan men eene kleine soort aantreft, heeft hier zijn giftig vermogen verloren. De eenige landplaag zijn de menigvuldige ratten, die dikwijls veel schade in de velden aanrigten, en waarvan men zegt, dat een slapende Tahaitier niet zelden gebeten wordt.

BOUGAINVILLE zegt: „de inwoners van *Tahaiïti* bestaan uit twee zeer van elkander verwijderde stammen van menschen, die echter in taal en zeden overeenkomen, en zich zonder onderscheid met elkander schijnen te vermengen. De eene, die de talrijkste is, brengt de langste mannen voor, die in het gemeen zes voeten en daarboven halen. Ik heb nimmer beter gevormde menschen, en eene volmaakter evenredigheid des ligchaams ge-

gezien. Nergens zoude men schoonere toonbeelden tot eene afbeelding van eenen *Mars* of *Herkules* kunnen vinden. Hunne gelaatstrekken zijn nergens in van die der Europeanen onderscheiden, en wanneer zij gekleed gingen, en zich minder aan de lucht en de brandende hitte der zon blootstelden, zouden zij zoo blank zijn als wij. Hun haar is gemeenlijk zwart. (WALLIS zag er ook blonde, en zelfs albino's.) De andere stam is middelmatig van lengte, heeft ros wreed haar, en hij wijkt in kleur en gelaatstrekken weinig van de Mulatten af."

Cook en zijne reisgenooten meenen den grond van het verschil der Tahaiïters hierin te vinden, dat de grootste en blankste de voornamer klasse uitmaken, *Eri* geheeten (hetwelk bijkans als *Jeri* uitgesproken wordt), dat deze zich niet zoo aan de zon blootstellen als het gemeene volk, geen' zwaren arbeid verrigten, en vooral ook, dat hunne vrouwen ingetogener zijn, en zich niet zoo vroeg aan uitspattingen overgeven, als de bruinere schoonen. Wij zouden met dat al eerder geneigd zijn het gevoelen van BOUGAINVILLE te omhelzen, en houden de donkerkleurige Tahaiïters voor de oorspronkelijke inboorlingen, en de *Jeri's* voor latere aankomelingen, die de eerste hebben onderworpen: want nog tot op dit oogenblik zijn de *Jeri's* bij uitfluiting de grondeigenaars in het land, staan bij het gemeene volk, door hetwelk zij voor een bepaald loon van vruchten hunne landerijen en plantaadjes laten bearbeiten, in groote achting, en de Koning zoo wel als de opperhoofden zijn van hunnen stam. Deze inval der *Jeri's* moet reeds voor een' geruimen tijd zijn voorgevallen, naardien geene overleving meer van denzelfen gewaagt. Dat de taal en de

zedes der beide volksstammen zich van tijd tot tijd in een gesmolten hebben, is iets natuurlijks. Ten opzichte van de vermenging der beide stammen heeft BOUGAINVILLE den bal echter misgeflagen. Daartoe zijn de *Jeri's* veel te hooghartig, en dan zoude het onderscheid ook reeds sedert lang verdwenen zijn.

„De mannen van de beide afkomsten,” dus gaat deze reiziger voort, „laten het onderste gedeelte van hunner baard groeijen, doch scheren dien boven de lip, en van de wangen weg. Eenige scheren zich ook het haar kort af, andere binden het boven het hoofd zamen. Zij hebben alle de gewoonte om hetzelfde zoo wel als hunner baard met kokosolie in te smeren. Men ziet hen dikwijls zonder eenige kleeding, behalve een gordel om het lijf, hetgene tegelijk bewijst, dat zij niet geheel van allen denkbeeld van schaamte ontbloot zijn. Intusschen bedekken zich de voornaamsten toch gewoonlijk met een stuk stof, 't welk zij tot over de knieën laten nederhangen.

Dit is ook in het algemeen het eenige kleedingsstuk der vrouwen, maar deze weten het zoo kunstig te schikken, dat het haar tegelijk tot een middel om te behagen dient. Dewijl de Tahaiterinnen zich nimmer onbedekt aan de zon blootstellen (wel te verstaan, die uit de klasse der *Jeri's*, want de andere, hoewel Christenen zijnde, zagen wij zelve op een klein voorschoot na, geheelenal naakt omloopen) en een kleine hoed van biezen, met bloemen opgetooid, haar gezigt bedekt, zijn zij veel blanker dan de mannen. Zij hebben fijne gevormde trekken, doch hetgene haar bijzonder onderscheidt, is de schoonheid haars ligchaams, welks leest niet door de foltering der Europeaanse modes wanftaltig wordt gemaakt.

maakt. Even zoo als onze dames zich de wangen rood verwen, zoo kleuren zich de Tahaïterinnen het onderste gedeelte des ligchaams blaauw. Dit zal tot sieraad, en tegelijk tot een teeken van onderscheiding strekken. De mannen onderwerpen zich aan dezelfde mode (het *tatoëeren*). Een ander gebruik aan de beide sekfen gemeen is dat van zich de oorrellen te doorboren, en zamenge-regene korallen, of ook wel bloemen door dezelve te ste-ken. De grootste zindelijkheid heerscht bij dit bemin-nenswaardig volk. Zij baden zich gedurig, en eten of drinken niet, zonder zich vooraf, en ook daarna, te rei-nigen."

In deze beschrijving komen ook de andere reizigers overeen. Men bespeurt bij die allen eene zichtbare voor-ingenomenheid met deze troetelkinderen der wellustige natuur, gelijk een derzelven ze noemt. De vrouwen van *Tahaiti* hebben ook inzonderheid de reizigers gekluisterd. „Alle zijn zij bevallig, en sommige zeer schoon,” zegt WALLIS. De reisgenooten van COOK roe-men ook hare bekoorlijkheden. Hare lange rijzige ge-stalte, hoewel kleiner dan die der mannen, het fraai be-loop van haar gezigt, offchoon meer door het ronde dan het ovale gekenschetst, de zachtheid van haar vel, waarop niettegenstaande deszelfs bruinheid de blos der aanminnigheid speelt, hare oogen vol uitdrukking, nu eens schitterende van het vuur der levendigheid, dan weder van een smachtend gevoel kwijnende, hare kleine witte tanden, en eindelijk een onwederstaanbare lach, die het betooverende van hare aanminnige trekken voltooit, hielden inzonderheid den jongen FORSTER van verruk-king opgetogen. Alleen de neuzen dezer schoonen zijn een weinig te plat: doch er zijn er eenige onder, om wel-

welke zelfs de Europeaansche dames haar zouden inogen misgunnen.

De Tahaitier deelt niet in den vloek: *In het zweet uwes aangezigts zult gij uw brood eten.* Drie broodboomen zijn genoegzaam om een' mensch gedurende een jaar te voeden, en hij behoeft slechts zijne hand naar derzelve vrucht uit te steken, of naar eenige andere, om hem tot een' afwisselenden smaak te verstrekken. De verbouwing van voedende wortels vereischt in dit klimaat, en in dezen grond, zeer weinig moeite. De zee levert, ten koste der geringe moeite van het zoeken en ophalen, een' rijkelijken voorraad op van vischen en schaaldieren. De beken bevatten eene foort van kreeften, en insgelijks meerderlei vischen. De welgestelde Tahaitier laat zijne varkens, op eene door een Europeansch verhemelte niet te verwerpen manier, in aardkuilen met heete steenen braden, en geniet ook ten opzichte zijner vleeschspijzen afwisseling door zijne hoenders en zijne — honden, die slechts met plantenspijs gevoed worden, en voor eene bijzondere lekkernij doorgaan. In de hutten waren dikwijls verscheiden huisgezinnen in de grootste eendragt bij één: doch men vindt daar geen ander huisraad, dan eenige kunstig gevlochten maten over de slaapplaatsen, en eenig keukengereedschap van kalebas- en kokoschalen.

Het karakter der Tahaitiers is in den hoogsten graad zachtzinnig, goedwillig, openhartig, opgeruimd en vredelievend, hoewel men er eenigen zag met likteekenen van wonden, die zij in den oorlog hadden gekregen, en ten bewijze dienden, dat zij ook dapperheid kunnen toonen. Haat en wraakzucht zijn hunne harten vreemd. Hoe hard en onbillijk ook hen wel eens behandelde,

zoo waren zij toch steeds dadelijk met hem verzoend, wanneer hij hen noodig had, en slechts eenigermate hunne genegenheid aanzocht. De Europeanen konden het gerust wagen alleen en ongewapend, zelfs nachten aan land door te brengen. Zij werden overal met de blijmoedigste gastvrijheid ontvangen, en met vriendschapsblijken overladen. Zij vonden geen spoor van nijd of kwaadaardigheid. Zij schenen zich allen gelijkelijk te verheugen, wanneer slechts één hunner een geschenk ontving.

De gevoeligheid ontlast zich bij dit kinderlijke volk even zoo gemakkelijk door tranen, als door lagchen. Men zag de mannen dikwijls schreijen. Droefheid en blijdschap wisselen zich even zoo spoedig bij hen af als bij de kinderen, en hun geest is ook, even als bij deze, vlugtig en onbestendig. Niettegenstaande de groote nieuwsgierigheid, waarmede zij de voorwerpen op de schepen beschouwden, en om derzelfver verklaring vroegen, was het toch, zegt de oudste FORSTER, even zoo ondoenlijk hunne opmerkzaamheid voor een oogenblik bepaald te houden, als het kwikzilver tot rust te brengen.

Inspanning van het ligchaam, noch van den geest, schijnt hunne zaak niet te zijn. Zij geven zich liever aan het genot van allerlei vermaken, en aan het *dolce far niente* over. Men moet echter de vindingrijkheid bewonderen, waarmede zij hunne kleedingstof, een week papier van boomchors, hunne van biezen gevlochten matten, hunne vischnetten en hengelfnoeren van de draden der kokosnoot, hunne vischhaken van mosfelschelpen, en vooral hunne booten en oorlogsvaartuigen weten te vervaardigen. De laatste zijn zoo groot, dat zij veertig mannen en meerdere dragen kunnen. Zij bestaan

staan uit planken, die met strikken van kokostouw zamengenaaid en gebreeuwd worden. De planken klieven zij met groote moeite, geen ander gereedschap hebbende, door middel van scherpe steenen, uit de stammen der boomen. Men kan ligt nagaan, welk eene waarde zij hierom aan onze spijkers en bijlen hechten.

Zij zijn, gelijk alle eilandbewoners, kundige zeelieden, maar in het zwemmen en duiken overtreffen zij ver alles, wat de Europeaansche eiland- of kustbewoners ten toon vermogen te spreiden. Het is hun eene kleinigheid op eene aanmerkelijke diepte iets van den bodem der zee te halen, en of eene boot in zee omslaat, is voor hen eene zaak van geene de minste beteekenis. Mannen en vrouwen zwemmen zoolang om dezelve heen, totdat het hun gelukt, haar weder om te keeren, dan scheppen zij er het water uit, en gaan vrolijk hunn' gang.

Op hunne zeetogten, welke zij dikwijls tot op eenen verwonderingswaardigen afstand ondernemen, is hun de waarneming der sterren des te noodzakelijker, omdat zij het kompas niet kennen. Hierdoor hebben zij eenige kennis van de sterrekunde verkregen. Zij weten zeer goed de dwaalsterren van de vaste te onderscheiden, en geven aan de eerste bijzondere namen. Zij verdeelen het jaar volgens den loop der maan in 13 maanden van 29 dagen. Een dezer maanden schijnt echter te dienen om het maanjaar met het zonnejaar in overeenkomst te brengen; en heeft dus minder dagen. De dag zoo wel als de nacht wordt in zes tijdvakken verdeeld, ieder van twee uren, en deze weten zij mede des daags aan den stand van de zon, en bij den nacht aan de sterren, naauwkeurig af te meten.

De Tahaiïtiërs onderscheiden zich in het algemeen bo-

ven alle wilden door een' verderen graad van beschaaving, zoodat zij inderdaad niet verdienen onder dezelve gerekend te worden.

Hunne taal; waarin de klinkers zeer veel merkbaarder zijn dan de medeklinkers, waarvan zij er slechts weinige hebben, daar hun onze *c*, *g*, *k*, *s* en *p* geheelal ontbreken, is aangenaam voor het gehoor, en hare uitspraak gemakkelijk te leeren. COOK en zijne reisgenooten hadden eenige vorderingen in dezelve gemaakt. Een van hen zegt: „Zij is rijk aan beeldsprakige uitdrukkingen, en ik ben overtuigd, dat men haar nauwkeuriger gekend gelijk zoude stellen met die talen, welke men om de kracht en stoutheid harer figuren het meest bewondert.” Aan deze, hoezeer nog onvolkomene kennis hunner taal had men het ook te danken; dat men vrij wat aangaande de Godsdienst der Tahaiïters vernomen heeft, waarvan de oude FORSTER tamelijk uitvoerige berichten geeft.

„Zij gelooven aan een oppersten God, *Athna Rahai*, den Schepper en Regeerder van de wereld en van alle andere Godheden. Zij voegen hem eene vrouw toe, die echter niet van dezelfde natuur met hem, maar van eene stoffelijke en zeer harde natuur is, waarom zij haar *O-Te-Papa*, d. i. rots, noemen. Uit dit hoogste paar zijn eene Godin van de maan, de Goden der sterren, van den wind, de zee en alle de bijzondere beschermgoden der eilanden, ieder met zijn' afzonderlijken naam voortgesproten. Na dat de hoogste Godheid de zon geschapen had, vatte hij zijne gemalin, de geweldige rots, aan, en bragt haar van het westen naar het oosten over de zee, waarbij haar brokken ontvielen, waaruit de eilanden ontstaan zijn. Behalve de Godheden van den

den tweeden rang zijn er nog andere, en weder beneden deze een kwade Geest, die de menschen plotselĳk doodt, wanneer de priesters hen daarom verzoeken: een geloofs-artikel, hetwelk den priesters voor hunn' invloed zeer te pas kan komen. Wijders woont er in elken mensch een Geest, die in hem denkt en voelt, en zich na den dood van zijn ligchaam scheidt, doch zich niet ver van hetzelfde verwijdert, meestal de houten beelden, bij de begraafplaatsen (*Marai's*) bewoont, ook wel eens als een spook bij den nacht in de hutten sluĳpt, en de slapenden doodt, waarna hij hunne harten en ingewanden verblindt."

Ditzelfde bijgeloof aan spoken vindt men ook bij beschaafde volken. Mischien vond het op *Tahaiïi* ook zoo algemeen geen' ingang.

Volgens een' anderen reisgenoot van Cook vereenigt een God de afgescheidene zielen met zijn wezen, hetgene door de uitdrukking: „ hij eet ze op, ” beteekend wordt. Dit is eene zuivering, na welke de ziel in eene plaats van eeuwige gelukzaligheid aanlandt. Wanneer een man zich eenige maanden voor zijn' dood van de gemeenschap met vrouwen onthouden heeft, zoo behoeft hij deze zuivering niet, maar hij komt zonder dezelve in den hemel. De hoogmoed der *Jeri's* gaat zoo ver, dat zij hunn' afzonderlijken hemel verwachten', waar zij slechts met lieden van gelijke afkomst als zij zelven zullen omgaan.

Van de voornaamsten der Tahaiïters heeft iedereen zijne eigene, zeer heilig gehouden *Marai*, die tevens tot eene plaats van godsdienstige bijeenkomst strekt. De plegtigste en talrijkste vergaderingen van dien aard worden gehouden bij de *Marai* des Konings. Hier houden

den de priesters leerredenen voor het volk, en hier heeft ook de, het overigens zoo goedhartig karakter der Tahaiïtiërs zoo zeer onteerende, plegtigheid van het menschenofferen plaats. Cook woonde er eene zoodanige bij, en beschrijft haar breedvoerig. Het offer werd den Goden aangeboden, om hunne ondersteuning in een' ophanden zijnde oorlog af te smeeken.

De geofferde is altijd uit de laagste volksklasse. Hij wordt vooraf om het leven gebragt, en de offerplegtigheden worden door de priesters in de tegenwoordigheid van den Koning en van eene groote menigte des volks, onder herhaalde gebeden, slechts met het levenlooze ligchaam verrigt. Eene derzelve bestaat hierin, dat het linker oog van het slagtoffer aan den Koning wordt aangeboden, die het echter niet aanneemt. Cook meent daaruit te kunnen opgemaakt, dat de Tahaiïtiërs eens menscheneters zijn geweest, en dat men het gebruik daarbij waarnam, van dit ligchaamsdeel als eene lekkerbeet aan den Koning aan te bieden.

Al ware ook deze in het geheel nog niet bewaarheide gissing gegrond, zoo moest toch die afschuwelijke lust reeds lang van *Tahaiïti* verdwenen zijn, daar men er het geringste spoor niet meer van aantreft. Zij is geheel strijdig met het karakter en de zeden der Tahaiïtiërs. Men kan datzelfde ten aanzien van de menschenoffers beweren, en het is wel stellig zeker, dat zij slechts eene uitvinding der priesters waren, die door dit afschuwelijk gebruik, aan hunne bediening bij een zoo ligt vervaard te maken volk grooter aanzien zochten bij te zetten. Bij de begravingsplegtigheden hadden er ook vele godsdienstige gebruiken plaats: doch de geboorte van een kind, of de voltrekking van een huwelijk stond met hun-

hunne Godsdienst in geen verband. Werd aan een' minnaar bij zijne beminde een kind geboren, hetwelk hij voor het zijne erkende, dan was daardoor, zonder verdere pligtpleging, de band des huwelijks geknoopt, en bleef dan gewoonlijk ongekenkt tot aan den dood. Getrouwde lieden konden echter ook weder van elkander scheiden, en andere verbindtenissen aangaan. Men vond ook wel eens, dat een gehuwd man nog eene bijzit had, maar nimmer twee voor echt erkende vrouwen. De Koningen schijnen nogtans meermalen eene uitzondering op dien regel gemaakt te hebben. De laatst gestorven, POMAREH, had alle de dochters des Konings van een der nabijliggende eilanden, ten getale van vier tegelijk getrouwd, en deze alle werden nog, toen wij er waren, als zijne weduwen geëerd. Hij had bij ééne derzelve kinderen: en alzoo hij in de laatste jaren zijner regering het Christelijk geloof had omhelsd, ging zij sedert dien tijd ook alleen voor zijne wettige vrouw door.

De regeringsvorm was op de beide schiereilanden van *Tahaiti*, waarvan elk zijn' bijzonderen Koning had, monarchaal, hoewel de Koningen in alle meer of minder belangrijke omstandigheden den raad schenen in te nemen van eene vergadering van *Jeri's*; en deze regenten stonden bij het volk in groot aanzien. Niemand, al waren het ook vrouwen of de voornamen *Jeri's*, durfde voor hen, of zelfs voor een hunner broeders, met een bedekt bovenlijf verschijnen: een eerbewijs, hetwelk anders den Goden slechts bij het voorbijgaan eener *Marai* of onder het gebed ten deel viel. Voor des Konings dochters ontblooteden zich echter alleen de vrouwen. Alle de onderdanen waren overigens met groote liefde aan hunne vorsten verkleefd, die aan eene zonderlinge

opvolgingswet verbonden waren. Zoodra de Koning eenen zoon kreeg, ging het oppergezag op dezen over, en de vader bleef uit naam van zijnen zoon, en slechts tot diens meerderjarigheid toe, de regering waarnemen.

De verscheidene distrikten werden door overheden uit de klasse der *Jeri's* bestuurd, en deze handhaafden ook de gerechtigheid, die bij zulk een zachtmoedig volk op zeer zachte strafbepalingen rustte. Dezelve hingen meestal af van de beleedigde partij, en bestonden uit slagen. Andere straffen schijnen er niet in gebruik te zijn geweest, hoewel ons een inboorling verzekerde, dat er de dieven dikwijls aan boomen werden opgehangen: hetzooen echter zeker niet waar is, daar er menigvuldige blijken voorhanden zijn, dat de diefstal of met weinige slagen gestraft werd, of zelfs dikwijls geheel ongestraft bleef.

De beide staten van *Tahaiti* waren dikwijls met elkander in oorlog gewikkeld; dikwijls ook streden zij afzonderlijk, of met vereenigde krachten, tegen een' gemeenschappelijken vijand. Cook en zijne reisgenooten zagen de voorbereidelen tot een' oorlog tegen het naburig eiland *Eimeo*, en woonde een' wapenschouw bij, die de Koning O TU over zijne oorlogsvloot hield. Uit de menigte der vaartuigen en derzelve equipage maakte de oude FORSTER eene berekening van de bevolking des eilands, welke hij op ten minste 130,000 menschen bepaalde. *Tahaiti* konde, naar zijn inzien, nog veel meer bewoners voeden; zoodat hij dan ook meende, dat de bevolking met den tijd aanmerkelijk zoude toenemen. Wij bevonden helaas! het tegendeel, zoo als ik in het vervolg verhalen zal.

In den oorlog verloochenden de Tahaitiers dikwijls hun

hun zacht karakter, en zij bragten de gevangenen gruwelijk om. Doch hij, die eens een moorddadig gevecht heeft bijgewoond, weet dat onder hetzelfde dikwijls de goedaardigste menschen door eene woede bezielde worden, die, wanneer het gevoel niet beteugeld wordt door grondstellingen, dikwijls tot de gruwelijkste wreedaardigheid leiden kan. Alleen in zulk eene door het gevecht getergde woede konden de Tahaitiers wreed zijn: in koelen bloede waren zij het nimmer geworden.

Moeijelijker is het hen van eene andere ondeugd vrij te spreken, namelijk van het stelen, waaraan zich de beide sekten, en zoo wel de voornamen als de geringen, tegen de Europeanen schuldig maakten. Zij waren daar zoo behendig in, dat er met alle voorzorgen zelden een dag verliep, waarop zij niet het een of ander ontfutfeld hadden. De jonge, schoone en aanzienlijke MARORAÏ stal, zoo als de jonge FORSTER verhaalt, een paar bedlakens uit de kajuit van een' officier, terwijl het schip tegen een' steen stiet, waardoor eene algemeene verwarring ontstond, gedurende welke zij onopgemerkt bleef. Ja, eene der koninklijke vorstinnen eigende zich op het schip heimelijk eenige kleinigheden toe. Hunne Christelijke leeraars hebben hun een denkbeeld ingeboezemd van het schandelijke des diefstals, en dit heeft, zoo als wij bij ondervinding kunnen betuigen, zeer weldadig op hen gewerkt.

Ik durf mede niet verzwijgen, dat de zeden der Tahaitiers nog van een' anderen kant zeer aanstootelijk waren, hoezeer de welvoegelijkheid gebiedt dergelijke onderwerpen te omsluijeren, dewijl ook in dit opzigt de invloed der zendelingen van gewigt is geweest.

Wanneer de zedigheid, waarachter de liefde bij ver-

fijnde natiën hare geheimen verbergt, slechts het gevolg is van derzelvev beschaafdheid van geest, zoo behoef men zich niet te verwonderen, dat een volk, hetwelk dien trap van beschaving nog niet bereikt heeft, die niet gevoelt, maar in deszelfs onkunde zelfs aan openbare genoegens bot viert, welke wij zeer onbetamelijk moeten achten.

De ruwe goedhartigheid der Tahaïtters ging zoo ver, dat zij aan een' vreemdeling, die hun welkom was, hunne dochters, zusters, ja zelfs hunne vrouwen te geoet bragten, en menigwerf verleidde hen de eigenbaat zoo zeer, dat zij het genot, hetwelk zij denzelven aanboden, voor stukjes ijzer, glazen koralen en dergelijke andere snuisterijen verkochten. De vrouwen, die er geene zwarigheid van maakten hare gunster veil te hebben, waren bijna alle van de geringste klasse. Daarentegen had er onder de aanzienlijken eene ten uiterste losbandige vereeniging plaats, welker medeleden van beide sekfen zich *Ehrioi* benoemden, die van het huwelijk en van nakomelingschap afstand deden, om hunne wilde lusten bot te vieren, door het land en de naburige eilanden omzwierven, en wanneer hun een kind geboren werd, zich of aan de broederschap onttoen, of hun kind ombragten. De mannen onder dezelve waren alle weerbare strijders, en stonden onder hun volk in groot aanzien. Men was er hoovaardig op *Ehrioi* te zijn, daar zelfs de Koning o *Tu* tot die broederschap behoorde of behoord had, aan welke de zendelingen gelukkigwijze een einde hebben gemaakt.

Waar zulk eene losbandigheid heerscht, waar de vrouw voornamelijk slechts als een voorwerp van genot wordt aangemerkt, kan zij ook onmogelijk in hooge ach-

achting staan, en die liefde, die ons zoo zalig maakt, is daar geheelenal onbekend.

Daarom waren ook de vrouwen op *Tahaiti*, hoezeer veel meer in achting staande dan bij vele andere volken, toch van de maaltijden der mannen uitgesloten, en bij een bezoek, hetwelk de Koning met zijn huisgezin op het schip van Cook aflegde, moesten zelfs de koninklijke prinsessen in eene afzonderlijke kajuit onthaald worden. Het is natuurlijk, dat ook deze gewoonte thans in onbruik is geraakt.

De huwelijksstrouw bij de vrouwen op *Tahaiti* was hierin gelegen, dat zij geen' gunsteling namen zonder voorkennis en toestemming hunner mannen. Eene afwijking van dezen pligt werd gewoonlijk met een duchtig pak slagen bestraft.

Bij de optelling van de ondeugden der Tahaitiers moet nog ten laatste hunne zucht tot bedwelmenden drank vermeld worden, welken zij uit den tot dat oogmerk opzettelijk aangekweekten avawortel bereiden. Dit gebrek was geenszins algemeen, doch deszelfs werking was echter aan eenige uitgeteerde gestalten niet te misskennen. Ook hierin hebben de zendelingen vrij wat goeds gedaan. De wortel mag niet meer verbouwd, en de drank niet meer bereid worden. Doch dit gemis wordt helaas! door den aanvoer van onze wijnen en den brandewijn gedeeltelijk weder vergoed: met dat al hebben wij er geene beschonkenen gezien.

Nadat nu de geheele donkere zijde der anders zoo beminnswaardige Tahaitiers opengelegd is, bid ik den lezer zich hunne voordeelige eigenschappen weder te herinneren, en, daardoor met hen bevredigd, hen met wel-

wil-

willendheid bij hunne ſchuldellooze vermakelijkheden te vergezellen.

Deze beftonden uit muziek, dans, ſpiegelgevechten en tooneelvoortellingen. Hunne muziek was zeer eenvoudig. Eene foort van fluit door den neus geblazen, die slechts vier toonen gaf, en eene trommel uit een' hollen boomſtam, waren hunne eenigſte werktuigen: doch het gezang, waarmede zij de muziek paarden, en die grootendeels uit voor de vuist gemaakte liederen beftond, had iets ſtreelends, en bewees de fijnheid van hun gehoor. De meisjes waren uitnemende danſeresſen: den vrouwen was het danſen verboden, en de mannen namen er geen deel aan. Hare danſen zweemden naar onze balletten, en van vele dezer danſeresſen was, naar het oordeel der reizigers, zelfs voor ons tooneel partij te trekken geweest. De Engelfche danſen, en onder deze den bekenden *Hornpipe* begrepen zij ſpoedig, en voerden dien met veel bevalligheid uit.

De gevechten, die tot vermaak der aanfchouwers geleverd werden, waren eene nabootſing van die des oorlogs, en de behendigheid, waarmede elke ſlag met den knods, en elke ſtoot met de lans afgeweerd, of door eene wending des ligchaams onſchadelijk gemaakt werd, bragt groote verwondering te weeg. Zij ſchenen deze behendigheid onmisbaar te behoeven, om niet zwaar gewond te worden. De tooneelvoortellingen, waarin de beide ſekſen zich lieten zien, waren deels van een' ernſtigen, deels van een' kluchtigen aard. Door het gebrek aan kennis van hunne taal is derzelve beſchrijving onvolkomen gebleven. Perſonen van den hoogſten rang oordeelden het niet beneden hunn' ſtand rollen in dezelve uit te voeren.

On-

Onder deze dikwijls herhaalde verlustigingen, bij de gemakkelijke voldoening van alle hunne behoeften, met geen' zwaren arbeid belast, door geene zorgen gedrukt, door geene driftten gekweld, en slechts zelden van ziekten bezocht, leidden de Tahaiïtiërs onder den heerlijken keerkringshemel, in hunne landelijke paradijzen, een genoeglijk leven, en zij misten, gelijk zich een der reisgenooten van COOK uitdrukt, niets dan „de ontferselijheid, om in dit Elyfium den Goden gelijk te zijn.”

Op den fchoonen helderen morgen van den 12 Maart hadden wij het genoeg dit eiland als een klein wolkje aan den helderen gezigteinder voor ons te zien. Wij herriepen ons al het fchoone, wat wij er van wisten, voor den geest, en de verbeelding vulde het overige aan. Wij hadden nog zeventig mijlen af te leggen, eer wij het land konden bereiken, hetwelk ons nu als drie afzonderlijke bergen tot twee eilanden behoorende te voorschijn kwam. Het hoogfte punt, 8000 voeten boven de oppervlakte der zee, is de top van een' berg, die zich door zijne puntige fpits van de overige onderscheidt. De ftilte van den wind ftelde ons geduld op de proef, en niet dan langzaam konden wij het fchoone land naderen, hetwelk ons langzamerhand deszelfs bekoorlijkheden ontfliuwerde. Het ligte wolkje werd steeds hooger, breeder en donkerder, en weldra herkenden wij de groote, steile, wild daarheen geworpen rotsklompen van het hoogere land, die eene bij uitnemendheid romaneske vertooning opleverden. Vervolgens vonden wij in den rijken wasdom der boomen, zelfs op de hoogfte toppen der bergen, de natuur van *Brazilië* weder, en eindelijk verrukten ons de tot aan het strand loopende schilderachtige dalen met derzelver boschjes van brood-, kokos-

en

en oranjeboomen, met de kweekertjen van bananen, en met kleine omheinde jams- en tarovelden.

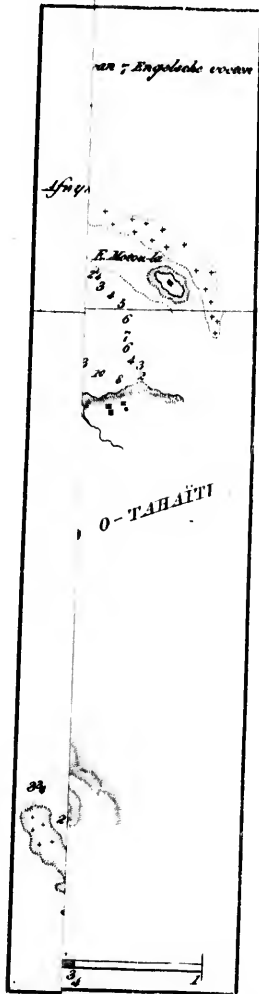
Eerst op den 14 gelukte het ons *Kaap Venus* te bereiken, aan welke cook dien naam gegeven heeft, omdat hij daar den loop van deze planeet voorbij de zon waarnam. Uit hoofde van het verrukkelijk schoone uitzigt, waarmede deze kaap zich aan het oog voordoet, verdient zij ook den naam der schoone Godin te dragen. Zij is eene uit het noordelijkst gedeelte des eilands, smalle, lage, sterk met kokosboomen beplante landtong, welke door eene bogt de haven van *Matarai* vormt, die wel de veiligste niet is, maar echter door cook beroemd geworden, federt met de voorkeuze der zeevarenden vereerd wordt.

Toen wij nog een paar mijlen van *Kaap Venus* verwijderd waren, liet ik een kanon losbranden, om de aandacht der inboorlingen op de vlag te vestigen, die ik aan den fokkemast had doen uitsteken, tot een sein, dat wij een' loods aan boord verlangden te krijgen. Kort daarop zagen wij eene Europeaanse boot naar ons toeroeijen, en uit dezelve klom een man op ons schip, die ons tot onze uiterste verbaasdheid in het Russisch aansprak, daar hij onze vlag voor de Engelsche herkend had. Hij was een Engelschman, WILLIAMS geheeten, die eerst als matroos op koopvaardij-schepen gevaren had, vervolgens op de noordwestkust van *Amerika* in dienst der Russisch-Amerikaanische Kompagnie geweest was, en zich thans ter woning op *Tahaiti* had nedergezet. Hij had aldaar eene inlandsche vrouw getrouwd, was reeds vader des huisgezins, en daar hij het bedrijf van een' loods in de bogt van *Matarai* waarnam, ons als zoodanig door de zendelingen aan boord gezonden. Der-
ge-

men, en

te be-
t, om-
de zon
ne uit-
ordoet,
dragen.
ilands,
adtong,
vormt,
ook be-
evaren-

us ver-
de aan-
die ik
n, dat
Kort
ns toe-
fchip,
usfisch
merkend
neeten,
en had,
dienst
was,
rgezet.
, was
ijf van
ons als
Der-
ge-

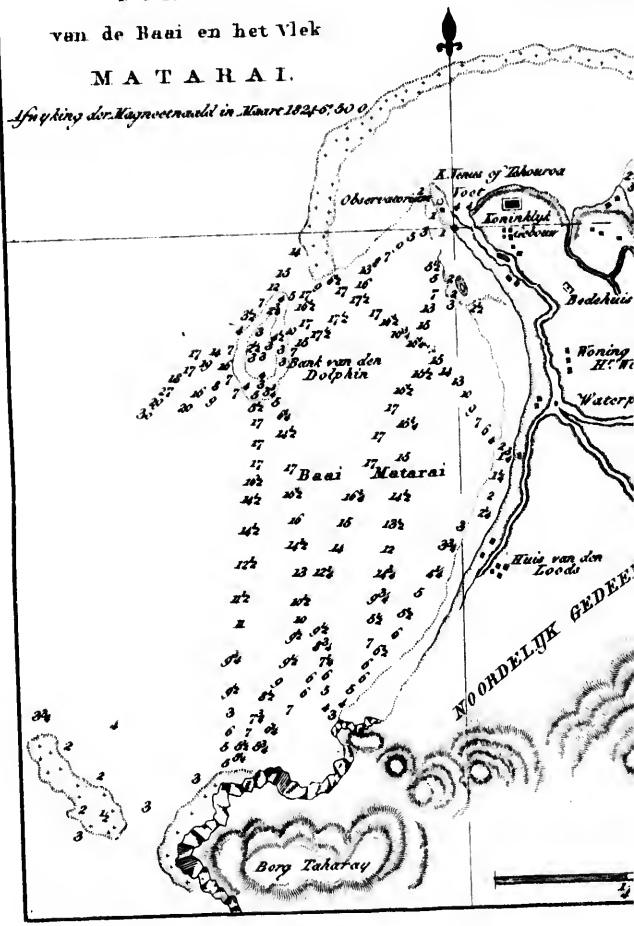

W. Schwarz, Junior, Delft.

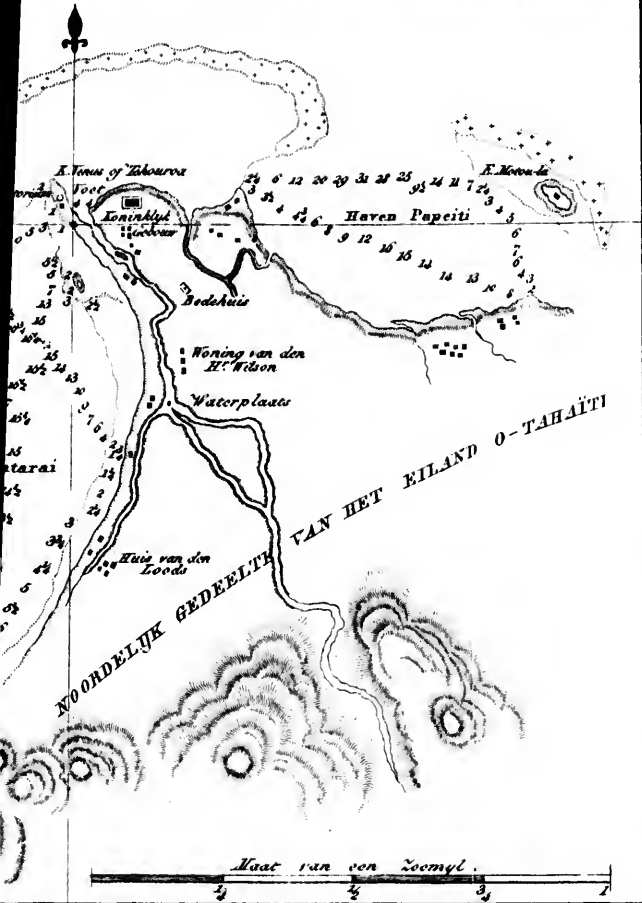
SCHETS
 van de Baai en het Vlek
 MATARAI.

De Diepte 19

Afzetting der Koggevoersdijl in Maare 1824 6' 50 0

De Diepten zijn aangegeven in graden van 7 Englandsche voeten

J. M. Schuurman, Junior, Goups.

g
c
v
c
f
a
b
f
z

d
ti
h
re
n
de
ze
le
ra
h
fr
af
he

on
var
ge
alle
rui
wa
hai
stre

gelijke zwervers vestigen zich wel meer op de eilanden der *Zuidzee*; doch zij brengen zelden den inboorlingen voordeel aan. Zij zijn gewoonlijk te ruw en onkundig, om een goed voorbeeld aan de eilanders te geven. Zij steken hen dikwijls daarentegen met hunne ondeugden aan. Dit is echter niet altijd het geval. Op *Tahaiti* bevonden zich iets meer dan twintig zulke genaturaliseerde Engelschen en Amerikanen, op welke allen ik deze oordeelvelling niet wil toepassen.

Met den loods aan boord liepen wij regt op de benedenste punt van *Kaap Venus* aan, op welke de Tahaitische vlag woei. Zij is rood, met eene witte star in het midden, en heeft haren oorsprong, gelijk vele andere inrigtingen, te danken aan de zendelingen, die wel niet in naam, maar toch door hunn' invloed op de gemoe deren de eigenlijke bestuurders van het land zijn. Wij zeilden gelukkig de ter westzijde van baai *Matarai* gelegene ondiepte voorbij, waarop Kapitein WALLIS geraakte, en die naar zijn schip den naam van *Dolfijn* behouden heeft. Eindelijk lieten wij tegen het aan het strand gelegen dorp *Matarai* over, op 200 vademen afstand van het land, op eene diepte van 15 vademen, het anker op een' zwarten leemgrond vallen.

De bewoners van de baai hadden ter naauwernood ons fregat dezelve zien inzeilen, of het strand wemelde van nieuwsgierigen, die ons met een juichend vreugdegeroep verwelkomden. Eene menigte van kano's met allerlei levensmiddelen, vruchten, en andere tot den ruilhandel dienende zaken beladen, stak ijlings van den wal af, en spoedig was ons schip van de juichende Tahaitiers omringd. Zoodra wij de zeilen hadden gestreken, gaf ik hun verlof het schip te beklimmen, waar-

waarvan zij dadelijk gebruik maakten. Met hunne waren op den rug klauterden zij onder scherpsen en lagchen tegen de valreep op het verdek, hetwelk thans in eene levendige marktplaats veranderd werd. De scherpsen en de blijdschap namen geen einde. Lagchende prezen zij hunne waren aan, lagchende werden de koopen gesloten. Ieder der Tahaitiers had zich weldra een' der Rusfen tot een' vriend verkoren, dien hij onder de hartelijkste omhelzingen zijn' wensch trachtte kenbaar te maken, om van naam met hem te verwisfelen, waardoor hij zich dan ook verpligtte, om aan zijn' nieuwen vriend alles te leveren, wat hij mogt verlangen. Mogelijk liep er ook wel een weinig eigenbaat onder den ijver, waarmede de vriendschapsverbindtenissen gesloten werden. Zij konden een sterker debiet aan de waren verschaffen. De schielijk opgevatte genegenheid had echter al den schijn van opregte hartelijkheid. Er was naauwelijks een uur verloop, of men zag op het verdek niets dan de innigste vriendenparen arm in arm op- en nedergaan. Men zoude gedacht hebben, dat wij sedert jaren hier waren. Van alles, wat wij den Tahaitiers konden aanbieden, schenen de kleedingstukken de meeste waarde in hunne oogen te hebben. Die er een gekocht had sprong als bezeten van blijdschap rond. Bij dit eerste bezoek was geene vrouw medegekomen. Ook gebeurde dit in het vervolg niet dan zelden, en dan gedroegen zij zich met de grootste ingetogenheid.

Toen de zon den gezigteinder naderde, werden wij door onze nieuwe vrienden en geloofsgenooten verlaten, die zeer in hunn' schik met hunnen handel en met de ontvangen geschenken, vrolijk weder naar het land roeiden, zonder ons iets ontvreemd te hebben. niettegenstaande

er

er wel meer dan honderd hunner aan boord waren geweest. Een officier, dien ik naar den zendeling WILSON gezonden had, keerde thans ook terug van het land, en bragt mij uit diens naam de verzekering, dat hij ons tot alle onze behoeften hulpvaardig de hand zoude leenen. Hierin heeft hij getrouwelijk zijn woord gehouden.

Op den volgenden morgen begroette ons de opkomende zon aan een' volmaakt helderen hemel met eene heerlijke verlichting van het tegen haar over liggende schoone land. Nog eer wij haar zelve zagen, schemerde haar licht reeds op de toppen der bergen, vanwaar het langzamerhand, het verscheidenfoortig groen verlevendigende, tot in de valleijen nederdaalde, totdat de Koningin des dags zelve in haren ganschen luister boven den gezigteinder verscheen, en nu ook de wonderfchoone landschappen aan het strand door hare alles verfraaijende stralen nog betooverender werden. Uit het dichtste der vruchtboomen, zag men van kleine tuinen omgeven de van bamboesstokken gebouwde en met groote bladeren gedekte hutten der gelukkige bewoners van dezen lusthof te voorschijn komen; doch tot onze overgrootte verwondering heerschte overal eene doodelijke stilte, en zelfs, toen de zon reeds hoog aan den hemel stond, liet zich nog niemand zien. De warme vriendschap, die gisteren eerst gesloten was, scheen heden reeds geheel en al verkoeld. Wij waren vergeten. Eindelijk kregen wij door middel der boot, welke wij reeds voor het aanbreken van den dag naar land gezonden hadden om levensmiddelen te halen, eene opheldering over dit zonderling verschijnsel. *Tahaiï's* bewoners vierden hunn' zondag, en verlieten uit dien hoofde hunne woningen niet, waar zij op hunne buiken liggen-

de en overluid huilende, in den bijbel lazen. Zij lieten zich met geene bezigheid in, daar de dag van heden, zoo als zij zeiden, alleen aan de gebeden gewijd moest zijn.

Het was naar onze rekening een zaterdag. Dit verschil in de dagen was hierdoor ontstaan, dat de eerste zendingen uit het westen over *Nieuw-Holland*, en wij uit het oosten langs *Kaap Hoorn* te *Tahaiïti* gekomen waren.

Ik besloot den Heer *Wilson* aan land op te zoeken, om door hem eene geschikte plaats te krijgen voor onze sterrekundige waarnemingen. Wij landden aan de punt van de kaap, alwaar wij terstond in een dicht palmbosch beschutting vonden tegen de brandende zonnestralen. Geen mensch, zelfs geen hond kwam ons aan het strand te ontmoet; alles rondom ons was doodstil. Zelfs de vogelen schenen hier door hun zwijgen den zondag mede te vieren, ten zij het hun te warm was om te zingen. Slechts eene kleine beek, die zich bevallig tuschen de bloeiende struiken slingerde, veroorloofde zich door zijn gemurmel de aandacht der Tahaiïtters te storen. Ik ging door de palmboomen bedekt, en in de schaduw van *China's* appel-, citroen- en banaanboomen langzaam verder. Gretig ademde ik den op het schip zoo lang ontbeerden geur der bloemen in, en ik verheugde mij in de rijke natuur, die hier echter in menigvuldigheid der gewassen, gelijk mede door het gemis der kolibrieten en der vlinders, voor die van *Brazilië* wijken moet. Toen ik de woningen naderde, galmde mij de luide gebeden der Tahaiïtische Christenen te ontmoet. Alle de deuren waren gesloten, en het stond zelfs den kinderen niet vrij den schoonen morgen te genie-

nieten. Ik kreeg weldra het kleine, zindelijke, in den Europeaanſchen ſmaak gebouwde huis van den zendeling in het oog. Het ſtond op eene ruime plaats, van een' moestuin omgeven, die rijkelijk beplant was met allerlei Europeaanſche gewaſſen. De Heer WILSON heette mij in zijne eenvoudige, maar nette woning hartelijk welkom, en ſtelde mij zijne vrouw, die mede eene Engeliſche was, zijne kinderen en nog twee Engeliſchen, de heeren PENNET en TYRMAN voor, die tot het Londenſche zendelinggenootſchap behoorden, voor drie jaren *Engeland* hadden verlaten, en als inſpecteurs alle hunne zendelingsverblijven in de *Zuidzee* rondreisden.

De hoofdzendeling op *Tahāiti*, onder wien alle de anderen ſlaan, heet NOTT, en houdt zich in des Konings residentie op. Hij is reeds een oud man, heeft de taal der Tahāitiërs volkomen geleerd, en is de eerste geweest, die in dezelve ſchreef. Hij heeft den bijbel, een gezang- en een gebedenboek vertaald, gelijk mede eene ſpraakkuſt geſchreven, die onder den titel van *Grammar of the Tahitian Dialect of the Polynesian language. Tahiti: printed at the Mission press, Burder's point 1823*, (*Spraakkuſt van de Tahāitiërsche uitſpraak der Eilandentaal, gedrukt te Tahāiti, ter drukkerij der zendingen, aan Kaap Burder. 1823.*) in het licht gekomen is: of ten minſte hij heeft grootelijks aan dien arbeid deel genomen. Hij heeft ook een begin gemaakt met den Tahāitiërs het lezen en ſchrijven te leeren, hetwelk reeds tamelijk algemeen onder hen is (*). Het doet mij leed met den heer NOTT geene ken-

(*) De Franſche Scheepskapitein DUPERREY, die met het
fre-

kennis gemaakt te hebben, en hem daarom alleen als zendeling, niet als mensch te kunnen beoordeelen. Hij geniet eene groote achting. WILSON, een man van jaren, die reeds langer dan twintig jaren op *Tahaiïti* woont, is van eene geringe afkomst, zijnde een matroos, die zich op de Godgeleerdheid heeft toegelegd, en haar met veel ijver beoefent. Hij is overigens een goedhartig, dienstvaardig en regtschapen man. Met NOTT en WILSON medegerekend, zijn er zes zendelingen in het

fregat *la Coquille* de meeste der *Zuidzee*-eilanders bezocht heeft, bevestigt ten volle de bijzonderheden, alhier door von KOTZEBUE medegedeeld. Hij heeft bijkans door de gansche *Zuidzee* het Christendom ingevoerd gevonden. In *Nieuw-Zeeland*, alwaar nog voor weinige jaren de equipage van een Engelsch schip door de menscheneters verslonden werd, bevinden zich thans zendelingen, die groote vorderingen maken. — Zie hier verder een uittreksel eenes briefs van den Kapitein DUPERREY.

„Het eiland *Tahaiïti* is thans geheel iets anders, dan ten tijde van COOK. De Londensche zendelingen hebben de zeden en gebruiken der inboorlingen geheel veranderd. De afgoderij bestaat niet meer, en de Christelijke leer wordt overal beleden. De vrouwen komen niet meer aan boord van de schepen. Zij zijn zelfs zeer ingetogen, wanneer men haar aan land ontmoet. De vreesfelijke oorlogen, welke deze volken onderling voerden, en de menschenoffers bestaan niet meer. Alle de inboorlingen kunnen lezen en schrijven: zij hebben leerboeken, die op hunne eilanden gedrukt zijn. Er zijn fraaije kerken gebouwd, waar het volk zich tweemaal des weeks met grooten eerbied heen begeeft, en men ziet er dikwijls de inlanders aanteekeningen houden van de belangrijkste punten der leerredenen.”

(VERT.)

het geheel op *Tahaiti*, en op alle de andere *Societeits-Eilanden* zamengenomen slechts vier. Ieder hunner bezit een stuk land, hetwelk door de inboorlingen bearbeid hem een overvloedig bestaan oplevert: en daarenboven ontvangt hij jaarlijks 50 ponden van het zendinggenootschap te *Londen*. Hetzelve had insgelijks kort te voren zendelingen gestuurd naar *Tongotabu*, en der *Vriendschaps-Eilanden*, en naar het door KRUSENSTERN bekend geworden eiland *Nukahiva*. Ook Tahaitiers zelve worden tot zendelingen opgeleid, en naar de eilanden van den *Zuider Archipel* gezonden, om aldaar het Christendom te verbreiden. Bij ons behoort eene zorgvuldige opvoeding, en eene naartige studie op scholen en universiteiten vooraf te gaan, wanneer iemand met de vereischte bekwaamheid tot eenen Godsdienstleeraar zal worden toegerust. Het Zendinggenootschap te *Londen* weet er beteren raad toe. Een halve wilde, die door een' matroos een verward denkbeeld van eenige leerstukken gekregen heeft, is bij hetzelve daartoe reeds volkomen berekend.

Het werd nu tijd om in de kerk te gaan, en WILSON noodigde mij, de Godsdienstoefening bij te wonen, hetgeen ik met genoegen aannam. Een fraaije, regte, breede, bij wijze eenes straatwegs aangelegde, van weerskanten met diepe slooten, en met hooge schaduwrijke kokos- en banaanboomen beplante weg, voert uit zijn huis naar dezelve heen. Wij bragten ten naasten bij tien minuten op dezen weg door, totdat wij de kerk bereikten. Deze is een fraai gebouw, omtrent 20 vadem lang en 10 breed, naar den aard van het klimaat luchtig ingerigt met vele vensters zonder glas, met hetwelk men zich hier niet tegen het weder behoeft te be-

schutten, van buiten met leem bestreken en met kalk gewit, hetwelk tusfchen het groen der omringende boomen niet onaardig afsteekt. Het dak kunstig in elkander gevlochten van eene biesachtige plant, en met reusachtige bladeren bedekt, verfchaft eene genoegzame wering tegen de geweldigste stortregens. Een toren noch klokken zijn er niet, maar het kerkhof, met deszelfs zwarte houten kruifen, brengt het gemoed in eene plegtige stemming. Het inwendige van de kerk is eene ruime zaal, welker wanden mede zindelijk fchoongemaakt zijn, en in welke eene menigte van banken in lange rijen in diervoege geplaatst zijn, dat degenen, die er op zitten, den predikstoel, die in het midden staat, gemakkelijk zien kunnen. Toen wij binnenkwamen, was de kerk reeds ftikvol. De mannen zaten aan de eene zijde, en de vrouwen aan de andere. Zij hadden allen bijna gezangboeken voor zich liggen. Er heerschte eene diepe filte. Naast den predikstoel, welken WILSON beklom, bevond zich de bank der heeren PENNET en TYRMAN, bij welken ik mijne plaats nam. Hoe plegtig en godsdienstig ook deze vergaderingen zijn, zal men het toch een' Europeaan, die voor het eerst de Tahaïtiers in hun zondagspakje ziet, wel ten goede houden, wanneer hij moeite heeft om zich van lagchen te bedwingen.

Ik heb reeds aangemerkt, in welk eene hooge waarde onze kledingstukken bij hen staan. Zij zijn op derzelver bezit hoovaardiger, dan onze dames op hare diamanten en Perzifche fhawls, of onze heeren op hunne sterren en ordelinten. Dewijl zij geen denkbeeld hebben van eenige modedragt, zoo komt het er ook geheelenal op de fnede niet aan. Ouderdom en verftetenheid vermindert derzelver waarde slechts in eene geringe mate.

Een

Een losgetornde naad of een gat hinderen er de *fashionables* volstrekt niet. Alle die kleedingstukken zijn door de zeevarenden, die *Tahaiïti* bezoeken, op vodde-markten bijeen gekocht, en hier, waar men nog geene snijders heeft, met eene ongehoorde winst aan den man gebragt. Dewijl een geheel pak zeer duur zoude worden, vergenoegt men zich met het een of ander stuk daarvan. Dat is zoo op *Tahaiïti* 's lands wijze, 's lands eer. Hij, die in een' frak of Engelschen soldaten-uniform prijkt, is overigens op den tapagordel na, moedernaakt, en die zich een' pantalon of een vest verworven heeft, meent daarmede insgelijks genoeg voor zijne *garderobe* gedaan te hebben. Eenigen dragen enkel een hemd, anderen zweeten onder een' dikken lakenschen mantel, als in een Rusfisch dampbad, doch zijn er te mooi mede om hem af te leggen. Koufen, en laarzen of schoenen, ziet men in het geheel niet. De koddigste vertooning maken echter de heeren met frakken, die hun gewoonlijk te kort en te naauw zijn. Vele daarvan kunnen hunne armen ter naauwernood bewegen, en zijn gedwongen dezelve als een paar molenwieken uit te spreiden, bij welke gelegenheid niet zelden een nieuwsgierige elleboog, door een losgefcheurden naad, in de wereld komt kijken.

Men stelle zich nu zulk eene, in hare verbeelding zeer ordelijk gekleede, vergadering voor, en daarbij, om het potsierlijke van de vertooning te voltoojien, het plegtstatelijke der gezigten, en men zal mij wel vergeven, dat ik midden onder dezelve niet aandachtig konden zijn.

Niet zoo geheel belagchelijk, maar echter ook allerbijzonderst, waren de vrouwen gekleed. Zij droegen korte witte, ook wel gestreepte mans hemden, welke

de forsche knieën niet bedekten, of zij hadden zich in bedlakens gebakerd. De kaal gefloren hoofden, eene door de zendelingen ingevoerde mode, waren versierd met kleine Europeazische hoeden van boombast, en van een' wonderlijken finakeloozen vorm, opgeschikt met linten en bloemen, die ook op *Tahaiïi* werden nageemaakt. De hoogste volmaking van het toilet bestond in een' katoenbonten omslagdoek, die tevens de groote welgesteldheid van deszelfs bezitter aanduidde.

Toen WILSON op den predikstoel stond, boog hij eerst zijn hoofd, bedekte zijn gelaat met den opengeslagen bijbel, en bad in stilte, hetwelk de geheele verzameling hem terstond nadeed, gebruikende daarbij, in plaats van den bijbel, hare gezangboeken. Hierna werd een gezang opgeslagen en aangeheven. Het was een met veel moeite bestudeerd choraal, doch iedereen deed zijn best om de overeenstemming met alle de magt van zijne keel in de war te brengen. Na het einde des gezangs las WILSON eenige kapitfels uit den bijbel voor, en middelerwijl moest er tweemaal geknield worden. Het grootste gedeelte der toehoorders scheen zeer oplettend te zijn, en er heerschte eene prijzenswaardige stilte, welke slechts door het lagchen en snateren van eenige jonge meisjes, die achter mij zaten, vooral onder het knielen, een weinig gestoord werd, waarom de Heeren PENNET en TYRMAN dan ook dikwijls een paar bestraffende blikken naar dien kant heen zonden. Hoezeer deze telkens, gelijk een verschrikkende bliksemstraal, onsteltens te weeg bragten, werden echter spoedig de van schrik roerlooze leden door de levenskracht der jeugd weder beziel. Het gepraat en gelach ving op nieuw aan, en de vreemde blanke man werd daarbij aangekeken,

ken, alsof men niet ongenegen was nadere kennis met hem te maken. Nadat WILSON zijne voorlezing geëindigd had, werd er weder een lied gezongen, en daarmee was de Godsdienstoefening volbragt. De gemeente wandelde thans in groepen door de schoone laan, zeer over zichzelf voldaan, en met de gezangboeken onder de armen naar huis, en nu liep hun opschik eerst regt in het oog. Mij was intuschen alle lust tot lagchen vergaan. Ik had nu eene talrijke vergadering dezer nieuwe, godvruchtige, zoogenaamde Christelijke Tahaitiers bijgewoond, en vergeleek dezelve met hunne, door de vorige reisbeschrijvers, afgeschilderde voorouders. Dit bragt mij tot overdenkingen, die zoo veel te treuriger waren, als ik met de laatste geschiedenis van *Tahaiti* nader bekend werd.

Na vele mislukte bekeeringspogingen sedert 1797, gelukte het eindelijk den Engelschen zendelingen, datgene, wat zij het Christendom noemden, bij de Tahaitiers veld te doen winnen, en zelfs den Koning TAJO, die toen in rust en vrede over de beide schiereilanden heerschte, tot hunne leer te bekeeren. Doch hierdoor werd eene vonk in het buskruid geworpen, die eene verschrikkelijke uitbarsting ten gevolge had. De nieuwe leer werd met geweld ingevoerd. De *Marais*, en alles, wat de tot nu toe vereerde Godheden konde herinneren, werd op des Konings bevel vernield. Al wie de nieuwe leer niet dadelijk aannam werd vermoord. Te gelijk met de bekeeringzucht, had eene tijgerwoede de voorheen zachtzinnige gemoederen overmeesterd. Er vloeiden stroomen van bloed. Geheele geslachten werden uitgerooid. Vele Tahaitiers gingen den dood te gemoet, en verkozen denzelven moedig boven de verzaking

van hun vorig geloof. Eenigen ontgingen dien, door de wijk te nemen naar het hooge onbewoonde gebergte, waar zij nog getrouw aan hunne Goden in afzondering leven. SCHILLER's uitroeping: „*Vreesfelijk is de mensch in zijn' waan,*” vond zich hier op het gruwelijkste bewaarheid.

Met de dwceperij paarde zich, gelijk altijd, de heerschzucht. Koning TAJO, niet te vreden in het overschot van zijn volk alleen aanhangers der nieuwe Godsdienst te bezitten, toog op ter verovering, om haar ook op de andere *Societeits-Eilanden* in te voeren. Het was hem ook reeds met de meesten gelukt, toen zich de jonge held POMAREH, Koning van het kleine eilandje *Tabua*, tegen hem verzette. Wat hij aan krijgsmagt te kort schoot, vulde zijne voorbeeldeloze dapperheid en zijn overwigt in de krijgskunst aan. Hij ontweldigde aan Koning TAJO het eene eiland na het andere, en eindelijk *Tahaiïti* zelf, nam den bloeddorftigen moordenaar zijner onschuldige geloofsgenooten gevangen, en offerde hem aan derzelve schimmen op. In vervolg van tijd onderwierp hij zich mede alle de nog onafhankelijk gebleven *Societeits-Eilanden*, en vestigde, als beheerscher van de ganiche *Eiland-zee*, zijn verblijf op *Tahaiïti*. Hij liet de onderworpen opperhoofden in het bezit hunner eilanden onder zijn oppergezag, en dwong hen tot eene jaarlijkse opbrengst van zwijnen en vruchten. Ten einde zijne heerschappij des te meer te bevestigen, door verwantschapsbetrekkingen, nam hij de dochter ten huwelijk van den magtigsten zijner onderkoningen, dien van *Ulietea*, en, volgens een oud gebruik, werden met haar te gelijk hare overige drie zusters zijne vrouwen.

Nu

Nu was *Tahaiti*, en de gansche *Eiland-zee*, weder in rust. POMAREH was een wijs en goedertieren vorst. Hij liet het nieuwe geloof zijner onderdanen ongemoeid, ofschoon hij niet tot hetzelfde overging. De zendelingen, alleen bij de middelen van overreding bepaald, wisten toch het volk bij hunne leer te behouden, zoodat degenen, die naar het gebergte gevlugt waren, steeds nog liever afgescheiden bleven, dan onder hunne landgenooten slechts voorwerpen van derzelver haat en verachting wilden zijn. Eindelijk liet zich, op overreding van den zendeling NOTT, ook POMAREH met zijn gansche huisgezin doopen, en hij stierf als Christen, in zijn' besten leeftijd, aan de gevolgen van het onmatig gebruik des gestrieken drinks, dien hij van de schepen zijner nieuwe geloofsgenooten ontving.

Hij had een' onoverwinbaren lust tot deze dranken gekregen, hoezeer hij ook derzelver nadelige werking inzag, en dikwijls in zijn' bedwelmden toestand uitriep: *o Koning! heden zouden uwe vette zwijnen beter regeren dan gij.*

Deze zwakheid werd evenwel door zijne goede eigenschappen, zijne voorheen bewezene dapperheid, zijne bestendige regtvaardigheid, goedertierenheid en milddadigheid zoo zeer opgewogen, dat hij, tot aan zijn' dood toe, in het bezit der algemeene achting en liefde zijner onderdanen gebleven is, zoodat zij nog ten tijde van ons verblijf, bijna twee jaren daarna, zijn verlies zeer betreurden, hoewel hij een onbeperkt gezagvoerder was geweest, daar zij thans door den invloed der zendelingen eene naar de Engelsche nagebootste, of liever nageaapte staatsregeling genieten.

De zendelingen hebben namelijk de minderjarigheid van

van den zoon van POMAREH (toen wij er waren een kind van vier jaren), die thans, onder den naam van POMAREH *den Tweeden*, Koning is, te baat genomen om de Tahaitiers dezen door hen gefiniden vorm van staatsregeling, aan te prijzen. De algemeene verflageneheid over het verlies des vrijmagtigen konings geeft geen grond om te vooronderstellen, dat zij een ongewoon geluk over het eiland gebragt heeft. Doch de invloed der zendelingen op de gemoederen is zoo groot, dat zij alles, wat zij willen, van het volk gedaan kunnen krijgen.

Tahaiïti is diensvolgens thans in 19, en het naburige eiland *Eimeo*, hetwelk een' afzonderlijken onderkoning heeft, in 8 distrikten verdeeld. Elk distrikt heeft zijn' Gouverneur en zijn' opperrigter. De eerste wordt door het volk gekozen: beider bediening duurt een jaar, doch zij kunnen weder ingekozen worden, wanneer men met hen tevreden is. Hun werk bestaat in het houden van orde, en het beslissen van kleine oneenigheden. Zaken van belang behooren tot het parlement, hetwelk uit afgevaardigden van alle de distrikten zamengefeld, de wetgevende, gelijk de Koning de uitvoerende magt bezit.

Naardien de Tahaitiers aan een' blinden eerbied voor de zendelingen gewoon zijn, en dezelve zooveel mogelijk bij alle ondernemingen raadplegen, om volgens hunne beslissing te handelen, begrijpt men wel, dat niemand lid van het parlement, Gouverneur of rigter worden, en nog minder blijven zal, die zich hun ongenoegen op den hals heeft gehaald, en dat zij door die staatsregeling hunne magt als priesters en regenten volkomen hebben gevestigd.

De listige staatkunde der zendelingen is ook gebleken,
bij

bij de verkiezing van den voogd des jongen Konings, die in zijn' naam de regering bestuurt. Zij is op den onderkoning van het eiland *Bolabola* gevallen, die zich wel onderlicheidt door eene reusachtige lengte van 7 voeten, en over het geheel door eene ontzettende zwaarte van ligchaam, die hem ter naauwernood vergunt te loopen, maar geenszins door de vermogens van zijnen geest. Deze vleeschklomp, die men van verre eerder voor een onbekend dier, dan voor eenen mensch zoude aanzien, vindt het natuurlijkerwijze zeer gemakkelijk, slechts het spraakorgaan der zendelingen te zijn. Doch, opdat zij ook voor hun gezag voor de toekomst mogen gewaarborgd zijn, is de opvoeding des jongen Konings geheel aan den Heer NOTT overgelaten, die dan ook wel niet in gebreke zal blijven, hem van zijne kindschheid af, aan eene behoorlijke onderworpenheid te gewennen.

De eigenlijke akte van staatsregeling was nog niet openbaar gemaakt. De zendelingen waren nog met dezelve bezig, vooraf overtuigd zijnde, dat alles, wat zij in dezelve zullen verkiezen te zetten, zonder tegenspraak goedgekeurd zal worden. Waarschijnlijk zal zij na hare voltooiing op hunne drukkerij van de pers komen, en dan zal het niet onbelangrijk zijn, wanneer een toekomstig reiziger ons dezelve overgezet mededeelt.

Hoe hecht evenwel het gezag der zendelingen ook grondvest was, benevelde nogtans een enkel donker wolkje hun staatkundig uitspanfel. Er was nog een zoon in leven van den overwonnen Koning RAJO, die niet geheel enal zonder aanhang schein te zijn. Gelukte het dezen zich van het oppergezag meester te maken, dan konde het welligt den zendelingen duur te staan komen, dat
zij

zij hem van de opvolging buitengefloten hadden. Daarom werd er een besluit genomen, de regering van den jongen POMAREH door zijne krooning te bevestigen, en ten einde zijn' aanhang te versterken, alle de onderkoningen der *Eiland-zee* tot dezelve uit te noodigen.

Deze gewigtige plegtigheid, waardoor de toebereidfehlen lang te voren gemaakt waren, zoude nu weldra plaats grijpen, en reeds waren bijna alle de onderkoningen met hun gevolg op *Tahaiti* aangekomen. Onder dezen bevond zich de grootvader des jongen Konings, de magtige beslierder van *Ulietea*, die een paar honderd, gedeeltelijk met snaphanen gewapende, strijders had medegebragt.

Wij hadden gaarne dit eerste krooningsfeest een's Konings der *Societeits-Eilanden* bijgewoond: doch onze tijd liet het niet toe, en daarom liet ik mij door den heer TYRMAN, die alles zelf had bijgewoond wat de plegtigheid aanging, eene beschrijving van dezelve mededeelen, waarvan ik hier een uittreksel laat volgen.

„ De gezamenlijke onderkoningen, opperhoofden, parlamentsleden en andere hooge ambtenaren verzamelen zich bij de koningin. Vandaar begeeft zich de stoet, naar orde van rangen en waardigheden goed geregeld, met den jongen Koning en de zendelingen aan het hoofd naar eene ruime plaats, in welker midden zich een van steenen opgebouwde troon bevindt, waarop de kleine POMAREH geplaatst wordt. De trein sluit een' kring om den troon, en TYRMAN doet eene aanspraak aan het volk. Na het eindigen derzelve zet hij den Koning eene kroon op, die hij uit *Engeland* had medegebragt, en die, wat haren vorm aangaat, gelijkt naar die van *Engeland*. Vervolgens geeft hij hem den bijbel

bel in de hand en zegt: *Zie hier de Wet, naar de welke gij u gedurende uwe regering te gedragen hebt.* Nu klimt de Koning van den troon af, en de trein be-geeft zich in de vorige orde naar de kerk, alwaar na het volvoeren der Godsdienstoefening de zalving voltrokken wordt. Hiermede neemt de plegtigheid een einde, en een maaltijd besluit het feest."

Het is opmerkenswaardig, dat niet de akte van staats-regeling, maar de bijbel aan den Koning als het rigt-fnoer zijner handelingen wordt voorgesteld. Zoude daar niet eene listige bedoeling achter schuilen? Wanneer de staatsregeling eens de niet berekende uitwerking mogt hebben, dat de gezeggelijke Tahaitiers door haar stout, en om zoo te spreken rijp geworden, zich aan den lei-band zochten te onttrekken, zoo konde NOTT's voed-sterling, nergens door aan hen verplicht, dezelve weder met alle regt aan een' kant zetten, en de onrustigen aan de magr der zendelingen onderwerpen. Hiermede kon hij altijd nog met naauwgezetheid, volgens het hem voorgehouden rigt-fnoer, te werk gaan, vooral zoo als hetzelfde hem verklaard werd. Hoe deze krooningspleg-tigheid uitgevallen is, of de zoon van TAJO zich werke-loos gehouden, dan of hij mogelijk het lot van vele on-gelukkige pretendenden in *Europa* gehad heeft, en of de vonk van een' burgeroorlog, die aan *Tahaiïi* wederom eene andere gedaante kan geven, nog onder de asch smeult, daarover moeten wij van latere bezoekers van dit belangwekkend eiland nadere berigten afwachten.

Godsdienst en staatsinrigting kunnen een volk spoedig uit den ruwsten toestand tot een' steeds hooger trap van beschaving verheffen, maar zij kunnen hetzelfde ook, gelijk de Turken, in eene altoosdurende barbaarschheid.

hou-

houden. Hoe hebben nu deze vermogende krachten op de Tahaitiers gewerkt? Hoe hadden zij kunnen werken?

Het echte, ware Christendom en eene vrijzinnige regering zouden dit volk, hetwelk met zulk een' gelukkigen aanleg tot alle gezellige deugden begaafd is, spoedig met de beſchaafdeſte natiën gelijk hebben kunnen ſtellen. Onder den heilzamen invloed van hetzelfde zouden kunſten en wetenſchappen hier ſpoedig voet hebben gekregen, en de ware verlichting, het begrip van het eeuwig ware, goede en ſchoone, zoude de geesten verlicht, de zeden verſijnd en veredeld hebben. *Europa* zoude in korten tijd *Tahaiti* bewonderd, ja miſſchien benijd hebben.

Doch de leer der zendelingen is het ware Christendom niet, offchoon zij dezelfs ten deele verkeerd begrepen leerſtukken bevat. Eene Godsdienstleer, die tot hare verbreiding het geweld behoeft en alleen daarom onmogelijk de echte Chriſtelijke zijn. Eene Godsdienstleer, die elk onſchuldig genoeg verbiedt, die door het bijna onophoudelijk prevelen van voorgeſchrevene gebeden den geest onderdrukt, en dezelfs krachten ondermijnt, miſkent den Goddelijken inſteller des Chriſtendoms, den weldadigen vriend der menſchen. Zoo heeft het valſche Chriſtendom der zendelingen op *Tahaiti* wel iets goeds, maar tevens veel kwaads te weeg gebracht. Het heeft de dwaze afgodendienſt en het heidensche bijgeloof vernietigd, maar eene nieuwe begoocheling in derzelve plaats geſteld. Het heeft de ondeugden van den diefftal en van de onkuiſchheid beteugeld, doch het heeft daarentegen den grond gelegd voor huiſchelij en ſchijnheiligheid, haat en verachting van anders-

dersdenkenden , gebreken , die te voren aan het openhartig en welwillend karkter der Tahaitiers vreemd waren. Het heeft de menschenoffers afgeschaft , doch daarentegen zijn aan hetzelfde oneindig veel meer menschen opgeofferd geworden , dan voorheen ooit aan de heidensche godheden.

Wij hebben reeds gezegd , dat de oude FORSTER de bevolking van *Tahaiïi* op 130,000 menschen rekende. Wilde men ook aannemen , dat hij 50,000 te veel genomen heeft , dan bleven er echter nog 80,000 over : en daar de bevolking thans niet meer dan 8000 bedraagt , zoo is zij ten minste op een tiende na versmolten. De sterke dranken , door de Europeanen en Amerikanen onder hen ingevoerd , en de ziekten , waarmede zij hen aanslaken , hebben wel is waar hun aantal zeer kunnen verminderen : doch eene menigte der Zuidzee-eilanden werd door hen bezocht , zonder dat men enige vermindering der bevolking bespeurde. Er is geen blijk voorhanden , dat er ooit de kinderpokken of de pest geheerscht hebben. Het is dus alleen de bloedige invoering van de Godsdienst der zendelingen , die hier de plaats heeft bekleed der meest verwoestende besmettingen. Ik geloof gaarne , dat de vrome menschen zelve over de gevolgen van hunn' bekeeringsijver verschrikt zijn geweest : doch zij hebben zich getroost , en gaan voort met den gestrengsten ijver te waken voor de instandhouding van hunne leer. Daarom is dan ook , bij het geringe overschot van het uitgemoorde volk , alle vrolijke levenskracht , en de voorheen zoo bewonderenswaardige vindingrijkheid , door het veelvuldig bidden en het onbezigt nadenken over onderwerpen , die even zoomin door de onderwijzers als door de onderwezenen begrepen wor-

den, bijna geheelenal te niet gegaan. Ter nauwernood vervaardigen de hedendaagsche Tahaiïtiërs nog iets van papierachtige stof: zij vlechten bijna geene matten meer, en verbouwen slechts weinige wortelen. Zij laten het op de overal in het wilde groeiende broodboomvrucht aankomen, die er ook voor hun gering getal in overvloed voorhanden is. Hunne vaartuigen, die de bewondering der Europeanen tot zich trokken, zijn verdwenen. Zij timmeren slechts nog kleine kano's, waarmede zij op de koraalrotsen, die hun eiland omringen, gaan vischen, en met deze kano's, gelijk mede met eenige van de Europeanen en Amerikanen aangekochte booten, ondernemen zij ook hunne verdere zeetogten naar de overige eilanden. Zij kunnen ook de vindingrijkheid der beschaafdere natiën niet bereiken, hoe hoog zij ook de menigvuldige voortbrengselen derzelve weten te schatten. Te vergeefs bieden hun het schaap en de zeer goed voortkomende katoenboom de stof om te spinnen aan. Er draait op *Tahaiïti* nog geen spinnrad, en geen weefgetouw levert er stof om kleedingstukken te maken, welke zij liever voor echte parelen en al het goud, dat zij bezitten, van de vreemdelingen koopen. Een onzer matrozen kreeg vijf piasters voor een versleten hemd. Men heeft hun ook paarden en rundvee gebracht, doch zij willen ze niet hebben; zoedat die beesten in het bezit zijn geraakt van vreemdelingen, die onder hen wonen: doch ook bij deze zijn zij zoo zeldzaam geworden, dat zij honderd piasters eischten voor een' os, dien wij tot proviand aan boord wilden nemen. De Koningin alleen had een paar paarden, doch maakte er geen gebruik van. Er bestond ook nog op geheel *Tahaiïti* geene smederij, hoe noodzakelijk dezelve ook was,

was, om de ijzeren werktuigen, die de vorige steenen werktuigen reeds lang vervangen hebben, ten minste te herstellen. Het is iets zonderlings, dat ook de hier gevestigde vreemdelingen geenerlei soort van handwerk drijven. Zonden de zendelingen zulks mischien te keer gaan? Zeker is het althans, dat zij ook over deze lieden vrij wat gezag oefenen. Er was evenwel een Amerikaan, die eene suikerfabriek op *Tahaiti* wilde aanleggen, en zich van dezelve eene aanzienlijke winst beloofde.

De fluit, welke voorheen tot blijdschap en vreugde opwekte, is helaas! door het strenge verbod der zendelingen ook verftomd. Er mag geen ander gezang vernomen worden dan een kerkelijk. Geen dans, geen spiegelgevecht, geene tooneelvertooning mag langer plaats vinden. Men heeft een volk, hetwelk de natuur tot het blijgeestigste levensgenot schein bestemd te hebben, elke opwelling van vreugde tot eene zonde gemaakt, die streng gestraft wordt. Toen een onzer vrienden eens een geschenk ontving, en zoo blijde met hetzelfde was, dat hij begon te zingen, maakten zijne verschrikte metgezellen hem spoedig opmerkzaam wat hem te wachten stond, wanneer de zending het hoorde.

Het is in het oog loopend zeker, dat de verbasterde Tahaitiers niet meer zoo beminnenswaardig kunnen schijnen, als hunne voorvaders het aan de vroegere reizigers deden. De Godsdienst heeft mischien tot op hunne gestalte invloed gehad. De voornaam *Jeri's*, die hunn' tijd slechts onder bidden, eten en slapen verdeden, zijn allen, zoo wel mannen als vrouwen, zelfs in hunn' jeugdigen leeftijd, zonder uitzondering zeer dik. Het geringere volkje, hetwelk, behalve de bezigheden der *Jeri's*,

ri's, toch ook nog wel eenigen anderen arbeid dient te verrigten, ziet er ook wel doorvoed uit; echter niet zoo vetgemest, zoodat men ook onder dezen veel menigvuldiger eene schoone lichaamsgestalte vindt. De *Jeri's* zijn daarenboven aan eene wanstaltelijke ongesteldheid onderhevig, die men niet zelden bij hen aantreft, welker oorzaak in de overvloedige voeding, en in het gemis van beweging schijnt gezocht te moeten worden. De voeten zwellen hun namelijk tot aan de knie toe zoo geweldig op, dat de geheele uitwerlige vorm van den voet en van de kuit verdwijnt, zoodat zij op dikke stompfen, buiten welke de teenen slechts een weinig uitsteken, even als op olifantspooten voortloopen. Uit hoofde van deze overeenkomst hebben de Europeanen aan die ziekte den naam van *Elephantismus* gegeven. De lijdens schijnen er overigens weinig zwaarigheid in te zien, en ook geene pijn te gevoelen.

De mannen van beide klasfen scheren zich den baard, en de beide seksen het haar zeer kort af, zoodat men tot de huid toe zien kan, hetgeen niet fraai staat, en hen met hunne bruine gezigten eenigzins naar den aap doet gelijken. Doch dewijl dit gebruik een uiterlijk teeken is van hun Christendom, terwijl hunne onchristelijke landslieden in het gebergte de lange haren hebben behouden, zoo zijn zelfs de jonge meisjes hoovaardig op die leelijke onderscheiding.

Elke ijdelheid is zonde, en elke zorg aan het ligchaam befteed is ijdelheid. Daarom behoeden zich de dikke schoonen uit de klasfe der *Jeri's* niet meer tegen de brandende zonnestralen, en zij zijn even zoo bruin als de andere. Alle bevalligheid heeft haar den rug toegekeerd. De betooverende lach is verdwenen. Daarentegen

gen ruikt men de smerige kokosolie, waarmede zij zich befrijven, reeds op vele schreden van haar af. Om kort te gaan, de schilderij, die de vorige reizigers van haar ontworpen hebben, is of zeer overdreven geweest, of zij zijn geheelental ontaard. Ik heb slechts één schoon meisje op *Tahaiti* gezien, de zuster des konings. Zij was veertien jaren oud, en reeds de bruid van haren oom, den kroonprins van *Ulietea*. De mannen winnen het, over het geheel genomen, van de vrouwen in gedaante en in gelaatstrekken.

De zendelingen hebben bewerkt, dat het tatoueren in onbruik is geraakt en daardoor hebben zij ten minste de Tahaitiers van eene nuttelooze kwaal bevrijd. Men vindt nog slechts getatoueerde lieden van middelbare jaren, of die hunn' ouderdom naderen: doch in het geheel geene jongelingen meer. De eerste Europeanen, die dit eiland bezochten, beschrijven de figuren, die vooral het onderste deel des lichaams en de armen verfierden, als onregelmatige, regte, kromme en verwarde lijnen, halve mannen, en afbeeldingen van vogelen. Bij nadere kennismaking met de Europeanen veranderde de mode, en de oude mode werd vervangen door Europeaanse dieren, werktuigen, en zelfs met groote nauwkeurigheid uitgevoerde sextanten en kompassen. — De pantalons vielen altijd geweldig in den smaak, en hij, die er geen wist te krijgen, liet er zich ten minste eene afbeelding van over de beenen schilderen, gelijk men er nog vele vindt.

Wij hadden gaarne eene vergelijking getroffen tusschen de zoogenoemde Christelijke Tahaitiers, en de heidensche bewoners van het gebergte: doch het zoude te veel tijd hebben gekost, die in hunne schuilhoeken op te sporen, daar zij dezelve slechts bij nacht verlaten, om de

dalbewoners te beftelen , onder welke zij overdag niet durven verfchijnen.

Wanneer dan de godsdienst der zendelingen noch ware befehaving , noch geluk onder de Tahaitiers verfpreid heeft , zoo heeft men even weinig grond , om zulks van derzelve flaatsregeling te verwachten , die geheel en al hiertoe aangelegd fchijnt te zijn , om de banden , waarin de bekeerders dit goedhartig volk gekneld hebben , nog vaster toe te halen , en hetzelfde volkomen onder hun gezag te houden.

Door WILSON'S invloed werd ons op *Kaap Venus* een klein huis ingeruimd tot onze fterrekundige waarnemingen , en wel , gelijk men ons zeide , op dezelfde plek , waar COOK'S obfervatorium geftaan had. Ik verkreeg behalve dat , als eene bijzondere gunst van den Regent , een digt daarbij gelegen luthuis tot mijne woning.

Dit groote gebouw was het geliefkoosde verblijf geweest van den afgeftorven Koning POMAREH , en na diens dood , uit bijzondere achting voor hem onbewoond gebleven. Eene menigte van gereedfchappen , waarvan hij zich bediend had , en eene kano , waarop hij menig eene glansrijke zege bevochten had , werden er als een heilig aandenken aan den geliefden Koning bewaard. Het had de gedaante van een' tempel. Het dak van bladeren rustte op vele pilaren , en men was er door geene muren ingefloten , hetwelk in dit heete en drooge klimaat zeer aangenaam is. De omliggende ftreek was bekoorlijk. Hooge , lommerrijke boomen lokten tot derzelve fchaduw , en eene zilverheldere beek door hare verkwikkelijke koelte tot het baden uit. De lucht was met den geur van een naurig oranjebosch vervuld , welks afgevallene , en door de Tahaitiers op geringen prijs ge-
waar-

waardeerde vruchten den grond bedekten. Wij deden ons aan de heerlijke china'sappelen en citroenen regt te goede.

Ik had met den Heer doctor ESCHSCHOLTZ, omdat wij ons slechts een' zeer korten tijd op *Tahaiti* zouden kunnen ophouden, terstond bezit genomen van mijne nieuwe woning, en nog op denzelfden dag werd ons klein observatorium gereed gemaakt. Het was ons een onvergelykelyk gevoel, na een' zoo langen en moeilijken zeetogt, hier in den schoot der betooverende natuur te kunnen uitrusten. Wij bragten een' alleraangenaamsten avond voor onze woning door, en onder ons bladerendak een' verkwikkenden nacht. Terwijl wij des morgens regt genoegelyk onder onze tabakspijp aan de koffijtafel zaten, en een overleg maakten over den gang der waarnemingen, welke wij wilden maken, liet zich een afgezant der Koningin aanmelden om mij te spreken. Ik liet hem terstond binnen komen, en daar trad een reusachtige *Jeri*, door onzen loods als tolk vergezeld, hoogmoedig binnen. Zijn eenigste kleedingstuk, behalve den smallen gordel, die den mannen nooit ontbreekt, was een kale afgesleten frak met groote platte, blanke knoopen, volgens de mode bijna vijftig jaren achteruit, en voor den tegenwoordigen bezitter zoo klein en zoo naauw, dat hij hem niet konde toeknoopen, en zijne bloote armen een half el ver uit de mouwen staken. Op zijn kaal gefchoren hoofd droeg hij eene roode nachtmuts, die hij, tot bewijs zijner kennis van de gebruiken der beschaafde natiën, bij het binnenkomen, een weinig opligtte. Hij kwam met het woord *Jorona* (goeden dag) naar mij toe, reikte mij zijne groote hand, en ging, zonder mijne uitnoodiging af te wachten, voor

mijne voeten, en even als de Turken met kruifselings over elkander geslagen beenen, op den grond zitten. De Koningin liet mij door hem weten, dat zij nieuwsgierig was, den bevelhebber van een Rusfisch fregat te zien, en mij gaarne in hare residentie zoude ontvangen hebben, doch dewijl zij vreesde, dat ik mij liefst niet zoo ver van *Matarai* zoude verwijderen, had zij het besluit genomen, mij met de gansche koninklijke familie te komen bezoeken. De afgezant voegde hier nog bij, dat de hooge personen, die te water verwacht werden, spoedig zouden aankomen, en dat hij zich moest haasten dezelve aan het strand te ontmoeten. Hij stond vervolgens op, drukte mij trouwhartig de hand, herhaalde zijn *Jorona!* tilde zijne slaapmurs op, en verliet ons.

Naauwelijks had ik mij een weinig op het bezoek der aanzienlijke gasten voorbereid, toen het gedrang van het volk aan het strand mij derzelve aankomst reeds verkondigde. Er verscheen weldra een man voor onze woning in eene korte, roode uniformbuis van een' Engelschen trommelslager, met een' zeer in het oog loopenden bonten tapagordel om zijn lijf. Het overige gedeelte zijns ligchaams was als naar gewoonte geheel onbedekt. Een getatoueerde pantalon versierde zijne beenen, en als hij zijn rug naar ons toekeerde, en zich een weinig voorover boog, viel het oog op een zeer uitvoerig getatoueerde kompas met de tweeëndertig windstreken. Hij hield in zijne hand eene ontbloote verroeste sabel, en op zijn hoofd prijkte een oude versleten punthoed met eene lange roode pluim. Onze tolk verhaalde ons, dat hij de koninklijke ceremoniemeester was, doch in het gevolg bleek, dat hij, hoewel niet tot de *Jeri's*, maar tot de geringe klasse behoorende, echter verscheidene andere be-

bedieningen, bij voorbeeld die van kok en hofmaarschalk, in zijn' perfoon vereenigde. Zijn talent scheen hem evenwel voornamelijk tot een' hofnar te bestemmen. Er heerschte in alle zijne bewegingen en gebaren zulk eene geweldige bewegelijkheid, dat men hem wel voor krankzinnig had mogen verslijten. Hij nam zonder eenige pligtplegingen, en zonder in het minst zijn hoofd met mij te breken, mijn gansche gebouw in beslag. Een aantal van bedienden, mede in de liverei der natuur, volgde hem met de pakkaadje, tot gemak dienende van hunne beheerscheres, waarop hij den vloer met sijne matten liet beleggen, en alles ter behoorlijke plaats stelden. Hij ging hiermede met eene drukte te werk, alsof hem het mes op de keel stond, sprong, met de beide beenen in de lucht, van den eenen hoek naar den anderen. Geen der bedienden maakte het hem naar den zin, en zijne tong was even als zijne fabel, waarmede hij naar alle rigtingen in den wind sloeg, in eene eeuwigdurende beweging. Hij was nog niet met zijne toebereidselen gereed, toen wij eene lange rij, aan paren geregelde Tahaitiers zagen aankomen, die velerlei soorten van levensmiddelen, aan bamboestokken vastgemaakt, over hunne schouders droegen. Dit verschafte aan onzen hekspringer eene nieuwe werkzaamheid. Hij was in eenige sprongen naar buiten bij de dragers, en gaf het bevel, deze van de Koningin voor mij bestemde geschenken in eene zekere orde voor mijne woning neder te leggen. Drie vette zwijnen maakten de regter flank uit; daarop volgden pataten, jams, aardappelen, en dergelijke: waarnevens wederom schoone vruchten van allerlei aard ten toon gespreid lagen. Nadat de ceremoniemeester met deze schikkingen gereed was, wendde hij zich voor het

eerst tot mij, en zocht mij door vele kluchtige gebaren aan het verstand te brengen, dat dat alles mij toebehoorde. Eindelijk verscheen ook de Koningin met een talrijk gevolg. Zij zelve ging vooraan, met den kleinen Koning op haren arm, en met hare dochter, de bruid van den prins van *Ulietea*, aan hare hand. Achter haar gingen in eene rij hare drie zusters, alle, gelijk zij zelve, groote en zware vrouwen; en de geheele hofstoet volgde. Deze trein werd besloten door de koninklijke keuken, welke door lieden van lageren stand in gereedschappen van kalebasen gedragen werd. Tot dezelve behoorde een levend zwijn, hetwelk een voorgevoel hebbende van zijne bestemming, op eene hoogst onaangename wijze bij dezen wel geregelden optogt, de plaats van muziek door zijn geschreeuw vervulde. De Koningin en hare zusters waren in bedlakens gewikkeld, en hare hoeden van stroo; tot teeken van rouw over het afsterven des Konings, nog met groote, zwarte krippen banden belegd.

De kleine POMAREH, een aardige levendige knaap, was geheel op de Europeaanfche manier, met eene buis en broek van bombazijn gekleed. Hij had een' ronden hoed op zijn hoofd, maar zijne voeten waren bloot, gelijk die van alle de Tahaiïtiërs. Zij zeggen, dat alle bedekking der voeten hun in het gaan hinderlijk is. De jonge bruid, een aardig meisje, gelijk ik reeds gezegd heb, had zich zeer dunnetjes in een kort gestreept hemd gestoken, en was blootshoofds. De reusachtige *Jeri's*, die den hofstoet uitmaakten, waren meerendeels in witte hemden gekleed, en droegen ronde stroohoeden met zwarte banden.

Het was voor de eerstemaal na den dood van haren man,

man, dat de Koningin het thans door mij bewoonde huis betrad. Zij stortte een' vloed van tranen bij de herinnering aan het verledene, en het gansche hof weende uit beſef van pligt mede. Dit gevoel van ſmart duurde nochtans niet lang. De gezigten helderden langzamerhand weder op. De Koningin wiſchte hare tranen af, en ſprak mij vriendelijk aan. De ceremoniemeester wees nu aan de koninklijke familie hare plaats aan op de ſijſte matten, en deze ging naar de Aziatiſche manier op de zelve zitten. Een mijner ſtoelen werd tegenover de koninklijke familie gezet, en men noodigde mij uit daarop te gaan zitten. Inmiddels was de ceremoniemeester verdwenen, om de tafel te bezorgen.

Nadat de Koningin mij van het hoofd tot de voeten bekeken, en hare aanmerkingen aan de aanwezigen medegedeeld had, liet ik haar door den tolk mijne dankbaarheid betuigen voor het goede onthaal op haar eiland, voor hare geſchenken, en voor de hooge eer van haar bezoek. Zij nam dit zeer genadig op, en liet mij eenige vragen doen, welke ik met de betamelijke achting beantwoordde, b. v. hoe oud ik was, of mijne reis lang geduurd had, of ik een Christen was, en hoeveel maal daags ik b.a. Ik had bij deze laaſte vraag de gelegenheid kunner waarnemen, om de denkbeelden van hare Majesteit, ten aanzien van de Godsdienst der zendingen, een we'nig toe te lichten, doch ik gevoelde mij niet ſterk genceg, om mij in een Godgeleerd twistgeſchil in te laten, en ik vergenoegde mij derhalve met de verklaring, dat de leer van het Christendom medebragt, dat wij eens naar onze daden, en niet naar het aantal onzer gebeden, zouden geoordeeld worden. Of de tolk mijn antwoord getrouwelijk heeft overgebragt, en of de

de Koningin mij , uithoofde van hetzelfde , voor een' ketter gehouden heeft , kan ik niet zeggen , doch ik zoude het bijna denken , dewijl zij het gesprek over godsdienstige onderwerpen plotfeling afbrak , en mij , om op iets anders te komen , vroeg of de aarde wezenlijk rond was. Ik verzekerde hare Majesteit , dat ik dit uit eigene ondervinding konde bevestigen , daar ik nu voor de derde maal dezelve rondzeilde. Dit scheen eenige verwondering te baren ; doch het denkbeeld van het bolvormige der aarde scheen nog niet regt ingang te kunnen vinden.

Om aan het onderhoud een nieuw belang bij te zetten , bragt ik eenige geschenken voor de Koningin , hare familie en aanzienlijkste dienaren te voorschijn , die hoe onbeduidend zij ook waren , eene groote blijdschap verwekten , en eene , met de aanvankelijke treurige teekenen van rouw zeer kontrasterende , vrolijke stemming te weeg bragten. De Koningin ontving een stuk neteldoek van 5 á 6 ellen , een' bonten zijden doek , een' kleinen spiegel , eenige scharen en glazen korallen , voor elk stuk waarvan zij mij met een' hartelijken handdruk bedankte. De jonge prinses kreeg insgelijks een' zijden doek , glazen korallen en een' spiegel. De zusters der Koningin ontvingen katoenen doeken , spiegeltjes en scharen. De hofstoet , waaronder zich mede vier dames bevonden , moesten zich met mesjes tevreden houden.

De ceremoniemeester had ondertusfchen het medegebragte zwijn geslagt , en op de Tahaitische wijze onder de aarde begraven. Hij bragt het , nadat de koninklijke familie hare plaatsē weder ingenomen had , op een groot banaenblad binnen , en zette het voor de Koningin neder. Andere bedienden voorzagen de tafel , of liever den grond , met broodvrucht , jams , pataten , enz. Mijn stoel

stoel werd weder tegenover de Koningin gesteld, en zij noodigde mij vriendelijk uit deel aan den maaltijd te nemen. Ik bleef echter een bloot aanschouwer van denzelfden, dewijl het tamelijk vroeg op den dag was, en ik nog geen eetlust gevoelde. Nadat alle de spijsen opgedragen waren, maakte onze ceremoniemeester een' luchtsprong, zwaaide zijne verroeste fabel eenige keeren in het rond, en deed overluid een gebed. Alle de aanwezigen lieten onder hetzelfde hunne hoofden hangen, en baden in stilte na. Toen het gebed geëindigd was, pakte de ceremoniemeester het gebraden varken bij de achterpooten, en scheurde het van één. Daarop sneed hij het met de fabel voor, en diende der koninklijke familie, op breede boombladeren, een tamelijk gewigtige portie toe: en deze taste ook dadelijk met goeden eetlust toe, makende in plaats van vorken en messen, van hare vingers en hare tanden gebruik. Het gansche gevolg bleef bij dezen maaltijd in eenen blootelijk beschouwenden toestand, en kreeg niets. Ik konde ook niet bespeuren, dat het zich naderhand aan de overblijfselen van het gastmaal te goede deed. Toen de maaltijd afgelopen was, werd er weder, gelijk te voren gebeden; de vorstelijke personen wieschen zich de handen met water, spoelden zich den mond met de melk der kokosnoten, en gingen daarop gezamenlijk slapen. De bedienden verwijderden zich. Ik deed ten behoeve van hare Majesteit afstand van mijn bed, hetwelk zij dankbaar aannam. Na het eindigen der *fieste*, onder welke ik mij, met een ontwerp voor onze toekomstige sterrekundige waarnemingen bezig had gehouden, gaf de Koningin mij haar verlangen te kennen om het fregat te bezien. Dewijl de voorbereidselen tot onze waarnemingen al mijnen tijd weg namen, begeleidde ik

ik haar niet, doch ik gaf haar een' officier mede, die tegelijk den last ontving zorg te dragen, dat onze gasten zoo goed als mogelijk was op het schip onthaald werden. Bij het afscheid drukte de Koningin mij de hand, en zij riep mij heengaande nog veelmaals *Jorona! Jorona!* toe. Het gansche gevolg vergezelde haar.

De kano's lagen, volgens het verhaal van den officier, aan het strand tot de overvaart gered. De Koningin besteed met hare familie, en onzen officier, eene Europeaanfche boot, die haar toebehoorde. De ceremonieeester plaatste zich aan derzelve voorste punt met de fabel in zijn' vuist, zijn kompas naar het gezelschap keerende, en hij bleef gedurende den ganschen tijd van de overvaart in zijne koddige bewegingen en sprongen volharden, die volkomen bij een' St. Vitus-dans te vergelijken waren. Toen men aan het fregat kwam, vond men hetzelfde door eene groote menigte kano's omringd, op welke de inboorlingen allerlei zaken voor den ruilhandel hadden aangebragt. Het gansche verdek van het schip was van Tahaitiers vervuld, en de handel werd er met zoo veel levendigheid en rumoer gedreven, dat men zijne eigene woorden naauwelijks konde hooren. Het volk schein weinig acht te slaan op de koninklijke familie, en het kostte veel moeite, zich door de kano's heen te arbeiden, om het schip te bereiken. Ook toen het verdek reeds beklommen was, lieten zich de handelaars in het geheel niet storen, en schenen zich volstrekt niet te bekreunen over de tegenwoordigheid der hooge personaadjes. Hoe geheel anders zoude dit geweest zijn bij de aankomst van een' zendeling! Dan heerscht er terstond de grootste stilte en godsdienstigste eerbied. De Koningin gevoelde vermoedelijk het gemis van de haar
ver-

verschuldigde achting. Zij ijde terstond, van hare familie gevolgd, zonder door een enkel voorwerp op het verdek getroffen te worden, naar de kajuit van den Kapitein, en verliet die niet weder, voordat zij naar den wal voer. Misschien wekte de inrigting van het schip hare nieuwsgierigheid des te minder, omdat zij zelve een goed, in *Engeland* gebouwd, koopvaardijfchip bezit, en dus met dergelijke vaartuigen bekend is. De kajuit, met hetgeen er in was, wekte zoo veel te meer de aandacht der aanzienlijke dames. Zij bewonderden alles, en wilden alles hebben. Het kostte veel moeite haar te overtuigen, hoe onontbeerlijk mij elk stuk op zich zelf was, hetweik zij begeerden.

Mijne officieren deden inmiddels hun best, om onze gasten, door kleine geschenken, in eene goede luim te houden. Onder deze was een breed stuk vergulde franje, van een paar ellen lang. Dit werd met bijzondere gretigheid aangenomen. De koninklijke zusters deelden het onder elkander, en plaatsten het terstond aan hunne hoeden nevens het rouwfloers. De begeerte naar zulk een sieraad nam in het vervolg zoodanig de overhand onder de Tahaitische dames, dat zij tot eene wezenlijke ziekte oversloeg. De gestreng leer der zendelingen, die alle ijdelheid verbande, vond hier den grenspaal van haren invloed. Het bedelen daarom nam geen einde, en hoe geringer de voorraad was, des te meer deed men al het mogelijke om slechts een klein stukje te erlangen. De gekwelde mannen moesten dagelijks naar het schip, totdat het hun gelukte het brandend verlangen hunner vrouwen naar zulk een kleinood te stillen. Met vreugde gaven zij er een groot varken met acht hoenders voor. Men kwam ook mij da-

dagelijks in mijn huis aan het land beftormen, om dit nieuwe, zoo hoog geachte artikel van weelde, en men was er over verwonderd, dat ik als opperbevelhebber daar niets van bezat. Misfchien had — *tout comme chez nous* — het welgevallen, waarmede de koninklijke zusters dit gefchenk hadden aangenomen, de vrouwen er zoo verzot op gemaakt, dat zij, die er niet meer van konden krijgen, zich aan eene tot vertwijfeling grenzende neêrflagtigheid overgaven.

Terwijl de koninklijke familie zich in de kajuit ophield, was derzelver gevolg op het verdek gebleven, en kocht daar van onze matrozen alle de oude kleedingftukken voor Spaanfche piasters, tot eene honderdvoudige waarde in. De goede Tahaïtiers kennen nog volftrekt den prijs van het geld niet, hetwelk zij dikwijls van aanliggende fchepen, en vooral door hun' handel in kokosolie op *Nieuw-Holland*, bekomen. De zendelingen doen hun best, om zoo veel haar geld als mogelijk is naar het eiland te trekken, en zij hebben daarom een' vasten prijs op alle de levensmiddelen gefield, beneden welken niemand iets aan de vreemde fchepen mag verkoopen. Deze prijzen zijn zoo hoog, dat slechts de nood dwingen kan tot den handel over te gaan, waarom de zeevarenden zich dan ook liever rijkelijk van oude kleedingftukken, gereedschappen en fluisterijen voor den hun zeer voordeeligen ruilhandel voorzien, en zelfs ook bij die gelegenheden nog wel baar geld uit het eiland medenemen.

Alzoo heeft dan de inrigting der zendelingen, even gelijk veelvuldige maatregelen van finantie, juist eene tegenovergeftelde werking van hare bedoeling.

De jonge prinses was ongemerkt naar het ruim geflo-
pen,

pen, en had daar een bedlaken van een' matroos inge-
ruild. Met dezen fchat liep zij uitgelaten van blijdfchap
naar het verdek, bezag het met welgevallen van alle
kanten, en wikkelde zich in de waarlijk bevallig gedra-
peerde plooijen van hetzelve. Zij fcheen dit duidelijk
in te zien, fprong dartzel in het rond, en bedelde om de
bewondering der perfonen van haar gevolg. Kortom,
eene jonge Europeaanfche had zich, bij het eerfte om-
hangen van een' kostbaren Perziſchen fhawl, niet geluk-
kiger kunnen gevoelen, dan dit kind der natuur in hare
matrozendeken.

Te vier ure werd de middagtafel voor de hooge gas-
ten en derzelve gevolg, geheel naar onze wijze gedekt;
waarbij nogtans eene ſchikking beraamd was, ingevolge
welke de koninklijke familie een weinig afgezonderd van
de anderen aanzat. De kleine Koning had reeds vroeger
uit verveling begonnen te ſchreijen, en was naar de boot
gebragt, waar hij gerust lag te ſlapen. Voor en na het
eten werd er gebeden. De naar de Rusfiſche manier toebe-
reide ſpijzen ſchenen wel te ſinaken, en zelfs de koninklij-
ke familie at, niettegenſtaande den kort te voren genut-
tigden maaltijd, met veel gretigheid mede. Zij bediende
zich hierbij van de vorken, meſen en lepels even zoo
behendig, alsof zij ſedert lang aan derzelve gebruik ge-
woon was. Ook de wijn werd niet verſmaad, maar
met matigheid gebruikt.

Na het ontruimen van de tafel werd het geſprek alge-
meen, waarbij zich inzonderheid een zeventigjarige grijs-
aard, door zijne levendigheid en zijn uiterst ordelijk ge-
drag, onderſcheidde. Hij was onder alle degenen, wel-
ke wij leerden kennen, de eenigſte, die den Kapitein
cook nog van perfoon gekend had. Hij verzekerde, dat

I. DEEL.

K

hij

hij zijn vriend was geweest, waarom hij ook altijd nog zijn naam droeg, die zeer goed uitgesproken werd, niettegenstaande de Tahaïtiërs geene *c* noch geene *k* in hun alphabet kennen. Hij was er een weinig trotsch op, dat cook hem op alle zijne togten, langs de kusten van het eiland, had medegenomen, en dat hij dikwijls onder dezelfde tent met hem geslapen had. Hij wist alle de namen van cook's reisgenooten, en het vak, waarin ieder van hen had uitgemunt, naauwkeurig op te geven. Om te toonen, hoe cook de zonnelhoogte had waargenomen, vroeg hij ons een' sextant, ging in eene gebukte houding voor denzelfden staan, keek naar een' der hoeken, en riep met luider stemme: *stop!* Hij verhaalde in een kort begrip de bijbelsche geschiedenis, van de schepping der wereld af tot op de geboorte van CHRISTUS toe, en ten einde de leer der Drieëenigheid regt verstaanbaar te maken, stak hij drie vingers op, voegde die dan bijeen, en keek naar den hemel op. Ook met de aardrijkskunde was de oude cook niet onbekend. Hij verzekerde ons nog eene kaart te bezitten, welke zijn vriend hem geschonken had. Hij zeide, dat *Engeland* een eiland, en veel kleiner was dan *Rusland*. Op eene wereldkaart, die wij hem voorlegden, wees hij ons den weg aan, dien wij genomen hadden, om op *Tahaïti* te komen.

De koninklijke familie verliet het schip niet voor het ondergaan der zon, en scheen zeer wel tevreden over de ontvangst, welke zij op hetzelfde genoten had, en roeide naar hare residentie terug.

Na het bezoek, hetwelk zij bij mij hadden afgelegd, hoopte ik ongestoord mij aan mijne bezigheden te zullen kunnen overgeven. Doch ik had mij hierin vergist.

Niet-

Niettegenstaande mijne woning van schildwachten omringd was, werd zij echter onophoudelijk door de nieuwsgierige eilanders vervuld, die daardoor wel groote stoornis te weeg bragten, maar zich tevens van zulk eene goedhartige en beminnenswaardige zijde lieten kennen, dat men onmogelijk misnoegd op hen worden kon. Bij uitstek vermaakte hen des Doctors ESCHSCHOLTZ verzameling van natuurlijke historie, en zij beijverden zich uit alle streken van hun eiland vlinders, torren, vogels, zeedieren, enz. bijeen te vergaderen tot dank voor de bereidwilligheid, waarmede hij hun zijne verzamelingen toonde. Zij kregen dan ook menigvuldige kleine geschenken tot eene belooning voor de moeite, waarmede zij dezelve verrijkten; en deze veroorzaakten hun dan groote blijdschap. Zoo viel er aan een' van hen een oude versleten frak van den heer ESCHSCHOLTZ ten deel, en de gelukkige stond verfeld over deze, zijne hoogste verwachting overtreffende milddadigheid. Met de uitdrukking der hoogste verrukking, en met vele moeite prangde hij zijnforsch en sterk ligchaam in den rok van den veel kleineren en dunneren Doctor. Nadat hij met de hoogstmogelijke inspanning alle de zwaarigheden te boven was gekomen, liep hij hoogmoedig met uitgespreide armen en een' krommen rug heen, benijd door zijne landslieden, die hem met de volste erkentenis van de pracht zijner kleeding bleven nastaren.

Hoezeer ook het stelen sterk onder de Tahaïtiërs is afgenomen, treft men toch nu en dan een voorbeeld aan, dat zij zich niet kunnen bedwingen iets van de zaken, die in hunne oogen zulk eene groote waarde bezitten, te ontvreemden. Ik geloof stellig, dat, indien eene der Tahaïtische dames in de gelegenheid geraakt was om

een stuk franje te ontfutselen, zij bezwaarlijk tegen die verzoeking bestand zoude zijn geweest. Elke dieftal wordt intusfchen, wanneer hij ontdekt wordt, zonder aanzien des persoons bestraft, en de misdadiger overtuigd zijnde wordt gewoonlijk tot den straatbouw veroordeeld. Er wordt namelijk rondom het eiland een rijweg aangelegd, aan welken diegenen arbeiden moeten, die zich zwaar tegen de wetten hebben vergrepen: dat wil vermoedelijk ook zeggen, die niet dikwijls genoeg bidden, of zich om eenige andere reden het ongenoegen der zendelingen op den hals hebben gehaald.

Wij waren eens in de gelegenheid om te zien, hoe gestreng men met de dieven te werk gaat. Een dienstvaardig echtgenoot konde den dringenden wensch niet wederstaan, zijner vrouw de hier zoo algemeen bewonderde kleinigheid, eene matrozendeke te verschaffen. Hij nam daarom zijn' slag waar, terwijl onze matrozen hun linnengoed in de rivier wiesfchen, op een oogenblik, waarin hij zich onbemerkt waande, zulk eene deken magtig te worden, en er mede weg te loopen. Hij werd door zijne eigene landslieden achterhaald, teruggebracht en aan een' boom gebonden, waarna zij zoo wel den zendelingen als mij het voorval kwamen berigten. Ik begaf mij dadelijk naar de rivier, waar ik den rigter van het distrikt, den zendeling WILSON, en den heer TYRMAN, bij den nog steeds aan den boom vastgemaakten dief vond. De laatste was zoo verontwaardigd, dat de goede man zich niet konde bedwingen den lijder uit te schelden. Hij noemde hem een dier, hetwelk niet waardig was als mensch behandeld te worden: en hij stelde zich over het geheel aan, alsof hij veel bij deze zaak te zeggen had. Dit verwonderde mij uitermate, dewijl de
rig-

rigter er tegenwoordig was, en de heer TYRMAN geene bediening op het eiland bekleedde; doch hij was lid van het zendelinggenootschap — *et tout est dit*. Men deed mij de vraag, of ik begeerde, dat de schuldige met roeden zoude geslagen worden, dewijl hij, behalve de op den dieftal bij de wetten bepaalde boeten, nog daarenboven verplicht was drie zwijnen aan den bestolene te geven, hetgeen hij uit armoede niet doen konde. Ik schonk hem de betaling der zwijnen, en bad verder, dat hij met eene nadrukkelijke vermaning voor het vervolg, en met eene treffende waarschuwing van het schandelijk des dieftals vrijgelaten, en van alle andere straf mogt ontheven worden. Dit verzoek werd mij echter niet ingewilligd. De arme ziel werd aan een touw naar den straatbouw gesleept. Hierna verzekerde mij zoo wel de rigter als de heer WILSON, dat hij geen Tahaitier, maar een met den onderkoning van een ander eiland hier gekomen vreemdeling was, en dat een Tahaitier nooit zoude gestolen hebben. Eens slechts nog werd ons iets ontfolen, namelijk een ijzeren band van een der tonnetjes, welke wij tot opneming van de baai van *Matarai* in dezelve gelegd hadden. De dief werd niet ontdekt, en het is dus onzeker gebleven, of hij ook een vreemdeling was, en of de verzekering, dat de Tahaitiers in het geheel niet meer stelen, gegrond was of niet. Zeker schijnt het, dat er ten minste op *Tahaiti* niet meer diefstallen gepleegd worden, dan onder onze beschaafde natien.

Even zoo is het gelegen met de kuischheid der Tahaitische vrouwen, waarvan de uitzonderingen naar evenredigheid mischien ook niet menigvuldiger zijn, dan in het beschaafde *Europa*. Aan de verlangens onzer matrozen

te dien aanzien werd wel eens van tijd tot tijd voldaan, doch altijd met de omzigtigste geheimhouding, en met de angstige bezorgdheid: laat er den zendeling slechts niets van merken. Dat deze vrees niet ongegrond was, werd ons mede door een voorval bewezen. Een getrouwd man, die een huis en eigendom bezat, verkocht nog *more majorum*, echter zeer in het geheim, de gunsten zijner vrouw voor eenige stukjes ijzer. Hij had insgelijks geene zwaarigheid gemaakt de *intrigue* van een jongman met eene andere getrouwde vrouw, wier man minder inschikkelijk was dan hij zelf, te begunstigen, en zijn huis tot de plaats van het *rendez-vous* te leenen. Eensklaps in eenen nacht waren hij en zijne vrouw verdwenen. Het huis was des morgens ledig, de eigenaars kwamen niet terug, en wij konden niet vernemen, wat er van hen geworden was. Hebben mogelijk de zendelingen ook de *oubliettes* reeds ingevoerd?

Op zekeren morgen had ik iets bij WILSON te doen, wiens deur, die anders gewoonlijk open stond, thans gesloten was. Ik tikte zachtkens aan, doch het huis scheen uitgestorven. Na een herhaald aankloppen deed mij WILSON zelf de deur open. Zijn betraand gezicht deed mij vreezen, dat hem eenig ongeluk was overgekomen, doch ik werd weldra overtuigd, dat godsdienstige aandacht alleen zijne tranen had doen vloeijen. In de voorkamer lagen vier of vijf naakte Tahaïtters op hunne knieën, en lazen den bijbel. Het waren lieden van hoo-gen rang, zeide WILSON. Ik verontschuldigde mij, dat ik op een' zoo ongelegen tijd kwam, en wilde heengaan; doch WILSON noodigde mij vriendelijk in de achterkamer, waar ik zijne gansche familie, benevens de heeren PENNET en TYRMAN, voor eene op de Engelsche ma-

manier met vleeschspijzen aangeregte tafel geknield aantrof. TYRMAN bad overluid, de anderen in stilte. Hij dankte daarbij God' voor de groote vorderingen, welke de zendelingen in de verbreiding des Christendoms maakten. Hoe gaarne had ik met dit dankgebed willen instemmen, als het slechts het ware, menschenwaarde en menschelijk welzijn bevorderende Christendom geweest was.

Het bidden duurde langer dan een kwartier uurs. Toen stond men op, en liet het zich wel smaken, doch den voornamen lieden in de voorkamer gaf men niets, en liet hen ongemerkt afzakken.

Ik vond de manier, waarop de Europeanen hier de broodvrucht in den oven bakken, voortreffelijk. De Tahaitiers blijven nog bij hunne oude gewoonte om alles onder den grond te braden.

Onder het ontbijt verhaalde WILSON, hoe moeilijk het geweest was de Tahaitiers te bekeeren. Zij wilden hem in het geheel niet toegeven, dat zijn geloof beter was dan het hunne: en als hij van wonderwerken sprak, die zijne leer bevestigden, eischten zij van hem, dat hij ook kreupelen genezen en gestorvenen opwekken zoude. Dewijl hij dit niet doen kon, lachten zij hem openbaar uit, en hij verwierf zich in vele jaren geene aanhangers. Hoe geheel anders zoude het geweest zijn, indien hij, in plaats van wonderverhalen, hun de zuivere Christelijke zedeleer gepredikt had, die voorzeker niet gemist zoude hebben indruk te maken op zulke vatbare gemoederen als die der Tahaitiers, en hen noodwendig op het denkbeeld van eenen allesbeminnenden Vader zoude gebragt hebben. O gij zendelingen! hoeveel bloeds hadt gijlieden kunnen sparen!

Ik ontving nog een bezoek van de koninklijke familie; voor ditmaal was dezelve vergezeld door alle de op *Tahaiïti* aanwezige onderkoningen met derzelver gemalinnen. Onder deze onderkoningen bevondt zich ook de grootvader des kleinen Konings. Na eenige omwegen stelden mij mijne aanzienlijke gasten op eene bescheidene hoewel dringende wijze gezamenlijk eene bede voor. Zij bettend hierin, dat ik den kleinen Koning een paar laarzen zoude laten maken. Zijne krooning, zeiden zij, zoude nu weldra plaats hebben, en het zoude toch bij zulk eene plegtige gelegenheid onvoegzaam zijn voor den Koning der gezamenlijke *Vriendschaps-Eilanden*, barrevoets op den troon te zitten. Ik gaf terstond onzen schoenmaker het bevel om aan deze behoefte des Konings te voldoen. Zijne maat werd genomen, en de vriendelijkste dankbetuigingen van alle de hooge aanwezigen beloonden mijne bereidvaardigheid. Bij dit bezoek werd wederom gegeten en geslapen. Ik vond voor dezen keer de gelegenheid om de toebereiding van het varken, hetwelk altijd den hoofdschotel uitmaakt, waar te nemen. Er wordt eene genoegzaam ruime, ronde verdieping in de aarde gegraven, en met steenen bevoerd. Vervolgens wordt er zoo lang een vuur in die kuil onderhouden, totdat de steenen gloeiend zijn geworden, waarna de kolen en de ascin er uitgeworpen worden. Dan belegt men de steenen met groote banaanbladeren en strooit er eindelijk aarde over heen. Na een' bepaalden tijd wordt het er uit gehaald, en is dan zulk een gaar en lekker gebraad als de beste Europeaansehe kok niet kan toebe-reiden. Op dezelfde wijze stoven de Tahaiïtters ook hunne wortelen, die daardoor mede zeer smakelijk worden. De broodboomvrucht alleen is mij, bij WILSON in den oven gebakken, beter bevallen. De

De baai van *Matarai* is rijk aan smakelijke vischen van velerlei aard, gedeeltelijk van eene zonderlinge gedaante en prachtig van kleuren. De Tahaitiers eten ze gaarne, meestal rauw in een weinig zeewater gedoopt. Hunne vischerswerktuigen bestaan enkel en alleen uit slechte vischhengels. Netten te vervaardigen, gelijk hunne voorvaders deden, laat hun de tijd niet toe, dien zij tot bidden moeten besteden. Vandaar is het genot van visch te eten hier eene groote zeldzaamheid, en de begeerte naar denzelfven zoo onoverwinnelijk, dat zij den Tahaitier zijn karakter doet verloochenen, waarvan wij een voorbeeld zagen. Ik liet eens ons groote net uitwerpen, en het werd vol van visch opgehaald. Onze vrienden vielen er met geweld op aan, en zij zouden die eigendunkelijk met ons gedeeld hebben, indien onze ernstige verwijtingen, en de toevallige verschijning des distriktrigters hen daar niet van hadden doen afzien. Nu begonnen zij uit een' anderen toon te fluiten, en boden ons hunne kostbaarste werktuigen voor de kleinste en slechtste vischen aan. Ik schonk er hun zoo veel van, dat zij voor eenmaal hunnen eetlust regt naar hun genoegen konden stillen.

Er was mij gesproken van eene door de zendelingen tot stand gebragte inrigting van onderwijs. Ik meende, dat het eene school zoude zijn, alwaar de gronden der wetenschappen gelegd werden, en ik was nieuwsgierig naar de vorderingen der Tahaitiers in dezelve. Ik had gehoord, dat het onderrigt kort na het opgaan der zon een' aanvang nam. Hare eerste stralen vonden mij diensvolgens eenmaal aan de deur van de school, een ruim, en goed met bladeren gedekt gebouw, welks zijmuren in diervooge van bamboestakken in een gevlochten waren, dat de wind overal door de reten spelen, en eene

aangename koelte verspreiden konde. Het inwendige gedeelte bestond uit eene enkele wijde, met banken voor ziene ruimte, en op eene hoogte stond eene kleine bank voor den leermeester bestemd. Het duurde niet lang, of de schaar van toehoorders van beiderlei sekse kwam aantreden. Geene vrolijke jeugd, welke de lust tot vermeerdering van hare kennis naar de gehoorzaal voert, slechts volwasfen en grootendeels oude personen kropen langzaam, met gebogene hoofden en met gebeden boeken onder de armen, naar dien Pallastempel heen. Toen de vergadering zich op de banken geplaatst had, werd er eene geestelijk gezang aangeheven, waarna een Tahaitier zich op het hoogere bankje zettede, en eene plaats uit den bijbel voorlas. Hierna werd er wederom gezongen, vervolgens met den rug naar den voorlezer toe geknielend, terwijl deze insgelijks knielende, met geflotene oogen een lang gebed opzeide. Hierna beklom een andere Tahaitier het bankje, las, nadat er een lied gezongen was, even gelijk de eerste, eene bijbelplaats, en de vorige vertooning werd tot in alle kleinigheden toe herhaald. Waarschijnlijk ging het zoo nog een paar keeren voort; doch ik had genoeg aan den dubbelden *curfus*, en spoedde mij weg.

Dergelijke opvoedingsgestichten voor de Tahaitiers vindt men op vele plaatsen van het eiland; andere zijn er in het geheel niet. In het ouderlijke huis leeren de kinderen een weinig lezen en schrijven, doch meer te weten is *van den boozen*. Nu zijn ook de zendelingen, althans de meeste derzelve, niet in staat, om aan anderen onderwijs te geven: doch het schijnt wel, dat de grondstelling: het is gemakkelijker te heerschen over onwetenden dan over beschaafden, ook bij hen een' grondregel van staatkunde uitmaakt. Bidden en gehoorzamen, zie daar de hoofdver-

vereischten van het onderworpen en onderdrukte volk, hetwelk goedhartig genoeg is deszelfs nek onder het juk te krommen, en zich naar het gebed te laten — voortzweepen. Er is namelijk een bijzondere Politie-officier aangesteld, wiens pligt het is toe te zien, dat de lieden op de voorschrevene wijze naar de kerk en naar het bedehuis gaan. Ik heb hem gezien onder de waarneming van zijn ambr. Hij is gewapend met een dun bamboesriet, en drijft zijn kuddeke, even als een herder de schapen, naar de geestelijke weide der zielen. Zijne bediening scheen hem zelven een weinig belagchelijk voor te komen: ten minste hij gedroeg er zich tamelijk uitgelaten onder, en sloeg meer uit scherts dan in ernst. De dardelheid des herders was nogtans voor de vrome aandacht der schapen in het minste niet hinderlijk.

In het bedehuis, hetwelk ik in het begin goedwillig genoeg voor eene school gehouden had, was geen zending te vinden. De verzamelde menigte bestond, behalve mij, louter uit Tahaitiers. Vandaar heerschte er ook zulk eenē stilte niet als in de kerk: het ging evenwel tamelijk stil toe. Ik monfterde alle de gezigten, voor zoo verre ik die overzien konde, en zocht in derzelve trekken de gedachten te lezen, welke de vromē lieden bezielde; want, dat slechts verre de minste hunne aandacht vestigden op de voorlezing van den bijbel, was in het oog loopend. De meesten schenen in zeer ongewijde beschouwingen verdiept te zijn, en bij eenigen maalde zich de hoop op een gunstig gevolg in de vriendelijkheid hunner trekken. Misschien overdacht menige praalzuchtige *Jeri* de middelen, waarvan hij zich konde bedienen om een oud vest, of een paar gefcheurde pantalons, van het scheepsvolk in te ruilen, om bij de ophanden zijnde kroo-

krooning des Konings met fatiöen voor den dag te kunnen komen; en onder de dames overlegde er mogelijk eene, hoe zij het moest aanleggen, om zich zonder gevaar een stuk franje te beschikken. Regt tegen mij over zat er eene, die zich met veel smaak in een bedlaken gewikkeld had, daardoor de blikken van alle hare bekenden tot zich trok, en hoewel bescheiden, echter met een zichtbaar inwendig genoegen dezen triomf gevoelde.

De zendelingen verhaalden mij veel van het wondermeer *Wahiria*, hetwelk ten naasten bij in het midden van het noordelijk schiereiland in het gebergte ligt. Zij zelve hadden het nimmer gezien, en meenden, dat het voor een' Europeaan bijna onmogelijk was daar te komen. De stoutmoedigste Tahaiïters bezochten dit meer slechts zelden, gelijk zij mij verzekerden, en de spraak ging op het eiland, dat een booze geest het bewoonde; dat de diepte van het meer onpeilbaar, en het voor het overige onverklaarbaar was, hoe het water op zulk eene hoogte konde gekomen zijn. Onze delfstofkundige, de heer HOFMANN, een jong, onbevreesd man, besloot den togt daarheen te ondernemen. Hij nam drie Tahaiïters tot zijne geleiders mede: MAITIÏTI, die reeds bij onze aankomst eene vriendschapsverbintenis met hem gesloten, en den naam van HOFMANN aangenomen had; TAURU, een' bejaarden, eerlijken man; en TEIRARO, een vrolijken, jeugdigen spring in 't veld. De laatste twee schreven hem hunne namen eigenhandig op. In het begin hadden de geleiders vele zwarigheden gemaakt en verzekerd, dat de reis te moeilijk was en zelfs gevaarlijk; omdat de wegen zoo zeer door den regen overstroomd waren: doch de belofte van een hemd aan ieder van hen had de zwarigheden uit den
weg

weg geruimd, en de reizigers begaven zich op den middag vol moed op weg. MAITITI, die in dienst was van het Koninklijk Tahaitisch leger, droeg de kenteekenen van zijn' stand, een geweer, waaraan niets ontbrak dan het slot, en eene patroontasch zonder kruid. Met behulp van eenige Engelsche woorden, welke hij kende, had hij den heer HOFMANN geraden zich van gelchenken voor zijne landslieden te voorzien. Want, had hij gezegd, hoezeer hunne gastvrijheid en zijn aanzien onder hen overal op een goed onthaal konde doen rekenen, zoo moest evenwel een man, met wien hij eene vriendschapsverbindtenis had aangegaan, zich overal edelmoe-dig gedragen.

Eerst ging de reis over een' tamelijk breeden, fraaijen weg, door boschen van vruchtboomen en verscheidene dorpen. De bevolking van deze streek scheen talrijker dan die van *Matarai*. In het distrikt *Weyoride* kwamen in het gebergte, en spoedig ontwaarde men een bekoorlijk dal, hetwelk zich naar het zuidzuidwesten uitsprekt, en door de grootste en fraaiste beek van het eiland bewaterd wordt. Hooge en steile, met het heerlijkste groen bewasene rotsen, waarvan zich talrijke watervallen nederstorten, beperkten deszelfs bodem. De steenrotsen bestaan, even als die bij *Matarai*, uit basalt. Hier verdwijnen de broodboom en de kokospalmen, doch de oranjeappelen en de ananassen groeijen er, zonder menschelijk toedoen, weliger en sappiger, dan onze oranjeriën die voortbrengen. Slechts de spaarzaam hier en daar langs de beek verspreide hutten, ver-raden hier eenig verblijf van menschen. Onze reizigers bragten den eersten nacht in zulk eene hut door, die door een paar oude getrouwde lieden bewoond werd.

MAI-

MAITITI scheen zich hier als op het veld van eer te beschouwen, en begon te fourageren als een dapper soldaat. De heer HOFMANN moest hem verzoeken, zich hierbij een weinig in te binden, en de wijze van ons onthaal aan den oude over te laten. Deze haalde ook terstond eene big voor den dag, en MAITITI begon nu met veel behendigheid, zoo wel voor slagter, als voor kok te spelen.

De heer HOFMANN beschrijft, bij deze gelegenheid, de manier van het vuur te ontsteken, op de volgende wijze. Een Tahaitier nam twee stukken hout, waarvan het eene iets harder was dan het andere: hij drukte het weekste toen tegen den grond, en wreef hetzelfde gewind met het eene einde van het hardere hout van boven naar beneden. Dit maakte eene holle sleuf, aan welker benedeneinde zich het houtzaagfel opeerhoopte, hetwelk spoedig begon te glimmen, en op drooge bladeren gelegd, door het heen en weder schudden, vlam te vatten. De geheele behandeling ging los en luchtig van de hand, en echter moest er eene bijzondere behendigheid toe behooren; want den heer HOFMANN wilde het, niettegenstaande de aanwending zijner uiterste pogingen, maar niet gelukken.

Aan den maaltijd zeide de gastheer overluid een gebed op, hetwelk de anderen in stilte volgden: vervolgens werd er veel gegeten en weinig gesproken. Voor het slapen werd er wederom gebeden. De heer HOFMANN kreeg tot zijne slaappleats eene opgehoogde, met matten bedekte ruimte van de hut, en een paar, van de Tahaitische stof tapa vervaardigde lakens tot dekfel. Thans begon, tot zijn bitter verdriet, de aan den maaltijd, door den goeden eetlust, bedwongene praatzucht zijner

ge-

geleiders, zich lucht te verschaffen. Bijna den ganschen nacht door snapten zij met den gastheer, vermoedelijk over ons schip, hetwelk hij nog niet had bezocht, en over hunnen omgang met ons. Des morgens bij het voortzetten der reis ontving hij een mes, en dit gewigtig geschenk scheen zijne verwachting ver te overtreffen.

Het dal begon nu wilder te worden, maar nog schooner. Het verwijdt zich in de gedaante van een bekken. De rotsen zijn rondom meer dan 1000 voeten hoog. Van de donkere spitsen verspreiden zich tot in het dal groene struiken, door welke zich, even als banden van zilver, schuimende en bruifende watervallen heenflingeren.

Tegen den middag kwamen de reizigers bij eene hut, die door een' van MAITITI's vrienden, TIBU geheeten, bewoond werd. Deze TIBU bezat een weinig verder op den weg nog eene tweede hut, waar zijne vrouw met de zwijnen en honden leefde. Deze was de laatste pleisterplaats naar het meer *Wahiria*, en men besloot hier voor dien nacht te vertoeven. Voordt de reis des morgens voortgezet werd, bond men een vet zwijn vast, hetwelk men bestemde, om bij de terugkomst geflagt en wel toebereid den gasten voorgezet te worden, die nu door den gastvrijen TIBU zelven mede begeleid werden.

Elk spoor van gebaanden weg hield hier op. Men zag op eene hoogte van 711 voeten, boven de oppervlakte der zee, waarop men zich thans bevond, vreesfelijke granietblokken zich naar het zuid-zuidoosten uitstrekken. De weg naar het meer liep naar het zuidzuidwesten. Men steeg het gebergte op, en kwam aan een raoras in een ander ketelvormig dal, waar de zwijnen in het wild omlieden. Er moest wederom eene steile hoogte beklommen worden, om eindelijk in het-dal van het

het meer *Wahiria* te komen. Dit strekt zich van het noorden naar het zuiden uit, en vormt een ketelvormig bekken, waarin het meer ligt, hetwelk, volgens eene barometrische opneming, 1450 voeten boven de oppervlakte der zee verheven is. De rotsen verheffen zich nog lijnregt tot eene hoogte van bijna 2000 voeten. Het meer heeft nagenoeg een' omtrek van twee wersten, (waarvan er zeven op eene Duitsche mijl gaan) en het ontvangt deszelfs water van het gebergte. Uit het noorden loopt eene kleine beek in hetzelfde, doch er was geen uitloop te zien. De diepte van het meer bedraagt aan den oever 11, en in het midden niet over de 17 roeden.

Nadat de heer HOFMANN zijne nieuwsgierigheid bevredigd had, keerde hij met zijn gezelschap naar TIBU's hut terug. Er kwam een zwaar onweder op, doch de regen ontlastte zich niet, voordat de reizigers TIBU's beveiligend dak bereikt hadden. Afgemat van den vermoeijenden togt en de drukkende hitte, rustte de heer HOFMANN een weinig uit, terwijl zijne geleiders druk bezig waren met slagten en braden. Het onweder hing nu weldra boven de hut. De donder loeide zoo verschrikkelijk in het dal, dat de rotsen schenen te beven: de bliksem verlichtte den dnisteren nacht met een helder daglicht, en de regen stortte met zoo veel geweld naar beneden, dat hij den nabijvlietenden stroom over zijne oevers deed zwellen. Al wie in het hooge gebergte van eenig keerkringsland een zwaar onweder beleefd heeft, zal den indruk, dien het maakt, nooit vergeten.

De volgende dag was een zondag. Dadelijk na het ontwaken deed TAURU een lang gebed, en las vervolgens een kapittel uit het nieuwe testament, waarvan in

el-

el
na
he
wa
ge
de
zij
de
ste
de
ov
der
daa
voe
nen
een
ech
eila
lijk
nem
een
aan
en v
ruin
F
ban
hecl
Het
ster
U
dere
I.

elke hut ten minste één exemplaar voorhanden is. Hierna werd een duchtig ontbijt genomen, na hetwelk de heer HOFMANN wilde opbreken: doch zijne geleiders waren daartoe noch door gebeden, noch door bedreigingen te bewegen. Zij verzekerden, dat het voortzetten der reis eene ontheiliging van den zondag was, en dat zij het leven zouden verliezen, ingeval de zendelingen er de lucht van kregen. Dat was nu wel een weinig te sterk uitgedrukt, en behalve den godsdienstigen grond, de vrees namelijk voor de zendelingen, schenen ook de overblijffelen van het varkensvleesch, die zij ongaarne in den steek wilden laten, op hen te werken. Des anderen daags braken zij zonder tegenspraak op. Op den weg voegden zich nog meerdere huisgezinnen, met bergbananen beladen, bij onze reizigers, en zoo kwamen zij in een talrijk gezelschap te *Matarai* aan.

De heer HOFMANN deed nog meerdere voetreizen, echter van minder belang, in het binnenste van het eiland, en bereikte ook *Arve*, tegenwoordig de koninklijke residentieplaats. De aard- en delfstofkundige waarnemingen, op deze wandeltochten gemaakt, blijven voor een bijzonder werk gespaard. Hier willen wij echter, aan hetgeen hij ons over zijn omgang met de inwoners, en wat dies meer is, mededeelde, eene geringe plaats inruimen.

Hunne woningen zijn van overcinde staande, zware bamboestakken gebouwd, die luchtig genoeg aaneengehecht zijn, om er de verkoelende lucht door te laten. Het dak van palmladeren is sterk genoeg, om den sterkten regen wederstand te bieden.

Uit alle de hutten, welke hij naderde, staken de kinderen nieuwsgierig hunne kopjes uit, en derzelver

ouders noodigden hem vriendelijk binnen. Hij bezocht er eenige, en de eereplaats van het huis, eene ophooging met matten en met eene soort van papierstof bedekt, werd hem overal aangeboden, voor welke gastvrijheid zij gewoonlijk met het geschenk van een mes beloond werden. Langs de wanden stonden bedsteden, waarop men zeer zacht rusten konde, op bamboespalen, en zij waren met weeke matten belegd. Overal heerschte de grootste zindelijkheid. Een kleine omheinde hof omringt deze vriendelijke woonplaatsen. Des avonds worden zij door de olieachtige noten van den wasboom, op een' houtsplinter geregen, verlicht.

Het bezoek van den heer HOFMANN verwekte inzonderheid eene groote blijdschap aan zijn' vriend MAITITI, die hem op het hartelijkst in zijne hut welkom heette, hem zijne vrouw en kinderen voorstelde, en hem op zijne wijze op het luisterrijkst onthaalde.

In de koninklijke residentie vond de heer HOFMANN weinig merkwaardigs. Het paleis, hetwelk de koninklijke familie bewoonde, was eene ruime hut met een voorhuis, in hetwelk acht soldaten van de garde de wacht hadden. Hun eenigst wapen was een oude, op een bordje vastgebonden pistolenloop, dien zij dikwijls afvuurden, mischien om den jongen Koning aan het ruoer der veldslagen te gewennen. De overleden Koning is in een steenen gebouw begraven, voor hetwelk drie kanonnen staan, die men echter, opdat er geen kwaad van kome, vernagekd heeft.

Ik heb reeds melding gemaakt van den handel, die er op *Tahaiïti* met de kokosolie gedreven wordt, en van het schip, hetwelk de Koningin bezit. Dit staat onder het bevel van een' Engelschman, en een gedeelte der

der equipagie beftaat insgelijks uit Engelschen. Het was kort te voren van een' togt naar de overige *Societeits-Eilanden* teruggekomen, alwaar het de fchatting aan boord had genomen; en thans werd het uitgerust tot eene reize naar *Port Jackson*, waarheen het eene lading kokosolie zoude brengen, die daar zeer gewild is. Deze olie wordt in dikke bamboesftokken overgevoerd. De Kapitein kwam mij opzoeken, en verhaalde mij onder anderen, dat hij van fchepen, welke binnen kort de *Societeits-Eilanden* bezocht hadden, vernomen had, dat derzelve Koning zich ook de *Zeemans-Eilanden* onderworpen had, die hier nu fchatting moesten betalen.

In December en Januarij, de Tahaitifche zomermaanden, wordt de pasfaatwind niet zelden door zware noordwestewinden vervangen. Dan heerfchen regenvlagen en onweders, dikwijls tot in de maand April toe: doch in de overige maanden waait de pasfaat onafgebroken door, en men heeft een' helderen hemel. Hierom zoude men hier den zomer eigenlijk voor den winter aanzien: en omdat de reede van *Matarai* aan den westewind is blootgesteld, zoo doen de fchepen, die in dit jaargetijde *Tahaiti* bezoeken, gewisfelijk beter in eene haven in te loopen, die nog acht mijlen ten westen van *Kaap Venus* ligt. Zij wordt gevormd door koraalklippen, is ruim, tegen alle winden beveiligd, en heeft twee ingangen, welke zoodanig gelegen zijn, dat men er bijna met elken wind in en uit kan zeilen.

De ebbe en vloed wijken in de baai van *Matarai* zeer van den gewonen regel af, en fchijnen met de maan, waaraan zij toch anders overal onderworpen zijn, in geen verband te staan. Zoodra de zon de middaglijn

bereikt heeft, staat het gansche jaar door het water op deszelfs hoogste peil, en valt met het dalen der zon tot middernacht. Dit verschijnsel dient, zoo wel als de zon, den inwoners tot een' tijdwijzer. Overigens be draagt het rijzen en vallen van het water slechts eenige voeten.

Volgens HUMBOLDT is de hoogste berg op *Tahaiïi* 10000 voeten, doch naar de barometrische meting van onzen natuurkundige, den heer LENZ, slechts 8000 voeten boven de oppervlakte der zee verheven.

Bij onze aankomst te *Matarai* vonden wij, volgens onze chronometers, de lengte van *Kaap Venus* $149^{\circ} 20' 30''$. Hare juiste lengte, welke de Kapitein KRUSENSTERN op zijne kaart heeft aangenomen, is $149^{\circ} 27' 20''$. Gevolgelyk had onze tijdmetre eene miswijzing van $6' 50''$. Deze teregtwijzing is door ons op alle de in de gevaarlijke *Eiland-zee* opgenomene berekeningen toegepast. Onze sterrekundige waarnemingen op *Kaap Venus* leverden voor haar

de breedte van . . . . . $17^{\circ} 29' 17''$
 en de lengte van . . . . . $149^{\circ} 29' 00''$

De miswijzing der magneetnaald

was . . . . . $6^{\circ} 50' 00''$ ten oosten.
 en hare inclinatie . . . . . $20^{\circ} 30' 00''$

Den stand des barometers hebben wij waargenomen van $29' 8''$ tot $29' 70''$. De thermometer van REAUMUR wees van $23\frac{1}{2}$ tot $24\frac{1}{2}$ graden warmte.

De eilanden, die ik op mijne vorige reis op het schip *Rurik* ontdekt, en welker aardrijkskundige ligging ik bepaald heb, gelijk de *Romanzow*-, *Spiridow*- *Dean's eilanden*, de *Ruriksketen*, enz., doch welker lengteberekening ik toen geene gelegenheid had op *Kaap*
Ve-

Venus te bepalen, liggen 5' 36" westelijker, dan vroeger is opgegeven.

De lengteberekeningen der eilanden, door den kapitein BELLINGSHAUSEN ontdekt, leveren naar onze waarnemingen een verschil van 3' 10" op.

Des morgens van den 24 Maart werden onze tenten op *Kaap Venus* weggenomen, de sterrekundige gereedschappen aan boord gebragt, en wij zelven verlieten onze woning op het land. Onze afreize was op den namiddag bepaald. Nu bestormden de Tahaitiers ons fchip, en bragten ons zoo vele geschenken van levensmiddelen, als zij slechts hadden kunnen bijeenbrengen. Zij waren zeer treurig over ons vertrek, en wilden geene geschenken van dankbaarheid aannemen, om ons een bewijs van hunne belangelooze welwillendheid te geven. Zij verzekerden eenstemmig, dat van alle de natiën, die tot dusver hun eiland bezocht hadden, hun geene zoo zeer bevallen had als de Rusfen. Zij namen onder de hartelijkste omarmingen afscheid van ons, en de meesten hunner waren tot tranen toe aangedaan. Zij deden ons tot aan den uitgang der baai uitgeleide, en wilden ons zelfs tot in de volle zee volgen, toen hen plotseling een rukwind noodzaakte, om ijlings naar het strand terug te keeren. Wij hadden door denzelfden rukwind bijna onze zeilen verloren, en de nabijheid der kust bragt ons voor eenige oogenblikken in een' bedenkelijken toestand: doch de onverfchrokkenheid en bekwaamheid der officieren zoowel als der matrozen, bood het gevaar een' bedaarden tegenstand, en kwam hetzelfde gelukkig te boven. Na verloop van een half uur verhief zich de pasfaatwind weder, en onder de vurigste wenschen voor

het geluk der Tahaitiers, verdween derzelve schoon eiland voor altijd uit onze oogen.

Ik wil hier thans nog iets bijvoegen uit het voorheen vermelde werk van den heer NOTT, ten aanzien der Tahaitische taal.

De schrijver zegt:

Hoewel de taal, welke op de meeste eilanden der Zuid-zee gesproken wordt, en welke men uit dien hoofde de *Polyneefische* (Eilandentaal) noemen kan, als eene oorspronkelijke, of als eene met de Maleische aanverwante taal mag aangemerkt worden, zoo is zij echter in allen gevalle zeer oud; want de menschen, die haar spreken, zijn sedert onheugelijke tijden ten volle van alle anderen afgescheiden geweest, zoodat zij zich, voor de verschijning der Europeanen, voor de eenigste wereldbewoners hielden.

Hoezeer nu deze taal die van een ruw onbeschaafd volk, en bij gevolg, in vergelijking van de Europeaanfche talen, zeer gebrekkig is, zoo bezit zij echter eene kracht, eene eenvoudigheid, en eene duidelijkheid, b. v. in hare persoonlijke voornaamwoorden, waardoor zij mogelijk die alle overtreft.

Hare overeenkomst met de Hebreeuwfche in de tijdvervoeging der werkwoorden, gelijk mede in den oorsprong van eenige woorden, valt gemakkelijk te bewijzen. Verscheiden hunner woorden schijnen inderdaad van het Hebreeuwsch af te stammen, b. v. *mate*, dood: *mara* of *maramara*, bitter: *rapaou*, genezen: *pae*, de zijde, enz.

Dewijl de eilandentaal zich over zulk eene aanzienlijke ruimte verspreidt, en de bewoners van vele eilanden, die

die haar spreken, weinig of in het geheel geen' omgang met elkander hebben, zoo kan het geene verwondering baren, dat zij in zoo vele verschillende uitspraken verbaasterd is. Het verschil tuschen dezelve is echter niet zoo groot, of men kan ze gemakkelijk voor takken van een' en denzelfden stam herkennen.

Als hoofddialekten moeten erkend worden: het Ha-waiaansche, hetwelk op de *Sandwich Eilanden* gesproken wordt; dat der *Marquesa's Eilanden*; dat op *Nieuw-Zeeland*: het *Tongatabuaansche*, hetwelk de bewoners der *Vriendschaps-Eilanden* spreken, en het Tahaitische. De overige, zoover dezelve bekend zijn, hebben meer of minder overeenkomst met het eene of het andere van dezen.

Het Tahaitische dialekt onderscheidt zich door deszelfs welluidendheid, dewijl het geene harde of sissende inede-klinkers kent. Hetgeen er de uitspraak van verzwaaft, zijn de menigvuldige tweeklanken, als *ao*, *eo*, die niet verdeeld worden.

De woordverbuiging verandert den uitgang der zelfstandige naamwoorden niet, doch de naamvallen, waarvan zij er drie hebben, den noemer, den teler, en den ge-ver, worden door het voornaamwoord gevormd: b. v.

Enkelvoud :

Noemer. *Te taata* — de man.

Teler. *No te taata* — van den man.

Gever. *He taata* — aan den man of mannen.

Meervoud :

Noemer. *Te mau taata* — de mannen.

Teler. *No te mau taata* — van de mannen.

Gever. *He mau taata* — aan de mannen.

De Tahaitiers hebben een groot aantal bepaalde lidwoorden en voortzetsels, die zij op eene zonderlinge manier bezigen. Voor de eigennamen staat dikwijls het lidwoord *Te*, ook voor dien van God: *Te Atua*: Dikwijls ook *o*, hetwelk dan mede een lidwoord schijnt te zijn, b. v. *o Pomareh*, *o Huahaine*, *o Tahaiti*. Ook voor de persoonlijke voornaamwoorden wordt dit *o* geplaatst, wanneer zij in den noemer staan. *O vau*: ik; *o oe*: gij; *o oia*: zij, hij, het enz. Aan zulke voornaamwoorden zijn de Tahaitiers en hunne taalverwanten bijzonder rijk. Zij hebben niet allen het tweevoudig getal (den Dualis) der oosterlingen, doch zelfs een dubbelden in den eersten persoon, ook een dubbeld meervoudig van den eersten persoon b. v.

O Taua heet: *gij* en *ik*.

O Maua — *hij* en *ik*.

O Tatou — *gijlieden* en *ik*.

O Motou — *wij drieën* of *meerderen*.

Daardoor wordt dan ook de vervoeging van hunne werkwoorden ingewikkelder dan in andere talen, doch zij is daarentegen gemakkelijker, omdat noch de tijden, noch de personen het woord zelf veranderen, maar alles door het vooraanplaatsen van bijzondere lidwoorden gevonden wordt; bij voorbeeld *Matau* beteekent: *vreezen*: *Te Matau nei au*, ik vrees; *te matau ra oau*, ik vreesde: *i matau na oau*: ik heb gevreesd: *e matau au*, ik zal vreezen.

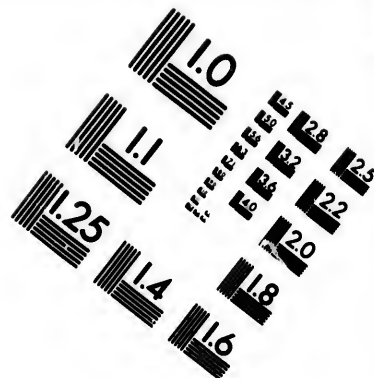
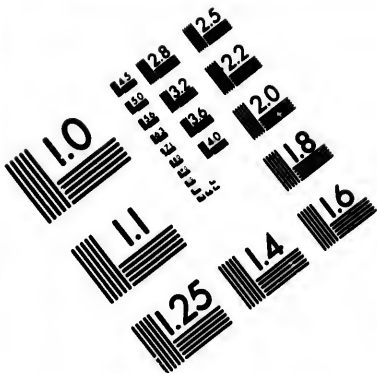
Dewijl mijne lezers waarschijnlijk het Tahaïtisch niet in de volmaaktheid zullen wenschen te leeren, zoo besluit ik hiermede het uittreksel hunner spraakkunst. Die deze taal grondig verlangt te bestuderen, moet naar *Tahaïti*
rei-

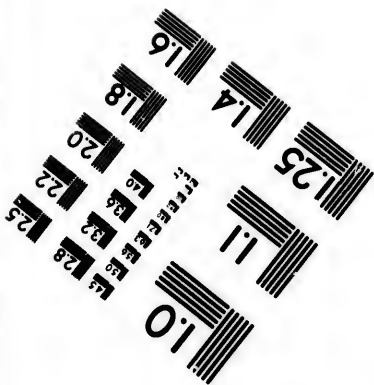
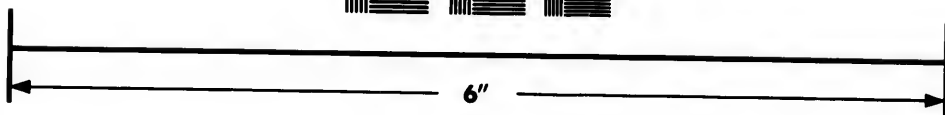
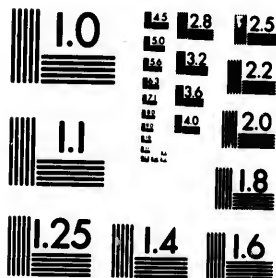
reizen, waarbij ik hem dan den raad geef, zich met geduld te wapenen: want de Tahaiïtiërs zijn wel zeer voorkomend met hun onderrigt, doch zij gaan mank aan het hatelijk gebrek der Duitschers van te lagchen, wanneer men hunne taal niet goed spreekt; dit hebben wij dikwijls ondervonden.

Eenige maanden voor ons had de Fransche scheepskapitein DUPERREY, op zijne ontdekkingsreize met de korvet *la Coquille*, *Tahaiïti* bezocht. Hij is gelukkig in zijn vaderland teruggekomen, en zal zijn reisverhaal uitgeven, waarvan hij reeds de goedheid heeft gehad mij eenige bladen toe te zenden. Men mag zich van dit werk een groot voordeel voor de wetenschappen beloven.

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
E 28
E 32
E 36
E 40
E 44
E 48

110
E

VI.

HET EILAND PITTCAIRN.

Ik heb hetzelfde op mijne reis niet aangedaan, doch ik trof in de haven *Conception* in *Chili* een' Amerikaanschen Scheepskapitein, die hetzelfde onlangs bezocht had, en ook op *Tahaïti* vond ik eene van de eerste grondleggers der bevolking van dit eiland, die goed genoeg Engelsch sprak, om zich met mij te kunnen onderhouden. De berigten, welke ik van deze twee personen heb opgedaan, zullen mijne lezers niet onwelkom zijn, en zij, die met de vestiging dezer belangrijke kolonie onbekend zijn, zien het mischien gaarne, wanneer ik van den aanvang af hare geschiedenis kortelijk mededeele.

De Engelsche regering wilde den zoo nuttigen broodboom op hare West-Indische bezittingen overplanten, en zond daarom in September van het jaar 1787 het schip *Bounty*, onder het bevel van den Luitenant *BLIGH*, die reeds onder Kapitein *COOK* op diens reizen als stuurman gediend had, naar de *Zuidzee*, om van de eilanden aldaar eene lading jonge boomen van die soort naar *West-Indië* over te brengen. De equipagie van het schip bestond in het geheel uit 46 koppen.

Na

Na eene moeilijke reis , op welke hij gedurende dertig dagen vruchteloos beproefd had *Kaap Hoorn* om te varen , en eindelijk besluiten moest de *Kaap de Goede Hoop* om te zeilen , kwam BLIGH eindelijk in October 1788 gelukkig op *Tahaiti* aan.

Het inschepen der lading , waarbij de liefderijke Tahaitiers hem zeer behulpzaam waren , duurde vijf maanden , waarschijnlijk , omdat het den Luitenant BLIGH met zijne manschap te goed op *Tahaiti* beviel. Gedurende dien ganschen tijd leefde zijn volk in de beste eensgezindheid met de eilanders , en vooral ook met de eilandrinnen. Hierin is vermoedelijk ook de oorzaak te vinden van BLIGH's volgend ongeval.

Op den 4 April 1789 zeilde hij van *Tahaiti* af , landde op een der *Vrienden-Eilanden* , waar hij , in plaats der verdorde planten nieuwe aan boord nam , en zette nu koers op den 27 van dezelfde maand met de blijde overtuiging , dat het gelukken zoude den hem opgedragen last uit te voeren naar *West-Indië* , waarover zich dan de zegen zoude verspreiden , welken de natuur aan hare troetelkinderen had geschonken in de plant , waarvan hij de overbrenger was.

Doch in het boek des noodlots stond het anders geschreven. De onvergeeflijke gestrengheid , waarmede BLIGH zijne onderhoorigen behandelde , de kwetsing van hun gevoel van eer , daar hij zelfs zijnen opperstuurman CHRISTIAAN FLETCHER eene lichamelijke tuchtiging deed ondervinden , gepaard met de herinnering aan den op *Tahaiti* zoo aangenaam doorgebragten tijd , veroorzaakten eene mouterij , aan welker hoofd CHRISTIAAN stond , en welker bedoeling was zich van het schip meester te maken , den bevelhebber met zijne aanhangers van boord

te

te zetten, naar *Tahiti* terug te keeren, en aldaar het vaderland voor altijd vaarwel zeggende, in vermaak en vreugde te blijven leven.

Het was den zamenzweerders gelukt, hun ontwerp zoo geheim te houden, dat noch *BLIGH*, noch iemand anders der getrouw geblevene equipagie, iets in het minste vermoedde. De opgang der zon, op den morgen van den 28 April, moest voor een sein dienen tot de uitvoering van het misdadig voornemen. De stuurman *CHRISTIAAN*, die juist de wacht kommandeerde, trad met twee onderofficieren en één' matroos in de kajuit van den Luitenant *BLIGH*, die gerust lag te slapen. Zij vielen op hem aan, bonden hem de handen op den rug, en dreigden hem terstond te zullen vermoorden, indien hij tegenstand bood, of ook slechts eenig geluid gaf. *BLIGH* toonde zich onverschrokken, trachtte zich te verdedigen, en dewijl hij niet bestand was tegen de overmagt, riep hij overluid om bijstand: doch de zamengezworenen hadden in dien tusschentijd alle die, welke niet in het complot deelden, overvallen en gebonden, zoodat de ongelukkige *BLIGH* zich aan zijn noodlot moest overgeven. Hij werd nu bloot in zijn hemd op het verdek gebragt, waar hij het hem trouw gebleven gedeelte der manschap, ten getale van 19, mede gebonden zag. De groote sloep werd uitgezet, terwijl *BLIGH* vruchteloze pogingen aanwendde, om de pligtvergetende milters door vermaningen tot gehoorzaamheid terug te brengen. Zij riepen hem toe, dat hij stil te zwijgen had, of dat zij hem zouden doodslaan.

Toen nu de sloep nevens het schip gereed lag, liet men er eerst de gebodene officieren en matrozen, nadat men die vooraf losgemaakt had, er inklimmen, en vervol-

volg
urw
tha
het
en
toeg
Nad
en
octa
den
geju
Tah
H
is,
gen
vern
ning
23 v
9 d
zien
aans
redde
T
zij z
verw
van
tabu
Eila
sloep
men
te or
M

volgens zeide CHRISTIAAN tot BLIGH: *Nu Kapitein, uwre officieren en manschappen zijn reeds in de sloep: thans is het ook uw tijd: de minste tegenstand kost u het leven.* Hierop werd hij van zijne banden ontslagen, en klom mede bij zijne lotgenooten af, onder de hem toegeduwde verwijtingen over zijne vorige dwingelandij. Nadat de sloep nog met eenige levensmiddelen voorzien, en den ongelukkigen op hunne bedde een kompas, een octant en een paar oude fabels medegeven waren, haalden de oproerigen de zeilen in top, en lieten onder het gejuich van: *Weg met den Kapitein BLIGH! Hoezee! Tahaiti! Hoezee!* de sloep aan haar lot over.

Het verhaal, hoe het den rampspoedigen verder gegaan is, doet hier wel niet ter zaak, doch het zal toch menigen lezer, die er onkundig van is, aangenaam zijn te vernemen, hoe het hun na eene ongeloofelijke inspanning van moeite gelukte in eene opene sloep, die slechts 23 voeten lang, 6 voeten, 9 duimen breed en 2 voeten, 9 duimen diep was, van weinige levensmiddelen voorzien, zonder zeekaart aan de golven des grooten oceaans ten prijs gegeven, zich nogtans daarmede te redden.

Toen de sloep door het schip verlaten was, bevond zij zich ten naasten bij 30 mijlen van het eiland *Tofoa* verwijderd. Men besloot daar te landen, om er voorraad van levensmiddelen in te nemen, en voorts naar *Tongotabu* te zeilen, waar men den Koning der *Vrienden-Eilanden* verzoeken wilde, onder zijne bescherming de sloep in zoodanig een' toestand te mogen brengen, dat men het durfde wagen er de reis mede naar *Oost-Indie* te ondernemen.

Men landde gelukkig op *Tofoa*, en maakte de sloep met

met eene ijzeren keten aan het strand vast: doch spoedig schoot er eene menigte vijandelijk gezinde wilden te voorschijn, die de weerlooze aankomelingen met steenen begroette. Zij zouden hen allen weldra overmeesterd hebben, zoo niet de heldhaftige onderofficier NORTON zich voor de redding zijner lotgenooten had opgeofferd. Deze sprong aan land, maakte de keten, waarmede de floep aan eene klip was vastgemaakt, schielijk los, en had nog even den tijd van *vlugt! vlugt!* te roepen, toen hij door de wilden gegrepen en vermoord werd.

Dit noodlottig voorval benam den vlugtenden allen moed naar *Tongotabu*, of eenig ander door de wilden bewoond eiland te zeilen. Zij wendden zich nu tot BLIGH met het verzoek, hen naar eene den Europeanen toebehoorende haven te brengen, en beloofden hem ter uitvoering van dit voornemen, onder een' plegtigen eed, de onvoorwaardelijkste gehoorzaamheid. BLIGH nam nu het stoutmoedig besluit door de *Straat van Torres* naar het eiland *Timor* te stevenen, alwaar de Hollanders bezittingen hadden. De afstand daarheen bedroeg 4000 zee-, d. i. 1000 Duitsehe mijlen. Men moest diensvolgens bij de uitdeeling der levensmiddelen de grootste spaarzaamheid in acht nemen. De geheele manschap onderwierp zich gewillig aan de schikking, dat ieder hunner dagelijks eene ons beschuit en een achtste van eene flesch water krijgen zoude. Reeds des anderen daags verhief zich een storm, die zoo veel water in de floep bragt, dat men het onophoudelijk met scheppen moest zoeken boven water te houden. Bij een' tweeden storm met zwaren regen gepaard, was de geringe voorraad van beschuit nat geworden en in eene pap veranderd, welke nu tot voedsel dienen moest, en zelfs deze werd men

na-

naderhand genoodzaakt nog meer te bekrampen, daar de overtocht langer duurde, dan men in den beginne gehoopt had.

Aldus doornat, door honger en dorst, inspanning van krachten, brandende zonnehitte en de uit dat alles voortgekomenen ziekten uitgeput, hadden de ongelukkigen, na 23 dagen varens, de onuitsprekelijke blijdschap de kust van *Nieuw-Zeeland* te ontdekken, en spoedig daarna de *Straat van Torres* binnen te zeilen. Zij landden hier op een klein onbewoond eiland nabij de kust, en vonden er allerlei smakelijke vruchten, oesters en een' overvloed van helder water. Met een zalig gevoel rustten zij, na een' zoo langen tijd, door gezond voedsel verkwikt, den eersten nacht weder op den vasten grond, doch bij het opgaan der zon hadden zij een nieuw gevaar voor oogen. De wilden waren met speren gewapend op het strand bijeengekomen, en bedreigden hen met een' aanval, weshalve het eiland ten spoedigste moest verlaten worden.

Bij het doorzeilen van de *Straat* was het weder schoon, en de zee stil. De inboorlingen wenkten met groene takken van het strand toe, dat zij landen zoude, doch BLIGH vertrouwde de bedoelingen van dit kleine leelijke Negervolkje niet. Verscheidene onbewoonde eilanden dienden tot rustplaatsen en inneming van vruchten en versche water. Men gevoelde een nieuw leven, en was goedsmoeds, in de hoop, van nu weldra het doeleinde van al het lijden, het eiland *Timor*, te zullen bereiken.

Doch het was nog zoo ver niet. Nadat de sloep de *Straat van Torres* verlaten had en zich nu weder in opene zee bevond, begonnen zich alle de ongemakken op nieuw weder voor te doen. Bijna allen hadden zij

de

de hoop opgegeven van ooit eene veilige haven te bereiken, en baden den Hemel slechts door een' spoedigen dood een einde aan hun lijden te maken. BLIGH, zelf zeer onpasmelijk, deed zijn uiterste best, om zijne onderhoorigen op alle wijze moed in te boezemen, en gaf hun de verzekering, dat zij weldra zouden landen.

Hij hield woord. Op den 12 Junij, des morgens te drie ure, lag het eiland *Timor* met deszelfs hooge bergen en vriendelijke majesteit voor hen. Deze vertooning werkte als een elektrische schok op de uitgeputte ledematen der zieken. Zij hieven hunne handen ten hemel, en nooit voorwaar is eene inniger dankzegging naar denzelfden opgezonden.

Het Hollandsch handelverblijf *Cupang* werd nu binnen twee dagen bereikt, en de Gouverneur aldaar nam de geredden menschlievend op. Behalve van eenen, wiens krachten te zeer uitgeput waren, werd spoedig de gezondheid van allen hersteld, en BLIGH vond gelegenheid, om zich met de deelgenooten van zijne ramp naar *Engeland* in te schepen, alwaar zij in Maart 1790 aankwamen.

Men zoude denken, dat de krachtige les, welke BLIGH van het noodlot gekregen had, hem voor de toekomst voorzigtiger zoude gemaakt hebben, doch hij verloochende zijn karakter niet. Als opperbevelhebber van een liniëschip veroorzaakte hij wederom mouterij, en toen hij in vervolg van tijd Gouverneur werd van *Nieuw-Zuid-Wallis*, brak ook daar om dezelfde reden een opstand uit.

Na deze uitweiding keeren wij terug naar de geschiedenis der volkplanting op het eiland *Pitcairn*. De opvoerigen van de *Bounty* verkozen, nadat hunne onderneming

mi
teit
daa
vol
zie
zet
het
dez
vrie
op
beg
zelf
van
den
nen
roov
CHR
week
ketvu
terwij
kreeg
zaam
voere
Ge
eene
van
komst
kwam
To
had,
verhe
waren
I. I

ming gelukt was, eenparig CHRISTIAAN tot hunn' Kapitein, en stuurden regelregt op *Tahaiti* aan. Op de reis daarheen kwamen zij aan het kleine, hooge en sterk bevolkte eiland *Tabuai*, hetwelk in 1777 door COOK gezien was, en zij namen het besluit zich daar neder te zetten. Toen zij eene haven hadden opgezocht, werd het schip met veel moeite door de koraalriffen binnen dezelve gebragt. De inboorlingen ontvingen hen zeer vriendelijk, en lieten niet slechts in rust toe, dat zij op de uiterste punt van het land bij de haven een fort begonnen aan te leggen, maar zij boden hun daartoe zelfs de behulpzame hand. Deze eendragt was nogtans van korten duur. CHRISTIAAN en zijne kameraden werden welhaast, steunende op de overmagt hunner wapenen, zeer onbeschoft, en maakten zich vooral door het rooven der vrouwen de goede eilanders tot vijanden. CHRISTIAAN's manschap werd plotseling overvallen: hij week met dezelve naar eene hoogte, vanwaar zijn musketvuur eene groote slagting onder de wilden maakte, terwijl hij zelf slechts een' gekwetste en geene dooden kreeg. De overwinnaars vonden het echter niet raadzaam op *Tabuai* te blijven; zij scheepten zich in, en voeren naar *Tahaiti*.

Gedurende dezen overtocht werd CHRISTIAAN door eene diepe zwaarmoedigheid aangetast. De wroeging van zijn geweten en de treurige uitzigten van de toekomst folterden hem. Hij floot zich in zijne kajuit op, kwam slechts zelden te voorschijn, en sprak dan weinig.

Toen de *Bounty* het anker voor *Tahaiti* geworpen had, kwam er eene menigte inlanders aan boord, en verheugde zich hare vrienden weder te zien; doch zij waren zeer verbaasd den Kapitein, en een groot gedeelte

zijner manschap niet weder te vinden. CHRISTIAAN verhaalde hun, dat de Kapitein zich met dezelve op *Tabuai* gevestigd had, waar hij Koning van het eiland was geworden; doch dat hij en de overigen zich liever hierheen hadden begeven, waar zij onder hunne Tahaiïtische vrienden hun leven wenschten te eindigen.

Het eenvoudige volkje sloeg een volkomen geloof aan dit sprookje, en verheugde zich hartelijk, dat zij hunne vrienden altijd bij zich zouden behouden. CHRISTIAAN's geheime bedoeling was, op een nog onbekend en onbewoond eiland eene volkplanting aan te leggen, daar hij gemakkelijk konde vooruitzien, dat *Tahaiïi* de eerste plaats zoude zijn, waar de Engelsche regering de misdadigers zoude zoeken, ingevalle zij kennis kreeg van het gebeurde. Hij was misnoegd over vele zijner kameraden, of vond dezelve ongeschikt tot de uitvoering van zijn voornemen. Hij maakte het dan ook slechts aan acht derzelve onder het zegel der geheimhouding bekend: en op die wijze ontstond er eene tweede zamenzwering tegen de deelgenooten der eerste.

CHRISTIAAN en zijne nieuwe medepligtigen namen de gelegenheid te baat, terwijl allen, die van den aanslag niet wisten, aan land waren gegaan, om de kabels te kappen, en met acht Tahaiïtische en tien vrouwen, die zij tot zich gelokt hadden, schiekelijk in zee te steken.

Nadat zij ettelijke weken op dezelve hadden omgezworven, kwamen zij bij toeval aan het door CARTERET in 1767 ontdekte eiland *Pittcairn*, hetwelk slechts van geringen omtrek is, doch een' hoogen, rotsigen, maar vruchtbaren grond bezit, en hetwelk zij onbewoond vonden. Nadat CHRISTIAAN en zijne metgezellen het nader onderzocht hadden, en hun de rijke groei-kracht

kracht vooral bekoorde, besloten zij zich hier voor altijd te vestigen, alwaar zij voor de overige wereld verborgen te blijven, en alzoo de welverdiende straf hoopen te ontgaan.

Alle pogingen om eene haven te vinden, waar zij met de *Bounty* konden binnenloopen, waren vruchteloos, en dus besloten zij onder den wind naar het land te zeilen, de lading te bergen en vervolgens het schip te vernielen, opdat het den mischien in het vervolg voorbijvarenden, het verblijf der misdadigers niet mogt verraden.

Dit voornemen werd terstond ten uitvoer gebracht. Men zocht eene plek op tuschen de klippen, waar de op het strand gezette *Bounty* niet dadelijk door de golven aan stukken konde geflagen worden, en nadat zij op den vasten grond zat, werd de lading in allerijl ontscheept, en het schip verbrand.

In het begin leed de kleine volkplanting gebrek aan levensmiddelen, daar zich noch bananen, noch kokosboomen op het eiland bevonden, weshalve zij zich met wortelen en visch moest vergenoegen. Voor de toekomst was intuschen overvloediglijk gezorgd. Alle de voor *West-Indië* bestemde planten waren onbeschadigd ontladen, en werden terstond gepoot. Er verliep wel veel tijd, eer de brood- en kokosboomen vrucht gaven, doch de zoete pataten, jams, tarowortelen en dergelijken beloonde reeds in het volgende jaar rijkelijk de moeite van het planten.

De cendragt onder de kolonisten, wier algemeen erkend opperhoofd CHRISTIAAN was, scheen voor altijd gevestigd. Iedereen bezat zijn eigen stuk land. Er ontstonden kleine hutten, en vlijtig bebouwde pataten-

jams- en tarovelden verlierden de wildernis. Na verloop van drie jaren werd CHRISTIAAN vader van een' zoon, welken hij VRIJDAG FLETCHER OKTOBER CHRISTIAAN noemde, doch welks geboorte hem weduwenaar maakte. Alzoo hij groote neiging gevoelde tot een tweede huwelijk, doch alle de vrouwen reeds mannen hadden, zoo maakte hij eenen der Tahaitiers de zijne afhandig, waarover deze in zulk eene woede ontstoken werd, dat hij een oogenblik waarnam, wanneer CHRISTIAAN alleen in zijn plantsoen arbeidde, hem plotseling overviel, en om hals bragt. Deze daad werd spoedig bekend, en vergramde eenen Engelschman zoo zeer, dat hij zijn geweer aangreep, en den moordenaar neder schoot.

Hierdoor tot het uiterste gedreven, en reeds lang door de folterendste jaloeschheid tot wraak aangespoord, omdat de vrouwen aan de Engelschen eene zichtbare voorkeur gaven, overvielen de Tahaitiers de laatste onverhoeds in een' nacht, en vermoordden hen allen op éénen na, die ADAM heette, welken zij mede voor dood hielden, doch die slechts zwaar gewond was, en dien het met groote moeite gelukte in het bosch te kruipen, en zich daar te verbergen, zoodat de moordenaars hem ook bij den dag niet vonden.

Toen de vrouwen den gruwelijken moord hunner mannen zagen, geraakten zij in vertwijfeling, en dorsteden naar wraak, welke zij ook in den volgenden nacht bevredigden, door de gezamenlijke Tahaitiers in den slaap te overvallen en dood te slaan.

Zoodra het des morgens licht werd, ijlden de met bloed bespatte furiën weder naar de lijken harer geliefde Engelschen, en zij zagen, dat ADAM er niet bij was, waar-

waardoor zij op het vermoeden kwamen, dat hij zich misfchien gered en verborgen had, ofschoon het bloed nog in zijne hut op den grond lag. Zij doorkruisten nu het bosch in alle rigtingen om hem te zoeken, totdat zij hem eindelijk in zijnen jammerlijken toestand vonden. Zij verbonden hem, droegen hem naar eene hut, en door hare vereenigde oppassing en het aanwenden van heelende sappen, gelukte het weldra den jongen krachtvollen man te genezen. Nu bepaalde zich de liefde van alle op den geredden. Hij werd haar gemeenschappelijke gade en opperhoofd, wien zij gewillige gehoorzaamheid betoonden, zonder dat zij, volgens zijne getuigenis, elkander ooit door jaloezij het leven verbittert hebben.

Tot in het jaar 1803, en dus veertien jaren lang, bleef ADAM met zijne nakomelingschap der overige wereld onbekend. Toen landde de Engelsche Scheepskapitein FOLGIER, van *Canton* naar *Chili* zeilende, aan het eiland *Pittcairn*, alwaar hij ten uiterste verbaasd stond een volkje te vinden, dat hem in het Engelsch begroette, eene groote kennis van de Europeaansche manieren verried, en welks kleur en gelaatstrekken zelfs duidelijke blijken van eene Europeaansche afkomst opleverden. ADAM zelf loste hun het raadsel op. FOLGIER legde zijn berigt van deze ontdekking bij het Engelsche Gouvernement af, doch hij gaf hierbij de ligging des eilands zoo verkeerd op, dat men het voor nicuw ontdekt moest houden, totdat het Engelsche fregat *Breton* in 1814, op deszelfs overtocht van de *Marquesas Eilanden* naar de kust van *Chili* mede het eiland *Pittcairn* aandeed, hetwelk, volgens de opgave van CARTERET, door deszelfs ontdekker voor onbewoond werd ge-

houden. De manschap van het fregat werd echter ver-
rast door het zien van vreedzame hutten en bebouwde
velden. Ook kwamen er menschen aan het strand, die
door vriendelijke wenken tot landen uitnoodigden. Een-
gen hunner stieten zelfs met behendigheid hunne kleine
kano's door de branding in zee, en roeiden naar het
schip toe.

Men was op het punt om hen in de taal der Zuidzee-
eilanders aan te spreken, toen zij in het zuiverste En-
gelsch naar den naam van het schip en van den Kapitein
vroegen. Deze gaf zelf antwoord, zette het gesprek
voort, hetwelk steeds belangrijker werd, en noodigde de
eilanders uit aan boord te komen, hetwelk zij ook da-
delijk met de meeste ongedwongenheid deden, en zelfs,
toen zij door de manschap omringd, en met vragen be-
stormd werden, toonden zij niets van die schroomvallig-
heid, welke den meesten eilanders der *Zuidzee* eigen is.

De jonge man, die het eerst het schip betrad, groet-
te den Kapitein met veel welwillendheid, wenschte hem
een' goeden morgen, en vroeg hem toen, of hij in *En-
geland* ook een' man kende, wiens naam WILLIAM
BLIGH was. Hierdoor brak er spoedig een lichtstraal uit
over de raadfelachtige *Pittcairn*-eilanders, en men vroeg
hen daarentegen, of er ook iemand op het eiland was,
die CHRISTIAAN heette. „*Neen, die is dood, maar
zijn zoon bevindt zich in de boot, die ginder aan-
komt,*” was het antwoord, hetwelk den oorsprong der
kolonie voldingend bewees.

Men vernam nu verder, dat de gansche bevolking van
het eiland uit 43 menschen bestond, dat de mannen niet
voor hun twintigste jaar en dan slechts ééne vrouw mogten
huwen, dat ADAM hen in het Christendom onderwezen
had,

had, dat hunne gewone taal de Engelsche was, doch dat zij ook Tahaitisch verstonden, en dat zij den Koning van *Engeland* voor hun' vorst erkenden. Op de vraag, of zij geen' lust hadden op het fregat mede naar *Engeland* te gaan, gaven zij tot antwoord: „*neen, wij zijn getrouwd, en hebben kinderen.*”

Het gezicht van een schip, en deszelfs manschap, was niet nieuw voor hen. Zij verhaalden, dat Kapitein FOLGIER op hun eiland geweest was. Een kleine zwarte krulhond, dien zij plotfeling zagen, joeg hun schrik aan. „*Dat is zekerlijk een hond,*” riepen zij uit: „*wij hebben er nog geen gezien, maar wij weten wel dat hij bijt.*” Intuschen stelden zij zich weldra gerust door de zachtzinnigheid van het dier, en zij speelden met hetzelfde.

Nu werden zij in de kajuit gebragt, en daar op een ontbijt onthaald, waarbij zij zich zeer betamelijk gedroegen, en in het onderhoud veel natuurlijk verstand aan den dag legden. Voor het eten baden zij, en lieten het zich dan zeer goed smaken.

De Kapitein had veel moeite om op het eiland te landen. Een bevallige weg, tusschen beplante groepen van kokos- en broodvruchtboomen, bragt hem naar een klein, zeer aardig gelegen dorpje, welks nette huizen wel klein, maar gemakkelijk ingerigt, en tot verwondrens toe zindelijk waren.

Eene van ADAM's dochters, een jong, schoon meisje, luchtig gekleed, ontving de gasten op eene verhoogde plaats, en bragt hen bij haren vader, een grijsaard van zestig jaren, doch die nog een sterk voorkomen had.

Het gesprek viel terstond op de miterij van CHRISTIAAN, en ADAM verzekerde daar geen deel in ge-

nomen, en er zelfs niet van geweten te hebben voordat zij uitbrak: doch hij sprak met afgrijzen van de manier, waarop BLIGH zoo wel zijne officieren als matrozen behandeld had.

De Kapitein deed aan ADAM het voorstel hem naar *Engeland* mede te nemen. Dit werd spoedig bekend. Bijna de geheele kolonie kwam bijeen, en bad hem met tranen in de oogen, hun den goeden vader ADAM te laten behouden. De Engelschen zelve waren geroerd bij dit tooneel.

De *Pittcairn*-eilanders zien er allen welgemaakt uit, zij hebben schoone tanden en zwart haar. De gestalte der mannen is rank, en hunne lengte tot vijf voeten, tien duimen. De kleeding van beide de sekken bestaat uit een' mantel, zweemende naar den Chiliaanschen pancho, en op hunne hoofden dragen zij hoeden van biezen met pluimen verfierd. Zij hebben nog eene menigte van oude kleedingstukken, van het schip *Bounty* afkomstig: doch zij dragen die niet, en bewijzen daardoor een' beteren smaak te bezitten, dan hunne moederlijke voorouders, de Tahaitiers. Het eiland levert een bevalig gezicht op, en zij zeggen, dat het overal vruchtbaar is. In deszelfs binnenste deelen is het zwijn in den staat van wildheid voorhanden.

Zeven jaren later dan de *Breton*, deed het Amerikaansche koopvaardijfchip *de Arend*, welks Kapitein ik te *Conception* sprak, het eiland *Pittcairn* aan. Deze vond de bevolking reeds tot honderd menschen toegenomen. Hij was verrukt over de geregeldheid, welke hij onder hen had aangetroffen. ADAM regeerde als een vaderlijk vorst, befliste alle kleine geschillen, en niemand durfde het wagen iets tegen zijne uitspraak in te brengen. Aan elk

elk huisgezin was een stuk lands in eigendom ter bebouwing aangewezen. De velden lagen afgemeten nevens elkander, waren naarstig bearbeid, en liet overvloedigst met zoete pataten en jamswortelen bepoot. Des zondags verzamelde zich de kolonie voor ADAM's huis, wanneer hij hun uit den bijbel voorlas, en hen tot eendragt en goede zeden vermaande. Elken avond na den ondergang der zon, wanneer in dit schoone klimaat eene weldadige koelte de inwoners na de hitte van den dag verkwikt, schaarde zich de jeugd in een' halven kring om den beminden vader ADAM, die hun dan geschiedenisfen uit zijn vaderland verhaalde, en zijn best deed hun goede zeden in te scherpen. Hij maakte hen ook met andere landen en volken bekend, sprak over kunsten en uitvindingen, over de gebruiken, levenswijze en zeden in *Europa*. Hoewel men nu al niet veel kennis bij ADAM vooronderstellen kan, zoo is het nogtans zeker, dat hij zijne kolonie op een' trap van beschaafdheid gebragt heeft, die haar de vorderingen in verdere verfijning zeer gemakkelijk maakt. Zijne opmerkzame toehoorders nemen alles naauwkeurig in acht, en zijn wonder wel met de zeden en gebruiken der beschaafde volken bekend.

Scheldwoorden heeft ADAM op strenge straffen verboden. Toen eenige eilanders het schip bezochten, en een' matroos hoorden schelden, vroegen zij vol verwondering den Kapitein, of het dan in zijn land vrijftond, zich van zulke uitdrukkingen te bedienen. Vader ADAM had hen geleerd, hoe slecht het was, zijn' evenmensch ook slechts door woorden te krenken.

De Kapitein verzekerde, het karakter en het gedrag van dat beminnelijk volkje niet genoeg te kunnen prijzen, en schreef zulks aan het onderwijs en het voor-

beeld van deszelfs patriarch toe. Deze brave oude man was echter zeer bezorgd over de toekomst. „*Ik kan,*” zeide hij, „*niet lang meer leven. Wie zal mijn begonnen werk voortzetten? Mijne kinderen staan nog niet vast genoeg, om niet weder in dwalingen te kunnen insorten. Een braaf zedig man van eene beschaafde natie moet hen leiden.*”

Ik vond op *Tahaiïi*, gelijk reeds gezegd is, eene der vrouwen van ADAM, welke niet lang geleden met een Amerikaansch schip daar gekomen was, en van welke ik veel vernomen heb, hetgene ik hier onder de overige berigten heb ingelascht. Zij sprak tamelijk vlug Engelsch, doch met eene vreemde uitpraak. De zucht naar het vaderland, die overal zoo sterk werkt, had deze vrouw bewogen naar hetzelfde terug te keeren. Eerst was haar oogmerk geweest haar leven daar te eindigen: doch zij was van dat voornemen teruggekomen. Zij verzekerde, dat de menschen hier veel slechter waren dan in haar kleine paradijs, waar zij weer vurig naar toe verlangde. Zij roemde haren ADAM zeer hoog, en hield staande, dat geen mensch op de aarde verdiende met hem gelijk gesteld te worden. Van den moord, door de Tahaitiers aan de Engelschen gepleegd, sprak zij nog met woede, en zij verhoovaardigde zich op de wraak, die zij er over genomen hadden.

ADAM had haar den last gegeven, de zendelingen op *Tahaiïi* om een' opvolger voor hem te verzoeken, dewijl hij reeds oud en zeer zwak was. Hij koesterde ook het ontwerp, eenige huisgezinnen naar *Tahaiïi* over te zetten, alzoo de bevo'king van zijn eiland, naar evenredigheid van het bebouwbare land, spoedig te groot s'cheen te zullen worden. De Tahaïtische zendelingen
zul-

zullen wel niet in gebreke-blijven ADAM eenen opvolger toe te zenden, daar zij dus doende ook het eiland *Pittcairn* onder hunne kluiven kunnen krijgen. Moge ADAM's vaderlijke regering geene plaats maken voor de overheersching, en zijne beoefenende wijsheidleer niet in ijdele formuliergebeden te onder gaan!

Het Engelsche Gouvernement zond in het jaar 1791 het fregatschip *Pandora*, onder het bevel van den Kapitein EDWARDS, naar de *Zuidzee*, om de muiters der equipagie van BLIGH op te zoeken. Hij vond diegenen, welke op *Tahiti* achtergebleven waren, en bragt hen naar *Engeland* over, alwaar zij naar de gestrengheid der wetten, met uitzondering van enkelen hunner, ter dood veroordeeld werden.

VII.

DE ZEEMANS-EILANDEN.

Tahiti verlatende, besloot ik, op de reis naar de vroeger door mij ontdekte eilandketen *Radack*, waar ik eenige dagen blijven wilde, de *Zeemans-Eilanden* te bezoeken. Deze zijn waarschijnlijk dezelfde, welke *ROGGEVEEN* reeds in het jaar 1721 ontdekt, en de *Bouw-mans-Eilanden* genoemd had. *BOUGAINVILLE* echter eigende zich in 1766 hunne ontdekking toe, en gaf hun den naam, dien zij tot nu toe behouden hebben, uit hoofde der goede vaartuigen, die hunne bewoners hadden, en der groote behendigheid, waarmede zij dezelve bestuurden. Noch *ROGGEVEEN*, noch *BOUGAINVILLE*, hebben derzelve ligging juist opgegeven, en de eerste, die ze na hen bezocht, de ongelukkige *LA PEROUSE*, heeft slechts derzelve noordelijkste gedeelte opgenomen. Na hem is over deze eilanden niets bekend geworden: want de Engelschman *EDWARDS*, die ze later bezocht, heeft het publiek niets aangaande zijne reis medegedeeld, weshalve ik het wel de moeite waardig oordeelde, ook derzelve zuidelijk gedeelte te onderzoeken, en zoo hunne opneming te voltooijen.

In

In het eerste rigtte ik onzen koers zoodanig, dat wij de beneden 's winds van *Tahiti* gelegene *Societeits-Eilanden* voorbijzeilden, om derzelve lengte te bepalen: en van toen af trachtte ik zorgvuldig elken koers te vermijden, die door vroegere mij bekende zeevaarders gekozen was.

Op den 25 Maart zagen wij, bij het aanbreken van den dag, ten noorden het eiland *Guagein (Huahine)*, en in het noordwesten *Ulietea*. Toen wij de westelijke punt van dit eiland regt ten noorden hadden, wezen onze chronometers deszelfs lengte aan op $151^{\circ} 26' 30''$; hetgene weinig verschilt van de op de meeste kaarten aangenomene lengte. Daarentegen is het eiland *Mauruwa* op de kaarten veelal verkeerdelijk opgegeven. Wij vonden de lengtebepaling van het middelpunt van dit eiland, toen het regt ten noorden van ons lag, $152^{\circ} 10' 40''$. Des avonds hadden wij reeds alle de *Societeits-Eilanden* achter den rug, en wij zetteden onzen koers westwaarts voort.

Het heidere weder van den volgenden ochtend stelde ons in staat naauwkeurige waarnemingen in het werk te stellen, en spoedig ontdekten wij land. Het waren wederom lage, met dikke struiken begroeide koraal-eilanden, die door riffen met elkander verbonden, gelijk alle de andere, eene kom in hun midden hadden. Op alle deze eilanden was slechts een enkele kokosboom zichtbaar, die boven het lagere plantgewas uitstak. Toen wij naderbij kwamen, omfladderde ons eene menigte van zeevogelen, de eenigste bewoners dezer eilandengroep, die van het noorden naar het zuiden eene ruimte van drie mijlen, en in de breedte slechts $2\frac{1}{2}$ mijl bevat. Uit de kort te voren gemaakte middaglijns waarneming
bleek

bleek hare breedte te zijn $15^{\circ} 48' 7''$, en hare lengte $154^{\circ} 30' 00''$.

Alzoo deze eilandengroep nog door niemand gezien was, gaven wij haar den naam van onzen verdienstelijken zeereiziger BELLINGSHAUSEN.

De nacht was stormachtig: de morgenstond bragt wel vrolijk weder, maar geene vrolijke stemming voor ons mede. Wij verloren wederom een medelid van onze kleine zwervende kolonie. De steeds voortdurende hitte en de dikwijls vochtige lucht, hadden één' onzer matrozen eene soort van rooden loop op den hals gehaald, waaraan hij, niettegenstaande de hulp van onzen kundigen arts, overleed. De Tahaïtiërs leden ook in dit jaar veel van dergelijke ziekten, en zij stierven in menigte, door gebrek aan geneeskundigen bijstand. De zendelingen, die er zoo zeer hun werk van maken, om de zielen te overmeesteren, hebben er tot dus verre niet aan gedacht, om eenige inrigting tot behoudenis der lichamen tot stand te brengen.

De menigvuldige verschijning van troepen zeevogelen overtuigde ons dikwerf, dat wij ons in de nabijheid van nog onbekende lage eilanden moesten bevinden: doch dewijl zij met moeite op een' afstand van 15 tot 16 mijlen uit den mast te zien zijn, liet het toeval ons dezelve niet ontdekken.

Op den 2 April zagen wij wederom land: het was een klein onbewoond eiland, iets hooger dan gewoonlijk de koraal-eilanden zijn. Deszelfs breedte was $14^{\circ} 32' 39''$, en deszelfs lengte $168^{\circ} 6' 00''$. Alzoo ik dit voor eene nieuwe ontdekking hield, zoo gaf ik aan hetzelfde den naam van mijn' eersten Luitenant KORDINKOFF: ik vernam echter bij mijn' terugtogt, dat hetzelfde reeds in

het

he
va
on
ve
do
na
ma
Op
we
neh
Ma
eila
ligt
het
ook
sche
well
A
wo
over
Zelf
een
uit
eene
het
als
kroo
(*
naam
beho

het jaar 1819 door den Kapitein FREYCINET, op zijne vaart van de *Sandwich-Eilanden* naar *Nieuw-Holland*, ontdekt was. Zijne reisbeschrijving was, tijdens mijn vertrek uit *Europa*, nog niet in het licht gekomen. De door hem opgegevene lengtebepaling van dit eiland komt naauwkeurig met mijne waarneming overeen.

Nog in dezen zelfden nacht zagen wij, bij het helder maanlicht, het oostelijkste der *Zeemans-Eilanden*, *Opoun*, in de gedaante van een' hoogen ronden berg. Ten westen van hetzelfde liggen de twee kleine eilanden *Leoneh* (*) en *Fanfuch* dicht bij elkander. Dan volgt het eiland *Maouna*, aan welks noordoostelijke punt nog een klein eiland ligt. Op een' afstand van 45 mijlen van daar ligt het eiland *Ojalaya*, en $10\frac{1}{2}$ mijlen van hetzelfde af het westelijkste der *Zeemans-Eilanden* *Pola*, hetwelk ook het grootste en het hoogste van dezelve is. Tusschen deze liggen nog eenige kleinere eilanden in, van welke ik te zijnen tijde melding zal maken.

Alle deze eilanden zijn zeer vruchtbaar en buitengewoon sterk bevolkt. Ten aanzien van het fraaije gezigt overtreft *Ojalaya* alle die, welke ik ooit gezien heb. Zelfs *Tahaiti* moct voor hetzelfde wijken. *Pola* levert een majestueus gezigt op. Het gansche eiland bestaat uit een' grooten, hoogen, van boven ronden berg, die eene treffende gelijkheid heeft met den *Mauna-roa* op het eiland *Owyhee*. Hij is, wel is waar, zoo hoog niet als deze, doch der *Piek van Teneriffe* kan hij naar de kroon steken.

Wij

(*) De *h* achteraan gevoegd beteekent, even als in den naam van *POMAREH*, dat het accent tot de laatste lettergreep behoort.

Wij zochten vergeefs aan alle kusten naar eene veilige haven. De eenigste, welke men mogelijk vinden kan, zoude op het eiland *Maouna* kunnen zijn. Ten minste tegen over de noordoostelijke punt van het vermelde kleine eiland bevindt zich eene diep landwaarts in gaande, doch opene bogt.

Alle de eilanden der *Zuidzee* zijn meer of min van koraalriffen omringd, die veilige havens aanbieden. Het is hierom merkwaardig, dat deze arbeidzame diertjes alleen voor de *Zeemans-Eilanden* niets gedaan hebben.

De bewoners dezer eilanden, en in het bijzonder die van *Maouna*, staan thans nog op een' veel lageren trap van beschaving, als de Tahaïtters reeds waren, toen WALLIS hen ontdekte. De Maouaners zijn mogelijk het ruwste en het wildste volk, dat men in de *Zuidzee* vinden kan. Zij waren het, die den kapitein DE LANGLE, den bevelhebber van LA PEROUSE, den Natuurkundige LAMANON en 14 personen van de equipage der beide schepen, die aan land gegaan waren, vermoordden, nadat zij met geschenken door hen waren overladen geworden. Zij vielen met steenen op hen aan, in hunne woede geene de minste vrees betoonende voor het schietgeweer, hetwelk ongelukkigerwijze te laat werd afgevuurd, en niet schielijk genoeg weder konde geladen worden. In hunne vreugde over de overwinning koelden zij hunnen moed nog aan de lijken der gesneuvelden, door die te verminken.

Wij zeilden naar de plaats toe, waar dit schrikkelijk voorval had plaats gehad, naar hetwelk zij den naam van *Baie des Massacres* (*Moordbaai*) behouden heeft. Het land verschafte hier een waarlijk verrukkend gezigt. De oevers waren met kokosboomen beplant, en het bin-

nen-

binr
doc
steg
lic
dat
de i
derd
midd
waan
Ik g
een
scher
klom
ganf
noten
hij h
stuk
zijn
voord
verde
doch
rede
meer
drift
Zijne
ons
hoord
wigt
zelfve
en hij
zijn,
ons h
I. r

binnenste van het land prijkte in de weligste groeikracht, doch niets verried, dat het eiland bewoond was. Er stegen geene rookkolommen in de hoogte, en geene kano liet zich zien. Dit was zoo veel te opmerkelijker, omdat de schepen van LA PEROUSE hier, zoodra zij door de inboorlingen gezien waren, dadelijk van ertelijke honderden kano's omringd werden, die hun rijkelijk levensmiddelen bragten. Eindelijk kwam er eene kleine kano, waarin zich drie mannen bevonden, naar ons toeroeijen. Ik gaf bevel om bij te leggen, en wij gaven den wilden een teeken, dat zij aan boord mogten komen: doch zij schenen hiertoe niet te kunnen besluiten. Een hunner klom echter zoo hoog tegen de valreep op, dat hij het gansche verdek konde overzien. Hij gaf mij een paar kokosnoten, den ganschen voorraad van levensmiddelen, dien hij had medegebragt, en kreeg daarvoor in de plaats een stuk ijzer, hetwelk hij ten teeken van dankbaarheid aan zijn voorhoofd drukte, en daarbij het hoofd een weinig voorover boog. Hij had langen tijd zonder te spreken het verdek met glurende blikken vol mistrouwen overgekeken: doch nu begon hij op eenmaal eene lange aandoenlijke redevoering te houden, onder welke hij hoe langer hoe meer in ijver geraakte, en met gebaren van woedende drift nu op het schip, en dan weder op het land wees. Zijne welsprekendheid ging, wel is waar, geheel voor ons verloren, doch de kalmte, waarmede wij hem aanhoorden, deed hem mischien gelooven, dat wij het gewigt van zijne woorden volkomen doorgrondden. Zijn zelfvertrouwen schein al sterker en sterker te worden, en hij zoude mischien nog lang met spreken voortgegaan zijn, zoo niet eene menigte van kano's, die thans om ons heen kwamen roeijen, zijne opmerkzaamheid hadden

gaande gemaakt. Wij waren weldra van de aftammelingen der moordenaren des menschlievendens Kapiteins DE LANGLE, des dweepzicken (*) LAMANON's en hunner rampspoedige lotgenooten, ja mogelijk wel van eenigen der moordenaren zelve onringd.

In het begin scheen de aankomende schaar der wilden vreesachtig te zijn: doch nadat onze redenaar zich met hen onderhouden had, werd zij zoo vermetel en stout, alsof zij het oogmerk koesterde om ons schip te bestormen. Het werd rondom met gewapende matrozen bezet, om het onaangename bezoek af te wijzen: doch tevens kregen zij bevel, om ongetergd niemand der wilden eenigzins te deren. Wij moesten inmiddels onze bajonetten gebruiken, om de lastige bezoekers te verhinderen het schip te beklimmen. Eenigen der hardnekkigsten was het echter gelukt, onder het moedig doorstaan van eenige duchtige slagen, het verdek te bereiken. Zij klemden zich met beide handen aan het eerste voorwerp het beste vast, en het gelukte slechts de vereenigde pogingen van eenigen onzer sterkste matrozen hen weder over boord te smijten. Behalve eenige kokosnoten bragten zij ons geene levensmiddelen, maar zij noodigden ons door gebaren uit aan land te komen, en zochten ons aan het verstand te brengen, dat wij daar rijklijk van alles zouden voorzien worden. Waarschijnlijk hadden zij ons het lot der ongelukkige Franschen toegedacht. Zij verschenen ongewapend: maar wij bespeurden, dat de arglistige schelmen knoifsen en lanssen in hunne kano's verborgen hadden. Het

(*) Deze had daags te voren nog aan LA PEROUSE gezegd: *Deze kinderen der natuur zijn veel beter dan de beschaafde Franschen.*

Het werd slechts aan weinigen toegestaan op het schip te blijven. De kleine geschenken, die ik onder hen verdeelde, scheurden zij mij bijna uit de handen, en toonden ze dadelijk van het verdek af aan hunne landslieden in de kano's. Daardoor ontstond telkens beneden een schrikbarend alarm. Vele gedroegen zich als dolzinnig van woede, en zochten zich door bedreigingen het verlof van aan boord te klimmen af te dwingen. Slechts een van die, welke zich bij ons bevonden, nam de hem gemaakte geschenken met eenige dankbare bescheidenheid aan: de overigen schenen dezelve als eene hun verschuldigde schatting aan te merken. Deze bescheiden mensch boog zich bijna op eene Europeaanse manier voor mij, hield de dingen, die hij gekregen had, met beide handen tegen zijn hoofd, kwam vervolgens onbeschroomd naar mij toe, en drukte den tip van zijn' neus tamelijk onzacht tegen den mijnen. Hij was waarschijnlijk een der voornaamsten, die eene betere opvoeding genoten had. Deze jonge wilde was van een' vrolijken aard, bekeek alles zeer naauwkeurig, en deelde zijne opmerkingen aan hen, die zich in de kano's bevonden, gewis op eene luimige wijze mede: althans alles, wat hij zeide, werd met een uitbundig gelach beantwoord. De overige wilden, die op het schip waren, werden ons inmiddels zeer tot last. Zij zochten als verscheurende dieren met geweld te nemen, wat men hun niet wilde geven. Bij een' hunner werd, door de toevallige ontblooting van den arm van een' onzer reisgenooten, de honger tot menschenvleesch dermate aangeprikkeld, dat hij niet konde nalaten naar den blanken arm te happen, waarbij hij door gebaren te kennen gaf, dat zulk vleesch een ware lekkerbeet moest zijn. Dit bewees ons, dat wij met

menscheneters te doen hadden, en vermeerderde ons afgrijzen voor LAMANON's schuldellooze natuurkinderen, die hem, tot dank voor zijne goede meening ten hunnen aanzien, waarschijnlijk aan een vrolijk gastmaal hebben verflonden.

Op vele eilanden der *Zuidzee* zijn de bewoners nog Kannibalen, op de meeste ten minste van zulk een arglistig en verraderlijk karakter, dat men zich niet zonder de grootste voorzorg onder hen wagen kan. Hunne vriendelijkheid komt voort uit vrees, en deze verdwijnt,

dra zij de overmagt hebben, en geene wraakneming meenen te moeten duchten. Ik zoude zelfs niemand raden, den bewoners van *Radack*, die toch over het algemeen tot de goedaardigste Zuidzee-eilanders behooren, een onbeperkt vertrouwen te schenken. Slechts dan eerst, wanneer zich het verstand dermate ontwikkeld heeft, dat de begrippen van het goede en kwade vast ingeworteld zijn, wordt de mensch een mensch; zonder dat is hij, gelijk het dier, de slaaf van zijn instinkt.

De bewoners van *Maouna* zijn mischien de grootste verworpelingen, welke de *Zuidzee* herbergt. Al degenen, die wij zagen, waren zeer groot, zelden beneden $5\frac{1}{2}$ voeten, rank van gestalte, van goed geëvenredigden lichaamsbouw, en van eene in het oog loopende spierkracht. Ik zoude hunne aangezichten voor schoon houden, wanneer zij niet ontsierd werden door trekken van gruwelijke wildheid. Het lange, sluike, zwarte haar hing bij de meesten zonder eenig sieraad over den nek, schouders, en het gezicht heen: bij anderen was het boven den schedel zamengebonden; vervolgens door branden sterk gekruld, en in den vorm van eene ronde muts om het hoofd gewikkeld. Deze mutsen verwen zij geel, waar-

waardoor zij zeer tegen het overige zwarte haar affteken. Nog andere droegen hun haar in lokken, die over de schouders nederhingen, rood geverwd waren, en de gedaante hadden eener alongepruik. Zij moeten vrij wat tijds aan dit *toilet* te koste leggen; een bewijs, hoezeer de zucht om te behagen zelfs op Kannibalen kan werken. Aan den hals, of in de ooren, droegen zij geen sieraad, doch zij maakten, van de hun door ons gefchonkene glaskoralen, terfcond tot dat oogmerk gebruik. De meesten waren geheel naakt. Slechts weinigen droegen schorten van eene onbekende foort van palmbleden, die door derzelver bonte kleuren en roode punten wel naar pluimen geleken. In het tatouëren is hier de mode sedert LA PEROUSE's tijd zeer veranderd. Hij vond de bewoners van alle de *Zeemans-Eilanden* over hun gansche ligchaam met menigvuldige teekeningen getatouëerd, zoodat zij het voorkomen hadden van gekleed te zijn: thans zijn de meesten in het geheel niet, en eenige slechts op hunne lendenen tot aan de knieën toe, niet meer met teekeningen, maar geheel blaauw getatouëerd, zoodat men zoude denken, dat zij korte blaauwe broeken dragen. Wij zagen in de kano's ook eenige vrouwen, die alle leelijk waren. Deze afschuwelijke schepsels gaven te verstaan, dat zij niet weigerachtig zouden zijn; en dit maakte haar nog walgelijker. LA PEROUSE heeft hier ook schoone vrouwen aangetroffen. Zij waren evenmin gekleed als de mannen, en even zoo bruin. Derzelver haar was kort afgeschoren op twee lange, roodachtig geverwde lokken na, die haar over het gezicht hingen, en om den neus slingerden.

Bijna geen der wilden, die wij zagen, was er, of hij

had eenig, ten minste niet gering likteeken. Een hunner trok, door eene diepe holte in zijn onderlijf, onze opmerkzaamheid in het bijzonder tot zich. Wij deden hem de vraag begrijpen, hoe hij daaraan gekomen was, en hij wees op zijne speer. Men zoude hieruit opmaken, dat deze wilden dikwijls met hunne naburen, of ook wel onder elkander oorlog voeren, en kundige wondhealers bezitten. Geen hunner scheen eenig gezag over de anderen uit te oefenen. Er was geen opperhoofd onder degenen, die tot ons kwamen, of was dit al zoo, dan heeft hun oppergezag weinig te beteekenen.

De weinige vruchten, welke de wilden medegebragt hadden, werden tegen stukjes ijzer van oude vathoepels en tegen glaskoralen ingeruild. Deze hadden inzonderheid eene hooge waardij in hunne oogen, en zij haalden zelfs eenige hunner verborgene wapenen voor den dag, om daarvoor die kostelijke kleinooden te ontvangen. Er verzamelden zich intuschen steeds meerdere kano's rondom ons schip, en tegelijk met het getal, groeide ook de stoutmoedigheid aan van het zoo roofgierig gespuis. Verscheiden verhieven zich uit hunne vaartuigen, en schreeuwden ons onder woedende en dreigende gebaren lange aanspraken toe. Een gillend gelach der overigen beloonde telkens hunne woordenrijkheid. Eindelijk werd het gejoel, en het dreigen met de knodsen algemeen. Zij maakten zich volkomen tot een' aanval gereed, en wij moesten wederom tot de bajonetten en lansen onze toevlugt nemen, om hen van het beklauteren van het schip af te houden. Ik erken, dat het mij in dit oogenblik veel zelfbedwang kostte, om het lot van LA PÉROUSE's togtgenooten niet bloedig te wreken. Onze kanonnen waren allen met kartetskogels, en de snapha-

hanen der gansche manschap met kogels geleden. Een wenk van mij had den dood en het verderf over deze halve dieren gebragt. Bij een langer vertoef onder hen zoude ik wel genoodzaakt zijn geworden, hen de magt onzer kanonnen te doen gevoelen; daarom liet ik de zeilen in top halen, en het schip snelde ras voort, zoodat het vele der kano's, die aan hetzelfde vastgehaakt lagen, ten onderste boven stiet. De zoo onverwachts in het water gevallen toonden eene groote behendigheid, bragten hunne vaartuigen spoedig weder te regt, en zochten ons, brieschend van wraakzucht en woede, weder in te halen. Een groot getal hunner had zich met hunne lange nagels, welke voor die des voornaamsten Chineschen Mandaryn's niet behoefden onder te doen, als katten tegen de zijden van het schip vastgeklemd, en wij moesten tot lange ijzeren stangen onze toevlugt nemen, om ons van hen te verlossen.

Voor de westkaap van het eiland legden wij weder bij, en hier naderden ons eenige kano's, waarvan wij twee zwijnen inruilden. De wilden, die hier woonden, waren in niets van die der *Moordbaai* onderscheiden, behalve dat zij zich stiller gedroegen, waarschijnlijk uit vrees, dewijl hun aantal slechts gering was.

Des avonds kregen wij het eiland *Olajava* in het gezicht, en toen wij ons 7 mijlen van een, in deszelfs nabijheid gelegen, klein eilandje bevonden, kwamen verscheidene kano's van hetzelfde, zich noch aan de duisternis, noch aan den afstand storende, naar ons toeroeijen. Het waren vrolijke vischers, die ons omringden: want hunne met veel zorg vervaardigde, en sierlijk met schelpen ingelegde, kleine kano's, die slechts twee of drie mannen inhielden, waren met vischersgereedschap,

met groote, uit paarlemoer gefheden hoeken, aan lange dunne strikken vastgemaakt, voorzien, en vol van groote levendige visfchen, naar den makreel zweemende. Op de trekken dezer wilden teekende zich eene openhartige vertrouweljkheid. De ruilhandel werd hier onder veel lagchen en schertfen van hunne zijde voortgezet. Zij gaven de visfchen, wachtteden geduldig af, wat wij er hun voor in de plaats zouden geven, en waren telkens zeer tevreden. Het fchip trof hunne aandacht in een' hoogen graad. Zij bekeken het naauwkeurig van beneden af tot boven aan de masten toe, en deelden elkander met bewondering hunne opmerkingen mede. Wanneer zij zagen, dat er met de masten of ftengen iets te doen viel, wezen zij er met de vingers naar toe, en fchenen nieuwsgierig af te wachten, wat er het gevolg van zoude zijn. Men zag, dat deze geboren zeelieden alles, wat op de fcheepvaart betrekking had, met het uiterfte belang opnamen. Hun bescheiden gedrag kontrasteerde zoodanig met de stoutmoedige vrijpostigheid der Maounaners, dat wij er toe overhielden, om hen voor een anderen ftam van negers te houden, doch zij verfchilden voor het overige in niets van hen, ten zij door eene nog grootere zorgvuldigheid in den tooi van hun haar. Dit loopt zoo veel te meer in het oog, wanneer men hen met onze ftordige ongekemde visfcherlieden vergelijkt: doch bij de Zuidzee-eilanders is de visfcherij geene drukkende kostwinning der lagere klasfe: zij behoort tot de vermaken der aanzienlijken, gelijk bij ons de *par force*-jagt. TAMAMEA, de magtigfte Koning der *Sandwich-Eilanden*, was zelf een bekwaam visfcher, en een zoo groot liefhebber der visfcherij, als een eenig Europeaanfch vorst van de hertenjagt. De blijmoedige visfchers verlieten ons

ons eerst, toen het reeds zoo donker was, dat wij het land niet meer konden zien, onder een maathoudend gezang, hetwelk wij nog lang in de verte hoorden galmen.

Alzoo het kleine eiland, waarop zij wonen, op geene kaart aangeteekend is, heeft nog geen zeevaarder voor ons hetzelfde gezien. Het is niet tot mijne kennis gekomen, hoe de inboorlingen het noemen, waarom ik aan hetzelfde, om het van de drie andere noordwaarts gelegene kleine eilanden, door LA PEROUSE gevonden, te onderscheiden, den naam van het *Vischers-Eiland* heb gegeven. Het verheft zich bijna loodregt uit de zee tot eene aanmerkelijke hoogte, en het is geheel met digte boschen begroeid.

Op den volgenden dag zeilden wij met eene frische koelte langs de kusten van *Olalaya*, om het nader op te nemen. Er stak eene menigte kano's van den wal, en roeide naar ons toe: doch zij konden het schip niet inhalen, en ik liet niet bijleggen, dewijl daardoor onze arbeid afgebroken zoude zijn geworden. Tegen den avond bevonden wij ons dicht nabij een klein eiland, hetwelk op een' geringen afstand van de noordwestpunt van *Olalaya* gelegen is, en door LA PEROUSE het *Vlakke Eiland* genoemd werd. Het heeft inderdaad in deszelfs midden een' heuvel, die van boven effen is, en welken LA PEROUSE voor het gansche eiland gehouden heeft, doordien hij er 30 mijlen van verwijderd was, en dus het land, hetwelk rondom den heuvel ligt, beneden zijn' gezigteinder was. Om diezelfde reden heeft hij niet kunnen bespeuren, dat het oostelijk gedeelte van dit eiland, door middel van twee riffen, met de westkust van *Olalaya* verbonden is, die eene waterkom in zich bevatten, in welker midden zich een groote steen be-

vindt. Wanneer het koraalriffen zijn, hetgene wel zoo schijnt, dan zijn het de eenigste, die wij bij de *Zee-mans-Eilanden* bespeurd hebben. Het *Vlakke Eiland*, hetwelk om de bijgebragte reden op onze kaart eene ruimere plaats beslaat dan op die van LA PEROUSE, is geheel enal met boschen begroeid, en levert een aangenaam gezigt op. Op een' geringen afstand van hetzelfde naar het noordwesten heen, ziet men nog een ander klein eiland, hetwelk LA PEROUSE niet heeft moeten bespeuren, loodregt uit de zee opsteken. Deszelfs kromme rug is op tamelijk gelijken afstand met eene rij hooge kokosboomen bezet, zoodat zij er geplant schijnen. Op een' afstand, en van ter zijde gezien, heeft het daardoor de gedaante van een' hanekam, waarom ik aan hetzelfde, tot onderscheiding van de overige, dien naam gegeven heb. Aan deszelfs westzijde verheft zich eene hooge rots, in de gedaante van een rond suikerbrood, die van boven tot beneden met welig gras begroeid is: een bewijs, hoe vruchtbaar hier de natuur zijn moet, daar hare groeikracht zelfs op de steilste klippen werkt.

Ten noordwesten van deze rots vertoont zich op eenigen afstand nog een derde klein eiland, hetwelk de beide andere in hoogte overtreft. Deszelfs rotfige kanten vallen loodregt in de zee, en de oppervlakte daarvan vormt eene lijnrechte streep, die met schoone groote boomen bezet is. Deszelfs omtrek beslaat slechts drie en eene halve mijl. Na dezen geringen omvang te berekenen, kan het niet het door LA PEROUSE *Calinasfeh* genoemde eiland zijn. Vermoedelijk heeft hij hetzelfde in het geheel niet gezien, en daarentegen den hoogen ronden berg, die zich op de lage zuidoostelijke punt van het

het eiland *Pola* verheft, voor een afzonderlijk eiland gehouden, hetwelk hij *Calinasfeh* noemde. Dit voorgebergte misleidde ons ook op einigen afstand, en wij waren op het punt, om het insgelijks voor dat eiland aan te merken, toen wij bij nader onderzoek onzen mislag gewaar werden. Ik heb daarom den naam van *Calinasfeh* op het te voren vermelde kleine eiland overgebracht.

Toen wij het *Vlakke Eiland* slechts drie mijlen zijdelings van ons af hadden, ging de wind geheel en al leggen. Deze gelegenheid om ons in te halen werd door de bewoners van *Olajava*, die ons nog steeds met hunne kano's gevolgd waren, ten schielijkste waargenomen. Zij spanden onder een maathoudend gezang hunne uiterste krachten om te roeijen in, en hunne goed vervaardigde kano's gleden snel over de spiegelvlakke zee naar ons schip toe. Van het *Vlakke Eiland* stak thans ook eene menigte booten af, en spoedde zich naar ons toe. Wij waren weldra omringd van alle deze vaartuigen, die zoo dicht op elkander drongen, dat zij de vertooning eener lange schipbrug opleverden, die met vruchten en zwijnen bezet eene marktplaats uitmaakte, waarop de menschen, met de werkzaamheid van mieren, door elkander liepen. Allen waren daarbij in eene goede luim, en onder schertsen en lagchen bezig hunne waren aan te prijzen, hetgene een veel drukker rumoer veroorzaakte, dan men op de Londensche beurs hoort. Op het verdek waren wij genoodzaakt elkander in de ooren te schreeuwen, om ons te doen verstaan. De ruilhandel ging inmiddels tot genoeg van beide kanten zijn' gang. Zij, die te ver af waren om door de menigte, die ons omringde, heen te dringen, deden ten minste hun best, om door allerlei kuren en luchtsprongen onze opmerkzaam-

zaamheid tot zich te trekken. Daarbij sloeg menig eene kano om, hetgene voor deze behendige zwemmers niets te beduiden had, en zelfs altijd een schaterend gelach veroorzaakte. Zij gaven ons ook staaltjes van hunne verwonderlijke bedrevenheid in het duiken. Wanneer wij stukken van ijzeren hoepels in de zee wierpen, stortten zij zich terstond in dezelve naar beneden, en haalden die wederom op, bij welke gelegenheid wij dan duidelijk zagen, dat zij dikwijls onder water dapper om den buit met elkander plukhaarden. Zij leenden gewillig het oor aan het verbod om op het verdek te komen, maakten hunne waren aan een touw vast, door middel van hetwelk deze op het schip getrokken werden, wachtteden dan met geduld af, wat wij er hun voor zouden geven, en waren daarmede altijd tevreden. Eenigen hunner hadden ook wel wapens medegebragt; doch niet om te strijden, maar om ze te verhandelen. Zij gedroegen zich over het algemeen, hoewel veel talrijker dan wij, met groote bescheidenheid. Wij bemerkten bij hen ook kleine likteekenen, gelijk bij hunne naburen van *Maouna*, van welke zij zich zoo voordeelig onderscheiden, offchoon zij geheel tot denzelfden stam schijnen te behooren. Het zoude belangrijk zijn te weten, welken invloed die afwijking reeds ten gevolge heeft gehad.

In minder tijd dan een uur hadden wij over de zestig groote varkens en een' overvloed van hoenders, eetbare wortels en verschillende vruchten ingeruild, die ons gansche verdek besloegen. Dat alles kostte ons slechts eenige stukjes oud ijzer, eenige snoeren glaskoralen en ook een dozijn spijkers. De blaauwe glazen koralen hadden de meeste waarde. Met twee van dezelve werd een groot vet varken genoegzaam betaald, en ten laatste,

ste, toen deze waar bij ons begon op te korten, verheugden zij zich zeer, wanneer zij voor twee zwijnen slechts eene zoodanige koraal ontvingen.

Een gedeelte der wortelen en vruchten, die wij inruilden, was ons onbekend. Zij hadden allen eene ongewone grootte; een bewijs, hoe vruchtbaar hier de grond moet zijn. Er waren ook acht soorten van bananen, waarvan ik er in de vruchtbaarste landen tot nu toe slechts drie gezien had. Een paar soorten derzelve waren zeer groot, en daarbij van een' voortreffelijken smaak. Eene dier vruchten had de gedaante en de grootte van een ei, was hoog rood van kleur, en bekleedde op den volgenden dag, toen wij naar het Rusfisch gebruik het paaschfeest met geschenken vierden, de plaats der eijeren.

Ik moet nog van één handelsartikel op onze markt melding maken. Het bestond in tamme duiven en papegaaijen. De eerste wijken zoo wel in grootte, als in praal van vederen, zeer van de Europeaanfche af. Ook waren hunne klauwen, waarmede zij zich, even als spechten, aan de touwen klemden, anders gevormd. De papegaaijen waren slechts van de grootte der musfchen, met het gloeiendste rood en groen geteekend, en hunne roode staart overtrof wel viermaal de lengte van het gansche ligchaam. Alle deze vogels, waarvan ons een groot aantal gebragt werden, waren zoo tam, dat zij stil op de handen hunnes meesters zaten, en hunne spijs slechts uit zijn' mond wilden aannemen. De liefhebberij van zulke diertjes tam te maken, en de manier, waarop zij behandeld worden, schijnt insgelijks ten blijke te strekken van het zachter karakter van deze wilden.

Hoe vele nog onbekende dieren en planten zijn er misschien niet op deze eilanden, waar de natuur zoo rijk

is,

is, en hoezeer moet men niet betreuren daar geene veilige ankerplaatsen te kunnen vinden, waar men met de noodige voorzigtigheid zoude kunnen landen! Men kan derzelve bevolking hiernaar berekenen, dat van het zoo kleine *Vlakke Eiland* alleen, in minder dan een uur tijds, over de zestig kano's bij ons kwamen, waarvan elke zes of zeven mannen bevatte, en dat het getal dier kano's tot in de honderden zoude geklommen zijn, wanneer wij hier slechts langer gebleven waren: want de gansche ruimte tuschen ons en het eiland was bijna altijd met nieuwe aankomenden bedekt.

Onze markt werd nog levendiger, toen in den scheepsvoorraad reeds genoegzaam voorzien was: want nu gaf ik den matrozen het verlof, dat ieder voor zich naar goedvinden konde verhandelen, terwijl om der geregeldheids wille tot nu toe de inruiling slechts door éénen bestierd was. Nu wilde de een uit de kano's dit, de ander wederom iets anders, en gaf daarvoor oude lappen laken, gebrokene knoopen of stukjes glas weg. Het rumoer werd hoe langer hoe luider, en de afzonderlijke provisie der matrozen zoo aanzienlijk, dat nog weken daarna een gebraden varken met bananen gevuld, hunne ontbijttafel sierde, en de heerlijkste vruchten in overvloed hun verhemelte streelden. Zij verzekerden ook eenparig nog nimmer een zoo gezegend land gezien te hebben.

De handel werd afgebroken door eene grootere kano, die door kleinere omringd naar ons kwam toeroeijen, en de opmerkzaamheid der eilanders tot zich trok. Zij riepen *Eige-ea-Eige*, en spoedde zich den aankomenden plaats te maken. De groote sierlijke met vele schelpen ingelegde kano, die door tien mannen voortgeroeid werd, kwam weldra in onze nabijheid. De hoofden der roeijers

jers
een
aan
mat
de
gen
ope
wij
glu
toeb
man
fijn
over
was
band
lands
wegi
en z
gema
volg
tatou
overi
Zijn
verrie
betan
terfto
als de
zijn h
verfto
ellebo
haalde
dezen

jers en dat van den stuurman waren vermoedelijk tot een teeken van vrede, met groene takken bekranst. Vooraan op het vaartuig was eene ruime opgehoogde met matten bespreide plaats, waarop een bejaard man naar de Aziatische manier met kruifselings over elkander gellagene beenen zat, die een Europeaanfchen groene zijden opengetlagen zonnescerm in zijne hand hield, welken wij op de gedachte kwamen dat welligt aan één' der ongelukkige togtgenooten van LA PEROUSE zoude hebben toebehoord, en door de Maouaners in handen van dezen man geraakt was. Zijne kleeding bestond uit eene zeer fijn gevlochtene mat van gras, die als een korte mantel over zijne schouders hing, en een' gordel. Zijn hoofd was met een stuk witte stof in den vorm van een' tulband omwonden. Op eenige woorden, welke hij zijnen landslieden of onderdanen toeriep, gepaard met eene beweging van zijne hand, maakten dezen hem dadelijk plaats, en zijn vaartuig werd aan de zijde van het schip vast gemaakt. Hij kwam op onze uitnoodiging met een gevolg van drie personen aan boord. Hij was geheel ongetatouerd, bijna zes voeten lang en zeer mager, hoewel overigens sterk van spieren, en mannelijk van houding. Zijn gelaat was niet schoon, maar echter innemend. Hij verried geest en oordeel. Zijn gedrag was bescheiden en betamelijk. Toen hij het schip betreden had, vroeg hij terstond naar den *Eigeh* (bevelhebber) en toen ik hem als de zoodanige was aangewezen, naderde hij mij, boog zijn hoofd een weinig, sprak eenige woorden, die ik niet verstond, greep mij toen met de beide handen aan de ellebogen, hief die bij herhaling in de hoogte, en herhaalde daarbij de Engelsche woorden *very good*. Na dezen welkomstgroet, dien ik op de Europeaanfche manier

nier beantwoordde, gaf hij mij door gebaren te kennen, dat hij de *Eigeh* van het *Vlakke Eiland* was, en hij beval zijne begeleiders de voor mij medegebragte geschenken, bestaande uit drie groote vetgemeste zwijnen, welke hij *Boaka* noemde, en eenige vruchten, voor mij neder te leggen. Ik gaf hem hiervoor in de plaats eene groote bijl, twee snoeren blaauwe koralen, en een' bonten zijden doek, dien ik hem zelf op zijn hoofd om zijn' tulband vast maakte. De *Eigeh* voelde zich zeer gelukkig in het bezit van dien schat, en zocht mij zijne dankbaarheid door gebaren uit te drukken, bij dewelke hij onophoudelijk zijn *very good* herhaalde. Ook bij hem hadden de blaauwe koralen de meeste waarde. Hij konde zich niet overtuigen, dat hem die schat onverdeeld toebehoorde. Hij vroeg door teekenen, of hij wezenlijk de beide snoeren mogt behouden, en nadat ik hem hiervan de verzekering had gegeven, vergat de oude man zijne waardigheid, en sprong met de koralen in de hand, van blijdschap uitroepende *very good! very good!* als een knaap in het ronde. De dikke schatmeester deelde in de verrukking van zijn' heer, en bootste, hoewel een weinig moeilijker, de uiterlijke blijken van dezelve na. Toen nu die opwelling van blijdschap een weinig bedaard was, haalde de laatste een klein zindelijk van wortelen gevlochten en met een deksel voorzien korfje te voorschijn, waarin hij de schatten van den *Eigeh* bewaarde. Hierin werden de koralen gelegd, en de *Eigeh* nam een' Spaanschen daalder uit hetzelfde, dien hij mij met de woorden *very good*, voor de oogen hield, en zocht mij te doen begrijpen, of hij daarvoor nog blaauwe koralen konde erlangen. Om de proef eens te nemen, in hoe

hoe
steld
aan
dat
aan
hetz
ring
vraa
geko
zuid
een
van
dat
hij
wel
moe
hunn
de
de p
doen
Ik
Eig
de l
hadd
pen
over
won
beda
klari
hetge
men
echte
I.

hoeverre hij de waardij kende, die wij op het geld gesteld hebben, bood ik er hem ééne voor den daalder aan, en de koop werd terstond toegeslagen. Vreezende, dat ik berouw krijgen mocht, greep hij driftig de koraal aan, en duwde mij zijn geld in de hand. Ik gaf hem hetzelfde terug, en liet hem tot zijne blijde verwondering ook de koraal. Thans beijverde ik mij, hem de vraag begrijpelijk te maken, hoe de *Eigeh* aan dit geld gekomen was. Hij verstond mij spoedig, wees naar het zuiden, noemde *Tongotabu*, dat, zoo als men weet, een der *Vrienden-Eilanden* is, hetwelk vele dagreizen van het zijne verwijderd ligt, en gaf mij te kennen, dat hij met zijn vaartuig daarheen gezeild was, alwaar hij een schip had aangetroffen, van welks *Eigeh* hij zoo wel den daalder als den zonnescherm gekregen had. De moed en de behendigheid, waarmede deze eilanders op hunne gebrekkelijke kano's, zich alleen naar de zon en de sterren rigtende, en dat in eene streek, waar de de pasfaatwind zelden bestendig is, zulke verre zeereizen doen, verdienen inderdaad bewondering.

Ik gaf nu ook geschenken aan het gevolg van den *Eigeh*, en die goede zielen verloren zich geheel en al in de beschouwing der heerlijke dingen, die zij gekregen hadden, totdat het schip hunne aandacht trof. Zij liepen hetzelfde met nieuwsgierige blikken in alle rigtingen over, en drukten hunne verbaasdheid en hunne bewondering uit. De *Eigeh* beschouwde alles met meer bedaardheid, en verzocht slechts zelden om eenige verklaring, dewijl hij reeds vroeger een schip gezien had, hetgeen mogelijk met de anderen het geval niet was. De menigte onzer kanonnen en onzer geweren trof hem echter. Hij telde dezelve herhaalde keeren, en sloeg

van verwondering zijne handen boven zijn hoofd zamen, omdat wij zulk eene menigte van *Poehaa's* hadden, gelijk hij het schietgeweer noemde. Hij deed ons ook verstaan, dat hij derzelve werking kende, terwijl hij op een stuk kanon wees, deszelfs schot zocht na te bootfen, en vervolgens zijn hoofd met gefloten oogen liet nederhangen. Hij verklaarde deze werking ook aan zijne volgelingen, die daardoor in zulk eene vrees geraakten, dat zij het niet meer wagen durfden een onzer stukken te genaken. De handel was intusfchen weder aan den gang geraakt, doch hij werd eenigermate geftoord door het ongeduld, waarmede de eilanders allen vooruitdrongen om hunne waren kwijt te geraken. De *Eigeh* werd daarover vertoornd, en bad mij dringend, mijne *Poehaa's* over het onstuimige volkje los te branden. Was hij niet bekend met derzelve vernielende kracht? Was hem het leven van een' mensch zoo weinig waardig? of wist hij mogelijk, dat men ook met los kruid kan fchieten? — dat alles bleef mij onbeflist.

Een verrekijker, dien ik in de hand hield, maakte de nieuwsgierigheid van den *Eigeh* gaande. Hij hield hem voor eene foort van fchietgeweer; toen ik hem door denzelfden op zijn eiland liet zien, en hij nu plotseling hetzelfde zoo nabij zag, dat hij de menfchen daarop konde onderscheiden, werd hij dermate verfchrikt, dat hij niet te bewegen was het werktuig van tooverij weder aan te roeren.

Hij deed al het mogelijke om mij te overreden, hem aan land te komen bezoeken. Hij omhelsde mij bij herhaling, terwijl hij mij zocht te doen verstaan, dat men het anker wel bij zijn eiland konde laten vallen, en dat wij er vele varkens zouden krijgen. Eindelijk vatte hij mij

mij bij den arm , bragt mij aan het boord van het verdek, vanwaar wij op de groote menigte der handelende Indianen beneden ons zien konden , toonde mij de vrouwen onder dezelve aan , die hij *Waraki* noemde , schudde toen het hoofd , en zeide : *no very good* (deze deugen niet). Toen wees hij wederom naar het eiland , en zeide zeer vriendelijk : *very good waraki* (dàár zijn regte goede vrouwen). Ik wederstond zelfs deze verzoeking , hoeveel gewigt de *Eigeh* ook aan dezelve scheen te hechten , zeer gemakkelijk , doch ik had het schoone land gaarne in het gezelschap van onze geleerden bezocht , om hetzelfde nader te leeren kennen , indien het slechts raadzaam geweest was anders , dan onder de bedekking onzer stukken , eene landing te wagen , waartoe de wind niet gunstig was.

Onze toestand had nu door een langer verblijf bedenkelijk kunnen worden. De wind was volmaakt stil , en wij werden door den storm naar het land gedreven. Daarom namen wij het eerste koeltje te baat , om ons van de kust te verwijderen , waarover de eilanders in geene geringe droefheid geraakten. Zij hieven een gezang aan , hetwelk zoo treurig klonk , dat wij het voor een afscheidslied hielden.

Toen de *Eigeh* zag , dat zijne uitnoodigingen vruchteloos bleven , nam hij vriendelijk afscheid van ons , vatte mij weder bij de ellebogen aan , liet zijn hoofd hangen , herhaalde eenige keeren het woord *Marua* , en verliet ons. De ons omringende kano's volgden hem niet , maar bleven bij ons , dewijl het schip bij den matigen wind slechts langzaam vorderde.

Met den handel was het nu gedaan : maar des te meer rigtteden onze begeleiders thans hunne opmerk-

zaamheid op het fchip, en op alles, wat er aan boord voorviel. Eenigen hunner meenden ons door luchtsprongen, en allerlei zonderlinge bewegingen, te kunnen vermaken, en verzochten daar eene belooning voor. Dewijl zij iets kregen, deden er steeds meerdere hun best om die kluchtjes te vertoonen. Een plotsfelijke rukwind veranderde die vrolijkheid in fchrik. De kano's, die zich op zijde van het fchip bevonden, konden zoo fchielijk niet uit den weg komen, of wij overzeilden er eene menigte van. In een oogenblik waren wij van ons ganfche gezelfchap gefcheiden, en achter ons lag een tooneel van verfchrikking. De behendige eilanders waren intufchen fpoedig van hunnen fchrik bijgekomen, en deden hun best om ons weder in te halen, hetgene hen ook gelukte, alzoo de wind terftond weder ging liggen. Zij lieten al diegenen, die nog bezig waren met zwemmen om de verlorene riemen op te vifchen, onbekommerd achter, en braken hun hoofd in het geheel niet met hun geroep en gefchreeuw. Wij maakten hen daar opmerkzaam op, doch de ligtzinnigen lachten, en niet ééne kano wilde zich van ons fcheiden, om hen op te nemen. Toen het donker begon te worden, verlieten zij ons eindelijk onder het geroep van: *Marua! Marua!*

Wij befpeurden bij deze eilanders ook teekenen der olifantsziekte, waarvan fommige der Tahaitiers lijdens zijn. Voor het overige fchenen zij zeer gezond. Wanneer zij, gelijk mij de Tahaitifche fcheepskapitein verhaalde, door de Vrienden-eilanders tot onderwerping zijn gebragt, en eene jaarlijkfche fchatting naar *Tongotabu* moeten zenden, zoo is toch gewifsfelijk het eiland *Mouana*, hetwelk de natuur zelve tot eene fterke vesting ge-

gemaakt heeft, en welks inwoners zulke woeste strijders zijn, daarvan uitgezonderd.

Den volgenden dag hielden wij ons bezig met de opneming van het heerlijke eiland *Pola*. Het hooge gebergte was van dikke witte wolken omgeven, die zich langs de helling naar beneden schenen te wentelen, en boven welke de ronde top des bergs hoog verheven, en majestueus tot in den vrijen onbewolkten hemel uitstak.

De rijkste groeikracht spreidt zich ook hier tot op den hoogsten top van het gebergte ten toon. Van het strand der zee af tot op eene aanmerkelijke hoogte, biedt het eiland van rondom een heerlijk amphitheater van dorpen en beplante velden voor het oog aan, en bevestigt onze meening, dat de *Zeemans-Eilanden* de schoonste der *Zuidzee*, en bij gevolg der gansche wereld zijn.

De oever was bezet met menschen, die deels met hunne kano's in zee staken om tot ons te komen, deels in een stil aanschouwen ons lieten voorbijzeilen. Eerst, toen de wind ging liggen, konden de eilanders ons bereiken, en nu werd de handel even zoo met hen voortgezet als bij het *Vlakke Eiland*. Om alle herhaling te vermijden, voeg ik hier slechts bij, dat zij een weinig schroomvalliger schenen dan die, wier kennis wij daags te voren gemaakt hadden; dat er één ons een stuk roode verw verkocht, en een ander ons bedroog.

De eerste verwde zich het gezigt met zijne verw, om ons derzelve gebruik aan te toonen. Daar hij de eenigste was, geschiedt dit welligt slechts bij bijzondere gelegenheden, of in geval van oorlog. De bedrieger was, nadat de anderen ons reeds bij het vallen van den avond verlaten hadden, nog alleen achtergebleven, en handelde met ons over den verkoop van een zwijn. Wij lieten

hem een' zak aan een touw naar beneden , om de verkochte waar te vorderen. Nadat hij het teeken om op te halen gegeven had , pakte de schelm zich weg , en had in plaats van het zwijn , een' hond in den zak gestoken. Wij zonden hem eenen kogel na , die hem niet weinig schrik veroorzaakte.

Op den volgenden dag , den 7 April , hadden wij onze waarnemingen geëindigd , en stelden nu met volle zeilen , en een' frischen pasfaatwind , koers naar het noordwesten , in eene rigting , waar , volgens de meening van eenige Hydrographen , eilanden mochten gevonden worden.

Wanneer men onze plaatsbepalingen bij de *Zeemans-Eilanden* , moet ik hier nog bijvoegen , dat alle de door ons opgemaakte lengtebepalingen met die , welke LA PEROUSE opgeeft , van 20' tot 23' toe verschillen ; en dat de opgenomene punten allen zoo veel mijlen oostelijker liggen , dan hij die opgegeven heeft. Zijne waarnemingen waren op den maansafstand gegrond , welke altijd eene onjuiste lengte geeft , wanneer men niet in de gelegenheid is de maan op gelijken afstand ter rechter- en ter linkerzijde van de zon te zien. Onze lengtebepalingen zijn naar goede chronometers genomen , die , op *Kaap Venus* gereguleerd zijnde , in zulk een' korten tijd geene miswijzing van eenige beteekenis konden opleveren.

O
 wa
 leng
 het
 Het
 doch
 naar
 meen
 om o
 vervo
 te b
 kund
 ver v
 al v
 deze
 inloo
 blijf.
 D
 eerst
 ten.

VIII.

DE EILANDKETEN VAN RADACK.

Op den 8 April bevonden wij ons, volgens onze waarnemingen, op den $11^{\circ} 24'$ zuiderbreedte, en op de lengte van $174^{\circ} 24'$. Wij hadden nu 140 mijlen van het noordwestelijk gedeelte van het eiland *Pola* afgelegd. Het weder was schoon, de gezigteinder zeer helder, doch wij zochten uit den top van den mast te vergeefs naar land. Wij gaven dan ook het zoeken naar de vermeende eilanden op, en stelden onzen koers noordwaarts om op den kortsten weg de evennachtslijn te snijden, en vervolgens met behulp van den noordoostpasfaat *Radack* te bereiken, waar wij ons wilden ophouden, en sterrekundige waarnemingen in het werk stellen, omdat derzelver uitkomsten ons in de nabijheid der evennachtslijn vooral van gewigt waren. Ik bestemde de groep *Oidia*, tot deze eilandketen behoorende, als de geschikteste voor het inloopen van grootte schepen, tot de plaats van ons verblijf.

De stilte van den wind hield ons op, zoodat wij eerst op den 19 April de zuiderbreedte van 9° bereikten. Wij kregen hier rukwinden en regenbuijen. De

stroom bragt ons dagelijks 20 tot 30 mijlen westwaarts heen: doch toen wij ons onder 3° zuiderbreedte, en 180° lengte bevonden, keerde zich de stroom eensklaps, en wij werden bijna even zoo hard naar het oosten gevoerd: eene al te zonderlinge omstandigheid, dan dat dezelve niet zoude verdienen opgemerkt te worden. Het is eene bekende zaak, dat ver van het land in de nabijheid der evennachtslijn de stroomen altijd westwaarts loopen. Welke de reden was, waarom juist hier het tegendeel plaats had, weet ik niet te verklaren.

Van den 5° zuiderbreedte tot aan de evennachtslijn hadden wij dagelijks teekenen van land in de nabijheid. Toen wij ons juist op $4^{\circ} 15'$ breedte en 178° lengte bevonden, bragt een rukwind uit het zuidoosten eene menigte van vlinders en kleine vogels op het schip, waarvan er een aantal gevangen werd. Hier nabij moet dus land zijn: doch wij keken er vruchteloos uit, en de ontdekking dezer eilanden blijft bewaard voor een' toekomstigen zeevaarder, die deze streken zal bezoeken.

Op den 22 pasfeerden wij de evennachtslijn op de lengte van $179^{\circ} 43'$, en bevonden ons thans weder op ons noordelijk halfronde: wij waren digter bij het vaderland gekomen, hoezeer de wind, dien wij naar huis te nemen hadden, steeds langer werd. Onze oude bekende, de groote beer, vertoonde zich weder aan ons oog, en wij verheugden ons hem te zien, alsof hij ons berigten uit het vaderland kwam brengen.

Wij maakten hier weder gebruik van het door PARROT uitgevonden werktuig, om uit eene diepte van 800 vademen water te putten. Deszelfs warmtegraad was slechts 6° van REAUMUR, terwijl die van de oppervlakte 23° bedroeg.

Wij

Wij hadden het aan een' tamelijk hevigen wind, die eenige dagen aanhield, te danken, dat wij reeds op den morgen des 28 Aprils, uit den top van den mast, de *Radacks-Eilanden* konden zien. — Hem, die aangaande deze eilanden nog niets weet, en mijne vorige reize niet wil of kan nalezen, moet ik er hier iets van verhalen.

Ik heb de eilandketen, die door derzelver bewoners *Radack* genoemd wordt, in het jaar 1816 op het schip *Rurik* ontdekt. Zij bestaat uit verschillende eilandgroepen, die niet verre van elkander af liggen, en elke dezer groepen bestaat weder uit vele kleinere eilanden, die, meerendeels door riffen met elkander verbonden, rondom eene groote waterkom gelegen zijn. Alle deze eilanden zijn door koraaldieren voortgebracht, zeer laag, en voor een gedeelte nog met slechts weinig aarde bedekt, uit hoofde waarvan derzelver groeikracht nog de rijkheid der oudere landen van deze hemelstreek niet evenaart, en zij zeer weinig bevolkt zijn. Het aanzienlijkste der eilanden uit zulk eene groep geeft haar gewoonlijk haren naam.

De Radackers zijn donkerbruin, groot en welgemaakt. Hun zwart haar is sierlijk opgebonden, en bij het vrouwelijk geslacht vooral met bloemen en kleine, aan snoeren geregene, schelpen versierd. Hunne gelaatstreken zijn zachtvaardig, vriendelijk en innemend. Niet weinige der beide sekken verdienen schoon genoemd te worden. Alleen van planten en vischen levende, bereiken zij een' hoogen ouderdom, en zijn gezond, doch niet zoo sterk als de overige Zuidzee-eilanders. In zachtheid en goed-aardigheid van inborst overtreffen zij daarentegen die allen, zelfs de Tahaitiers mischien wel. Het opperhoofd der gansche keten heet *LAMARI*, en onder hem staan de opperhoofden der bijzondere eilandgroepen; onder

der deze wederom de regeerders der enkele eilanden, welke de groep uitmaken. Het opperhoofd der groep van *Otdia* heet RARIK, en is in mijne vorige reisbeschrijving afgebeeld. Met hem en nog een' anderen inboorling van dezelfde groep, met name LAGEDIAK, had ik inzonderheid veel op. Een bewoner der groep *Kawen*, die daarvan geen inboorling was, doch eens door een' storm van het eiland *Ulle* af daarheen geflagen werd, en KADIE heette, deed met ons den overtocht op den *Rurik* naar *Unalaskka*, en vandaar naar *Otdia* terug, en maakte zich zeer bemind bij de ganfche equipage. Wij lieten ons door hem in de taal der Radackers onderwijzen, en konden hen bij een tweede bezoek aan deze eilanders reeds tamelijk goed verstaan, even zoo als hij ook reeds een weinig Rusfisch begon te fpreken. De afbeelding van dezen staat mede voor een deel mijner vorige reize.

Na eene afwezigheid van acht jaren zag ik thans mijn geliefkoosd *Radack* weder, alwaar ik ettelijke weken zeer genoeglijk onder de goedhartigfte kinderen der natuur geleefd had. Die mijne vorige reis gelezen heeft, kan zich een denkbeeld vormen van mijn verlangen, en van het gevoel, waarmede ik den welkomstgroet mijner kinderlijke vrienden te gemoet ging. Ik stelde mij het wederzien regt vriendfchappelijk voor. De hemel zelf fcheen er behagen in te fcheppen. Het was een ongewoon fchoone dag, en een matige, gunftige wind veroorloofde ons met volle zeilen naar het land te fnellen. Weldra vertoonde zich aan onze, van het verdek af, turende blikken het koele palmbofchje op het eiland *Otdia*, het verblijf van RARIK, in welks fchaduw ik zoo dikwerf in den vertrouwelijken kring der

goe-

goe
no's
naar
naar
kend
begr
verli
bezo
pen
ik v
mast
rik,
derfc
hoop
daard
wiste
den
naar
raakt
meer
zelve
ken.
het f
het g
Het
zoo
onbek
beduc
van d
de eil
zijn,
plund

goede eilanders gezeten had. Wij zagen nu ook kano's op de binnenste watergroep van het eene eiland naar het andere zeilen, en eene menigte van menschen naar den oever loopen, om ons schip aan te staren. Ik kende mijne vreesachtige vrienden te goed, om niet te begrijpen, wat er bij hen gaande was. Toen ik hen verliet, had ik hun wel beloofd hen weder te zullen bezoeken: doch in den langen tijd, die er federt verlooppen was, hadden zij mischien de hoop opgegeven, dat ik woord zoude houden, en zij konden het groote driemastschip, hetwelk zij nu zagen, van den kleinen *Rurik*, die slechts twee masten voerde, gemakkelijk onderscheiden. Al hadden zij dus ook in het eerst gehoopt mij weder te zien, zoo was hunne blijdschap daarover bij onze aannadering in schrik veranderd. Zij wisten niet, hoe deze vreemde aankomelingen hen zouden behandelen, en de vrouwen en kinderen vloten naar het binnenste van het eiland, alle de kano's geraakten in beweging, om het geringe huisraad naar meer verwijderde eilanden over te brengen, waar zij hetzelfde aan onze vermeende roofgierigheid konden onttrekken. De moedigste traden met speren gewapend naar het strand, en betoonden groote dapperheid, zoolang het gevaar nog ver af was.

Het is niet te verwonderen, dat deze arme lieden zoo schroomvallig, en bij de verschijning van een hun onbekend vaartuig, dadelijk vóór het grootste gevaar beducht zijn. Hunne westelijke naburen, de bewoners van de eilandketen van *Ralick*, en de zuidelijke, die van de eilandgroepen *Mediure* en *Arno*, welke sterker bevolkt zijn, overvallen hen somtijds met eene groote overmagt, plunderen hen, vernielen hunne vruchtboomen, en laten
ter

ter naauwernood zoo veel daarvan overig, als genoegzaam is, om hen tegen den honger te beveiligen. Zij hadden wel door het schip *Rurik* eene gunstige meening van de blanke menschen opgevat: doch het schip, hetwelk zij nu zagen, moest hun in vergelijking van het andere allerontzettendst voorkomen, en zij konden wellicht op de gedachte komen, dat hetzelfde eene andere, hun nog geheel onbekende, soort van menschen droeg.

Wij hadden ondertusfchen het eiland *Otdia* bereikt; en zeilden dicht voorbij deszelfs buitenste rif, naar de *Straat van Schischmaref* toe, door welke ik in de binnenste kom wilde dringen. Op alle de eilanden, welke wij voorbijgingen, verspreidde onze verschijning schrik, en alles vlood naar de bosfchen om zich te verbergen. Toen wij de *Straat van Lagediak* naderden, liet de wind ons toe dezelve door te zeilen. Ik liet daarom mijn besluit varen, van door de *Straat van Schischmaref* op te komen, waar wij tegenwind zouden gehad hebben, liet alle zeilen bijzetten, en wij bevonden ons weldra gelukkig op het kalme water der binnenkom. Ik wil voor het overige geen' zeeman raden, zonder eene bijzondere reden de *Straat van Lagediak* te verkiezen. Zij is zoo naauw, dat wij van beide kanten wel steenen in de branding hadden kunnen werpen, terwijl de *Straat van Schischmaref* daarentegen zoo wijd is, dat men met een goed schip naar alle rigtingen in dezelve lavèren kan. Het water is in deze straten zoo doorschijnende, dat wij, ter diepte van 14 vademen, elken steen op den grond konden zien, waardoor de officier, die voor in den mastkorf zat om op de ondiepten acht te geven, bedrogen werd, en telkens meende, dat het schip dadelijk zoude stooten.

Wij

Wij zetteden nu onze vaart op eene vermakelijke wijze in de schoone spiegelvlakke waterkom voort. Dewijl echter de wind juist van het eiland *Otdia* afwoei, naar hetwelk de gansche groep haren naam draagt, en waar ik mijn' vriend RARIK hoopte aan te treffen, om welke reden ik mijn' koers daarheen gerigt had, zoo moest ik de hoop opgeven van hem op dien dag nog te zullen zien: en dewijl het donker begon te worden, waren wij genoodzaakt, in de nabijheid van het eiland *Ormed* het anker uit te werpen op 32 vademen water, en een' grond van fijn koraalzand.

Zoolang het schip zich nog buiten de groep bevond, was de moed der eilanders niet geheelenal gezonken. Zij konden niet gelooven, dat de ingang ons bekend zoude zijn, en zij vertrouwden op de bescherming der branding van buiten. Doch, toen wij nu de kom waren binnengevaren, werden de vrees en de schrik algemeen. Wij bespeurden een aanhoudend heen en weder loopen aan den oever, de kano's werden beladen, en zeilden links en regts, doch geene daarvan durfde in onze nabijheid komen.

Bij onze aankomst schein het eiland *Ormed* wel uitgestorven. Eerst toen het donker was geworden, bespeurden wij er teekenen van leven. Er werden op twee plaatsen, ver van elkander, groote vuren aangestoken, midden tusfchen welke wij er ook kleinere heen en weder zagen gaan. Ook hoorden wij een gillend gezang, gepaard met de hier gebruikelijke trommels. Deze manier van de Goden om hulp aan te roepen was mij reeds bekend door mijn vorig verblijf, en bewees mij de bekommring, waarin de arme eilanders zich bevonden. Deze godsdienstige verrigting hield den ganschen

schen nacht aan, en toen het des morgens licht begon te worden, hielden mijne vrienden zich weder verscholen, en de doodelijke stilte van den vorigen dag heerschte op nieuw.

Wij wonden het anker op, en zochten *Otdia* met laven te bereiken, komende dikwijls zeer nabij de kleine schilderachtige, met heerlijk groen bedekte eilanden. De frische morgenlucht woei ons derzelve specerijachtigen geur tegen, maar de hutten der eilanders stonden verlaten en ledig daar. Toen wij reeds dicht nabij *Otdia* waren, zagen wij wederom zeilende kano's, die zich zoo dicht als mogelijk was bij de oevers vereenigden. Aan het strand liepen bezige menschen heen en weder; doch men konde zien, dat niemand regt wist, wat hij in de kommervolle omstandigheid doen zoude. Nu ontdekten wij een' langen optogt van eilanders, ten tee' van vrede met palmtakken versierd, die de invallende te baat nemende, aan paren, op stangen en in korven kokosnoten en andere vruchten dragende, van het eiland *Egmedio* af naar de riffen van *Otdia* optrok. Het kwam ons derhalve voor, dat mijne vrienden zich aan hun lot overgaven, en door eene ootmoedige onderwerping en geschenken, de gunst der aankomenden zochten te winnen. De vrees, die wij hun inboezemden, strekte mij ten blijk, dat *KADU* zich niet op *Otdia* bevinden moest. Hij zoude zelf meer vertrouwen op ons gekoesterd, en ook aan de anderen ingeboezemd hebben.

Des middags lieten wij tegen het eiland *Otdia* over, op dezelfde plek, waar de *Rurik* gelegen had, het anker vallen. Ik liet eene kleine boot, voor een paar roeijers geschikt, uitzetten, om van zoo weinig begeleiders vergezeld als mogelijk was, het eerste bezoek bij mij-

mijne vrienden af te leggen, ten einde het hun niet aan den moed ontbreken mogt, om ons met de ongekunstelde uitstorting van hun gevoel te ontvangen. Ik ging aldus met Doctor ESCHSCHOLTZ, en twee matrozen, naar het land. Wij stuurden regt op RARIK'S woning aan. Er was niemand te zien. De op het strand gehaalde kano's lagen in vervarring door elkander. Eene kleine kano, die van een nabijgelegen eilandje kwam aanzeilende, en waarin zich drie mannen bevonden, hield dicht op den oever aan. Toen wij op haar losstuurden, zocht zij ons te ontwijken. Ik wuifde met een' witten doek: een teeken, hetwelk deze eilanders van mij gewoon waren te zien. Dit had de gewenschte uitwerking niet. De vreesachtigen deden in tegendeel nog vlijtiger hun best, om eene andere rigting aan hunne zeilen te geven, en ons te vermijden. Doch de angst maakte hun voor ditmaal den arbeid moeilijker, dien zij anders met groote behendigheid volbrengen, en zij verweeten elkander kijdende en snaauwende hunne onhandigheid. Daar wij hen inmiddels merkkelijk hadden ingehaald, en hun verward touwwerk nog niet in orde was gebragt, wilden zij zich met zwemmen redden, toen twee woorden van mij hunne angst in blijdschap deden verkeeren. Ik riep hun toe: TOTABU! zoo als zij voorheen mijnen naam geradbraakt hadden, en *Aidarah!* een woord, hetwelk zoo wel *vriend* als *goed* beteekent. Zij bleven bewegingloos staan, en schenen eene herhaling van mijn geroep af te wachten, om zich te overtuigen, dat zij wel verstaan hadden. Op mijn tweede TOTABU *aidarah!* gaven zij zich aan de levendigste vervoering van blijdschap over, riepen naar het land toe: TOTABU! TOTABU! lieten de kano drijven waar zij was, en zwommen

men, onder de onophoudelijke herhaling van dat geroep, naar het land. De bewoners van *Oidia* hadden ons, in de bosfchen verfholen, waargenomen. Thans, nu de welbekende naam op hun eiland wedergalmde, fprongen zij uit hunne fchuilhoeken voor den dag, en gaven door vrolijke gebaren, danfen en zingen, hunne vreugde te kennen. Eene groote menigte verdrong zich bij de plaats, waar wij landen zouden. Anderen kwamen tot aan de heupen toe door het water, om ons vroeger te verwelkomen. Ik werd nu door allen herkend en RARIK genoemd, omdat ik, volgens de ook hier gebruikelijke gewoonte, tot een teeken van vriendschapsverbond, mijn' naam tegen den zijnen verwisfeld had. De heer Doctor ESCHSCHOLTZ, die voorheen ook met mij hier geweest was, werd mede terftond door de vrienden herkend, en zij verblijdden zich hartelijk hun' dierbaren „UWEN NAAM” weder te zien.

Deze benaming hadden zij hem bij ons eerfte verblijf gegeven, omdat, wanneer een hunner hem naar zijnen naam vroeg, en hij hen niet verftond, iemand onder hem dan toeriep: „*uwen naam.*” Vier eilanders tilden mij uit de boot, en droegen mij onder een luid vreugdegejuich aan land, waar LAGEDIK mij met opene armen afwachtte, en mij vol aandoening aan zijn hart drukte. Nu klonken in het bosch de fcherpe toonen van den fchelfhoren, en onze vrienden kondigden ons de komst aan van TOTABU (RARIK). Kort daarna verfcheen hij, kwam in vollen loop naar mij toefnellen, omarmde mij herhaalde keeren, en trachtte op alle wijzen zijne blijdfchap over mijne aankomst aan den dag te leggen.

De vrienden, welke ik hier na eenen zoo geruimen tijd wederzag, waren flechts arme wilden, en echter ik

ik was diep aangedaan. Onbedorven harten klopten vol genegenheid tegen het mijne. Hoe zelden is mij dit geluk wel onder de hoogbeschaafde natiën te beurt gevallen!

Ook de vrouwen en kinderen kwamen thans te voorschijn, en onder deze RARIKS oude praatzuchtige moeder, die eene lange, van vele gebaren vergezelde, aanspraak aan mij hield, waarvan ik helaas! weinig verstond. Na het einde van dezelve grepen RARIK en LAGEDIK mij onder de armen en geleidden mij, door de geheele vergadering gevolgd, naar het huis van den eersten.

Voor deze woning was eene ruime plek door banaanboomen omringd en overschaduwde; jonge meisjes waren bezig met sijne matten over dezelve uit te spreiden, waarop Doctor ESCHSCHOLTZ nevens mij moest gaan zitten. RARIK en LAGEDIK namen plaats tegen ons over: en RARIKS oude tachtigjarige moeder, op eenigen afstand van ons af, naast mij. De overige eilanders slopen een' digten kring rondom ons. Die het dichtste bij ons waren vlijden zich neder, doch de anderen, die achter hen waren, bleven staan, om ons des te beter te beschouwen. Een gedeelte klauterde zelfs op de boomen; en het werd den kinderen mede vergund ons te zien, terwijl de zachtmoedige vaders dezelve op hunne armen namen, en in de hoogte hielden. Zij wezen met hunne kleine vingertjes naar ons, en riepen TOTABU! Vrouwen droegen bloemkorfjes aan, en bekransden ons op het sierlijkste. RARIKS moeder haalde uit hare magazijnvoorrellen de schoone, witte, liefachtige bloem, die hier als een onontbeerlijk sieraad, vooral der vrouwen, zorgvuldig wordt aangekweekt, en zij deed haar uiterste best, om dezelve met gras aan mijne ooren

vast te maken. Het volk betuigde deszelfs blijde deelneming aan dit alles door het herhaald geroep van *aidarah!* Onder dit alles waren eenige jonge meisjes bezig het pandanusfap zeer zindelijk in schelpen te persen, waarin het ons aangeboden werd, tegelijk met den *Mogan*, eene soort van confijt, die van dezelfde vrucht wordt toebereid. Het smaakte beide zeer goed.

Wij werden van alle kanten bestormd met vragen, waarvan wij er, uit hoofde onzer gebrekkige kennis van hunne taal, slechts weinige konden beantwoorden. RARIK en LAGEDIAK gaven hunne verwondering te kennen over de grootte van het schip, waarmede wij dezen keer tot hen gekomen waren, en zij wilden weten, waar de *Rurik* gebleven was; of hunne vrienden TIMARO, TAMISO, enz. (SCHISCHMAREF en CHAMISSO) nog leefden, hoe het hun ging, en waarom zij niet medegekomen waren.

Toen de eerste levendigste opwellingen van blijdschap over onze wederkomst voorbij waren, bespeurde ik aan RARIK's gedrag, dat hem iets op het hart lag, en het scheen mij bijna, dat hij zich ergens schuldig aan gevoelde. Hij trachtte vruchteloos eene zekere wantrouwende beschroomdheid onder vriendelijkheid en vriendschapsbetuigingen te verbergen. Ook bij zijne moeder en bij LAGEDIAK was een dergelijk gevoel merkbaar. Dat smartte mij zeer, en ik zocht daarnaar te vernemen. Nu was RARIK zijn gevoel niet langer meester, en hij viel mij als een berouwhebbend kind met tranen om den hals, doch zonder mij iets te bekenen. Toen ik voor acht jaren dit eiland verliet, had ik KADU als opzigter onzer kweckerijen, en der dieren, die wij hier medebragten, achtergelaten, met de waarschuwing aan de verza-

niel-

melde eilanders, dat zij hem toch geen leed zouden doen, daar ik zulks bij mijne terugkomst op het eiland strengelijk zoude straffen. Ik had het nog niet gewaagd naar hem te vragen, uit vrees, dat ik een berigt zoude ontvangen, hetwelk mischien de vreugde, die ik ook over het onderling wedervinden smaakte, zoude storen. Thans kwam ik op het denkbeeld, dat RARIK zich aan KADU moest vergrepen hebben. Mogelijk had hij hem wel omgebragt. Ik vroeg dan naar hem, en keek daarbij RARIK scherp aan: doch hij antwoordde mij zeer vrijmoedig, dat KADU leefde, en zich op de eilandgroep van *Aur* bij hun opperhoofd LAMARI bevond. Daarop vatte de oude moeder het woord op, en verhaalde zeer omslagtig, hoe kort na onze afreis LAMARI met zijne vloot hier gekomen was, en alle de dieren, planten en gereedschappen, met al het ijzer, om kort te gaan, alles, wat wij op het eiland hadden achtergelaten, met geweld weggeroofd, en naar *Aur* gevoerd had. LAGEDIAK bevestigde zulks, en verhaalde, hoe LAMARI van elken der inwoners, onder bedreiging des doods, tot het laatste stukje ijzer had afgevorderd. Aangaande KADU verhaalde hij, dat hij kort na ons vertrek van het eiland een schoon meisje gehuwd had, de dochter of nabestaande van het oude opperhoofd van *Ormed*, en toen LAMARI hier gekomen was, door denzelfden tot een' *Tamon ellip* (Opperbevelhebber) verheven was geworden, en dat hij, na de helft zijner schatten vrijwillig aan LAMARI te hebben overgegeven, (een raad, dien ik hem bij het afscheid gegeven had) in het bezit der andere helft gebleven was. Ook had hem LAMARI, met zijne eigene verkiezing, naar *Aur* medegenomen, om daar het opzigt over de planten en dieren te blijven behouden. KA-

Du had aan LAGEDIAK opgedragen mij, als ik weder op *Oidia* kwam, dat alles te verhalen, en er de bede bij te voegen, hem op *Aur* op te zoeken: doch dezen wensch konde ik helaas! om de grootte van ons schip, niet vervullen.

Het was mij intusfchen aangenaam, dat KADU zich op *Aur* bevond; want zoo konde ik mij met de hoop vleijen, dat de dieren en planten, waarmede ik deze eilanden verrijkt had, wel zouden voortkomen. Ook verhaalde RARIK nu, dat hij kort geleden op *Aur* was geweest om zijnen vader te bezoeken, en dat de dieren en planten daar zeer vermenigvuldigd waren. Zwijnen- en geitenvleesch werd er reeds gegeten, en RARIK zelf had zulk een' maaltijd bijgewoond. Dit berigt verblijdde mij uitermate. Welligt is nu de tijd niet meer ver af, dat het gruwelijk gebruik kan ophouden, van het derde of vierde kind uit elk huwelijk, door gebrek aan levensmiddelen, om te brengen.

De eenige der van ons herwaarts overgebragte soort van dieren, die zich nog op *Oidia* bevond, was de kat. Zij behoort hier echter niet tot de huisdieren, maar is geheel verwilderd, heeft zich zeer vermenigvuldigd, en nogtans bespeurt men nog geene merkbare vermindering der ratten, die toch haar eenigst voedsel zijn. Nogtans kan men van eene sterk toenemende vermenigvuldiging der katten verwachten, dat zij de ratten, deze vraatzuchtige vernielers van den tuinbouw, toch eindelijk zullen overwinnen.

Bij hare verwildering, en onder den invloed van een vreemd klimaat, zouden de katten welligt ook eenigzins kunnen verbasteren, en de natuuronderzoekers, die zoo gaarne nieuwe soorten van dieren ontdekken, zouden ze
wel

wel eens te eenigen tijde voor eene bijzondere kleine soort van tijgers kunnen opgeven. Om dezen misflag voor te koenen, berigt ik hun hiermede vooraf, dat deze soort van dieren niets anders is, dan de gewone Europeaanfche huiskat.

Van alle de planten, welke wij den Radackers gebragt hadden, zoude, volgens hun verhaal, alleen de wijnstok verstorven zijn. LAGEDIK toonde mij de plaats, waar wij hem geplant hadden. Hij was uitgedroogd: doch de bijzonderheid, dat hij ranken, gelijk met de hoogste boomen, gefchoten had, leverde een sterk bewijs op voor de vruchtbaarheid van den grond.

Dat KADU spoedig na ons vertrek eene bewoonster van het eiland *Ormed* getrouwd had, verwonderde mij geenszins. De meisjes zijn daar inderdaad zeer schoon, en zijn plotselijk besluit om ons te verlaten, toen hij met den heer VAN CHAMISSO een bezoek op *Ormed* had afgelegd, daar hij er toch kort te voren nog op aangedrongen had, om met ons naar *Rusland* te gaan, deed ons toen reeds eenigen liefdehandel bij hem vooronderstellen. Hij had gelijk, dat hij het eenvoudige leven aan de hand der liefde onder zijn' schoonen hemel boven ons koud klimaat stelde, hetwelk hem mischien weldra gedood had, en het zal zijnen landslieden wel gaan, indien hij de veeteelt en den tuinbouw onder hen weet in te voeren.

RARIKS treurige bekommring duurde voort, en ik vroeg hem daarom nog eens naar de oorzaak van dezelve. Toen vatte hij mij bevende bij den arm, en bragt mij naar den kokosboom, aan welken ik de koperen plaat, met den naam van het schip en het jaartal der ontdekking van deze eilanden, had vastgespijkerd, onder

der de verklaring, dat ik het gestreng zoude straffen, indien zij niet onaangeroerd op hare plaats bleef. Zij was er niet. Hoe gemakkelijk hadden RARIK en LAGEDIAK, die ons met vele mannen, alle even neêrflagtig, gevolgd was, zich met de logen kunnen verontschuldigen, dat LAMARI bij zijnen plundertogt ook deze plaat had medegenomen; doch daartoe waren zij te eerlijk. Zij beleeden, dat zij dezelve niet zorgvuldig genoeg hadden bewaakt, en dat zij gestolen was, zonder dat men in staat was geweest den dief te vinden. Na deze openhartige bekentenis baden zij om genade. Vol van vreugde, omdat de droefheid mijner vrienden geene gewigtiger oorzaak had, sloot ik hen in mijne armen, en nu weenden zij vreugdetranen aan mijn hart. De blijdschap werd weder algemeen. Wij gingen juichende naar RARIKS woning terug, alwaar eene mimische voortelling eener ebbe, met zang gepaard, werd opgevoerd. De liederen waren op mij en mijne reisgenooten van den *Rurik* vervaardigd. Elk derzelve bezong een' onzer in het bijzonder, doch in het slotkoor kwamen wij allen gezamenlijk voor. Hoe zeer bedroefde het mij, den tekst niet beter te kunnen verstaan. De woorden *Möll* (ijzer), *Aidarah* (vriend), *Tamon* (bevelhebber), *Oa ellip* (grootte prauw) en KADU's naam, kwamen dikwijls weder. In zulke liederen bewaren de Radackers hunne overleveringen, en dewijl zij alle avonden bijeenkomen, om zich met gezang en dansen te vermaken, en ook hunne kinderen medebrengen, zoo leeren deze reeds vroeg, op de aangenaamste wijze, de geschiedenis van hun land kennen, en brengen die wederom zingende tot het volgende geslacht over.

Na het einde der vertooning, en toen ik nog eenige
klei-

kleine geschenken had uitgedeeld, voer ik naar het schip terug, en kreeg van mijne vrienden de toezegging, dat zij mij heden nog op hetzelfde zouden bezoeken. Ik liet nu alle onze booten uitzetten, om onze tenten, en de astronomische klok aan het land te brengen. De eilanders ontvingen de booten met gejuich, bragten dezelve kokosnoten te gemoet, hielden zich met veel vertrouwelijkheid bij de manschap op, hielpen haar bij het ontladen en opslaan der tenten, en schenen verrukt over ons besluit, om op het land te komen.

RARIK en LAGEDIAK waren de eersten, van wie wij des middags een bezoek kregen. Eerst voeren zij met hunne kleine kano rondom het schip, beschouwden het zeer opmerkzaam met verbaasdheid en bewondering, en riepen dikwijls: *Erico! Erico!* eene uitroeping van verwondering, gelijk ons ei! ei! Toen zij het verdek beklommen hadden, en ik hun vriendelijk te gemoet kwam, vergaten zij mij te groeten, bleven als versteend staan, en door een ettelijke minuten lang uitgerekte o! — o! gaven zij lucht aan hunne verwondering. Ik leidde hen rond, voonde hun alles wat hun belang kon verwekken, en hunne verbaasdheid vernieuwde zich bij elk nieuw voorwerp. LAGEDIAK vroeg mij, of dat alles in *Rusland* gemaakt was, en toen ik zulks bevestigend beantwoordde, riep hij uit: *Tamon Russia ellip, ellip!* hetgeen mijne lezers nu reeds zullen verstaan.

Thans begon LAGEDIAK het schip in alle deszelfs rigtingen op te meten, waartoe hij zich bediende van een snoer, hetwelk hij tot dat oogmerk had medegebragt. Toen hij met den bodem van het schip klaar was, klom hij ook in de masten, en er bleef zelfs geene ra ongemeten. — Mijne vrienden gaven insgelijks hunne ver-

wondering te kennen over het groot aantal van menschen dat wij aan boord hadden, en deden dikwijls moeite om hetzelfde te tellen. Bij elk tiental legden zij een' knoop in een klein snoer, en dan begonnen zij weder van één af. Onze tegenwoordige equipage moest hun zekerlijk, in vergelijking van die van den *Rurik*, die slechts uit twintig koppen bestond, zeer aanzienlijk voorkomen.

Intusfchen waren er nog vele eilanders aan boord van het fchip gekomen. Geen hunner gaf eenig blijk van vrees of wantrouwen. Zij waren allen als te huis, uitgelaten vrolijk, doch daarbij ordelijk en bescheiden. Zij mengden zich onder de matrozen, met welke zij fchersteten, en men hoorde in het ruim bijna een onafgebroken gelach. Zij dansten en zongen bij afwisseling met onze matrozen, en lachten elkander wederzijds daarom hartelijk uit. Dat verftoorde echter de vriendschap in geen deele. Men gaf zich onderling geschenken, en de omhelzingen en liefkozingen namen geen einde. Niet één der gasten was met ledige handen gekomen. Zij hadden allen eenen rijken voorraad van vruchten, en allerlei kleine fnuisterijen van hunnen handenarbeid medegebragt, doch niet om te verkoopen; maar iedereen verkoos zich eenen vriend, over wien hij zijnen ganschen horen des overvloeds ledig storte. De ondergaande zon gaf het teeken van scheiden, met de belofte van weder te zullen komen.

Nadat LAGEDIAK zijne opmetingen verrigt had, week hij bijna niet meer van mijne zijde. Hij bezat eene grenzenlooze weetgierigheid. Ik moest hem de geringste voorwerpen verklaren, en hij was slechts zelden bevredigd. Toen hij hoorde, dat ik slechts weinige dagen bij *Otdia* zoude vertoeven, werd hij zeer treurig, en
bad

bad mij op het dringendste, altijd te blijven. Hij bragt alles te berde, waarvan hij eenig gevolg voor mijne bepaling hoopte: liefde, eergierigheid, heerschezucht. Ik zoude het schoonste meisje tot vrouw hebben, en LAMARI, dien hij als een dwingeland en overweldiger haatte, doodflaan, gelijk hij zijn' voorganger had doodgeslagen, om in zijne plaats *Tamon* van *Radack* te worden. Dewijl ik hem liet voortpraten zonder mij te verklaren, begon hij te gelooven, dat ik zijn' voorslag zoude aannemen, en hij werd daar zoo verheugd over, dat hij, gelijk een kind, in de kajuit rondsprong. Hij verliet mij ook in dien blijden waan, met de ernstige waarschuwing, daarvan toch aan RARIK niets te doen blijken.

Op den volgenden ochtend was LAGEDIK reeds vroeg weder bij mij, en bragt mij gerooste vischen, broodvruchten en versche kokosnoten tot mijn ontbijt: hij dronk koffij met mij, en deze scheen hem goed te smaken. Hij had zijnen zoon, een knaap van dertien of veertien jaren, medegebragt, om hem aan mij voor te stellen. Dit beminnelijk kind scheen geheel enal het afdrukfel van des vaders geaardheid te zijn. Zijn bescheiden en verstandig gedrag beantwoordde ten volle aan zijn geestvol gelaat. Hij zoude zeer gemakkelijk voor onze beschaafdste kringen te vormen zijn geweest.

LAGEDIK kwam welhaast op zijn ontwerp van den vorigen dag terug, om mij tot opperhoofd van *Radack* te maken. Hij regelde ook reeds het plan, hoe de zaak uit te voeren was, en wat er verder gebeuren moest, om de magt en het aanzien der nieuwe regering onwrikbaar te vestigen. Eerst zouden wij naar *Aur* zeilen, om LAMARI te overwinnen: vervolgens moest de vijandelijke eilandengroep *Mediuro* aangetast en veroverd

worden , en eindelijk zoude ik mij nog van de keten der *Ralicks-Eilanden* meester maken. Hij geraakte bij deze stoute ontwerpen zoodanig in vuur, dat hij met den vuist rondom zich sloeg , alsof hij reeds in het gevecht was , en een kopje trof , hetwelk in scherven op den grond viel. Daar zakte plotseling de heldenmoed , die hem beziel had , in elkander , en zijn natuurlijk karakter van schroomvalligheid trad in deszelfs plaats. Hij meende mij eene groote schade toegebracht , en zich daardoor mijne gramschap op den hals gehaald te hebben. Ik stelde hem gerust , maar verzekerde hem tevens , dat het mij onmogelijk was op *Radack* te blijven , en dat mijn pligt mij gebod , spoedig heen te zeilen. Dit bedroefde hem. Hij stond eenigen tijd in diepe gedachten verzonken , nam vervolgens zijnen zoon bij de hand , bragt hem tot mij , en verzocht mij hem naar *Rusland* mede te nemen. Ik was genoodzaakt hem te verklaren , dat ik nooit weder te *Radack* zoude komen , en dat hij , wanneer zijn zoon met mij ging , voor eeuwig afscheid van hem nemen moest. Dit was toch voor zijn vaderhart te veel. Hij omhelsde zijnen zoon , en wilde zich nu niet langer van hem scheiden. Doch ook de gedachte , dat hij mij nu weldra voor de laaftemaal gezien had , maakte hem zeer treurig. Hij trachtte mij zulks regt levendig uit te drukken , en ten laatste mengde zich ook nog eenige baatzucht onder zijn gevoel. Hij wees namelijk op eene bijl , die ik hem geschonken had , en riep uit: *Nu zullen wij geen ijzer meer krijgen!*

Ik wendde thans het gesprek op *Mediuro* , en deed *LAMGEDIAK* mijn verlangen begrijpen , te vernemen , hoe de krijgsgoet , welken *LAMARI* kort na mijn vroeger verblijf alhier uerwaarts ondernomen had , was uitgevallen. Hij be-

begreep mij volkomen, en nam zijne gansche nabootsingskunst te baat, om mij zijn verhaal van dezen oorlog, dien hij zelf mede gemaakt had, zoo verstaanbaar als mogelijk was te maken. Ik vernam dan het volgende:

LAMARI's vloot bestond uit veertig zeilen. Naar de grootte der prauwen alhier gerekend, kon zijne gansche magt niet over de 400 koppen bedragen, de vrouwen er onder gerekend, die in het achterste gelid mede strijden en steenen op den vijand werpen. Zij dienen ook tot heelmeestersen. Deze magt was van de gansche keten der *Radacks-Eilanden* bijeen verzameld. De krijg was bloedig. Hij duurde zes geheele dagen. Er waren vijf vijanden gesneuveld, en LAMARI bevocht eene luisterrijke overwinning met het verlies van éénen man. Beladen met kokosnoten, banaan- en pandanusvruchten, keerde de vloot zegepralende naar huis. KADU had zich bijzonder onderscheiden. Hij was in een wit hemd, en eene wijde pantalon gekleed, en met eene fabel en piek gewapend geweest. Op zijn hoofd had hij eene roode muts gedragen, en door dit alles den vijanden eenen grooten schrik ingeboezemd. Alle de bijlen, die ik den Radackers geschonken, en welke LAMARI zich toegeëigend had, meer dan honderd in getal, waren aan lange stokken vastgemaakt, en onder de onversaagde strijders uitgedeeld geweest. Daardoor had dan ook het hoopje volks van LAMARI allezins een groot overwigt gekregen, zoodat ik mij als de oorzaak van den gelukkigen uitslag van het gevecht konde beschouwen.

LAGEDIAK verhaalde mij nog, dat LAMARI een' krijgstogt voorhad tegen de aan de *Ralick-Eilanden* behoorende groep van *Oidia*, hetwelk niet behoort verward te worden met *Oidia*, waar wij ons thans bevonden. De
be-

bewoners van *Oidia* hebben aanleiding tot denzelven gegeven. Er was hun iets ter ooren gekomen van de schatten, in welker bezit de Radackers zich door mij bevonden. Dit maakte hunne roofzucht gaande, en zij overvielen, onder hun opperhoofd LEWADOCK, zonder voorafgaande oorlogsverklaring, welke onder deze volken gebruikelijk schijnt te zijn, de onder *Radack* behoorende eilandgroep *Kawen*, roofden en plunderden daar zoo veel zij konden, en keerden met den buit naar huis terug. De inwoners van *Kawen* hadden zich daarbij toch ook dapper gehouden, twee Otdianen gedood, en zelve geen man verloren. Deze gebeurtenis scheen voor ontrent een jaar voorgevallen te zijn, en LAMARI had zijne wraakoefening nog een jaar verschoven. Het duurt hier gemeenlijk lang, eer een leger bijeen gebragt kan worden. *Radack* is zoo weinig bevolkt, dat de manschap van alle de groepen bijeen gezocht behoort te worden, hergene bij de aanmerkelijke uitgestrektheid van de keten zeer lang duurt. Ook nemen de toebereidselen van den leeftogt, die grootendeels uit *mogan* bestaat, veel tijds weg. Tot eene vaart naar de *Ralicks*-keten, en weder terug, moet men zich ten minste voor vier weken van levensmiddelen voorzien, omdat men op de terugreis tegen den pasfaat te worstelen heeft. De *mogan* is zeer voedzaam, en de Radackers zijn matig. Eene geringe hoeveelheid is genoegzaam om hen te verzadigen. Op deze wijze laat het zich ook slechts verklaren, hoe zij in staat zijn, zich op hunne kleine vaartuigen voor lange reizen van proviand te voorzien.

Ik verwonderde mij over het vertrouwen, hetwelk LAGEDIAK op die onderneming stelde, en gaf hem mijne vrees te kennen, dat zijne landslieden bij dezelve wellicht

ligt te kort zouden schieten : doch hij scheen van den gelukkigen uitslag overtuigd te zijn , uithoofde der menigvuldige bijlen zijner wapenbroeders , der sabel van KADU , en zijner schrikverwekkende kleeding.

Terwijl ik mij in de kajuit met LAGEDIK onderhield , waren er weder vele eilanders op het schip gekomen. Het gejoel in het ruim geleek naar dat van gisteren. Ook RARIK was verschenen , versierd met frische bloemen , en had mij eenige geschenken medegebragt , die ik rijkelijk beantwoordde. De vreeselijk schroomvallige LANGIN , *Tamon van Egmedio* , kwam zich voor het eerst heden aan mij vertoonen. Hij scheen zich zeer over mijne tegenwoordigheid te verblijden : doch , toen hij het verdek betrad , maakte de grootte van het schip , en deszelfs sterke equipagie zulk eenen geweldigen indruk op hem , dat hem de tanden van angst begonnen te klapperen. Deze aanval van koorts duurde eenen korten tijd , totdat het ons gelukte denzelfden door vriendelijkheid te verdrijven.

Thans voer ik van RARIK en LAGEDIK vergezeld in mijne boot naar het land , waar ik de heeren PREUS en LENZ reeds met de sterrekundige waarnemingen bezig vond. Zij waren zeer tevreden over de eilanders , die zich betamelijk gedragen hadden , gewillig op den hun voorgeschreven afstand van de tenten waren gebleven , en slechts op daartoe verkregen verlof één voor één genaderd waren , om aan hnnne nieuwsgierigheid te voldoen. Zij zaten gewoonlijk in een' kring rondom de plaats , waar de sterrekundige zijne waarnemingen verrigtte , en keken vol verwondering naar den man , die zoo veel met de zon te doen had , dat zij hem daarom waarschijnlijk voor eenen toovenaar hebben gehouden. In de

de uren van uitspanning was het hun geoorloofd bij de tenten te komen, en zij namen die gelegenheid steeds met blijdschap waar, wisten zich door allerlei kleine diensten bemind en zelfs noodzakelijk te maken, en bleven daarbij altijd bescheiden, zachtaardig en vriendelijk, zoodat mijne medercizigers hen voor het zachtzinnigste volk der wereld verklaarden.

RARIK bragt mij naar zijne woning, alwaar ter mijner eer eene tooneelvertooning zoude plaats hebben. Het onderwerp van dit stuk was de krijg op *Mediuro*. Vrouwen zongen, of liever zij gilden, de ueroerde heldendaden op, en de mannen dansten met lanfen in het ronde, waaronder zij zich beijverden door woedende gebaren en stuipachtige bewegingen de betoonde kloekmoedigheid voor te stellen.

Ik bragt RARIK aan het verstand, dat ik wei een duidelijker denkbeeld wenschte te krijgen aangaande hunne wijze van oorlog te voeren. Hij en LAGEDIK verzamelden hierop twee hoopen mannen en vrouwen, die als vijandelijke legers op eenen geringen afstand tegenover elkander geplaatst werden. Het eerste gelid der beiden bestond uit de mannen, het achterste uit de vrouwen. De eerste waren in plaats van lanfen met kleine stokken gewapend, en de laatste vulden hare korven met de pandanusvruchten, in de plaats van steenen. RARIK stelde zich aan het hoofd der eene partij, en LAGEDIK aan de spits van de andere. Beide gaven, door het blazen op hunne schelphorentjes, het teeken tot den aanval. De legers naderden zich een weinig, doch in plaats van het gevecht ving er thans een allerkluchtigste dans aan, onder welken een ieder door de woedende gebaren, vertrekkingen van het gezigt en verdraaijngen van de oogen,

oogen, zoodat het wit daarvan slechts zichtbaar bleef, zijn' vijand zocht te overwinnen. De vrouwen bleven ook niet onwerkzaam. Zij gilden eene krijgsmuzijk, met welke men alle vrienden der harmonie zoude verjaagd hebben. Hare anders zoo sierlijk opgebonden haren slingerden thans wild om hare hoofden, en gaf haar het voorkomen van krankzinnigen, hetwelk zij nog door hare gebaren zochten te bevorderen. De aanvoerders stonden inmiddels onbewegelijk stil, en wekten hunne legers door het gekrijsch der kinkhorens op, om zich steeds schrikbarender aan te stellen. Toen die langdurige inspanning hunne krachten nagenoeg had uitgeput, zweeg het geluid der kinkhorens, en eenige der dappersten rukten nu van weêrskanten een weinig nader op, terwijl de legers zelve stand hielden. Deze oorlogzuchtige helden daagden elkander thans wederkeerig door bedreigingen en smadelijke woorden uit, waarbij ieder hunner zijn' eigen man uitzocht. Nu dansten en zongen zij elkander langen tijd iets voor, en maakten somwijlen met de hand eene beweging, alsof zij de lansen wilden afschieten, terwijl hunne tegenpartij, op wien het schot gerigt scheen, hetzelfde telkens door eenen zijfsprong zocht te ontwijken. De beide legers, en hunne aanvoerders, vuurden hunne kampvechters door krijgszangen tot kloekmoedigheid aan. Deze begonnen nu wezenlijk hunne speren te werpen, de horens klonken weder, de legers rukten onder zang en dans langzaam nader tegen elkander op; zij, die tusfchen hen gevochten hadden, plaatsten zich weder in hunne gelederen, en onder een ijsbaarlijk gefchreeuw werd het gevecht algemeen. De speren vervulden de lucht, de pandanuspitten vlogen uit de teedere handen der heldinnen over de hoofden harer mannen tegen de vij-

an-

anden; doch de legers kwamen zich niet zoo nabij, dat zij handgemeen konden worden. De aanvoerders bevonden zich achter de gelederen hunner strijders, bliezen met alle magt op hunne kinkhorens, en gaven hunne bevelen onder de hand. Toen er een uit het leger van LAGEDIK, hetzij bij toeval of met opzet nederviel, nam de veldslag terstond een einde. De overwinning was beflist, en de aftogt werd geblazen. De legers waren zoodanig afgemat, dat zij zich terstond in het gras nedervlieden, en schertsende begonnen uit te rusten.

Er landde eene groote zeilboot, waaruit een oud man met grijs haar, en een' grijzen baard, getild werd. Ecne huid vol rimpels bedekte het uitgedroogd geraamte. Hij was daarenboven zoo zwak, dat hij ons slechts, op handen en voeten kruipende, naderen kon. RARIK en LAGEDIK gingen hem te gemoet, en verwelkomden hem. Het was mijn oude bekende LANGEDIU, de *Tamon* van het eiland *Ormed*. Toen ons fregat bij zijn eiland ten anker lag, had hij het, zoo als hij zeide, niet gewaagd ons te bezoeken, omdat hij niet wist, of wij vrienden dan vijanden waren. Doch thans, nu hij gehoord had, dat TOTABU gekomen was, had hij zich op weg begeven, om mij voor zijnen dood nog eenmaal te zien. Wij verheugden ons wederzijds elkan- der weder te vinden. De oude man kroop tegen mij op, omarmde mij, en stortte tranen van blijdschap. Hij sprak veel, en maakte ook melding van KADU, zeggende, dat hij zich bij LAMARI te *Aur* bevond. Reeds bij mijn vroeger verblijf waren de blijken van zijnen hoogen ouderdom niet te miskennen geweest; doch zij waren in de laatste acht jaren sterk toegenomen. Hoewel zijn ligchaam zoo zwak was, dat hij slechts op han-

han-
ter
luit
sch
het
Ra-
den
blij
De
den
I
elli
te,
Wa
von
viel
zijn
stoo
vrie
leger
hij
mist
Deze
hem
het
drijf
aan
lijke
echt
omd
toev
vern
I.

handen en voeten gaan konde, schein zijn geest echter niet geleden te hebben. Hij had nog dezelfde goede luim en blijgeestigheid als voorheen. Hij bragt het gansche gezelschap dikwijls door zijne koddige invallen aan het lagchen. Ik heb over het geheel opgemerkt, dat op *Radack* de ouderdom aan geene bijzondere ongesteldheden blootgesteld is; dat het geestvermogen er ongekreukt blijft, totdat het lichamelijke weefsel in het graf zinkt. De oorzaak hiervan ligt mogelijk in het schoone klimaat, den matigen arbeid, en het plantenvoedsel.

LANGEDIU gaf mij zijn verlangen te kennen het *Oa ellip* te zien, weshalve ik mij terstond in de boot plaatsde, en naar het schip voer. Hij volgde mij op zijne *Oa Warro* (oorlogspraauw). De beminnelijke grijsaard vond veel genoeg in het schip. Alles wat hij zag beviel hem, en de geschenken, die hij kreeg, volmaakten zijn geluk. De brave man werd intusschen zeer verstoord over het gedrag van een' zijner lieden. Deze had vriendschap gemaakt met onzen kok, en zich bij die gelegenheid van een mes weten meester te maken, hetwelk hij in de praauw verborgen had. Toen de kok het mes miste, viel zijne verdenking terstond op zijnen vriend. Deze werd onderzocht, en dewijl men het mes niet bij hem vond, werd ook de praauw gevisiteerd, zoodat het weldra voor den dag kwam, en de dief zijn misdrijf bekende. Hij beefde, denklijk bij de herinnering aan de slagen, die een zijner landslieden, bij eene dergelijke gelegenheid, op den *Rurik* gekregen had. Ik hield echter voor dezen keer eene tuchtiging voor overbodig, omdat ik hier nog slechts eenen korten tijd wilde vertoeven, en ik vergaf hem daarom grootmoedig met de vermaning dat het stelen slecht was, en hij het nooit

weder doen moest. De arme oude LANGEDIU geraakte buiten zich zelve over dit voorval. Hij kroop driftig heen en weder, en riep verscheidemaal: *Kabuderih emo Aidarah* (Stelen is niet goed). Hij bekeef en bedreigde den schuldige, toonde hem alle de dingen, die hij van ons ten geschenke had gekregen, om hem te doen begrijpen, hoezeer het ons krenken moest bij onze milddadigheid nog befoel te worden, bragt hem dan bij de kanonnen, maakte hem opmerkzaam op derzelver groot getal, en zeide: *Manih Emich, manih Ni, Mā* (doodslaan het eiland, doodslaan de kokosboomen en bananen). KADU had waarschijnlijk den ouden man de werking der stukken leeren kennen. Toen hij nu genoeg getierd en gescholden had, beval hij den misdadiger naar de prauw te gaan, en niet weder op het schip te komen. De dief, die den ganschen tijd geen woord gesproken had, gehoorzaamde terstond, doch de verstoorde oude man was niet tot bedaren te brengen. Hij sprak gedurig weder van *Kabuderih emo aidarah*, en het verblijf op het schip verschaftte hem geen genoegen meer. Hij nam spoedig afscheid van ons met de bede, hem op zijn eiland te bezoeken.

Het gezigt van den dief was mij zoo bekend voorgekomen, dat ik van LAGEDIK eenige berigten aangaande hem vroeg, die mij lagchende verhaalde, dat hij een eigen broeder was van den dief, die op den *Rurik* gestraft was. De lust tot stelen scheen dus bij hem eene familiekwaal te zijn. Geen andere Radacker heeft ons, gedurende ons verblijf, iets in het geringste ontvreemd.

In den namiddag zagen wij eene groote prauw door de *Straat van Lagediak* in de kom binnenloopen. Ik hoopte, dat er mischien een mijner bekenden, mogelijk wel

wel
het
en
ons
N
onve
ontm
naar
wisfe
niet
zelfde
was f
Op
bruik
eiland
dat h
mij da
en ach
alle in
tafere
zich n
waarm
Ik
ling bi
keurig
niet or
Het
manner
gende
manner
tien vr
den ,

wel KADU zelf, van *Aur* zoude aangekomen zijn: doch het was de vrolijke LABUGAR, die op *Eregub* woonde, en wien de nieuwsgierigheid herwaarts lokte, alzoo hij ons hier heen had zien zeilen.

Nadat hij vernomen had, dat ik het was, kwam hij onverwijld bij mij aan boord. Zijne blijdschap over onze ontmoeting was onbeschrijfelijk: doch hij vroeg terstond naar zijnen vriend TIMARO, met wien hij van naam verwisfeld had, en het deed hem grootelijks leed, dat hij niet medegekomen was. Ook LABUGAR's geest was dezelfde gebleven als voor acht jaren: zijn gelaat alleen was sterk verouderd, en zijn haar grijs geworden.

Op den 3 Mei maakte ik van het fraaije weder gebruik tot een bezoek bij den ouden LANGEDIU op het eiland *Ormed*, die zoo verheugd was over mijne komst, dat hij zijne kostbaarste zaken te voorschijn haalde, om mij daarmede te beschenken. De kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van den grijsaard verzamelden zich alle in zijn huis, en moesten om mijnentwille een huwelijks-tafereel vertoonen, waarbij LANGEDIU zelf den hoofdrol op zich nam, en mij door zijn gezang, en de levendigheid, waarmede hij speelde, ten uiterste verbaasd maakte.

Ik heb op *Radack* geene volkomener tooneelvoorstelling bijgewoond dan deze: ik wil dezelve daarom naauwkeurig beschrijven, in de hoop, dat zij ook mijnen lezers niet onbelangrijk zal voorkomen.

Het aantal der spelende personen bestond uit dertien mannen en even zoo vele vrouwen, die zich in de volgende manier op een ruim grasperk groepeerden. Tien mannen plaatsten zich in eenen halven kring tegenover tien vrouwen, welke insgelijks eenen halven cirkel vormden, zoodat het geheel eenen ronden kring zoude hebben

ben uitgemaakt, indien de einden der halve cirkels zich gefloten hadden: doch tusfchen deze bleven er twee tusfchenruimten over van een paar vademen, in welker midden zich aan weerskanten eene oude vrouw met eene trommel nederzette. Zulk eene trommel is een blok hout van bijna drie voeten lengte, aan de beide einden zes duimen, doch in het midden slechts half zoo veel, naar de wijze van eenen zandlooper uitgehold, welks beide einden befpannen zijn met de huid van een' haai. De trommel wordt onder den arm gehouden, en met de vlakke hand geflagen. In het midden van den kring ging de oude LANGEDIU zitten met een jong meisje, in diervoege, dat zij zich met de ruggen aanraakten. Alle de medefpelende perfonen hadden de oogen op hen gericht. Het gansche gezelschap had dezelfs hoofden op eene allerfierlijkfte wijze met bloemkransen verfierd, en de vrouwen waren behalve dat nog met bloemfestoenen behangen. Buiten den kring ftonden twee mannen met kinkhorens. Zoodra deze de doffe roffelende toonen uit hunne horens gaven, viel het gezang van den ganschen kring in, gepaard met heftige bewegingen der armen, en levendige gebaren, die den inhoud zinnelijk moesten voorftellen. Dat duurde eenigen tijd. Daarop zweeg de kring, en nu nam onder trommelflag en horengefchal de duët in het midden van denzelven een' aanvang, waarbij LANGEDIU zijner jonge medezangeres in niets toegaf. Na de duët hief de kring weder aan, en zoo wifelde het meermaal af, totdat de jonge zangeres, welker bewegingen hoe langer zoo heviger werden, dood nederviel. Toen werd LANGEDIU's gezang zachter en aandoenlijker. Hij boog zich over haar ligchaam heen onder de uitdrukking der grootfte droefheid. De geheele
kring

kring stemde mede in zijne treurigheid, en de voorstelling was afgeloopen.

Hoe gebrekkig mijne kennis van hunne taal ook was, zoo verstond ik toch den inhoud van dit treurspel vrij duidelijk, waartoe de sprekende gebaren der spelers veel bijbragten. Het geheel stelde eene huwelijksplegtigheid voor. Het jonge meisje werd gedwongen zich met een' man te vereenigen, dien zij niet beminde, en verkoos den dood boven zulk eenen echt. Misschien had de oude LANGEDIU den roi des minnaars op zich genomen, om haar besluit des te waarschijnlijker te maken.

Op het gezigt der hier verzamelde jonge meisjes, waaronder zich LANGEDIU's gestorvene geliefde spoedig weder gezond en vrolijk vinden liet, moest ik mij de verzekering van KADU herinneren, dat op *Ormed* de schoonste meisjes van *Radack* te vinden waren. Er waren er in der daad zeer bevallige onder, en de bloemenvooi stond haar uitnemend wel. Dit volkje bezit over het algemeen den meesten smaak van alle de Zuidzeeeilanders. De wijze, waarop hier de vrouwen het haar dragen, en hoe zij hetzelfde met bloemen optooijen, zoude op een Europeansch bal het beste hoofdsieraad overtreffen.

Nadat men van de vermoëjenis der tooneelvertooning had uitgerust, ging men aan het middagmaal, met welks voorbereiding reeds eenen geruimen tijd vele vrouwen in eene afzonderlijke hut bezig waren geweest. Slechts weinige personen, waaronder nogtans ook vrouwen waren, genoten de eer van aan dezen maaltijd deel te nemen. Wij plaatsten ons in LANGEDIU's woning in een' kring op den met matten bespreiden grond, en de spijzen werden op zindelijke kokosbladen in het midden op-

gezet. Ieder der gasten kreeg een kokosblad tot een tafelbord. Op de bladen, die tot schotels dienden, lagen houten lepels, met welke ieder iets van de spijs op zijn bord nam. Ik had te voren deze manier van eten nog niet op *Radack* gezien. Toen tastte iedereen met zijne handen in den schotel, totdat hij verzadigd was. LANGEDIU bespeurde, dat de inrigting van zijne tafel mij in het oog viel, en zeide: *Mamuan P...ste mogai* (Zoo eten de Rusfen). Ik verheugde mij hier eenig spoor te ontdekken van den invloed der hoogere beschaving, die KADU onder ons had opgedaan: want hij was het vermoedelijk, die deze meer welvoegelijke manier van eten had ingevoerd. Spoedig echter viel mij eene veel grootere vreugde ten deel. Na het eerste geregt, bestaande uit gebakken vruchten en bananen, werden er jamswortelen voorgediend, welke ik het eerst van de *Sandwich-Eilanden* naar *Radack* had overgeplant. Men had mij op *Otdia* gezegd, dat LAMARI alle de door mij achtergelatene planten naar *Aur* had laten overbrengen. Daarom werd ik op het zien dezer jamswortelen zeer verast. Zij bekleeden volkomen de plaats onzer aardappelen, zijn gezond en smakelijk, en leveren, met eenige vlijt aangebouwd, een zeker behoedmiddel op tegen den hongersnood. LANGEDIU zeide mij, dat KADU deze wortelen op *Ormed* geplant had, en liet mij na den maaltijd een veld zien, hetwelk zeer goed met jams bepoot was.

Men zal zich het gevoel van zelfsvoldoening, hetwelk de verschijning van dat gezigt in mij wekte, kunnen verklaren, wanneer men zich herinnert, dat deze arme eilanders uit gebrek aan levensmiddelen genoodzaakt zijn, gewisfelijk met een bloedend hart een gedeelte hunner kin-

kin
ze
zak
we
de
nie
dat
gen
ang
ren
vere
zuig
de
kan
aan
wor
weid
teru
N
droom
met
blad
eigen
zaan
dien
uit
einde
gesp
ting
en
mij,

kinderen om te brengen, en dat de aankweeking van deze plant voldoende is, om hen van deze gruwelijke noodzakelijkheid te ontheffen. Ik konde mij immers gelukwenschen, daar het mijn werk was, wanneer mischien de teederhartige moeders haar derde of vierde kinderbed niet meer met het angstige denkbeeld te gemoet zagen, dat zij van het kind, hetwelk zij onder het hart droegen, geen vermaak zouden genieten, maar dat zij den angst en de weeën van deszelfs geboorte slechts te verduren hadden, om het aan eene moordende hand over te leveren. Wanneer zij nu, in plaats daarvan, den nieuwen zuigeling verheugd aan hare harten drukken, terwijl er de beminde echtgenoot mede met verrukking op staren kan, dan zullen die goede menschen gewisfelijk nog lang aan hunnen TOTABU denken, die hun die weldadige wortelen bragt. Ik bid den lezer, dat hij mij deze uitweiding ten beste houde, en keer tot ons middagmaal terug.

Na de jams kwam de beurt aan eene spijs van gedroogd, en tot poeder gestooten kokoshout, hetwelk met water tot een dik deeg bereid, en vervolgens in bladen tot kleine koeken gebakken wordt. Zij smaakt eigenlijk nergens naar, en kan ook niet bijzonder voedzaam zijn. Een nageregt van mogan- en pandanuslap diende tot besluit. De drank onder den maaltijd bestond uit kokosmelk, die uit de noten zelve, waarin tot dat einde een klein gat geboord wordt, gedronken werd. Het gesprek, waaraan ook de vrouwen, die met veel achtting bejegend werden, deel namen, was zeer levendig en vrolijk, doch tegelijk welvoegelijk. Het hinderde mij, dat ik van het gewis niet onbelangrijk onderhoud

zoo weinig verstond. Enkele woorden deden mij gissen, dat er veel gesproken werd van het schip, en van de tooneelvertooning. Nadat ik onzen beminnelijken gastheer en het gansche gezelschap met geschenken had verblijd, welke meest in bijlen, mesfen, scharen en glazen koralen bestonden, welke laatste echter hier op verre na de waarde niet hadden, die men er op de *Zee-mans-Eilanden* aan hecht, nam ik afscheid, en kwam des avonds nog bij tijds aan boord van mijn schip. De tijd verliep ons op *Oidia*, gelijk altijd de genoegelijk doorgebrachte, zeer schielijk, en de dag van ons vertrek naderde tot innig leedwezen van onze vrienden. Den zondag te voren werd het nog aan onze manschap vergund zich aan land te vermaken. Er waren onder deze ook eenige muzikanten, welke voor ditmaal hunne instrumenten medenamen, om de eilanders tot afscheid nog op een luisterrijk gehoorfeest te onthalen. Het gejuich, dat hierdoor ontstond, was onbeschrijfelijk. De geheele bevolking van *Oidia*, en de naburige eilanden, was rondom onze tenten verzameld, en de muziek werkte, even als *Huon's* horen, op de menigte. Zij dansten en huppelden met de vreemdste sprongen, en sleepten in dezelve onze matrozen mede. Wie nog nooit in zijn leven had gelagchen, zoude bij gelegenheid van dat tooneel het weldadige dien schudding ondervonden hebben. Ik vermaakte mij met de hartelijke vriendschap, die er tus-schen hen en mijne matrozen heerschte: en het was mij zeer aangenaam ook bij dit bezoek, den Radackers eene goede meening ten aanzien der blanke menschen te kunnen nalaten.

De vrouwen zagen de bedwelmig van blijdschap slechts

slechts van verre aan. De zedigheid liet haar niet toe zich onder den dartelen hoop te mengen; en wij hebben er ook in het geheel geene op het schip gezien.

Wij vermaakten ons ook nog met de vertooning van een aantal kinderen, die zich rondom eenen ouden matroos verzameld hadden, hem liefkoosden en met hem speelden. Hij had van onze aankomst af den ganschen tijd op het land doorgebracht als waker bij de tenten, en dewijl de Rusfen over het algemeen groote vrienden van kinderen zijn, zoo hadden zich ook spoedig vele van die kleine schepfeltjes bij hem opgehouden, om met hem te praten. Een aardig, klein, vrolijk meisje, scheen in het bijzonder zijne lieveling te zijn. Het durfde hem op allerlei wijze plagen, zonder eenig verwijt te vreezen, en maakte zich dit ook zoodanig ten nut, dat het hem somtijds vrij onzacht bij de haren trok, waarin hij dan telkens grootelijks schik scheen te hebben.

Toen de dag onzer afreize onder de eilanders bekend was geworden, bezochten zij ons nog drukker aan boord, en bragten altijd geschenken mede. Zij dachten met groote treurigheid aan onze aanstaande scheiding, en baden ons dringend toch spoedig weder te komen. Zij gaven ons, ten aanzien der van ons ontvangene geschenken, hunne vrees te kennen, dat LAMARI hun dezelve weder zoude ontnemen, wanneer hij vernam, dat wij hier geweest waren. Ik gaf daarom, zoo goed als ik konde, in het bijzijn van een groot getal eilanders, aan LAGEDIAK het bevel om aan LAMARI te zeggen, dat hij het niet moest wagen, een van ons gegeven geschenk aan deszelfs bezitter te ontrooven, omdat de blanke menschen, wanneer zij weder op *Radack* kwamen, zulks op het gestrengste zouden straffen. Hij had

mij begrepen, en beloofde mij, dien last te zullen ten uitvoer brengen.

LAGEDIAK verliet mij van nu af aan zelden, en zijne droefheid over onze spoedige afreize was somtijds inderdaad hartroerend. Des morgens van den tot ons vertrek bepaalden, 6 Mei, toen wij reeds begonnen de ankers te winden, kwam hij nog in allerijl met eene boot aanroeijen, en bragt ons eene menigte van jonge kokosplanten mede. Op zijne vraag, welke bedoeling hij daarmede had, gaf hij mij ten antwoord, dat ik dezelve naar *Rusland* moest medenemen, en daar, tot een aandenken aan hem, in den grond planten. Nu schoot het mij te binnen, dat hij mij eens gevraagd had, of er in *Rusland* ook kokosnoten groeiden, hetgene ik ontkende. Hij brak toenmaals het gesprek terstond af, en er werd niet meer over de zaak gesproken. Hij had intusfchen terstond het voornemen opgevat, om mijn vaderland met deze schoone vrucht te verrijken, en verrastte mij nu, bij mijn vertrek, met dit blijk zijner welwillendheid. Ik gaf hem te kennen, dat het in *Rusland* veel te koud was, dan dat de kokosboomen daar zouden wasfen, en dat ik hem daarom niet vergeefs van zijne vruchten wilde berooven. Hij werd bitter bedroefd over het mislukken zijner goede bedoeling, fcheepte de kokosloten weder op zijn vaartuig over, en daar onze zeilen reeds uitgespannen werden, moest hij wel afscheid nemen, waarbij hij zich als een kind gedroeg, dat met geweld van deszelfs ouders gefcheiden wordt. Van onze overige vrienden hadden wij des avonds te voren reeds afscheid genomen.

Wij zeilden door de *Straat van Schischmaref*, en vervolgens tusfchen de eilandgroepen van *Otdia* en *Aur* door, vanwaar wij regt op de groep van *Ligiep* aan-
stuur-

stuurden, om haren oostelijken kant te onderzoeken, waartoe mij voorheen op den *Rurik* de omstandigheden niet gunstig waren geweest.

Des anderen daags bereikten wij ook reeds den zuidkant dier groep, en dat van zoo nabij, dat wij ook zelfs den noordkant konden ontdekken. Nu stuurden wij westelijk op, altijd zoo nabij de eilanden, dat wij alle de voorwerpen op dezelve met het bloote oog konden onderscheiden. Het bleek thans duidelijk, dat ik van den *Rurik* dit gedeelte der groep niet had kunnen zien, en vanhier komt het, dat hetzelfde op de kaart thans de helft grooter voorkomt, dan voorheen voorondersteld was.

Toen de bewoners van *Ligiep* het schip zagen, bragten zij onmiddellijk eene menigte van prauwen in beweging, kwamen tusschen de riffen door in volle zee, en volgden ons: doch zij waren te vreesachtig, om ons digter bij te komen, dan op den afstand van een geweerfshot. Dáár streken zij mede hunne zeilen, en hielden zich tevreden ons uit de verte in het oog te houden. Het weder was te gunstig voor onzen arbeid, om hier langer te vertoeven. Wij vervolgden daarom onzen togt, zonder ons verder te bemoeijen de vreesachtige lieden aan boord te lokken.

Aan den noordwestkant der groep van *Ligiep* vonden wij verscheidene groote eilanden, welke, met kokosboomen bedekt, ons overtuigden, dat hier eene vrij talrijke bevolking huizen kan. Wij vonden hier ook twee breede straten, die binnen de groep leidden, en zeer van nabij beschouwd zonder eenig gevaar schenen, daar zelfs het grootste linieschip met gemak daardoor zoude komen,

men, dewijl hare rigting zoodanig is, dat men, door den pasfaat geholpen, er in en uit kan zeilen, zonder ééns te wenden. Dat het binnenste van de groep de veiligste ankerplaats oplevert, schijnt aan geen twijfel onderworpen. Wanneer derhalve een zeevaarder in de gelegenheid mogt geraken van bij *Radack* te willen blijven, dan stel ik hem daarvoor deze groep eilanden als de allergechiktste voor.

Op den middag hadden wij de noordwestpunt der groep van *Ligiép* op den afstand van ééne mijl, vlak ten oosten, en wij bevonden, ingevolge eene naauwkeurige opneming, hare breedte $10^{\circ} 3' 40''$ ten noorden, en hare lengte $190^{\circ} 58' 3''$.

Terstond na deze opneming liet ik alle zeilen bijzetten, en met eenen frischen wind noordwestwaarts sturen, hoopende eene groep der *Ralisketen* aan te zullen treffen. Bij het invallen der duisternis werden alle de zeilen weder gestreken, en wij deden ons best, om het schip den ganschen nacht door, op dezelfde plaats te houden. Met het aanbreken van den dag zetteden wij den togt voort: doch thans veranderde het tot dusver schoone weder in eene zeer betrokkene lucht. De geweldige regen liet ons niet toe verder, dan op eenen geringen afstand van ons te kunnen zien, en dewijl er zelfs, na eenig vertoef, geene waarschijnlijkheid was, dat het weder spoedig zoude opklaren, gaf ik er de *Ralisketen* voor het tegenwoordige aan, en liet regtuit op *Kamt-schatka* aansturen.

Wij dachten nog dikwijls aan het goede volkje van *Radack*, van hetwelk wij voor altijd afscheid hadden genomen. Dewijl het zeer verwijderd woont van den
koers,

koers, welken de bevaarders der *Zuidzee* gewoonlijk nemen, zal het niet gemakkelijk weder bezocht, en misschien door den verderen loop des tijds geheel vergeten worden. Of zulks hetzelfde tot geluk, of tot ongeluk zal gedijen, weet slechts Hij, die het lot der menschen regelt.

Zeker is het, dat zich op de *Radacks-Eilanden* veel later menschen bevonden hebben, dan op de meeste der eilanden van de *Zuidzee*. Vanwaar, en hoe zij er gekomen zijn, blijft eene verborgenheid, offchoon men met eenigen grond vermoeden kan, dat zij van *Karolina* afkomstig zijn. Zij zelve hebben desaangaande geene overlevering. Hunne taal wijkt geheel en al van de gewone taal der eilanden af, en schijnt veel jonger te zijn.

Waardoor vormde zich het karakter dier eilanders zoo zeer tot hun voordeel, terwijl op de andere eilanden der *Zuidzee*, waar de natuur onder dezelfde schoone hemelstreek nog milder is, de mensch bijna tot den toestand der verscheurende dieren verbasterde? Ik gis den grond daarvan; en deze is de ingetogene zedigheid hunner vrouwen. De ondervinding leert, dat de zeden zachter worden, naar evenredigheid der achting, waarin de vrouwen staan. Om zich deze achting te verwerven, moeten zij zich geene onbetamelijke wenschen voorloven. Wanneer de overige bekoorlijkheden der vrouw met zedigheid gepaard gaan, zoo zullen zij den ruwsten minnaar beheerschen. Zoo hebben ook de vrouwen van *Radack* op hare mannen gewerkt, en gewisfelijk veel aan derzelve zachtaardigheid toegebracht.

Mogelijk zijn daar andere gelukkige toevalligheden bij-

gekomen. Deze viel weg bij de vroegste Tahaitiers, die echter ook zeer goedaardig waren. Ik kan intuschen, in de volle overtuiging van mijn gemoed, aan de inwoners van *Radack* verre de voorkeur boven de Tahaitiers geven.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

